cultus.i.non cultus nomen eſt.ſed incultus.i.inhabitatꝰ participiũ eſt ab incoloꝛ incolaris. Jtẽ participiũ in rus deſinẽs nõ tranſit in nomen: vt amaturus. Jtem nota ꝙ ſi deficiũt ſupina etiã deficiunt participia tam futuri tem poꝛis in rus deſinẽtiaꝗ̃ꝫ preteriti in tus:q̃ ex ipſis naſcũť. Quod inuenies in omnibꝰ meditatiuis ⁊ inchoatiuis:in quibus deficiunt ſupina quaſi duo extrema quibus de/ ficientibꝰ ſupꝛadictoꝝ quoqꝫ tempoꝛum deficiunt par/ ticipia. Jtem vt tetigi a verbo deponẽti naſcunť tria par/ ticipia.ſ.pꝛeſentis ⁊ pꝛeteriti imperfecti: vt ſequens.pꝛe/ teriti perfecti ⁊ pluſq̃ꝫperfecti: vt ſecutus.futuri vt ſecutu/ rus. Multa tñ ex huiuſmodi verbis deponentibus inue niunť apud antiquiſſimos participia tempoꝛis pꝛeteriti tam actiuã q̃ꝫ paſſiuã ſignificationẽ habentia: vt meditoꝛ meditatus. Sed ſciendũ ꝙ verbis quoqꝫ plurimis q̄ nũc in vſu deponẽtia ſunt veteres ſic cõibꝰ vſi ſunt: ⁊ q̃ſi ideꝫ dicẽdũ ẽ q̃n ĩueniť ꝑticipiũ deponẽtꝭ ĩ dus: vt ſeq̄ndꝰ: qꝛ vľ a cõmuni olim venit: vľ in actiua ſignificatiõe exponi debet vt dicam in loquoꝛ. Jtẽ vt vult Pꝛiſcia.in.xj.libꝛo Caſus participia ſex habẽt quõ nomina: nec ſunt in ipſis deficientia aliquo caſu.nec mirum: nam in eo quoqꝫ imi tantur adiectiua que nullo deficiũt caſu: ſiue mobilia ſint ſiue in duas conſonãtes deſinẽtia. Que eñi deficiũt fixa ſunt: vt Cas ditione. Jtẽ ſcias ꝙ neutropaſſiua ſunt q̃nqꝫ Triũ tempoꝛũ habent participia: vt gaudeo gaudens ga/ uiſus gauiſurus: audeo audens auſus auſurus: ſoleo ſo/ lens ſolitus ſoliturus: fio fiens factus futurus differentie cauſa: ne ſi facturus dicamꝰ ſimile ſit participio quod ve/ nit a facio verbo: qõ vim actiuam poſſidet fio verbi.vñ a ſupino eius naſciť paſſiuũ pꝛeteriti participium ⁊ futuri actiuũ factũ factu factus facturus. Fido quoqꝫ fidens ha bent fiſus ⁊ fiſurus participia.

De numeris.

Numerus participijs accidit vterqꝫ: ſin gularis vt currens: pluralis vt currentes. ⁊ ſicut non deficiunt caſibus: ſic nec numeris defectiua inuenies participia.

De figuris participioꝛum.

Figuras habent participia q̃s habent vel ac/ cipiunt a verbis. Nam per ſe nunq̃ꝫ componitur participiũ niſi pꝛius etiã verbũ eius componať.ergo vel ſimplicia ſunt: vľ decompoſita plerũqꝫ.i.a verbis compo ſitis deriuata: vt efficio efficiẽs: intelligo intelligens. Si eñi ipſa per ſe componanť non pꝛius verbis compoſitis: tranſeunt in nominũ vim: ſicut etiã ſi comparenť: vt no/ cens innocens: ſapiens inſipiens. ſimplicia eñi eoꝝ pñt ⁊ participia eẽ ⁊ nõ nomina. Compoſita v̾o ſine dubio no/ mina ſunt. Jdeo autẽ addimus plerũqꝫ quia ſunt quedã q̄ plerũqꝫ nõ ſeruãt cõpoſitiõis v̾boꝝ cõpaginã. vñ appa/ rent ea q̃ſi ex ſe cõpoſita: vt effringoꝛ effractus: contingoꝛ cõtactus ⁊ ſimilia. De hoc ſupꝛa dixi cũ egi de cõpoſita fi gura nominis in pꝛincipio.

De terminatione participioꝝ pꝛeteriti tempoꝛis.

E diuerſis quoqꝫ conſonan tibus que ante us in pꝛeteriti tempoꝛis participijs inueniũ tur: q̃ꝫuis per ſingulas verbi terminationes cũ de ſupinis tractabamus docuimꝰ: tamen hic etiam generaliter com pꝛehendere non incongruũ videtur eſſe. Omnia igiť par/ ticipia pꝛeteriti tempoꝛis vt dicit Pꝛiſcianus in.xj.libꝛo. vel in tus deſinũt: vt amatus adiutus. vel in ctus: vt ſene/ ctus: ſanctus. vel in ptus: vt captus ſumptꝰ. vel in ſtus: vt queſtus. vel in ſus: vt riſus niſus. vel in pſus: vt lapſus. vľ in xus: vt fluxus flexus plexus ⁊c̃.

De deſinentibus in tus.

In tus deſinũt omnia que pꝛete ritũ in ui termi/ nant ſyllabã mutatione ui in tus: vt adiuui adiu tus: neui netus: deleui deletus: ſtraui ſtratus: laceſſiui la/ ceſſitus. Excipiunť differentie cauſa tria a longam in au diphthonhũ conuertẽtia: vt laui lautus: faui fautus: caui cautus: ne ſi latus catus fatus diceremꝰ alias ſignificatio/ nes habere putarenť. T̃ñ ſcias ꝙ lotus magis eſt in vſu nũc q̃ꝫ lautus. Et ſciẽdũ ꝙ oĩa hec penul. ꝓductas habẽt tã in verbis q̃ꝫ in pꝛeteritꝭ q̃ꝫ etiã in participijs: exceptis ſeui ſatus: ſiui ſitus: que in participijs penul.coꝛripiũt: vt leui vel liui litus facit etiã liui: ⁊ tũc ab eo regulariter foꝛ/ matur litũ. Pꝛiſcianus autẽ magis appꝛobat leui in.x.li. q̃ꝫ ꝙ lino faciat lini: videlicet differẽtie cauſa ad nomẽ li/ nius lini in vocatiuo quod a leo ſimplici naſciť: quod in vſu non eſt. Uetuſtiſſimi etiam liui dixerũt in pꝛeterito. Et infra ibidem dicit Jn ui ſyllabã deſinẽtia mutant eaꝫ in tũ: vt creui cretũ: ergo leui quoqꝫ vel lini vel liui litum. Et ſubdit Pꝛiſcianus in.x.libꝛo: A ciui quoqꝫ citus licet coꝛripere ⁊ pꝛoducere penul. Ab iui quoqꝫ compoſita vel ab ij: vt a quiui vel quij coꝛripiũt in participijs i ante tus vt aditus obitus pꝛeteritus nequitus. Solui etiam ſolu/ tus ⁊ volui volutꝰ abiecta i pꝛoducunt u penul. A v̾o ante tus coꝛripi in quattuoꝛ ſolis participijs inueni: duobꝰ pꝛi me coniugationis que duplicant in pꝛeterito pꝛiorẽ ſylla bam: dedi datus: ſteti ſtatus: quod participio ſimile no/ men eſt: vnde participiũ futurũ ſtaturus. Secũde quoqꝫ cõiugationis vnũ inueni a deponẽti reoꝛ reatus: Et a ter/ tie vnũ ſeui ſatus: vnde inſitus. J v̾o coꝛreptã habẽt ante tus omnia que pꝛeteritũ in ui diuiſas terminant niſi ſint ex pꝛeſentibus in lo vel in uo deſinentibus: vt domui do/ mitus: elicui elicitus. Excipiunť pꝛime quidem coniuga/ tionis duo que per ſynereſim i pꝛoferunť ſecui ſectꝰ ⁊ fri/ cui frictus. A neco quoqꝫ verbo necatus ⁊ nectus inueni tur participiũ: ſed necatus diciť pꝛopꝛie ferro: nectus alia vi peremptus. Jn ſecũda quoqꝫ cõiugatione excipiuntur in ui diuiſas pꝛeteritũ deſinẽtia que penľ.i in participijs nõ habent: hec docui doctus: tenui tentus: cenſui cenſus. Tertie quoqꝫ rapui raptus: ⁊ ex eo cõpoſita coꝛripui coꝛ/ reptus: pꝛeripui pꝛereptus. Similiter verba compoſita a canẽdo abſqꝫ i faciunt participia ſm pꝛimitiui foꝛmã: ca noꝛ cantus: occinoꝛ occentus: accinoꝛ accentus: q̃ꝫuis oc/ cinui ⁊ accinui faciunt pꝛeteritũ. Jn rui vel in xui ꝑ idem tempus exeuntia nõ habent i in participijs: vt deſero de/ ſerui deſertus: diſſero diſſerui diſſertꝰ: inſero inſerui in/ ſertus: aperio aperui apertus. Menſui quoqꝫ menſus fa cit: ⁊ cenſui cenſus. Jn lui v̾o deſinẽtia ui in tus conuer/ tunt in participio: vt colo colui cultus: occulo occului oc/ cultus: alo alui altus ⁊ etiã alitus. vñ etiã volo volui vul/ tus facit: quod nomen eſt participiale: quõ colui cultꝰ q̃ñ eſt quarte declinationis: que etiã o verbi in u conuertũt. Que v̾o in pñti in uo diuiſas deſinũt i extrema ꝑteriti in tus ↄuerſa faciunt ꝑticipia polluo luis pollutus: ſuo ſuis ſutus: eruo erui erutus: quod ſolum penul.coꝛ.tamen ab hoc compoſitũ pꝛodu.penulti. diruo dirui dirutus. A do quoqꝫ cõpoſita i bꝛeuẽ habẽt ante tus in participio ꝑteri ti: vt reddo redditꝰ: credo creditꝰ: pꝛodo ꝓditꝰ: perdo ꝑdi tus: vẽdo vẽditꝰ. Deponẽtia in quoꝛ mutãt eã in cu: ⁊ ſu/ mẽtia tũ faciũt ſupinũ: vt loquoꝛ locutũ: ſequoꝛ ſecutum.

De deſinentibus in ctus.

In ctus faciunt ꝑticipiũ ꝑteri/ ti paſſiua ver/ ba que per idem tempus actiuoꝝ in xi faciũt: vt intellexi intellectus: nexi nexus: auxi auxus: traxi tractus vinxi vinctus. Mutãt eñi xi in ctũ. Excipiť flexi qõ flexus facit participiũ: ⁊ etiã figo fixi fixũ: fluxi fluxũ vel fluctũ: frixi frixũ vel frictũ: cũ declinať frigo gis. Frigeo eñi fa/ cit frigui: ⁊ caret ſupino. Cõniueo cõniui ⁊ ↄnixi cõnixũ: pecto pectis pexui vel pexi pexũ vel pectũ: necto nexui vel nexi nexũ: qõ etiã faceret nectũ: niſi eſſet differẽtia huius v̾bi neco cas necui nectũ: plecto plectis plexi plexũ antiq̃. nũc aũt plectoꝛ ⁊ amplectoꝛ dicimꝰ cõmune cũ ſuis cõpo ſitis. Jtẽ in goꝛ deponẽtia mutãt eam in ctũ ⁊ faciũt ſupi na: vt fungoꝛ functũ. Panxi autẽ non habet ſupinũ: ⁊ per

ɔſequēs nec ꝑ participiū p̄teriti tpis paſſiuū. Ango autē anxi deberet facere anctū: ſꝫ nō eſt in vſu. Silr in ci vel in qui vocali longa antecedēte deſinētia in preterito in ctus faciunt participiū: vt feci factus: ieci iactus: reliq̄ relictus. Silr in gi: vt legi lectus: fregi fractus.

De deſinentibus in ptus.

In ptus exeunt participia preteriti tpis paſſiua cū actiua eiuſdē tpis in pi vł in pſi vł mi terminanť: vt cepi captus: ſcalpſi ſcalptus: compſi comptus: ſumpſi ſumptus: prompſi promptus: dempſi dempt⁹: nupſi nupta. nuptus enī naturaliter ſiletur: niſi ꝑ irriſionem vel figurā dicať: q̄uis ⁊ vetuſtiſſimi nouus nuptus protuliſſe inueniant: quod nunc in vſu nō eſt. Emi emptus: ademi ademptus: redemi redempt⁹. Rapui quoq̄ rapt⁹ facit: ⁊ ex eo cōpoſita corripui: preripui prereptus.

De deſinentibus in ſtus.

In ſtus vnū inueni deponens: queror queſtus. ⁊ paſſiuū paſcor paſtus: cū alia eiuſdē forme ſoleant s abijcere: naſcor natus: iraſcor iratus: obliuiſcor oblitus: paciſcor pactus: nanciſcor nactus ꝓficiſcor ꝓfectus: vlciſcor vlciſceris vltus: expergiſcor expergiſceris experrectus: defetiſcor ſolū duplicat s in participio: vt defeſſus. Hic attēde ꝙ vro vſſi facit participiū p̄teriti tpis ī ſtus: vt vſtus: ⁊ torreo toſtus: ⁊ haurio hauſi hauſtus: gerō geſſi geſtus. X quoq̄ antecedēte vnū inuenio in tus: a texui textus: ita dicit Priſc. Propter h̄ dicūt quidā ꝙ miſtus debꝫ ſcribi ꝑ s ⁊ nō ꝑ x. Alij dicūt ꝙ ſcribiť ꝑ x mixtus mixtio. ⁊ remanet t in ſuo ſono: q̄ p̄cedit x. ⁊ ita vult Hug. ⁊ cōmunius tenetur.

De deſinentibus in ſus.

In ſus deſinūt participia que ex verbis veniunt in ſi vł di preteritū actiui terminātib⁹: niſi ſint a do compoſita: vel q̄rte ɔiugationis: q̄ verboꝝ q̄rte coniugationis nullū participiū in ſus terminať: vt leſi leſus: merſi merſus: iuſſi iuſſus: prādeo prādi pranſus: tondeo totōdi tonſus: obſideo obſedi obſeſſus: fodio fodi foſſus: tendo tetēdi tenſus: tondo tutudi tonſus: prehēdo prehēdi prehēſus: ſcindo ſcidi ſciſſus: findo fidi fixus. Excipiūť vſſi vſtus: torſi torſus ⁊ tortus. Antiq̄ dicebāt a torreo quoq̄ toſtus: ergo etiā geſſi geſtū facit: ita dicit Priſ. in. xj. li. Et in. x. dicit: Omnia verba que faciūt preteritū in di faciūt ſupinū in ſum: vt prandeo prandi pranſum. Excepto dedi quod eſt prime cōiugationis: quod nunq̄ facit ſupinum in ſum: ⁊ ex eo cōpoſitis que in tertiā tranſeunt coniugationē: ⁊ a penul. ſimplicis ſupini in i ɔuertunt: vt do dedi datū: reddidi redditū. Et addit Priſcian⁹ in libro. xj. Similiter faciunt participia in ſus verba que in li vel ri vł ti terminant preteritum actiuoꝝ: vt vello velli vł vulſi vulſus: fefelli falſus: pepuli pulſus: perculi perculſus: ſuffero ſuſtuli anormalū eſt: ⁊ ſublatus facit. Decurri decurſus: verri verſus: verti verſus. Excipitur peperi partus differentie cauſa. Peperci enī parſus facit. quarte cōiugationis in ſi vel ri preteritū terminātia in tus nō antecedente i faciunt participia: vt fartio farſi fartus: ſartio ſarſi ſart⁹: fultio fulſi fultus: haurio hauſi hauſtus: reperio repperi repertus: comperio comperi compertus.

De deſinentibus in pſus.

In pſus vnū inuenio a deponēti vt labor lapſus: ita dicit Priſcianus. Magiſter Bene. dicit ꝙ etiā cambio facit campſi campſum. ⁊ inde campſus ꝓ pſum ⁊ campſor campſoris. ⁊ huic conſentio.

De deſinentibus in xus.

In xus tria inuenio paſſiua. ſ. nex⁹ a nexui: pexus a pexui: flexus a flexi. Silr faciunt participia amplector amplexus: complector complexus: ⁊ cōniueo cōniui vel connixi connixū: inde cōnixus. Supradictas formas ſeruant in participio preteriti tpis cōmunia ⁊ deponentia q̄ facile ex ſimili terminatiōe paſſiuoꝝ dinoſci pn̄t quō faciant ꝑ ſingulas coniugationes participia preteriti tpis. Neutra pauca habent preteriti tpis participiū: ⁊ raro: vt ceno cenatus: prādeo pranſus: iuro iuratus: careo caſſus: quod ⁊ nomen eſt. paſſus a pateo: titubo titubat⁹: placeo placitus: quieſco quietus: sueſco etiam ſilr facit ſuetus. A neutropaſſiuis quinq̄ ſunt participia: gaudeo gauiſus: audeo auſus: ſoleo ſolitus: fio factus: fido fiſus. vetuſtiſſimi tn̄ ex alijs plurimis neutris inueniunť ꝓtuliſſe participia preteriti que mō in vſu nō ſunt: pleraq̄ tn̄ neutroꝝ ſecūde ɔiugatiōis in ui diuiſas deſinētia in p̄terito deficiunt in ſupinis: vt horrui rubui tepui ferbui ſenui frigui egui rigui durui ſtupui ⁊ ſimilia. Hec de participio dicta ſunt. De differentia ꝑticipij ⁊ nōis v̄balis habes in lector oris: ⁊ in ſpirator: ⁊ etiam in ſcribo vide. Item participia non cōponunť niſi per nominatiuū: vt dicam in edifico. De ꝓnoie ſufficiat quod dictū eſt cū tractauim⁹ de noie.

Nunc de prepoſitione.

Repoſitio non aſpirať. Nam vt dicit Priſ. in. xiiij. li. nulla prepoſitio habet aſpirationē ſicut nec coniūctio. vn̄ patet ꝙ abundo compoſitū ex ab ⁊ vnda non aſpirať. Nota ſicut dicit Hug. tractans de ergo: ꝙ en tantū valet apud grecos quantū in apud latinos. vn̄ huiuſmodi nomina greca ſiue notha q̄ p̄dictā cōpoſitionē habent in ſui cōpoſitione poſſunt ſcribi ⁊ ſcribunť indifferēter mō per en mō ꝑ in: vt encauſtū ⁊ incauſtū: ⁊ enthimema ⁊ inthimema: emplaſtrū ⁊ implaſtrū: energumin⁹ inergumin⁹: energia ⁊ inergia: ⁊ ſic de conſimilib⁹. Nota etiā ꝙ ſi due prepoſitiōes ponanť in ɔſtructiōe reſpectu vni⁹ caſualis: vltima teneť cōcordare cū caſuali: ⁊ prima ſeruit locutiōi ⁊ nō caſui: vt venio de vltra mōtes: ⁊ de poſt fetantes accepit eū. Si aūt ponanť tres: vltima cōcordat cū caſuali: ⁊ alie reſpiciūt prepoſitiones ⁊ caſuale loco caſualis: vt venio de ꝑ ante ſcolas. verūtn̄ ſuꝑ ſeruit vtriq̄ caſui; ſed cū accuſatiuo poniť qn̄ ſignat motū ad locū: vt venio de ſuꝑ pontē: ⁊ nō de ſuꝑ ponte niſi ꝑ figurā. Nota etiā ꝙ ſicut dicit Papi. oēs prepoſitiones hanc habent naturā ꝙ aut augent vt prediues: aut minuunt vt ſubluſtris ſubtriſtis: aut in cōtrariū vertūt: vt deſtruo: aut nihil ſignāt: vt emori: qō aliqn̄ tantū valet q̄ntū mori. aut aliq̄d ibi in⁹ ſignificatione determināt: vt premoneo. Hic poſſet queri an ſit dicēdū Petr⁹ poteſtas bononie vł de bononia: archieps ianue vel ianuenſis: ⁊ ita de conſimilib⁹. Sed hoc determinatū eſt ſupra in capitulo de poſſeſſiuo nomine. De accentu autē prepoſitionū ſupra determinatū eſt in ſecunda p̄te vbi egi de accētu prepoſitionū. De prepoſitionū cōpoſitione cū quib⁹ partib⁹ cōponanť: ⁊ qn̄ cōponanť dictū ē ſupra in ca. de cōpoſita figura nois. Itē multa vtilia dixi ſupra in p̄ma parte de ꝓpōnib⁹: in ca. de ſyllaba.

De aduerbijs.

Duerbium eſt pars orationis indeclinabilis: cui⁹ ſignificatio v̄bis addiť. Hoc enī ꝑficit v̄bis additū aduerbiū qō adiectiua noīa appellatiuis noīb⁹ adiūcta: vt prudēs hō prudēť agit: felix vir feliciť viuit: ſic diť Priſ. in. xv. li. de aduerbijs. Nota vt dicit Priſcia. in. xv. li. ꝙ ꝓpria noīa ciuitatū ſiue p̄me vel ſecūde declinatiōis ſint gtō q̄dē caſu pro aduerbio in loco accipiunť: vt rome ſū: tarēti ſum. Actō v̄o ad locū cuiuſcūq̄ ſint dechnationis vt romā eo: vł tarētū eo: vł carthaginē: vł athenas. Abltō v̄o de loco vel ꝑ locū: vt roma exeo: tarēto tranſeo. Si tertie declinatiōis ſint abltō tā in loco q̄ȝ de loco vel ꝑ locū: vt carthagine ſum: carthagine venio: carthagine tranſeo. Idē etiā ſemꝑ in pluralib⁹ inueniť: vt athenis ſum: athenis venio: athenis trāſeo. Inueniunť tn̄ ⁊ cū ꝓpōnib⁹ nomina ciuitatū ſepe ꝓlata ⁊ maxime apud hiſtoricos. Vn̄ Saluſti⁹ in catilinario: Nam cū hautis ab roma abierat.

Inueniunt̃ tñ ⁊ quedã appellatiua ſupradictã regulã ſer
uantia tria: vt militie militiã militia: domi domũ domo:
humi humũ humo: ⁊ etiã adde ruris rus rure. Predicta
autẽ ſm q̃d nõ ſimplicit̃ dicunt̃ aduerbia: ⁊ ideo pñt eis
iũgi relatiua ⁊ adiectiua: vt ſtudui bononie q̃ eſt pulchra
ciuitas. Et ſcias ꝙ domꝰ ſecũde declinatiõis eſt ⁊ q̃rte.
⁊ ſm declinationẽ ſecundã ponit̃ ad modũ propꝛioꝝ no
minũ: nõ ſm q̃rtã: qꝛ propꝛiũ nomẽ in q̃rta declinatione
vſualit̃ nõ repit̃. ⁊ ideo bene dicit̃ Fui domi: ſꝫ male di
cit̃ Fui domꝰ. Itẽ vt dictuꝫ eſt maxime apud hiſtoꝛicos
inuenit̃ Uado bononiã vel ad bononiã: vado domũ vel
ad domũ: ⁊ ſic de cõſimilibꝰ. ⁊ ſepe talis latinitas inueni
tur. nec mirũ: quia prepoſitio cũ caſuali equipollet aduer
bio. Scias etiã ꝙ vt dicit Priſ. in e ꝓdu. aduerbia ṗmiti
ua nõ inueniunt̃: ſꝫ deriuatiua a noïbꝰ ſecũde declinatio
nis: quoꝝ datiuꝰ in o lõgã deſinẽs in e lõgã ↄuertit̃: ⁊ fa
cit aduerbiũ: vt huic claro clare: optimo optime: pulchro
pulchre: affabro affabre. Cicero inuectiuarũ. vj. Deũ nul
lũ q̃ ei paulo affabre factus huic ſano ſane: fero fere. Exci
piunt̃ bene ⁊ male a bono ⁊ malo in e coꝛreptã deſinẽtia.
Multa aũt ex ſupradictis noïbꝰ ipſa terminatiõe datiui
pro aduerbijs accipiunt̃: vt falſo ↄſulto poſtremo ſedulo
auſpicato augurato manifeſto ꝑuato precario merito. Et
ſepe coꝛripiũt o terminalẽ: qñ in aduerbia trãſeũt: vt cito
ſero modo neceſſario: dicit̃ ⁊ neceſſe: ſed neceſſe eget ṽbo
ſubſtãtiuo. Inuenit̃ tñ ⁊ neceſſariũ. Sunt tñ quedam ex
eadẽ declinatiõe quoꝛũ neutra pro aduerbijs accipiunt̃:
vt multũ nimiũ verũ ⁊ ṽo primũ ⁊ ṗmo. Et ṗme: qđ oſten
dit Terẽtiꝰ q̃ cõpoſitũ ab eo in andria ꝓtulit: Nã id arbi
troꝛ appꝛime in hac vita eẽ vtile. Nimiũ quoqꝫ pro nimis
frequẽter inuenimꝰ: ⁊ parũ pro paruũ. Excipiunt̃ q̃dã q̃
nõ ſolũ in e ſꝫ etiã in er deſinũt: vt a duro dure vl̃ duriter:
a largo large vel largiter: ab humano humane humanit̃: a
firmo firme ⁊ firmiter. Inueniunt̃ etiã alia quibꝰ tñ nõ
eſt vtẽdũ inſaniter pro inſane. ſeueriter quoqꝫ pro ſeuere
blãditer benigniter amiciter auariter munditer meſtiter
equiter aſperiter feſtiuit̃ ampliter ignauiter ꝓbiter ꝓter
uiter inimiciter iracũditer ſuperbiter temeriter ꝓclariter
toꝛuiter puriter verecũditer miſerit̃ ꝓſperiter. Dicit̃ etiaꝫ
abunde ab abundo: ⁊ abundãter ab abundãs. Sciẽdũ tñ
ꝙ q̃dã aduerbia nõ plane ſeruãt ſignificatiõeꝫ q̃ in noïbꝰ
eſt a quibꝰ deriuãt̃: vt ferus fere: ſanꝰ ſane: ſenſus ſenſim.
Ideo aũt diximꝰ nõ plane: qꝛ põt eẽ aliq̃ rõ: vt fere dicũt̃
q̃ oĩ coꝛpoꝛe ferunt̃ cũ q̃ttuoꝛ quippe pedibꝰ vitant̃. fere
ergo pro iuxta: qꝛ celeribꝰ oĩa iuxta ſunt. Sanꝰ pro validꝰ
accipit̃: ergo ⁊ ſane pro valide. Id quoqꝫ notãdũ ꝙ a va
lido valde pro valide ꝓfert̃ ꝑ ſyncopã: ſenſim pro paulatĩ
qꝛ ea maxime faciũt ſenſum q̃ moꝛant̃. A rito ṽo ṽbo vel
ritu dicit̃ rite pro recte: qꝛ nihil tradit̃ ritibꝰ niſi qđ rectũ
dicit̃. A q̃nte quoqꝫ declinatõis noïbꝰ cõpoſita e ꝓducũt
vt pridie hodie poſtridie. Meridie quoqꝫ pro aduerbio
accipitur cũ ſit nomen.

De deſinentibus in im.

N im denoïatiua inueniunt̃: ⁊ verbalia
ſiue ꝑticipialia: vt a parte partim:
a viro viritim: a vice viciſſim: ab hoſtio hoſtia
tim: a ſtatu ſtatim: a raptu raptim: a ſaltu ſaltim: a curſu
curſim: a ſenſu ſenſim: a ſingul̃ ſingulatim vl̃ ſingillatim.

De aduerbijs deſinentibus in ter.

N ter q̃dã aduerbia dẽſinũt: de quibus
ſic dicit Priſ. In r ṗmitiua cur et
per qñ pro valde accipit̃. Deriuatiua ṽo a noïbꝰ
vel participijs tertie declinatiõis inueniunt̃ in ter exeun
tia. Sꝫ ſi in ens deſinat ñtũs is gtũs ĩ er ↄuertũt: vt ſapiẽs
ſapiẽtis ſapiẽter: prudẽs prudẽtis prudẽter. Alia ṽo aſſu
munt ter datiuo penul. coꝛ. vt foꝛtis foꝛtiter: audax cis au
daciter: ſꝫ ꝑ ſyncopã vſu frequẽtioꝛi eſt audacter. Excipit̃
facilis qđ pro faciliter facile aduerbij loco habuit in vſu.
Uirgi. in. x. Qꝫ facile accipiter ſaxo ſacer ales ab alto. Dif
ficilis aũt difficulter facit pro difficiliter: ⁊ ab omni oĩno

Preterea a tribꝰ ⁊ a q̃ttuoꝛ naſcunt̃ aduerbia ter ⁊ q̃ter.
Obiter enĩ cõpoſitũ eſt ab ob ⁊ iter. ſilr pauliſꝑ paruper
cõpoſita ſunt. Uetuſtiſſimi tñ q̃dã ↄ ſupradictã regulam
ꝓtulerunt. ſꝫ ſiq̃dẽ ſunt noïa neutra pro aduerbijs poſita:
vt ſublime volans aſſumant̃: aliter ṽo reijciant̃: vt Pom
ponius de philoſophia: Quum iſta hec memoꝛie meminit
pro memoꝛiter. Hoc etiam aduerbiũ aliter ab eo quod ẽ
hic alis huius alis huic ali pro aliꝰ alius alij ſm ſupradi
ctam analogiã pꝛofertur. Queſtio.

Ueri poteſt de hoc aduerbio nõ
q̃re non cõponit̃ niſi
cũ tribꝰ ṽbis nequeo nolo neſcio. Itẽ qñ veniat
ꝑ cõpoſitionẽ cũ noïbꝰ: ⁊ qñ ꝑ infinitationẽ. ſed de hꝰ de
terminatũ eſt ſupra vbi egi de figura compoſita noïs. De
accẽtu aduerbioꝝ dixi ſupra in ſecũda ꝑte vbi egi de accẽ
tu aduerbioꝝ: ⁊ etiã vbi egi de impedimẽtis accẽtꝰ: ⁊ de
impedimẽtis differentie.

De interiectione.

Nteriectionem greci int̃ ad
uerbia ponũt
Sꝫ romanoꝝ ſcriptoꝛes hanc ſeꝑatim ab aduer
bijs accipiũt. Et ſcias ꝙ nulla interiectio eſt cõpoſita. vñ
pꝛoch doloꝛ ſunt due partes vt oſtẽdi ſupra in ca. de com
poſita figura nominis. Amodo ſpecialiter de diaſyntaſti
ca ſiue conſtructione ⁊ de ſuis ſpeciebꝰ ⁊ partibus: necnõ
de regimine ſubiungamus.

De conſtructione ⁊ ſuis ſpeciebus.

Onſtructio per
fecta quã greci ſynthesim vocãt: va
let ad omniũ auctoꝛuꝫ expoſitionẽ.
Et ideo nunc de ↄſtructione princi
paliter ⁊ ſuis ſpeciebꝰ ⁊ partibꝰ di
cemus. Deinde de regimine ſubiũ
gamus. Scias ergo ꝙ ↄſtructionũ
alia ꝑfecta ſicut illa q̃ ꝑfectũ ſenſũ generat in aïo auditoꝛis:
vt petrus currit: Alia impfecta ſicut illa q̃ impfectũ ſenſuꝫ
generat: vt hõ albus ⁊c̃.

Onſtructionis q̃ttuoꝛ ſunt ſpe
cies. ſ. intrãſiti
ua: trãſitiua: recipꝛoca: ⁊ retrãſitiua. Intrãſitiua
ↄſtructio eſt illa in q̃ oſtẽdit̃ nõ fieri trãſitio actus vl̃ paſ
ſionis de vna pſona in aliã: vt ſoꝛtes currit. Trãſitiua ẽ il
la in q̃ oſtẽdit̃ fieri trãſitio actus vl̃ paſſionis de vna pſo
na in aliã. Actus: vt diligo te. Paſſionis: vt diligoꝛ a te.
Recipꝛoca eſt illa in q̃ oſtẽdit̃ fieri reflectio actus vl̃ paſ
ſionis de vna pſona in ſeipſam: vl̃ de pluribus in ſeipſas
qñqꝫ ſingularit̃ qñqꝫ pluralit̃. Singularit̃: vt diligo me ⁊
diligoꝛ a me. Pluralit̃: vt diligimꝰ nos: ⁊ diligimur a no
bis. Et dicit̃ a reci qđ eſt iterũ: ⁊ ꝓco qđ ẽ re: inde recipꝛo
ca. i. reiteratiua. Retrãſitiua ẽ illa in q̃ oſtendit̃ fieri trãſi
tio actꝰ vl̃ paſſiõis de vna pſona in aliã determinate. i. cũ
cã finali: vt rogo te vt bñ facias mihi: vl̃ rogo te vt doceaſ
filiũ meũ. vñ pꝫ ꝙ hꝰ ↄſtructio Diligo te diligẽtẽ me: nõ ẽ
retrãſitiua: imo eſt trãſitiua. Oĩs enĩ ↄſtructio retrãſitiua
indiget ṽbo ſubiũctiui modi cũ adiectiua ↄiũctiõe vl̃ di
ctione habẽte vim ↄiũctiõis adiũctiue: vt rogo te vt dili
gas me. Et ſcias ꝙ tres ſpẽs ↄſtructõis ↄueniũt ſeu reſpõ
dent tribꝰ motibꝰ in nã. Eſt enĩ motꝰ rectus: ⁊ iſti ↄuenit
cõſtructio trãſitiua. Itẽ eſt motꝰ circularis: ⁊ huic ↄuenit
recipꝛoca ↄſtructio. Et eſt motꝰ cõpoſitꝰ: ⁊ huic motui re
ſpõdet vel ↄuenit ↄſtructio retrãſitiua. Intrãſitiua ṽo cõ
ſtructio nõ ↄuenit motui ſed quieti.

Ed poteſt queri an hec ↄſtru
ctio Hec ca
pa eſt petri: ſit intrãſitiua. Dico ꝙ ſimplicit̃ ẽ in
trãſitiua: qꝛ nõ oſtẽdit̃ fieri trãſitio ibi actus vl̃ paſſiõis
de vna pſona ĩ aliã: eſt tñ ibi trãſitio pſonarũ: qꝛ obliquꝰ
trãſitiue ↄſtruit̃ cũ ṽbo: ſꝫ trãſitio pſonarũ nõ reddit ſim
pliciter ↄſtructionẽ trãſitiuã. Itẽ cũ dico Uolo legere: ſi

iſte infinitiuus legere tenet̃ noĩaliter: talis ꝯſtructio iudicat̃ trãſitiua: ⁊ determinat trãſitũ huiꝰ ṽbi volo. ſi aũt teneat̃ ṽbalit̃ eſt intrãſitiua: ⁊ ſm̃ hͦ cõſtruit̃ cũ hͦ ṽbo volo intrãſitiue. Jtẽ ꝯſueuit q̃ri an hͦ ꝯſtructio ſit trãſitiua Petrus legit virgiliũ: cũ petrꝰ ꝯſtruat̃ intrãſitiue cũ hͦ ṽbo legit. Ad hͦ dico ꝙ cõſtructio magis debet iudicari rõne finis q̃ȝ rõne ꝑncipij: qꝛ finis dignioꝛ eſt ꝑncipio. ⁊ ſm̃ hͦ hͦ ꝯſtructio eſt trãſitiua Petrꝰ legit virgiliũ: nõ intrãſitiua: lȝ ꝯſtructio ṽbi potẽtioꝛ ſit ad noĩatiuũ q̃ȝ ad obliquũ. Et ſcias ꝙ conſtrui intrãſitiue eſt ꝑtinere ad eãdẽ ꝑſonã vel tanq̃ȝ ad eandẽ ꝑſonã. Cõſtrui ṽo trãſitiue eſt ꝑtinere ad diuerſas ꝑſonas: vl̃ tanq̃ȝ ad diuerſas. Jtẽ ſcias ꝙ in oĩ reciꝓca ꝯſtructiõe ṽbũ cũ ſequẽti obliquo ꝯſtruit̃ trãſitiue: vt ego diligo me. ſed qꝛ ṽbũ oſtẽdit̃ ꝑtinere ad eãdẽ ꝑſonã ſecũ eſt reciꝓca: ⁊ ẽ ibi trãſitio actus vel paſſiõis: ſȝ nõ ẽ ibi trãſitio ꝑſonarũ: ⁊ ita reciꝓca ꝯſtructio tenet mediũ inter trãſitiuã ⁊ intrãſitiuã. vñ oĩs cõſtructio reciꝓca põt dici trãſitiua actus: lȝ ibi ſit intrãſitio ꝑſonarũ: ſed largo modo. Jtẽ cũ tñ ſit vnũ ꝓnomẽ reciꝓcũ. ſ. ſui cõſueuit q̃ri an iſta ꝯſtructio Ego diligo me: ſit iudicãda reciꝓca. Ad hoc dico ꝙ q̃ȝuis ſit vnũ ꝓnomẽ reciꝓcũ tñ. ſ. ſui ſibi ſe a ſe: tñ iſte debẽt dici reciꝓce cõſtructiones. ſ. diligo me: diligis te: nõ virtute ꝓnoĩs vel ṽbi reciꝓci ibi poſiti: ſȝ ex iũctura ꝓnoĩs vel ṽbi ſil': nã ṽbũ ⁊ ꝓnomẽ ꝑtinẽt ad eãdẽ ꝑſonã. Uolo etiã hͦ te ſcire ꝙ orõ ꝯſtructio locutio differũt: cũ vnũ nõ recipiat ſpẽs alteriꝰ. Nã locutio diuidit̃ ĩ tres ſpẽs: qꝛ locutionũ alia de p̃ñti: vt lego virgiliũ. alia de p̃terito: vt legi. alia de futuro: vt legã. Jtẽ locutionũ alia affirmatiua alia negatiua. Cõſtructio ṽo diuidit̃ in q̃tuoꝛ ſpẽs vt dixi. ſ. in intrãſitiuã trãſitiuã reciꝓcã ⁊ retranſitiuã. Oꝛatio aũt diuidit̃ in q̇nq̇ ſpẽs vt dicã in q̇nta parte ĩ oꝛatio. Poſtq̃ȝ de ꝯſtructiõe ⁊ ſuis ſpeciebꝰ vidimꝰ ⁊ de eiꝰ partibꝰ videamus.

De ſuppoſito ⁊ appoſito.

Cias ergo ꝙ partes ꝯſtructiõis ſunt due. ſ. ſuppoſitũ ⁊ appoſitũ. Suppoſitũ eſt illud de quo loq̇mur: ⁊ dicit̃ in dialectica ſubiectũ. Appoſitũ eſt illud qͦd de altero dicit̃: ⁊ appellat̃ in dialectica p̃dicatũ. Et ſcias ꝙ q̇cq̇d p̃cedit ṽbũ ꝑncipale vel intelligit̃ p̃cedere eſt ſuppoſitũ. Uerbũ ṽo ꝑncipale cũ toto illo qͦd ſequit̃ eſt appoſitũ: excepto ſũ es eſt in p̃ñti tp̃e indicatiui modi: qͦd ſm̃ quoſdaȝ qñ ponit̃ inter adiectiuũ ⁊ ſubſtãtiuũ: vt petrꝰ eſt albꝰ: eſt mera copula: ⁊ ad neut̃rã partẽ tẽdit. Hic ẽt nota ꝙ ſi vnũ ṽbũ ponit̃ in oꝛatiõe: illud eſt ꝑncipale. Si duo vl̃ plura copulata ꝑ copulatiuã ꝯiũctionẽ vel diſiunctiuã: illa ṽba ſunt eq̃liter ꝑncipalia: vt petrꝰ legit ⁊ diſputat: ioannes legit ⁊ ſcribit. Uerbũ ṽo relatiui nõ põt eẽ principale: ⁊ ponit̃ hͦ relatiuũ q̃ in eadẽ parte oꝛationis cũ antecedẽte cũ eo qͦd in ꝯſtructiõe ponit̃ reſpectu illiꝰ: vt petrꝰ q̃ eſt ſtudẽs bononie diſputat: hͦ diſputat ſolũ eſt appoſitũ. Hoc tñ fallit qñ q̃ exponit̃ ꝑ ꝯiũctionẽ adiectiuã ⁊ relatiuũ ꝓnomẽ: vt iſte eſt dignꝰ q̃ regat imperiũ. i. iſte eſt dignꝰ vt ipſe regat imperiũ. vel vbi fit ſuppletio ṽbi: vt vos nõ eſtis q̃ loq̇mi. i. loquẽtes. Scias ẽt ꝙ cũ dicit̃ Si hõ currit hõ mouet̃: hõ currit eſt antecedẽs: hõ mouet̃ eſt ꝯſequẽs. Nã antecedens eſt pars illa q̃ poſtponit̃ ſiue ĩmediate ſequit̃ hanc ꝯiunctionẽ ſi. Cõſequẽs aũt eſt illa pars q̃ poſtponit̃ ſiue mediate ſequitur hanc coniunctionẽ ſi. ſed hoc magis ad dialecticum ſpectat.

De ſuppoſito verbi perſonalis nunc videamus.

Cias ergo ꝙ nomẽ ſubſtãtiuũ aliqñ ſupponit ꝑ ſe: vt hõ currit Uel cũ ſua determinatiõe: vt hõ albꝰ currit. Sil'r ſupponit nomẽ adiectiuũ ſubſtãtiue poſitũ: vt albũ currit. i. alba res. Jtẽ ꝓnomen: vt ego curro: tu curris: ille currit. Jtẽ participiũ: vt legens ꝓficio. Jtẽ ṽbũ infinitiui modi poſitũ noĩalit̃ aliqñ ꝑ ſe: vt legere eſt bonũ. aliqñ cũ adiũcto: vt amare deũ eſt bonũ: ⁊ me ire ad eccleſiã eſt verũ: qꝛ hͦ totũ me ire ad eccleſiã ſupponit huic ṽbo eſt loco vniꝰ nti. Sil'r ſupponit ſubiũctiuũ ṽbũ vel indicatiuũ prepoſito noĩe vel aduerbio infinito: vt q̃s currit ſcit̃ a me: vbi ſit ſoꝛtes ignoꝛat̃ a me. Sil'r orõ ſupta ꝑ indicatiuũ ṽbũ vel ſubiũctiuũ ſupponit prepoſita hac ꝯiũctiõe ꝙ: vt ꝙ tu legis ẽ verũ: vel ꝙ tu legis placet mihi. Jtẽ ſupponit aduerbiũ poſitũ noĩalit̃: vt diu eſt ꝙ ego veni. i. diuturnuȝ tp̃s. Et ſcias ꝙ ſuppoſitũ ṽbi ꝑſonalis dȝ concoꝛdare cũ eo in tribꝰ. ſ. in ꝑſona: in numero: ⁊ habitudine nti. Ex quo pȝ ꝙ male dicit̃ Petri currit: qꝛ lȝ petri cõcoꝛdat cũ ṽbo ĩ ꝑſona ⁊ numero: tñ diſcoꝛdat ſecũ in habitudine nti cũ ſit caſus gti. Nota etiã ꝙ in ṽbis tertie ꝑſone ĩtelligit̃ ntĩs tribus modis. q̇nq̇ vi certe ſignificatiõis: vt in ṽbis excepte actionis. q̇nq̇ vi relatiõis: vt q̃ legit diſputat. q̇nq̇ vi precedẽtis orõnis: vt ſoꝛtes legit ⁊ diſputat. Jn ṽbis aũt ꝑme ⁊ ſecũde ꝑſone ĩtelligit̃ ntĩs certꝰ ⁊ determinatꝰ. vñ non egent ꝓnoĩe ibi poſito ad ſuppoſitionẽ niſi cã diſcretionis vel ſignificãtie: vt ego ſũ lux mũdi. ⁊ tu puer ꝓpħa altiſſimi vocaberis. Uide in narratio. Sȝ ṽba tertie ꝑſone bene indigẽt: vt ſoꝛtes currit: niſi in p̃dictis caſibꝰ. ṽba tñ tertie ꝑſone ſi ponãt̃ abſq̇ ntõ nõ reddũt locutionẽ incõgruã ſȝ imꝑfectã. Uolo ẽt te ſcire ꝙ ntĩs tertie ꝑſone põt iũgi cũ ṽbo ꝑme vl̃ ſecũde ꝑſone ex ꝑte ſuppoſiti ĩ q̃tuoꝛ locis abſq̇ ꝓnoĩe ibi poſito: ſic dicã in q̃rta ꝑte ĩ tractatu de allotheca: in ca. de euocatiõe. Jtẽ aĩaduerte ꝙ noĩa q̃ geminant̃: vt quiſq̇: ⁊ q̃ recipiũt cũq̇: vt q̇cũq̇: hñt vim duoꝝ caſuũ: ⁊ ponẽda ſunt in eodẽ caſu in quo ponit̃ relatiuũ facta explicatiõe: ſic dicã in q̇nta parte in quiſq̇.

De ſuppoſito verbi imꝑſonalis amodo videamus.

Cias ergo ꝙ verbis imꝑſonalibꝰ fit ſuppoſitio ꝑ obliquũ caſum. Jmꝑſonaliũ aũt ṽboꝝ alia ſunt actiue vocis alia paſſiue: vt placet: ⁊ currit̃. Jnter q̃ differẽtie ſunt hͦ: qꝛ imꝑſonalia actiue vocis p̃ñt ꝯſtrui cũ infinitiuis ṽboꝝ: vt placet mihi legere. ſed imꝑſonalia paſſiue vocis nõ. vñ male dicit̃ A me deſideraт̃ legere. Jtẽ imꝑſonalia paſſiue vocis ſunt abſoluta ⁊ intranſitiua. ſȝ imꝑſonalia actiue vocis p̃ñt eẽ trãſitiua: vt penitet me pc̃i. Jtẽ imꝑſonalia actiue vocis regũt añ ſe eoſdẽ caſus quos regunt ſua ꝑſonalia poſt: vt mihi placet. ſȝ imꝑſonalia paſſiue vocis nõ regunt eoſdẽ caſus quos ſua ṽba ꝑſonalia. vñ male dicit̃ A me legit̃ virgiliũ: licȝ bene dicat̃ Ego legi virgiliũ: qꝛ a me legit̃ equipollet huic Ego lego. Sȝ iſte nõ equipollẽt Ego lego virgiliũ: ⁊ A me legit̃ virgiliũ: ſi addat̃ actũs.

Nota ꝙ cũ dicit̃ A me currit̃: põt duobꝰ modis ſuppoſitũ aſſignari. Eſt enĩ ſuppoſitũ rei exercẽtis ⁊ rei exercite. Suppoſitũ rei exercite eſt res ṽbi. i. caſus qui intelligit̃ ꝑ ṽbũ: ⁊ ſm̃ hͦ ṽbũ illud ꝯſtruit̃ cũ ablr̃õ trãſitiue. Et debet ſic exponi A me currit̃. i. curſus agit̃ a me. Suppoſitũ ṽo rei exercẽtis ẽ res ablti: ⁊ ſm̃ hͦ abltĩs ſupponit: ⁊ ꝯſtruit̃ cũ ṽbo ĩtrãſitiue. Et dȝ ſic exponi: A me currit̃. i. ego curro. A quibꝰ aũt ṽbis deſcẽdãt ṽba imꝑſonalia: ⁊ de eoꝝ ꝯſtructiõe dixi ſupꝛa vbi egi de ṽbis ĩꝑſonalibꝰ. Uerba aũt imꝑſonalia q̃ cõſtruunt̃ cũ gtĩs ſunt duo. ſ. intereſt ⁊ refert: ſic dicã in q̇nta ꝑte in intereſt. Hoc etiã ṽbũ imꝑſonale venit q̇nq̇ regit gtĩ: vt dicã in venio venis. Uerba aũt imꝑſonalia q̃ ꝯſtruũt̃ cũ datiuis ſunt iſta placet libet liquet licet vacat euenit cõtingit accidit expedit: vt mihi placet: iſte datiuꝰ mihi ſupponit illi ṽbo placet: ⁊ ꝯſtruit̃ ſecũ intrãſitiue. Eodẽ modo bñ dicit̃ Mihi placet me legere: ⁊ placet me legere. Uerba imperſonalia q̃ ꝯſtruunt̃ cũ actĩs qñ iũgunt̃ cũ infinitiuis ṽboꝝ vt q̇dã volũt ſunt iſta: decet delectat iuuat opoꝛtet. Sȝ qñ iũgunt̃ abſq̇ infinitiuo ꝑſonalia ſunt: vt hͦ decet me. Uerba imꝑſonalia q̃ ꝯſtruunt̃ cũ accuſatiuis ⁊ genitiuis ſunt iſta q̇nq̇ penitet tedet miſeret piget ac pudet. ſȝ qñ ponunt̃ cũ infinitiuis req̇rũt tñ accuſatiuũ vt penitet me peccare. ⁊ nõ adiũgunt̃ cũ infinitiuis niſi imꝑſonaliter: qꝛ ille infinitiuꝰ ponit̃ loco genitiui vt dicã in q̃rta parte in miſereoꝛ. Scias etiã ꝙ ſunt q̇dã ṽba imꝑſonalia nõ ſimpliciter ſed ex adiũcto q̃ ſequũt̃ ꝯſtructiões illoꝝ ṽboꝝ imꝑſonaliũ quibꝰ

adiungunt᷑.ſ.incipit debet ſolet deſinit poteſt: vt ſocratis
incipit intereſſe legere: ſocrati incipit placere legere: ſocra
tem incipit decere legere: ſocratem incipit penitere pecca
re: a ſocrate incipit legi. Nota ꝙ h̄ vbū eſt pōt eē impſo/
nale in q̈ttuor locis: ſicut dixi ſupra vbi egi de gerundijs.

De regimine.

E regimine āmodo videam⁹. Sci
as ergo ꝙ regere ē cō
ferre dictioni vt ponat᷑ in tali vł in certo caſu. Et
ſcias ꝙ oēs partes oratiōis regūt ꝑter ꝓpa noīa: ꝑter
ↄiūctiões ꝛ interiectiões: vt qdā dicūt. Nos vō dicim⁹ ꝙ
oēs partes orationis regūt ꝑter ↄiūctiones ꝛ interiectio/
nes. ꝛ ꝑter qdā aduerbia. vñ cōcedim⁹ ꝙ ꝓpria noīa re/
gunt. vñ bene dicit᷑: Hō eſt humanitate: ꝛ ſocrates ſocri/
tate: qꝛ ꝓpria noīa data ſunt a ꝓpria q̄litate: ꝛ ꝓnoīa re/
gunt. Vñ dicit Priſ. Ego meoꝝ ſolus ſuꝫ meus. i. ego ſo/
lus de numero meoꝝ ſum liber. Silr̄ bn̄ dicit᷑: Iſte equ⁹
eſt me⁹ emptione: ꝛ ille eſt tuus donatiōe. Aduerbiorum
qdā regūt ꝛ qdā nō regūt. Illa regūt q̄ pñt recipe duo ex/
trema. i. vbū ante ꝛ caſum poſt: vt vado vltra rhenū. vñ di
cunt ꝓpones a Donato: a Priſcia. aduerbia: qꝛ pñt poni
abſqꝫ caſu: vt vado vltra. Silr̄ aduerbia cōparatiua regūt
vt loquor meli⁹ platone. ꝛ ſuplatiua: vt diligo te maxime
iſtoꝝ. Et etiā quedā aduerbia regūt ex nā partitionis: vt
vbiqꝫ terrarū. Coniūctiones vō nō regunt nec regere pñt
qꝛ nō habēt certū finē. De interiectionib⁹ dicūt quidā ꝙ
regūt ex vi ſue ſignificatiōis: vt o ineffabilē virū. Alij vō
dicūt ꝙ oīs caſus iūctus interiectioni nō regit᷑: ꝛ h̄ puto
verū. Itē ſcias ꝙ nulla dictio regit ante ꝛ poſt niſi vbū et
gerūdiū. Volo etiā te ſcire ꝙ oīa caſualia q̄ copulāt᷑ regū
tur ex eadē natura aut diuerſa: vt diligo ſocratē ꝛ platonē
Si eni iūgant᷑ imediate: aut ptinēt ad idē aut ad diuerſa.
ſi ptinēt ad idē regunt᷑ ex eadē natura: vt hō alb⁹. ſi ptinēt
ad diuerſa regunt᷑ ex diuerſis naturis: vt ſum maior pla/
tone vno cubitu. Platone igitur ex natura cōparationis:
vno cubitu ex vi determinationis exceſſus. Nota h̄ ꝙ re
gula tradita eſt a Priſ. Quemcūqꝫ caſum regit ntūs regit
quilibet ei⁹ obliquus: qd̄ in multis videt᷑ fallere: qꝛ bene
dicit᷑ Hoc eſt multū vini. ſꝫ male dicit᷑ Loquor de multo
vini. ſilr̄ bn̄ dicit᷑ Aliqd panis ē h̄: ſꝫ male dicit᷑ Loquor
de aliquo panis. Sꝫ hui⁹ q̄ſtiōis ſolutionē ponā in plus.
Nota ꝙ quecūqꝫ caſum regit indicatiu⁹ eundē regit etiā
quilibet ei⁹ modus: gerundiū ſupinū ꝛ ꝑticipiū qd̄ ab eo
dē deſcēdit. Sꝫ ꝯſueuit queri an ntūs poſſit regi a gerun/
dio ſupino ꝛ participio. Et videt᷑ ꝙ ſic: qꝛ ſicut bene dici/
tur Ego ſum miles: ita bene dicit᷑ Ego volo eē miles: ve/
nio cā fiendi miles: ſum futurus miles: vado factū miles
Sꝫ hui⁹ queſtionis ſolutionē ponā in q̄nta parte in futu
rus. Nota cū dico Habeo pudorē comedendi ſolus: iſte
ntūs ſolus euocat᷑ ab h̄ vbo habeo mediāte h̄ gerūdio co
medendi: ꝛ ꝯſtruit᷑ cū h̄ vbo habeo p regimē: cū gerūdio
vō p determinationē. Silr̄ ſi dico Habeo volūtatē eundi
ſolus: ꝛ ita de cōſimilib⁹ dicas. Scias etiā ꝙ eſt regimen
actiuū ꝛ paſſiuū. Regimē actiuū eſt habitudo dictōis re/
gētis. ꝛ de h̄ regimine dicit Priſ. Quecunqꝫ caſum regit
noīatiuus eundē ꝛ quilibet eius obliquus. Regimē paſ/
ſiuū eſt habitudo dictionis q̄ regit᷑. ꝛ de h̄ regimine dicit
Priſ. Noīatiuus qui verbo adiūgit᷑ imobilis caſib⁹ ipſe
manet. hec eni natura p quā ntūs regit᷑ a vbo non mouet᷑
i. non trāſit in obliquos ſuos: ſiue nō accōmodat᷑ obliqs
ſuis: qꝛ videlicet noīatiuus regit᷑ intrāſitiue: obliq̄ aūt trā
ſitiue. De h̄ regimine ſingulor caſuū āmodo ſpeciales re/
gulas p ordinē ſubiūgam⁹: ꝛ primo de nominatiuo.

De nominatiuo.

Nota ꝙ etiā tres ſunt noīatiui. ſ. noīatiuus
ſupponēs: noīatiuus apponēs: ꝛ ntūs
exponēs. Noīatiuus ſupponēs eſt qui ſupponit
vbo: vt petr⁹ currit. Apponēs eſt q̄ ponit᷑ poſt vbū ſubſtā
tiuū: vt petrus eſt albus. Noīatiuus exponēs eſt noīati/
uus exponēs vbū: vt currit᷑. i. curſus agit᷑: iſte noīatiuus
curſus exponit hoc verbū currit᷑. Et ſcias ꝙ nominatiu⁹
q̄ ſupponit vbo tenet᷑ cōcordare cū eo in duob⁹ accītib⁹
ſ. in numero ꝛ perſona. Hoc autē impediri poteſt q̈ttuor
modis. q̄nqꝫ p euocationē: vt ego petrus curro. q̄nqꝫ per
collectionē: vt populus currunt. q̄nqꝫ per appoſitionē: vt
ciuitas vercelle eſt pulchra. q̄nqꝫ per conceptionē: vt ego
ꝛ petrus legimus. Nominatiuus autē apponēs. ſ. qui po
nitur poſt verbū ſubſtantiuū non tenet᷑ cōcordare cū ver
bo in numero nec in perſona. vñ bene dicit᷑ Sum homo:
ſum homines. Verumtamē aliquando cōcordat cum ſe/
quenti ꝛ nō cū precedenti per prolenſim vel anaſtrophen
eo ꝙ intelligit᷑ ante: vt Rixe amātiū reintegratio eſt amo
ris: ſicut dicam cū determinabo de allotheca: in capitulo
de prolenſi. Item ſcias ꝙ eſt copula verbalis implicita et
explicita. Explicita eſt in vbo ſum: ꝛ iō pōt recipe libere
quemcūqꝫ nominatiuū. ſ. nominis: vt ſum homo: prono/
minis: vt ſum iſte: participij vt ſum legens. In ceteris aūt
verbis eſt copula implicita. i. coartata ſub aliqua ſpeciali
ſignificatione: vñ nō poſſunt recipere qualemcūqꝫ nomi/
natiuū niſi qui cōueniat ſignificationi eoꝝ. vñ verba vo
catiua habent copulam coartatā ſub nominatione: ergo
non recipiunt nomē: niſi quod determinet ipſam: vt vo/
cor paulus: dicor martin⁹. Similiter verba que pertinēt
ad inceſſum requirūt nominatiuū qui determinet ipſuꝫ
inceſſum: vt incedo ſupinus: ꝛ incedo tardus. Et etiā ver/
ba que pertinent ad electionē requirūt nominatiuū q̄ de/
terminet illam electionē: vt eligor epiſcopus: eligor pote/
ſtas. Eodē modo verba que pertinent ad ſeſſionē requi/
runt nominatiuū determinantē ſeſſionē: vt ſedeo iudex:
ꝛ ſedeo arbiter. Similiter verba que ptinent ad apparen
tiam requirūt nominatiuū determinantē apparentiam:
vt videor bonus: appareo ſapiens. Et plus dico ꝙ omnia
verba perſonalia poſſunt recipere nominatiuū participij
a parte poſt: ſicut recipere verbū mediante coniunctione:
vt lego virgiliū ſcribens. i. lego virgiliū ꝛ ſcribo. Hic etiā
nota ꝙ verbū ſubſtantiuū non poteſt recipere pronomē
ex parte appoſiti niſi tertie perſone ſicut volunt quidā. Et
etiā Priſc. videt᷑ hoc ſentire dicēs Nemo dicit Ego ſum
ego vel tu: referēs ad ꝓnomē verbū ex parte poſt: qꝛ ꝓno
men ſignificat ſubſtantiā: ꝛ verbū ſubſtantiā: ꝛ ſic eſt ge
minata ibi ſubſtātia. ꝛ geminata ſubſtātia nihil perfectū
ſignificat: ergo ꝓnomē nō determinat verbū ſubſtātiuū:
ergo nihil eſt dictū Ego ſum ego: vel ego ſum tu. Alij di/
cunt cum quibus ego ꝙ verbum ſubſtantiuū bene poteſt
recipere primam ꝛ ſecundam ꝛ tertiam perſonam. vnde
bene dicitur Ego ſum ego: ego ſum tu: ſicut bene dicitur
Sortes eſt ſortes: ꝛ hoc eſt hoc. Sed diſtinguūt ita: quia
illud pronomen poteſt venire ratione ſubſtantie: ꝛ ſm̄ h̄
eſt ibi ſubſtātia geminata. vñ nihil eſt ibi perfectū. ꝛ ſic
intellexit Priſcianus. Vel poteſt venire ratione qualita/
tis ad quam pertinet ex vi demonſtrationis. ꝛ ſm̄ hoc re
cte dicitur. Hec autē opinio poteſt confirmari per Pri/
ſcianū dicentem ꝙ differentia eſt inter verbum ſubſtan/
tiuū ꝛ vocatiuū: quia verbum ſubſtantiuū recipit nomi/
natiuū pronominis ex parte poſt: verbum vō vocatiuum
non. vnde bene dicitur Hoc eſt hoc: iſte eſt iſte. Ergo ea/
dem congruitas que eſt in tertia perſona videtur ꝙ ſit in
prima ꝛ ſecunda. Item Priſcianus dat auctoritatem Si
tu eſſes hic: in qua demonſtratione intelligitur ego ꝛ bi/
tria ſilr̄ dicit᷑ eſt ego qui mecum loquor. Item dicimus
ꝙ verbum non tenetur concordare cum ſequenti nomi/
natiuo vt dixi. ꝛ euocatio nō ita eſt violēta ex parte poſt
ſicut ex parte ante. vnde concedim⁹ Ego ſum ille qui cur/
ro: ꝛ ego ſum ille qui currit. Volo etiam te ſcire ꝙ ver/
bum ſubſtantiuū habet aliam naturam ex parte poſt ꝙ̄
alia verba vt multi dicunt: quia cetera verba non poſſunt
recipere nominatiuum ex parte ante ſcilicet tertie perſo/
ne abſqꝫ pronomine ibi poſito. Nominatiuū dico nomi
nis ſubſtantiui. ſed verbū ſubſtantiuū bene poteſt: qꝛ nō
indiget pronoīe. ꝛ hoc videt᷑ velle Priſci. qui dicit ꝙ in

ceteris verbis male dicit̃: ſed in verbo ſubſtantiuo bñ dr̃ vñ priſcianus curro male dr̃: ſed priſcianus ſum bene dr̃. Alij dicũt cũ quibus ego q̃ verbũ ſubſtantiuũ nõ hʒ aliã naturã ante ſe q̃ʒ cetera verba. vñ ſicut male dr̃: Cicero accuſo ſine ꝓnoĩe ibi poſito. Ita male dicit̃ ſine ꝓnoĩe: Cicero ſum: ſi ille ntĩus intelligat̃ ex parte ante. Ille enĩ noĩatiuus eſt tertie pſone ⁊ euocat̃ ibi: nõ aũt a pronoĩe euocat̃: qꝛ nõ eſt ibi ꝓnomen: neqʒ a verbo: qꝛ dictio euocãs debet precedere dictionẽ euocatã. ſi aũt intelligat̃ ex pte poſt: bene dicit̃ ⁊ euocat̃ ab illo verbo ſum: qꝛ illa verba ſubſtantiua ⁊ vocatiua euocãt ntĩii tertie pſone: vt priſcianus ſum: priſcianus vocor: qð cetera verba nequaqʒ facere poſſunt. Nota q̃ ntĩus in vi noĩatiui retent⁹ ſemp requirit verbũ poſitũ vel ſubintellectũ: vt petr⁹ currit ſub intelligi poteſt aliqñ: ⁊ maxime verbũ ſubſtantiuũ: vt polidorus ego: ſubaudit̃ ſum: ⁊ qui mare qui terras oĩ dictione tenere pollicit⁹ ſubaudit̃ es. ⁊ viſio Iſaie: ⁊ onus moab ſubaudit̃ eſt. qꝛ ſenſus eſt: hec eſt viſio Iſaie: ⁊ hec onus ſiue oppreſſio quã vidit ꝓpha. Eſaias ſup moab: ⁊ ita de conſi̇̃libus dicendũ eſt. ſed ſi noĩatiuus non ponit̃ in vi noĩatiui nõ requirit verbũ: vt aquile volãt ſublime i. ſublimiter. Amodo de gtõ videamus.

De genitiuo.

Genitiuus quãqʒ regit̃ a noĩe: vt aſinus ſocratis. quãqʒ a verbo: vt miſereor ſocratis. ⁊ a participio: vt ſum miſertus ſocratis. ⁊ a ꝓnoĩe: vt ego meoꝝ ſolus ſum meus hominũ: hic eſt bonus: ille malus. quãqʒ a prepoſitione: ſed ꝑ Greciſmũ. i. ꝑ vſum grecoꝝ: vt tenus crurũ. i. in crurib⁹. ⁊ ab interiectiõe ſm quoſdã: vt o miſere ſortis. ⁊ ab aduerbio vt vbiqʒ terrarũ. a coniunctione võ nunqʒ. Et ſciendũ q̃ gtĩus regitur ex ſex naturis: vt patebit. ſ. ex natura poſſeſſionis: ex natura verbalis ſignificatiõis: ex natura patitionis: ex vi accidentis: ex vi cauſe materialis: ⁊ ex natura tranſitionis. Nota ergo q̃ oĩs dictio ſignificans rem ſuam vt poſſeſſam. i. que habet̃: poteſt regere gtĩn denotantẽ rem poſſidẽtẽ. i. que hʒ ex natura poſſeſſionis: vt ſi dicam equus ſocratis. vñ ſm hoc nullum adiectiuũ regit gtĩn ex iſta natura: niſi ponat̃ ſubſtantiue: vt bona iſtius ciuitatis: ⁊ oẽs ſcti ⁊ ſctẽ dei. i. quos deus hʒ. Item nullũ verbũ regit genitiuũ ex hac natura: niſi ſum es eſt: vt hec cappa eſt ſortis. Scðm predictã regulã oĩa noĩa formarũ regunt genitiuũ: vt albedo platonis: ⁊ ſapientia ſalomonis. Similiter noĩa dignitatũ ⁊ officioꝝ regunt genitiuũ ex natura poſſeſſionis: vt eṗs bononie: poteſtas mantue capellanus ſancti martini: ⁊ ꝓpria noĩa que trahunt̃ ad poſſeſſionẽ: vt dauus petri: ⁊ marcia catonis. Et ſilr̃ noĩa ad aliquid dicta regunt genitiuũ ex hac natura: vt pater ſocratis: filius platonis. Item ſcias q̃ verbalia deſinẽtia in tor vel in trix ſi deſcendant a verbis tranſitiuis pñt regere genitiuũ deſignantẽ rem in quã trãſeat actus verbi: vt tu es doctor petri qꝛ doces ipſum. Et ſi verbũ regit duos diuerſos caſus: verbale ſilr̃ regit duos genitiuoſ: vt ſum doctor tui grãmatice. Si aũt veniant a verbis abſolutis: abſolute ponunt̃: vt ſpiro ras rator: viuo viuis victor niſi interueniat alia natura: vt curſor dñi pape. i. qui pertinet ad dñm papam. Regunt aũt iſta verba genitiuũ ex vi verbalis ſignificationis ſm quoſdã: ex eo q̃ retinent ſignificationẽ ſui verbi. Sed aliter qꝛ verba cũ tpe: ſed hec verbalia cũ qualitate: ſed poteſt dicit q̃ regunt genitiuũ ex natura poſſeſſionis: qꝛ poſſunt reduci ad poſſeſſioneʒ vt ſi dicã: ſum doctor tui. i. tuus: ⁊ tu mei es doctor. i. me⁹. Et vbicũqʒ eſt q̃ gtĩus reducit̃ ad poſſeſſionẽ eſt ibi natura poſſeſſionis. Silr̃ pticipia que venũt a verbis tranſitiuis poſita noĩaliter regunt gtĩn ex vi verbalis ſignificationis: vel ex vi poſſeſſionis: vt ſum docens grãmatice i. doctor: ⁊ ſum doctus grãmatice. Itẽ ad naturã poſſeſſionis partitiua etiã reducunt̃: qꝛ vbi eſt partitio ibi eſt captio partis a ſuo toto: vt vnus iſtoꝝ currit alter iſtoꝝ legit vñ oĩs pars eſt poſſeſſio toti⁹: ergo recte reducunt̃ ad naturã poſſeſſionis. Regunt aũt gtĩn ex natura partitionis oĩa partitiua: vt aliq̃s: quidã: vnus: ⁊ alter. Et ꝓnoĩa demonſtratiua: vt ego meoꝝ: meus: ſum: ſolus: ⁊ hominũ: hic eſt bonus ille malus. Et ſilr̃ q̃dã aduerbia localia: vt vbi terrarũ ⁊ vbiqʒ locoꝝ. Itẽ dicim⁹ q̃ ſicut ꝓpriũ nomẽ quãqʒ ponit̃ poſſeſſiue: ita ponit̃ partitiue: ſed tñ improprie. vñ cõcedimus: hominũ ſortes eſt bon⁹ plato eſt malus. ꝓpriũ enĩ diſcretionẽ recipit a pluralitate. ſicut Boetius quoꝝ baſili⁹ regio miniſterio depulſus ẽ. His itaqʒ adiungunt̃ oĩa que regunt gtĩn ex natura preeminentie: qꝛ vbicũqʒ eſt preeminẽtia ibi eſt aliqua partitio: vt dñs dominantiũ ⁊ rex regũ: virgo virginũ: ſctũs ſcõꝝ: canticũ canticoꝝ. Nam oĩa que ſignificãt rem in qua poſſit eſſe preeminentia regunt genitiuũ pluralis ſui ex hac natura: vt doctor doctoꝝ: ſeruus ſeruoꝝ. His adiungunt̃ ſuplatiua que regunt genitiuũ pluralẽ vel ſingularẽ noĩs collectiuis: vt ſum fortiſſimus romanoꝝ vl̃ fortiſſimus romane gentis. hic eſt enĩ quedã ptitio: qꝛ res ſuplatiui eſt de numero rerũ genitiui: ⁊ ita ẽ poſſeſſio: qꝛ oĩs pars dicit̃ poſſeſſio quãtũ ad ſuũ totũ. Siliter eſt preeminentia: qꝛ res ſuplatiui ſempꝰ ſignat̃ cũ quadã preeminentia: vt ſum albiſſimus romanoꝝ. i. ſum vnus romanoꝝ preeminens alijs in albedine. Nolo te etiã ignorare q̃ noĩa ad aliq̃d dicta vt ſupra tetigi regunt gtĩn ex nã poſſeſſionis. Pñt aũt huiuſmodi noĩa ſubſtantiua que dicunt̃ ad aliquid regere datiuũ cũ verbo ſubſtantiuo. vnde bene dicit̃: ſuʒ pater tibi: ſum ſeruus tibi: qð põt intelligi duob⁹ modis poſſeſſiue ⁊ acquiſitiue. Si poſſeſſiue talis eſt ſenſus: ſuʒ pater tibi. i. ſuʒ pater tuus. Si acquiſitiue talis eſt ſenſus ſum pater tibi. i. ad tuũ cõmodũ. Regit̃ aũt vt quidã dicunt iſte datiuus tibi de ly pater. ⁊ hoc nõ habet niſi cuʒ hoc verbo ſuʒ es eſt. vñ male dicit̃: pater petro currit: ſed bene dicit̃ ſum pater petro. Nos võ dicimus q̃ regit̃ a ſum es eſt ⁊ nõ a noĩe ibi poſito: tñ cõſtruit̃ cũ ly pater ꝑ determinationẽ cũ ly eſt ꝑ regimen: ⁊ hoc poteſt videri: qꝛ verbũ poteſt interponi vt dicat̃: pater ſum tibi: ſed pater ſum tui male dicit̃.

De genitiuo rei habentis: videamus nũc de gtõ rei habite. Scias g̊ q̃ qñ ntĩus deſignans rem habẽtem ⁊ gtĩus rem habitã iungunt̃: tunc ntĩus regit illũ gtĩn ex vi accidentis ⁊ eodem mõ ablatiuũ: vt ſi dicat̃ equus albi coloris currit: ⁊ equus albo colore currit. i. equ⁹ habens albũ colorẽ currit. Et ſciendũ q̃ nullũ nomẽ niſi ſubſtantiuũ regit gtĩn ex hac nã: ⁊ nullũ verbũ preter ſum es eſt: vt deus eſt magne virtutis. i. habens magnam virtutem. Item propria nomina poſſunt regere genitiuũ vl̃ ablatiuuʒ ex hac natura: quia propria nomina bene poſſunt ſignare rem ſuam vt habentem. vnde Ouidius: Acute vocis illator. i. illator habens acutam vocem. Et Horatius: Fracto crure crudeles plane tollite clamat. i. planuʒ habentem crus fractum. Item pronomina regunt ex iſta natura. vnde Boetius: Illa vultu placido meis queſtionibus mota inquit. Illa notat rem habenteʒ. i. illa habẽs vultũ placidũ. Et ita pⁱpriũ nomen ⁊ pronomen regunt genitiuũ ⁊ ablatiuuʒ ex vi accidentis: qꝛ ſignificant rem ſuam vt habentẽ. Nota q̃ qñ genitiuus vel ablatiuus regitur ex vi accidentis: ſemper requiritur ibi adiectiuũ vl̃ aliquod nomen habens officium adiectiui: quia oportet q̃ accidens declaret̃. vnde q̃uis bene dicatur: equus albi coloris currit: tñ male dicit̃: equus coloris currit. Hic tamen aduerte: qꝛ inuenitur aliqñ vnicus genitiuus: ita q̃ non eſt ibi adiectiuũ: vt turris fortitudinis: homo pacis: petra ſcandali. Et ideo notandũ eſt q̃ vnicus gtĩus aliqñ poteſt ſtare ſine adiectiuo. ſ. qñ per ſe ſignificat laudem vel vituperiũ: vt homo pacis. i. pacificus: turris fortitudinis hic ſignat laudem: petra ſcandali ſignat vituperium. i. petra in qua fuerunt homines ſcandalizati. i. offenſi: homo ſeditionis. i. homo ſeditioſus. Sʒ ſi per ſe genitiuus nõ ſignat laudem vel vituperiũ nõ põt ſtare ſine

adiectiuo. vñ male dicit᷑: equus coloris currit: quia non
ſignat laudẽ vel vituperiũ. Sed eſt dicendũ: equus albi
coloris currit. Et ſcias ꝙ lʒ ablatiuus regat᷑ ex vi acciden
tis: ſicut gtĩs vnic⁹: tñ ablatiu⁹ nõ põt ſtare ꝑ ſe ſicut vni
cus gtĩs vt dicat᷑ hõ pace: ſicut hõ pacis: petra ſcandalo:
ſicut petra ſcandali. Et rõ eſt: qꝛ ablatiuus nõ hʒ iſtã nãʒ
ꝓprie: imo eã hʒ ex quadã affinitate quã hʒ cũ gtõ. nã ab
latiuus ſignificat cãm: gtĩs võ accidens: ⁊ iõ ablatiuus
magis indiget auxilio adiectiui ad declarandũ accidens
q̃ꝫ indigeat genitiuus.

Oſtquam diximus de gtõ rei habẽ
tis: ⁊ õ gtõ rei habite: nũc
dicamus de gtõ rei mãlis. Nota g̃ ꝙ talis gtĩs
ꝓprie regit᷑ ab adiectiuis. Regit᷑ eñ ab adiectiuo deno
tante paup̱tatẽ vel ſuũ ↄ̃riũ: vt hic eſt paup pecunie: ⁊ ille
eſt diues auri. Et ab adiectiuo denotãte felicitatẽ vel ſuũ
ↄtrariũ: vt ille eſt felix vł infelix animi: ⁊ ab adiectiuo de
notante dignitatẽ vel ſuũ ↄtrariũ: vt hic eſt dignus hono
ris: ⁊ iſte eſt indignus laudis. ⁊ ſicut cõſtruit᷑ cũ gtõ ita
etiã cũ ablatiuo: vt iſte eſt dignus auri vel auro excepto
ablatiuo gerundij. vñ male dicit᷑ dignus honorãdo: ſed
dignus honorandi bñ dicit᷑. Silr adiectiua q̃ ꝑtinent ad
plenitudinẽ vel ſuũ ↄtrariũ regũt gtĩ ex vi cauſe mãlis:
vt plenus vini vel vacuus vini. cõſtruunt᷑ ſilr cũ ablatiuo
vt plenus vino vacuus vino. Poſſunt etiã hmõi noĩa re
gere gtĩ ⁊ ablatiuũ mediante copulatiua ↄiunctione. vñ
in euangelio Joannis: Uidimus eũ plenũ grẽ ⁊ veritate.
Itẽ Iſai. xxv ca. Oẽs menſe replete ſunt vomitu ſordiũ: ⁊
illa q̃ ꝑtinent ad audaciã vel ad ſuũ ↄtrariũ vt audax bel
li: timidus belli: ſed nõ regũt ablatiuũ. Et illa adiectiua q̃
poſſunt reduci ad verbalẽ ſignificationẽ regunt gtĩ ex
eadẽ nã: vt certus ⁊ incertus: gnarus ⁊ egenus: vt cert⁹ ſũ
huius rei. i. ſcio hanc rem: ſũ incertus huius rei. i. dubio
de hac re. ſum egenus panis. i. egeo pane. Scias etiam ꝙ
gtĩs qñqꝫ a verbo ex vi cauſe materialis. vñ verba ꝑtinẽ
tia ad redargutionẽ ſiue accuſationẽ vł ad ſuũ ↄtrariũ ha
bent regere gtĩ ex vi cauſe materialis. vt redarguo te fur
ti: ⁊ deꝑhendo te criminis: arguo te iniuriarũ: laudo te
bonitatis: miroꝛ te iuſticie. Et ſilr ↄſtruunt᷑ cũ ablatiuis
vt miroꝛ te iuſticia: laudo te prudentia. Itẽ verba que ꝑti
nent ad emptionẽ vel venditionẽ valorẽ ⁊ eſtiuationẽ re
gunt gtĩ denotantẽ preciũ ex vi cauſe mãlis: vt q̃nti emi
ſti librũ tuũ: quanti vendiſti librũ tuũ: quanti conſtitit li
ber tuus: quanti facis librũ tuũ: quanti eſtimas: quãti di
cis: Et cũ ablatiuo cõſtruunt᷑ iſta: vt quanto emiſti: quã
to vendiſti: quanto eſtimas: quanto facis: Et ſcias ꝙ au
ctores nunq̃ꝫ ponũt iſta verba niſi cũ gtõ denotante pre
ciũ indeterminatũ: vt quanti emiſti librũ tuũ: ⁊ cũ abltõ
denotante preciũ determinatũ: vt emi librũ meũ decẽ li
bris. illa tñ que ꝑtinent ad eſtimationẽ bñ ↄſtruunt᷑ cum
gtõ denotante preciũ determinatũ: vt facio librũ meũ de
cem librarũ. i. eſtimo: ⁊ eſtimo amicitiã tuã vnius oboli.
De ↄſtructione aũt huius verbi valeo vales qñ preciũ de
notat: dico ꝙ ↄſtruit᷑ cũ gtõ denotante preciũ indetermi
natũ: vt in digeſto Julian⁹ ait: Fundũ tanti valere quãti
vendi põt. Cõſtruit᷑ ſilr cũ actõ denotãte preciũ determi
natũ vł indeterminatũ: vt in Geneſi: Terra quã poſtulas
q̃draginta ſiclos argenti facit. Cõſtruit᷑ etiã cũ ablatiuo.
Et ſcias ꝙ iſta duo verba. ſ. moneo ⁊ memoroꝛ ↄſtruunt᷑
cũ gtõ ⁊ actõ ſimul: vt moneo te iuſticie: ⁊ memoroꝛ te le
ctionis: vel moneo cõſtruit᷑ cũ duobus accuſatiuis ſimul
vt moneo te iuſticiã: qꝛ ꝑtinet ad doctrinã ⁊ recordatiõẽ.
Sed memini ⁊ memoroꝛ deponẽs nõ ↄſtruit᷑ cum gtõ ⁊
actõ ſimul: ſed diuiſim: vt memini lectiõis vel memini le
tionẽ. Ex nã tranſitionis aliqñ regit᷑ gtĩs: qñ. ſ. deſignat
rem in quã tranſit actus verbi. vñ oĩa verba ꝑtinentia ad
recordationẽ vel obliuionẽ regũt gtĩ ex nã tranſitiõis:
vt memini lectionis recordoꝛ lectionis obliuiſcoꝛ lectõis
recolo lectiõis: ⁊ hꝫ ↄſtruunt᷑ cũ actõ ⁊ ablatiuo: ſilr regũt
gtĩ ex eadẽ nã verba que ꝑtinent ad indigentiã: vt careo
panis: ⁊ hꝫ ↄſtruunt᷑ cũ ablatiuo. Itẽ miſereoꝛ miſereris
regit gtĩ ex eadẽ nã: vt miſereoꝛ tui. regit etiã dtĩ. Silr
iſta q̃ttuoꝛ verba regunt gtĩ ex nã tranſitionis: abſtineo
inuideo: deſino: cõſulo: vt abſtineo irarũ: deſino q̃relarũ:
inuideo tibi honoris vel honore: ↄſulo tibi huius rei vel
hac re. vñ Ouidius: Ad me ꝑuenit cõſuluitq̃ꝫ mei.

De datiuo.

Atiuus principaliter regit᷑ ex nã acqui
ſitionis: ⁊ ſm hꝫ noĩa que ꝑtinẽt
ad comodũ vel incõmodum regunt datiuũ ex vi
acquiſitionis: vt ſum bonus tibi malus illi. Et verba que
ꝑtinent ad cõmodũ vel incõmodũ regunt datiuũ ex eadẽ
nã: vt do tibi equũ: lego tibi agrũ. Et hꝫ verbũ eſt plus fa
cit: qꝛ regit duos diuerſos dtõs ſimul ex vi acquiſitionis
vt hꝫ res eſt mihi cure: ⁊ hꝫ eſt mihi honori: ſed vnus dtĩs
regit᷑ ex vi acquiſitionis acquirentis. ſ. mihi: alter. ſ. cure:
ex vi acquiſitionis acquiſite. vñ ibi eſt duplex acquiſitio
acquirẽs ⁊ acquiſita. vñ nõ dʒ interponi copula. Et ſcias
ꝙ nullũ aliud verbũ regit duos diuerſos dtõs ex natura
acquiſitiõis niſi ſum es eſt: etiã ſi inueniat᷑ alicubi. Dicit
tñ Priſ. ꝙ vnus illoꝝ ponit᷑ aduerbialiter: vt in prudẽtio
Proſilit auxilio ſocijs. i. ad auxiliandũ. Sed poteſt que
ri: an omne verbũ regere poteſt datiuũ ex natura acquiſi
tionis. i. an habeat hoc ex natura ꝓpria vel inſtitutione.
Dico ꝙ nõ. vñ male dicit᷑: Hec veſtis decet mihi. Itẽ no
ta ꝙ verba imperſonalia regunt datiuũ ex vi ſuoꝝ ꝑſona
liũ: ſed ſua ꝑſonalia regunt datiuũ ex vi acquiſitionis: vt
hoc placet mihi: ergo ex eadẽ natura ⁊ ſua imperſonalia
regunt datiuũ. Regit᷑ etiam datiuus qñqꝫ ex vi tranſitio
nis. ſ. qñ ſignificant rem in quã trãſit actus verbi vel paſ
ſio: ſed hoc facit ꝓprie vel improprie. Proprie qñ ponit᷑
ex vi ſua. i. in vi datiui: vt benedico tibi ⁊ inuideo tibi: ⁊
tunc poteſt fieri diuerſa locutio: vt benedicoꝛ a te: ⁊ inui
deoꝛ a te. Improprie qñ nõ ponit᷑ in vi ſua. i. in vi ablati
ui ⁊ prepoſitionis: vt diligoꝛ tibi ꝓ a te: ⁊ inuideoꝛ tibi ꝓ
a te. Qñqꝫ aũt datiuus regit᷑ ex vi correlatiui reſpectus.
vñ iſta noĩa par ⁊ impar: ſilis ⁊ diſſilis: equalis ⁊ inequa
lis regunt dtĩ ex vi correlatiui reſpectus: qꝛ eſt ibi intel
lectus correlatiuus: vt ſum par tibi: ergo tu mihi: ſũ ſilis
tibi: ergo tu mihi: ⁊ ſic de ſingulis: Patet ergo ex p̃dictis
ꝙ datiuus regit᷑ ex tribus naturis. ſ. ex vi acquiſitiõis ex
vi tranſitionis ⁊ ex vi correlatiui reſpectus. volo etiã hic
te ſcire ꝙ verba preceptiua que cõſtruunt᷑ cũ dtõ ſequẽte
infinitiuo: vt precipio tibi legere. poſſunt etiã cõſtrui cũ
actõ: vt precipio te legere. Item nota ꝙ qñ verbũ ↄſtruit᷑
cũ aliquo obliquo ſequente infinitiuo q̃ cõſtruit᷑ cũ ſili
obliquo: vt mihi placet ſeruire tibi dubiũ eſt quis obli
quus cui v̾bo reddat᷑. Sed meli⁹ eſt ad ꝑfectã ↄſtructiõẽ
ꝙ primus obliquus primo verbo reddat᷑: vt vult Priſ.

De accuſatiuo.

Ccuſatiuus regit᷑ a noĩe adiectiuo
ꝑ ſynodochẽ: qñ id qõ
eſt partis attribuit᷑ toti: vt hic eſt bonus animũ
⁊ a noĩe gentili vł patrio: vt lombardus gentẽ ⁊ bononiẽ
ſis patriã. Et hoc nomẽ q̃s vel q̃ ſilr regit actĩ ꝑ ſynodo
chen. vñ Uirgi. Qui genus vñ eſtis quo tenditis vñ ve
niſtis: Et ex eadem natura verba maxime paſſiua regunt
actĩ: vt iſte truncat᷑ caput. ⁊ neutra abſoluta: vt hic dolet
ventrẽ. Itẽ adiectiua regũt actĩ ꝑ figurã que dr̃ ſynthe
ſis. i. coincidentia: videlicet qñ ponunt᷑ loco participioꝝ
vt iſte eſt exoſus bella. i. exodiẽs: ⁊ p̃ſcius futura. i. p̃ſciẽs
Nota ꝙ oĩs infinitiuus v̾bi ꝑſonalis regit actĩ ante ſe
intranſitiue ex vi copule infinite: vt verũ eſt me amari: ⁊
verũ eſt me currere. Sed hꝫ nõ accidit vbiqꝫ: qꝛ qñqꝫ im
pedit᷑ ex adiuncto: vt volo eſſe bonus: vñ male dicit᷑: vo
lo me eſſe bonus: imo debet dici: volo me eſſe bonũ: ſicut
tangam in quinta parte in futurus. De infinitiui conſtru
ctione dixi ſupra vbi egi de gerundijs. Similiter gerun
dũ regit accuſatiuũ ante ſe ex eadẽ natura: vt magiſtrũ
legendũ eſt virgiliũ. De hoc tñ require ſupra vbi agit᷑ de

gerundio. Ex natura tranſitiōis qn̄q₃ regiť actūs a verbo qn̄ deſignat rem in quā tranſit actus v̄bi. vn̄ ſm̄ h̄ oīa verba actiua regūt actm̄: vt amo te: Et cōia qn̄ ſignt actionē: vt criminoꝛ te: Et deponētia trāſitiua: vt ſequoꝛ te: Et neutra tranſitiua: vt aro terrā: ⁊ bibo vinū. Paſſiua etiā regūt actm̄ ex nā tranſitionis qn̄ veniūt a verbis regentibus duos diuerſos actōs: vt doceoꝛ grāmaticā: induoꝛ tunicā. Quidā etiā itidē dicūt de verbis impſonalibꝰ predictoꝝ verboꝝ: vt a me doceť grāmaticā. Siliter quedā verba paſſiua regūt actm̄: q̄uis eoꝝ actiua nō regāt duos diuerſos actōs: ⁊ h̄ fitꝰ qn̄q₃ ꝑ figuram q̄ dr̄ ſynodoche: vt iſte truncať caput: ⁊ radiť barbā. Et quedā ſunt q̄ habēt actū adiunctū ſue paſſioni: ⁊ iō regunt actm̄ ex nā tranſitionis: vt paſcoꝛ panē. i. paſcēdo comedo panē: ſatioꝛ carnes. i. ſatiendo comedo carnes. ſed hec regūt gtm̄ ⁊ ablatiuū. Nota ꝙ ſunt quedā verba que regūt duos diuerſos actōs: ſicut in parte contineť his verſibꝰ: Flagito poſco peto doceo rogo calceo celo: Induo ſuccingo moneo ſimul exuo iungo. Inſtruo iungať ſine quo res falſificať Et etiā oīa q̄ ſunt ſilia iſtis ⁊ q̄ ꝑtinent ad doctrinā ⁊ deprecationē ⁊ obſecratiōē: vt inſtruo te bonos moꝛes: oꝛo te multa: obſecro te h̄: obteſtoꝛ te h̄. Regūt aūt predicta verba duos diuerſos actōs ex natura trāſitiōis hac rōne qꝛ ꝑtinent ad diuerſos actus: nā quicūq₃ docet agit duo agit in diſcipulū quē docet: ⁊ agit in artē quā oſtendit: ⁊ iō duos actōs regūt. ſed qꝛ ille due tranſitiones ſunt naturarū diuerſarū nō debent copulari: qꝛ vna tranſitio ē dependens: alia eſt ꝑficiens. Quidā tn̄ dicunt ꝙ primus regiť ex natura trāſitiōis: aliꝰ ex vi cauſe materialis. Itē ſcias ꝙ qn̄q₃ regiť actūs a verbo ex nā tranſitiōis ſed minus ꝓꝑie: vt hic ardet quandā. i. ardenter amat: ⁊ h̄ hoꝛret te. i. hoꝛrendo foꝛmidat: ⁊ hec lectio latet te. i. ignoꝛať a te: vel tu ignoꝛas ipſā. ⁊ qꝛ nō regunt ꝓꝑie actm̄: iō nō pōt inde fieri cōuerſa locutio. Item regiť actūs a prepoſitione tranſitiue: vt vado ad vrbē: ⁊ ab aduerbijs que prepoſitiones dicunť a Donato: vt ſunt infra: citra: intra extra: ſupꝛa: vt vado vltra renū. Qn̄q₃ ab interiectiōe ſm̄ quoſdā: vt o admirabilē virū. Alij volūt ꝙ regunť a v̄bo ſubintellecto: vt dico o admirabilē virū. Nos v̄o dicimꝰ ꝙ oīs caſus qui poniť cū interiectione nō regiť. Ex vi acquiſitionis actūs qn̄q₃ regiť ſicut dtūs: qd̄ eſt mirū: vt hec veſtis decet te. i. cōuenit tibi. Ex vi cauſe etiā regiť aliqn̄ actūs: vt vituperoꝛ inſipientē. i. vituperoꝛ: qꝛ ſum inſipiens. Habemꝰ g̊ ꝙ actūs regiť ſex modis: ꝑ ſynodochen: ꝑ ſyntheſim: ex vi copule infinite: ex nā tranſitionis ex vi acquiſitionis: ⁊ ex vi cauſe. Uolo etiā te hoc ſcire ꝙ mitto ⁊ deſtino: ⁊ verba que ad miſſionē ꝑtinent recipiunt poſt ſe actm̄: ſi ille actūs deſignat rem rōnalē recipiunt aliū actm̄ mediante prepoſitione ad: vt mitto nunciū meū ad te. Si eni actūs ille q̄ a verbo regiť notat aliā rē q̄₃ rōnalē: tunc verbū non recipit aliū actm̄: ſed datiuū: vt mitto tibi centū ſolidos: ⁊ mitto tibi equū. Qd̄ ideo ꝯtingit: qꝛ res rōnalis nō eſt alicui acquiſibilis: ſed mittiť ad locū: ⁊ iō poniť cū actō ⁊ prepoſitione q̄ ſigt localē circūſtantiā vt ad locū: q̄uis inueniať inſtantia: vt lectio epl̄e beati Pauli apl̄i ad galathas. Qd̄ pōt fieri: qꝛ ibi quedā ſermōis directio denotať q̄ ꝑ actm̄ aptius fieri cōſueuit. Pōt etiā q̄ri de illo qd̄ dr̄ in euangelio Luce: Sicut locutꝰ ē ad p̄res n̄ros abꝛaā ⁊ ſemini eiꝰ: qꝛ videť ꝙ actūs copulareť dtō: ſed h̄ declarabiť in q̄nta ꝑte in loquoꝛ.

De vocatiuo.

Ocatiuus regiť a verbo: vt quidā dicunt: qꝛ ſicut ntūs teneť cōcoꝛdare cū verbo in numero ⁊ ꝑſona: ita vtūs teneť. vn̄ ſicut illa: hō legit eſt cōgrua: hoīes legit eſt incongrua: ⁊ in vtō: hō lege eſt cōgrua: hoīes lege eſt incōgrua Sed ad hoc pōt dici ꝙ iſta ꝯſtructio hoīes lege nō eſt incōgrua ꝓpter diſcoꝛdantiā vocatiui ⁊ verbi: ſed qꝛ directio ſermonis facta ad plures requirebat verbū plurale poni in ꝯſtructione: vt hoīes legite. vn̄ hec eſt incōgrua lege virgiliū: facta directione ſermonis ad plures. Alij dicunt ꝙ regiť ab aduerbio: qꝛ regere eſt cōferre dictionē dictioni: vt ponať in tali caſu: ſed aduerbiū cōfert vtō vt in tali caſu ponať: vt o petre: o ioannes: ergo aduerbiū regit ipſū vtm̄. Sed ad h̄ pōt dici ꝙ illud aduerbiū vocādi nō cōfert alicui dictioni ꝙ ponať in tali caſu. ſ. vtō: qꝛ ſufficienť poniť ſine illo. Alij dicunt cū quibus ego: ꝙ vtūs poniť abſolute. i. ſine regimine: qꝛ nō indiget verbo ſcōe ꝑſone: nec aduerbio vocādi. Pōt eni ſtare ſine vtroq₃ teſte Priſ. q̄ dicit: Appolloniꝰ ſcribit virgiliū. h̄ eni nō eſt verbū ſcōe ꝑſone: nec aduerbiū vocādi. Dicimꝰ g̊ ꝙ ntūs ⁊ vtūs in h̄ ꝯueniūt. ſ. qꝛ ambo ſunt intranſitiui: ⁊ oſtendunť ad idē ꝑtinere. ſed differunt in h̄: qꝛ ntūs nō poniť abſolute. i. ſine regimine: imo ſemꝑ regiť a v̄bo poſito vl̄ ſubintellecto. Utūs v̄o poniť abſolute ⁊ pōt indifferenť poni cū pꝛima ⁊ ſcōa ⁊ tertia ꝑſona verbi. vn̄ bn̄ diciť: lego virgili: legis virgili: legit aliquis virgili.

De ablatiuo.

Blatiuus regiť ex vi accidētis ſicut ⁊ gtūs: vt equus albo coloꝛe currit: ſicut dicimus: equus albi coloꝛis currit. Et ex eadē natura ſum es eſt regit ablatiuū ⁊ nullū aliud verbū: vt hic eſt magna virtute vel pꝛudētia: ſicut iſte eſt magne virtutis vel pꝛudentie. Regiť etiā ablatiuus ex vi cauſe foꝛmalis. ⁊ ſm̄ h̄ oīa adiectiua pn̄t regere ablatiuū denotantē foꝛmā ſui: vt albus albedine: ⁊ coloꝛatus coloꝛe currit: ⁊ grāmaticus grāmatica. Item noīa ſubſtantiua pn̄t regere ablatiuū ex eadē natura: vt hō humanitate. Itē ꝓꝑia noīa: vt ſocrates ſocratitate: vel ꝓꝑia qualitate. Noīa aūt ſyncathegoꝛeumatica. i. ꝯſignificatiua: nō poſſunt regere tales ablatiuos: qꝛ nihil ꝑ ſe certū ſignificant: vt quilibet ⁊ nullus. Oīa autē verba poſſunt regere ablatiuū ex vi cauſe foꝛmalis: vt amo te amatione. Ex vi etiā compationis qn̄q₃ regiť ablatiuus: qn̄. ſ. ſigt rem ad quā fit collatio: vt ſum maioꝛ platone. Et compatiua poſſunt recipe ſimilē caſū mediante q̄₃: vt ſum foꝛtioꝛ q̄₃ plato. de h̄ dixi ſupꝛa vbi egi de cōparatiuo noīe. Sȝ ſi alia cōparatio ibi fuerit opoꝛtet ꝙ ſequať alius ablatiuus: vt ſum magis foꝛtioꝛ platone cicerone. Item hoc verbū malo regit abltm̄ ex eadē nā: vt malo panē vino. i. magis volo. Item iſta duo verba pꝛefero pꝛeſto: poſſunt regere ablatiuū ex eadē natura: vt pꝛefero vinū pane. i. magis volo ⁊ hoc pꝛeſtat illo. i. melius eſt. Regiť etiam ablatiuus ex natura tranſitiōis: ⁊ hoc fit duobus modis. Qn̄q₃ mediante ꝓpoſitione ſicut in oībus verbis paſſiuis cōtingit vel hn̄tibus vim paſſiuā: vt amoꝛ a te: vapulo a te. Qn̄q₃ ſine prepoſitione: vt careo pane: ⁊ gaudeo ſocietate tua ⁊ alia ſimilia que conſtruuntur cum ablatiuo ex natura tranſitionis. Hic tamen aduerte: qꝛ ſi ablatiuus denotat cauſam materialē: vel aliam pꝛeter efficientē non debet poni cū prepoſitione. vn̄ male diciť: ſpolioꝛ a pꝛebenda: ſicut ſupꝛa dixi vbi egi de verbis imperſonalibus. Ex quadruplici etiā cauſa ablatiuꝰ regi pōt. Nā aliqn̄ ex vi cauſe materialis regiť: vt iſti pugnant ferro: aliqn̄ ex vi cauſe foꝛmalis: vt diligo te puro coꝛde. Aliqn̄ ex vi cāe finalis: vt ieiuno cauſa habendi vitam eternā. Qn̄q₃ ex vi cauſe efficientis: vt ſcientia creſcit ſtudio. i. ſtudiū eſt cā quare ſcīa creſcit. Qn̄q₃ ablatiuus ſignificat duas cauſas accidentales. ſ. localē: vt bellū geriť toto oꝛbe. ⁊ tꝑalē: vt audiui dialeticā triennio. Ex dictis patet ꝙ ablatiuus regiť nouē modis: ex vi accidentis: ex vi cauſe foꝛmalis: ex vi comparationis: ex natura tranſitionis: ex vi cauſe materialis: ex vi cauſe finalis: ex vi cauſe efficientis. qn̄q₃ aūt notat locū: qn̄q₃ tp̄s. Nota ꝙ quidā dicunt ꝙ ablatiui qui notant ꝯſequentiā. i. cōparationē vnius actus ad alteꝝ reguntť: ſed nō niſi a verbo vl̄ participio: qꝛ nulla ꝑs orōnis ꝯſigt tp̄s niſi verbū ⁊ ꝑticipiū. ⁊ rō eſt ſm̄ eos qꝛ tales ablatiui non poſſunt ſtare per ſe: qꝛ dependent a verbo: g̊ verbū regit illos. Oēs eni obliqui ſunt dependētes: g̊ nō ponunť abſolute. i. ſine regimine. Alij dicunt ꝙ

predicti ablatiui non regunť ſed abſolute ponunť: vt ꝑſi
cio te docente: ⁊ pado currente ſedeo. ⁊ h̄ opinio ē cōioꝛ.
De regulis autē quas quidā fugitiuas appellant dixi
ſupꝛa vbi egi de aduerbijs. Multa ꝑtinētia ad ꝯſtructio
nē ⁊ regimen poſui ſupꝛa in tractatu de ſpeciebus nomi/
nū: ⁊ ponā in quarta ꝑte in tractatu de allotheca. Hec de
ethymologia ⁊ diaſyntaſtica ſufficiant.

Quarta pars de vitijs ⁊ figuris incipit.

p **Oſtquā in pre/**
cedentibus terminauim⁹ de trib⁹
ꝑtibus hui⁹ opis. ſ. oꝛthographia:
ꝓſodia: ⁊ etymologia: vbi etiā de
diaſyntaſtica aliq̄ miſcuim⁹: Nūc
de q̄rta ꝑte. ſ. de figuris videamus
Sʒ q꞉ vnū oppoſitū ꝑ aliud cogno
ſciť: iō pꝛimo de vitijs ānexis bar/
bariſmo ⁊ ſoleociſmo dicem⁹: deinde de figuris. Nā de
barbariſmo ⁊ ſoleociſmo in ſuo loco tractabim⁹ in q̄nta
ꝑte. Scias ḡ ꝙ vitia annexa barbariſmo ⁊ ſoleociſmo
ſm̄ Donatū ſūt decē. ſ. acirologia: cacephaton: vel cacho/
phonia: pleonaſmos: periſologia: macrologia: tātologia:
eclipſis: tapinoſis: catheſynteton: amphibologia.

De vitijs annexis.

a **Cirologia** eſt impꝛopꝛia dictio vt h̄:
Hunc ego ſi potui tm̄ ſpe/
rare dolorē. ſperare enī dixit ꝓ timere. Et dr̄ ab
a qȯ eſt ſine ⁊ ciros qȯ eſt man⁹: ⁊ logos quod eſt ſermo
inde acirologia. i. ſermo qui nō eſt in manibus. i. in vſu.
ea enī dicunť ad manū habere que ſunt vſitata. vel aciro/
logia dr̄ ab a qȯ eſt ſine: ⁊ ciro qȯ eſt ſancio: ⁊ logos qȯ
eſt ſermo: inde acirologia quaſi ſermo inſancitus: q꞉ non
firmať aliqua regula artis.

c **Acephaton** eſt obſcena enūciatio:
vel in cōpoſita dictiōe
vel in vno verbo: vt numerū cū nauibus equat: ⁊
arrige aures pamphile. Et diciť a cacos qȯ eſt maluʒ vel
turpe: ⁊ phonos qȯ eſt ſon⁹: q̄ſi malus ſiue turpis ſonus
vel dr̄ a cacos turpis: ⁊ phaſis enūciatio: quaſi turpis vbi
enunciatio. vel dr̄ cacephaton a cacos qȯ eſt malū: ⁊ pha
tos poſitio: vel phonos qȯ eſt ſonus: ⁊ teneo q̄ſi mala po
ſitio: vel malū ſonū tenens. Obſcena. i. turpis enunciatio
diciť cacephaton: ⁊ fit vel in cōpoſita aliqua dictiōe ⁊ in
contextu partiū: vt numerū cū nauibus equat. hic enī eſt
obſcena enūciatio ſm̄ quoſdā inter duas partes oꝛōnis
ſ. numerū ⁊ cū: vel vt alij volunt inter cū ⁊ nauibus. Naʒ
prepoſitio cū ſequēte n littera: inſolentē ⁊ obſcenū reddit
ſonū: q꞉ vt Priſ. ait: m in extremitate dictionū obſcure ſo
nat: ⁊ n littera inter aſperas cōſonantes reputať: vt mar/
tianus oſtendit. Utriuſqꝫ ergo cōtinuitate ꝓpter obſcu/
rū ſonū littere m: ⁊ aſperitatē littere n cacephaton genera
tur. Propter hanc cāʒ nō dicim⁹ cū nobis ſed nobiſcū. vľ
in vno verbo: vt arrige aures pamphile. h̄ exēplū ex Te/
rentio ſumiť. Hac aūt lr̄a r geminata: aſperitas in eo qȯ
eſt arrige cacephaton efficit. Nec ſolū in his cacephaton
in ſupꝑficie ꝯſtructiōis cerniť: ſed in ſenſu turpitudo q̄dā
ineſſe videť. vn̄ Diomedes ait: Cacephaton eſt vitio cō/
poſitionis inuerecunda ſuſpicio: vt arrige aures pamphi
le. Nimirū callide ſignificās pamphilū fuiſſe libidinoſū.
vn̄ ⁊ ſuo noīe pamphilus q̄ſi ciuiū amatoꝛ interpꝛetatur:
itaqꝫ perrectas aures: arrectū thalamū atqꝫ libidinē para
tū eū habuiſſe ſiḡt. Hec alio noīe dr̄ cacophonia: ⁊ cōtra/
riať ei euphonia: vt infra dicam. Cacophonia aūt eſt tur
pis ſonus: vľ turpis fatus. ⁊ cōponiť a cacos turpe ⁊ pho
nos ſonus: inde cacophonicus ca cū. i. male ſonans.

p **Leonaſmos** ſm̄ Donatū ē adiectio
verbi ſuperuacua ad
plenā ſignificationē: vt Sic oꝛe locuta eſt: ⁊ Au/
ribus audite ſidera celi. Poterat enī ſufficere ſi dixiſſet:
ſic locuta eſt. etiā ſi nō addidiſſet oꝛe. Oꝛe enī loq̄mur nō
oculis vel aure. Et ſcias ꝙ qum diciť: niger coꝛuus: nō ē
ibi pleonaſmos: ſed epiteton. Diciť autem pleonaſmos a
pleos qȯ eſt plenitudo: ⁊ onoma qȯ eſt nomē: inde pleo/
naſmos. i. plenitudo vel ſupabundantia noīs. vel diciť a
pleo greco qȯ eſt ſupfluū ⁊ auaritia: ⁊ onoma qȯ eſt no/
men quaſi ſuperfluitas auaritie noīs: quia ſicut auarus
plus querit q̄ʒ ſibi ſufficiat: ſic pleonaſmos plures dictio
nes addit q̄ʒ ſenſus exigit.

p **Eriſologia** eſt ſupuacua verboꝝ ad/
iectio ſine vlla vi rerū: vt
Jbant quo poterant: quo nō poterant ibi ſtabāt
Sufficiebat enī dicere: ibant quo poterāt. Nullus enim
ignoꝛat ꝙ qui vadit: in eam partē vadit in quā facultas
eūdi ſuppetit: in eā partē nō vadit ī quā facultas eūdi nō
ſuppetit. ⁊ iō illud qȯ adijciť: ⁊ quo nō poterant ibi ſta/
bant: ſupfluū eſt oīno. ⁊ diciť a peri qȯ eſt circū: ⁊ logos
qȯ eſt ſermo vel rō: inde periſologia. i. adiectio verboꝛuʒ
plurimoꝝ ſupuacua: vt Uiuat ruben ⁊ nō moꝛiať: qū nō
ſit aliud viuere q̄ʒ nō moꝛi. vel diciť a periſos qȯ eſt ſup/
fluū: ⁊ logos qȯ eſt ſermo: inde periſologia. i. ſupflu⁹ ſer/
mo. Et ſcias ꝙ pleonaſmos adiectionē vni⁹ verbi: Peri
ſologia autē plurimoꝝ verboꝛū: Macrologia vō longas
ſnīas ⁊ res nō neceſſarias cōpꝛehendit.

m **Acrologia** eſt lōga ſnīa res neceſſa/
rias cōpꝛehendēs: vt Le/
gati nō impetrata pace retro vn̄ venerant domū
reuerſi ſunt. hec ſnīa apud Luciliū repiť: Diſtat aūt in/
ter periſologiā ⁊ macrologiā: q꞉ periſologia oīno ſupua/
cua accumulat verba: nō idem agente ſnīa. Macrologia
vō lʒ nō neceſſaria compꝛehendat tm̄ nō oīno ſuperuacua
verba interſerere videť. Poterat enī fieri vt legati nō im
petrata pace reuertentes: nec domū retro vnde venerunt
reuerterenť: ſed ad alias ꝓpe partes regrederenť: ideoqꝫ
appoſitū eſt: retro vnde venerant domū. ⁊ diciť macrolo
gia a macros qȯ eſt longū: ⁊ logos quod eſt ſermo: qua/
ſi longus ſermo vel oratio.

t **Antologia** eſt vitioſa repetitio eiuſ/
dem dictiōis: vt egomet
ipſe: ſufficiebat enī dicere: egomet: vel egoipſe. ⁊
dr̄ a tātos qȯ ē vacuū vel iterū: ⁊ logos ſermo: q̄ſi eiuſdē
vacu⁹ vľ iterat⁹ ſermo. eiuſdē dico: ſaltē q̄tū ad ītellectū.

e **Clipſis** eſt defectus q̄dē neceſſarie locu/
tionis quē deſiderat pꝛeciſa ſnīa
vt hic facunde. Eſt enī defectus hui⁹ verbi loq̄/
bať. Jtē neqꝫ ab oꝛiente neqꝫ ab occidēte: neqꝫ a deſertis
montibus: ſupple via patet fugiendi. Jſte aūt defectus fit
cā vitāde ꝓlixitatis: vt enī longa ſnīa faſtidiū ſuſcitat: ſic
breuitas ſermōis moleſtiā effudit. ⁊ dr̄ ab e qȯ eſt extra
⁊ clipſis qȯ eſt lux: q꞉ tūc extra lucē poniť ſnīa. Nā ecli/
pſis ꝓpꝛie qū fit lune vľ ſolis: trāſumiť ad defectū dictio
nis. vľ dr̄ ab e qȯ eſt extra: ⁊ clipſo ſas qȯ eſt clepo pis. i.
furari: q꞉ ī eclipſi neceſſaria dictio dr̄ furata: ſiue vt ꝓpꝛi⁹
loquar ſublata: vide in ſuo loco de figura.

t **Apinoſis** eſt humilitas rei magne nō
id agente. i. ſignāte ſnīa qȯ
demonſtrat: vt ſi mare voceť gurges. vn̄ verſus:
Tapinoſim facies dicať ſi mare gurges. vt vult Donatus
vel ſm̄ Jſido. qn̄ īmenſitas diuina vilibus rebus oñdiť:
vt ego ſum paſtoꝛ: ⁊ ego ſum vermis. ⁊ dr̄ a tapin qȯ eſt
humilitas: vel a tapinos qȯ eſt humile. Donat⁹ dicit Pe
lides ſtomacho cedere neſcit. Pelides dictus ē achilles
a peleo pr̄e. Stomachū aūt poſuit ꝓ imenſa ira vel foꝛti/
tudine eius. Tante q̄ppe audacie fuit vt neſciret cedere. i.
locū dare hoſtib⁹ apponēs ſe ꝑiculo intrepide. Dū ḡ ma/
gna res humili vocabulo noīať topinoſis dici poteſt.

c **Athesintheton** eſt vitioſa cōpo
ſitio dictionuʒ:
vt Uerſaqꝫ viuentiū terga fuſtigamus haſta. vi/
tioſa cōpoſitio ē hic: q꞉ debuiſſet dicere: verſaqꝫ haſta vi/
uentiū fuſtigamus terga. dixit: verſaqꝫ viuentiū ⁊c̄. ⁊ hoc

neceſſitate metri cogente factū eſt. Non enī iuxta rōnem metri poterāt ſibi copulari verſa ⁊ haſta. ⁊ dr̄ a cacos qḋ eſt malū: ⁊ ſyn qḋ eſt con: ⁊ theſis qḋ eſt poſitio: inde catheſyntheton.i. mala ⁊ vitioſa dictionū cōpoſitio.

a **Mphibologia** eſt ambiguitas dictionis q̄ fit aut ꝑ actū caſū: vt ſiquis dicat: Audio ſecutorē retiariū ſuperaſſe. Nam hic dubiū eſt vtrū ſecutor ſuperauerit retiarū: vel ecōuerſo. Aut fit ꝑ cōe verbū: vt ſiquis dicat: Criminat̄ cato: Vadat̄ tullius: nec addat quē vel a quo. Dubiū enī eſt vtrū cato criminet̄ aliquē vel ab aliquo criminet̄: vel vtrū tullius trahat aliquē ad vadimoniū: an ipſe trahat̄. vador verbū cōe eſt.i. cās ago: vel in cauſas agor. vades qui legaliter cauſas agūt. vadimoniū locus in quo cauſe agunt̄. Aut fit ꝑ diſtinctionē: vt Vidi ſtatuā aureā haſtā tenentē. Hic dubiū eſt: vtrū ſtatua ſit aurea vel haſta. Siquis hic vitare voluerit amphibologiam: ſi illa ſtatua fuit aurea diſtinguere debet hoc mō: Vidi ſtatuā aureā: deinde haſtā. Si vō haſta fuerit aurea ita diſtinguat: Vidi ſtatuā: deinde dicat aureā haſtā tenentē. Et etiā fit amphibologia ꝑ ononima: vt ſiquis aciem dicat: ⁊ non addat oculorū: aut exercitus: aut ferri. Significat enī tria acies: vñ verſus: Eſt acies oculi: ferri: belliqꝫ caterua. Fit etiā vt dicit Donatus pluribꝰ modis amphibologia: quos dinumerare ne longū ſit: nō oportet. ⁊ dr̄ amphibologia ab amphi qḋ eſt dubiū: ⁊ bole qḋ ē ſnīa: q̄ſi dubia ſnīa. ⁊ ɔtinet ſub ſe equiuocationē: cōpoſitionē: diuiſionē. Amodo de figuris videamus.

Tractatus de figuris.

f **Igurarum** tria ſunt genera: methaplaſmus: allotheca: tropus. Primo de methaplaſmo: Secundo de ſcemate: ſiue allotheca ſḿ Donatū: Tertio de tropa: Quarto de allotheca ſḿ Priſ. videamus.

De methaplaſmo.

m **Ethaplaſmus** eſt transformatio q̄dā recti ſolitiqꝫ ſermonis in alterā ſpeciē: metri ornatus neceſſitatiſue cā. Dicit̄ aūt methaplaſmus a metha qḋ eſt trans ⁊ plaſma qḋ eſt forma: inde methaplaſmus.i. trāſformatio: qꝛ littera vel ſyllaba vel eius accidentia de ꝓpria poſitione in aliā ſpeciē transformant̄.

s Pecies methaplaſmi ſḿ Donatū ſūt quattuordecim.ſ. ꝓtheſis: epentheſis: paragoge: afereſis: ſyncopa: apocopa: extaſis vel exteſis: ſiſtole: diereſis: ſynereſis: vel epiſynalimpha: elipſis: antitheſis: metatheſis. Hic nota qꝫ methaplaſmus fit in dictione ſicut barbariſmus cuius vt dixi quattuordecim ſunt ſpecies. ⁊ fit tripliciť: ꝑ additionē: ſubtractionē: ⁊ tranſmutatiōē: Qum fit ꝑ additionē hꝫ tres ſpēs: ſḿ principiū: mediū: ⁊ finē.ſ. ꝓtheſim q̄ fit ꝑ additionē in ꝑncipio. epentheſim: q̄ fit ꝑ additionē ī medio. paragoge: q̄ fit ꝑ additionē ad finē. Item fit ꝑ ſubtractionē: ⁊ ſic hꝫ tres ſpēs contrarias predictis tribꝰ. Prima eſt afereſis ſubtractio a principio dictionis ꝓtheſi ɔtraria. Secunda eſt ſyncopa q̄ eſt ablatio de medio dictionis epentheſi ɔtraria. Tertia eſt apocopa abſciſio de fine dictōis ɔ̄ria paragoge: ⁊ ſic habemꝰ ſex ſpēs. Itē fit ꝑ tranſmutationē: ⁊ ſic hꝫ octo ſpēs vt patebit: ⁊ ſic ſunt quattuordecim ſpecies in vniuerſo.

p **Rotheſis** eſt appoſitio q̄dā ad ꝑncipiū dictionis lr̄e vel ſyllabe: vt gnato ꝓ nato: ⁊ tetulit ꝓ tulit. ſic enī dicebant antiq. ⁊ dr̄ a ꝓthos ⁊ theſis. Nā vt dicit Hug. Ptheſis qḋ eſt poſitio cōponit̄ ꝓthos qḋ eſt primū. ⁊ dr̄ ꝓtheſis q̄ſi ꝓthoteſis.i. prima poſitio littere vel ſyllabe in principio dictionis. vel ꝓtheſis dr̄ a pros qḋ eſt ad: ⁊ theſis qḋ eſt poſitio: inde ꝓtheſis.i. appoſitio.

e **Pentheſis** eſt appoſitio ad mediā dictionē lr̄e vel ſyllabe: vt Reliquias danaū: ꝓ reliquas: ⁊ Indupator ꝓ imꝑator. Hec enī in metro heroico aliter ſtare nō poſſūt. Hec a q̄buſdā dr̄ epentheſis: a quibuſdā parentheſis. Et dr̄ epētheſis ab epi qḋ ē ſupra: ⁊ theſis poſitio: inde epentheſis.i. ſuprapoſitio lr̄e vel ſyllabe in medio dictiōis ſḿ Hu. vel dr̄ ab epen qḋ eſt inter vel mediū: ⁊ theſis poſitio q̄ſi poſitio facta in medio: vel q̄ſi interpoſitio. vñ Grecis. Significat epen mediū qḋ monſtrat epentheſis ipſa.

p **Aragoge** eſt appoſitio quedā in fine dictionis littere vel ſyllabe vt magis ꝓ magi: ⁊ poteſter ꝓ pōt: ⁊ amariter ꝓ amari. ⁊ pōt cōtingere in ſyllabica adiectiōe: vt huiuſce ꝓ huius. Hanc alij ꝑ paraleſim appellant: ⁊ dr̄ a para qḋ eſt iuxta: ⁊ gogos ductio vel additio: q̄ſi ductio vel additio facta circa finē dictionis.

a **Fereſis** eſt ablatio a principio dictiōis ɔtraria ꝓtheſi: vt temno ꝓ contēno: ⁊ mitte ꝓ dimitte. Et dicit̄ a phares qḋ interpretatur diuiſio: ⁊ a: inde hec afereſis quaſi a capite diuiſio.i. ſubtractio littere vel ſyllabe in principio a naturali quantitate dictionis ſḿ Hu. ⁊ ſic ſcribit̄ per f: vel ph. vel aufereſis dicitur ab auferendo: ⁊ ſic ſcribitur per au dipthongum. vide in ſitus.

s **Yncopa** eſt ablatio de media dictione lr̄e aut ſyllabe ɔtraria epētheſi: vt audacter ꝓ audaciter: ⁊ cōmorit ꝓ cōmouerit. Et dr̄ a ſyn qḋ eſt con: ⁊ copos qḋ eſt ceſio: inde ſyncopa q̄ſi de medio ceſio. vel vt dicit Hu. Cape grece latine ceſio dicit̄. ⁊ cōponit̄ a ſyn qḋ eſt con: ⁊ dicit̄ ſyncopa i. abſtractio lr̄e vel ſyllabe de medio dictionis: quaſi cōciſio.i. cōis ceſio. Illud enī qḋ eſt inter principiū ⁊ finem cōe eſt ipſis. Qn̄ aūt ſyncopa dꝫ fieri in verbis ⁊ qn̄ nō: ſupra dixi in tertia pte in preteritis tertie cōiugationis: vbi determinaui de verbis deſinentibus in co.

a **Pocopa** eſt ablatio de fine dictionis lr̄e vel ſyllabe cōtraria paragoge: vt Achilli ꝓ achillis: ⁊ moyſi ꝓ moyſis: ⁊ fac ꝓ face. Et dicit̄ ab apos qḋ eſt extra: ⁊ copos qḋ eſt ceſio: inde apocopa quaſi de fine ceſura. vel ſḿ Hu. cope qḋ eſt ceſio cōponit̄ cū apo qḋ eſt de: ⁊ dicit̄ apocopa.i. deciſio: quaſi deorſū ceſio.i. ſubtractio lr̄e vel ſyllabe de fine: inde apocopo pas pare.

e **Xtaſis** eſt extenſio ſyllabe ɔtra naturā vbī vt Italiā fato ꝓfugus. qum italiā cor. prima ſyllaba dici debeat: q̄ diaſtole a q̄buſdā dr̄. Diaſtole aūt dicit̄ a dia qḋ eſt diuiſio vel diuidēs ⁊ ſtolos qḋ eſt miſſio: qꝛ qum dictio breuis vnū tps habeat: mittit illā in duo tpa ꝓducendo. vel extaſis eſt ꝓductio ſyllabe nāliter breuis: ⁊ interpretat̄ extēſio. Et dr̄ ab ex qḋ eſt extra: ⁊ ſtaſis qḋ eſt ſtatus: q̄ſi extra ꝓpriū ſtatū poſitio. ⁊ dr̄ extaſis extenſio ſyllabe: qꝛ breuitas extendit̄ in longitudinē. Quidā dicūt extheſis ab ex ⁊ theſis poſitio: quaſi extra ſuā poſitionē. Extenſis ꝑ e quidā dicūt: ⁊ eſt idem qḋ ab alijs dicit̄ extaſis per a:

s **Iſtole** eſt correptio ſyllabe nālit̄ longe ɔtraria extaſi: qꝛ ſicut extaſi ꝓdu. breuē ſyllabā: ita ſiſtole cor. longam: vt aquoſus orion: qū orion ꝓducte dici debeat in penul. ⁊ apud Catonē hoc vide: ne rurſus leuitatis crimen dānes. vltima enī huius verbi cor. qum ſit ſecūde ɔiugationis: ⁊ ꝓduci debeat: vt vult mgr̄ Bene. Vel poteſt dici ſḿ quoſdā qꝫ olim fuit tertie cōiugationis vido vidis. Et dr̄ ſiſtole vel ſiſtola a ſyn qḋ eſt con: ⁊ ſtolos qḋ eſt miſſio: qꝛ ibi duo tpa q̄ ſyllaba longa hꝫ mutant̄ in vnū tempus qḋ hꝫ ſyllaba breuis. vel dicit̄ a ſyn qḋ eſt ſimul: ⁊ ſtolos qḋ eſt curtatio: q̄ſi ſimul curtatio. vel pōt dici a ſyn qḋ eſt ſine: ⁊ telon qḋ eſt longū: quaſi ſine ſua ꝓpria longitudine. Hic nota qꝫ ſiſtole q̄nqꝫ fit ꝑ liqueſcētiā ſequētis lr̄e: vt apud Hora. Regis opus ſterilisqꝫ diu palus aptaqꝫ remis. Liqueſcit enī s vl̄tia huiꝰ nōis palus in ſcanſione metri: qḋ etiā fit apud Cato. Qḋ noſti factū non recte nolito ſilere

⁊ iō dirimo ⁊ diſertus corri. primas q̄ ſūt nālit̃ longe: q꞉ dirimo cōponit̃ ex di ⁊ emo: diſertus ex di ⁊ ars. De hoc etiā dixi ſupra in prima pte vbi egi de s quō liqueſcit.

d **Jereſis** eſt diuiſio ſyllabe vni⁹ in duas facta: vt apud Oui. Tertia poſt aliū ſucceſſit aenea proles. ⁊ apud Hora. Niues q̄ deducūt iouē. nunc mare: nūc ſilue. hic enī ſilue eſt triſſyllabū: vt dicit Priſ. in .j. mino. ſic fit diereſis qñq꜄ in h̓ dcō huic. vñ Proſper: Non tps nō ſexus huic non cauſa reſiſtit. Qñq꜄ in hoc dcō cui: vt apud Albinū: Jlle cui cernis capitolia celſa triūphis. Qñq꜄ fit in vtō: vt apud Oui. Accipe pompei deductū carmen ab illo. Nā pompei dꝫ eſſe biſſyllabū ꝓprie. Per hanc etiā figurā ſumit̃ biſſyllabe h̓ nomen dij: q꞉ eſt monaſyllabū in illo vſuali verſu, Scribe dij lege di ſi vis vrbanus haberi. Et dicit̃ diereſis a dia quod eſt duo: ⁊ hereſis diuiſio: quaſi vnius in duo diuiſio. Et ſcias ꝙ diereſis eſt ſyllabe diuiſio: ſiue ſit dipthongata: vt aulae longae: aulaẏ longaẏ. ⁊ dicitur potius aulaẏ q̄꜄ aulae: q꞉ tunc a nō poſſet ꝓdu. ſi adderet̃ e quum eſſet vocalis ante vocalē: que cor. in latinis: ſed addit̃ y vocalis greca: ⁊ ita ꝓdu. a: q꞉ apud grecos vocalis ꝓdu. añ vocalē: ſi ēt ñ ſit dipthōgata: vt iāb⁹: iaſon: triſſyllaba.

s **ẏnereſis** eſt cōglutinatio duarū ſyllabaꝝ in vnā facta ɔtraria diereſi: vt eripidē ꝓ aeripidē: ⁊ deſt ꝓ deeſt. vñ Lucanus: Nō deſt ꝓlato ieiunus venditor auro. Nā in ſcanſione dicendū eſt deſt ꝓ deeſt: ⁊ dinde ꝓ deinde. Et dr̃ a ſyn qō eſt ſil: ⁊ hereſis diuiſio: quaſi ſimul diuiſa. vel dr̃ a ſyn qō eſt con: ⁊ hereſis qō eſt diuiſio: eo ꝙ ⁊ prius diuiſa ɔiungunt̃. vel dr̃ a ſynereſo verbo qō eſt glutino nas: q꞉ due lr̃e vocales ſine dipthongo: vel due ſyllabe cōglutinant̃ in vnā. Hec alio noīe epiſynalimpha dr̃ eo ꝙ ibi vocalis abijci videat̃: vide in ſuo loco.

s **ẏnalimpha** eſt abiectio vocalis in ſcanſiōe metri de fine dictiōis quum ſequens dictio incipit a vocali: vt apud Juuenalē: Semꝑ ego auditor tm̄ nunq̄꜄ ne reponā O enī abijcit̃ de ego: ⁊ hoc ꝓpter elegantiā: vt tollat̃ hiatus: ⁊ ſic inducit ornatū. vñ licite pōt fieri ⁊ maxīe in longo ope: ſicut pꝫ in libris poetarū qui frequēter hac vtunt̃ Contrariū enī ipſius valde vitandū eſt. ſ. qñ nō abijcitur vocalis: ⁊ raro īuenit̃ a poetis. Et ſcias ꝙ aliqñ ſynalimpha in proſa obſeruat̃: vt ſūmope: magnope. ⁊ dicit̃ ſynalimpha q̄ſi cōdeletio. Deriuat̃ a ſynalimpho verbo qō ē cōpoſitū a ſyn qō eſt con: ⁊ limpho qō eſt deleo. vel dr̃ a ſyn ⁊ limpha qō eſt aqua: inde ſynalimpha. i. colliqueſcētia. vel ſm alios: Limpha eſt quidā humor vel ſpuma in fronte canū: qua diſperſa ꝑ caput inſaniūt: ⁊ in rabiē vertunt̃. ⁊ dr̃ a limpha liquore: q꞉ ad modū illius diſcurrit. Et cōponit̃ cū ſyn qō eſt con: ⁊ dr̃ ſynalimpha. i. ɔcurſus duarū vocaliū in diuerſis ſyllabis ⁊ diuerſis dictionib⁹ poſitarū cū colliſione alterius. ⁊ dr̃ ſynalimpha q̄ſi liquorū cōmixtio: q꞉ ſicut vbi duo liquores ɔiūgunt̃ ſoli: vn⁹ ſuā ſubſtātiā amittit: ſic vbi fit talis vocaliū cōmixtio ſolet vna amittere ſonū q̄꜄tum ad metrū. ⁊ dr̃ ſynalimpha a quibuſdā ſyncreſis: a quibuſdā vō colliſio.

e **Lipſis** eſt quum in ſcanſione abijcit̃ cōſonans cū precedente vocali: qñ ſequens dictio incipit a vocali: ⁊ h̓ fit frequent̃ in hac lr̃a m: vt apud Horatiū: Oībus h̓ vitiū eſt cantorib⁹ inter amicos. Qñq꜄ fit in hac littera s: vt apud Catonem Succeſſus indignos noli tu ferre moleſte. Qñq꜄ abijcit̃ fine vocali: vt apud Horatium. Regis opus ſterilis diu palus aptaq꜄ remis. Abijcit̃ enī s finalis de h̓ noīe palus vt fiat breuis propter vocalē ſequentē: ⁊ ſic excuſat̃ illud Catonis: Nolite ſilere. vñ frequent̃ fiebat olim in hac littera s elipſis: q꞉ s ſonū hꝫ valde facilem: ⁊ q̄ſi ſibilantē: ⁊ multotiens liqueſcit. Jtē ſcias ꝙ m qñq꜄ in ꝓſa abijcitur in ꝓnunciatiōe: vt circūago. Scribit̃ enī ibi m ſed nō ꝓfert̃: qō fit ne videat̃ ſyllabicari cum ſequente vocali: ⁊ ꝓpter ſonū difficilē q꞉ ſonus ei⁹ terminat̃ clauſis labijs ſed ſtatim oportet labia aperiri ꝓpter ſequentē vocalē. Apud aūt antiquiſſimos nō abijciebat̃ m ſequente vocali in ſcanſione: vt eſt illud Ennij: Milia miliū octo. Qñq꜄ aūt aſpiratio accipit̃ ꝓ littera: ⁊ tunc m nō abijcit̃: ſed ſyllaba cuius ipſa eſt finalis: poſitiōe ꝓdu. vt apud theodolū: Nec cuiq꜄ hominū dedit indagare ſepulchrū. ſed hoc nr̃o tpe nō licet. Fiebat etiā in alijs ɔſonātibus olim elipſis: vt patet in h: qō Uirgilius abijcit de h̓ noīe ſabburra: vt ſit prima breuis: ꝓdu. enī prima poſitione: Fluctu iactante ſabburra. Siſiter ſubtraxit vnū p de h̓ noīe iuppiter: vt eſt illud: Mercurius: iupiter: neptunus. Jtē i cōſonās frequent̃ ſubtrahit̃ de his verbis abijcio: ſubijcio: cā corripiendi primā. Jn quib⁹ oībus poſſum⁹ dicere ꝙ fit ſyncopa vel elipſis. Scōm aūt Donatū elipſis eſt cōſonantiū cū vocalibus ad ſe cōcurrētiū quedā difficilis ac dura colliſio: vt multū ille ⁊ terris iactatus ⁊ alto. ⁊ dicit̃ ſm quoſdā ab elido dis. vl̓ dr̃ ab en qō eſt in: ⁊ lipſis qō eſt defectus: q̄ſi interior defect⁹. Et nota ꝙ ꝑ has ſpēs. ſ. ſynalimphā ⁊ elipſim defendunt̃ oēs hiat⁹ ⁊ metaciſmi: que in metro fiunt vt nō vitio deputentur.

a **Ntitheſis** eſt littere ꝓ littera poſitio vt olli ꝓ illi: ⁊ impete pro impetu: ⁊ fit cā ornatus tm̄. Greciſm⁹ dicit: Antitheſis fit ſi ſedet ordine ſyllaba verſo: vt diſplicina ꝓ diſciplina. Et dicit̃ ab anti qō eſt contra: ⁊ theſis poſitio: q̄ſi ɔtraria poſitio: vel q̄ſi vnius littere ꝓ alia poſitio.

m **Etatheſis** eſt tranſlatio lr̃arū in alienū locū: pte nulla tm̄ ex dictione ſublata: vt euandre pro euander: ⁊ h̓ fit cā neceſſitatis. vñ Oui. Agnoſcens in me frater meleagre ſorotē. nā ſi dixiſſet meleager nō fuiſſet verſus: Dicit̃ autē metatheſis a meta qō eſt trans: ⁊ theſis poſitio: inde metatheſis. i. tranſpoſitio lr̃e. Predicte metaplaſmi ſpēs in his v̓ſib⁹ ɔtinent̃: Protheſis apponit caput: auferetiſq꜄ recidit. Syncopa de medio tollit qō epētheſis anget. Aufert apocope finē: quē dat ꝑagoge. Quā nā iubet ꝓducere: ſiſtole curtat: Extheſis econtra producit corripienda. Synereſim facies duo ſi iūgunt̃ in vnū. Diereſim reddit ſyllaba facta due. Elipſis necat m: ſꝫ vocalē ſynalimpha. Metatheſis teucre iubet: antitheſis canit olli.

Sequit̃ nunc tractatus de ſcemate.

d **E ſcemate amodo ſiue allotheca ſm doctrinā Donati videam⁹.** Nā in fine iſti⁹ q̄rte ꝑtis videam⁹ de allotheca ſm doctrinā Priſ. Scias ḡ ꝙ allotheca i. aliena poſitio dr̃ ſcema a donato Et ī ſcema lexeos ⁊ ſcema diāceos diuidit̃ ab eodē. Et nota ꝙ metaplaſmus eſt remediū ꝯ barbariſmū: ſed ſcema ē remediū ꝯ ſoleociſmū. Scema latine interꝑtat̃ figura: ⁊ ē figura ſm Jſido. q̄ fit in v̓bis vel ſentētijs ꝑ varias dictionū formas ꝓpter eloquij ornatū. ſm Dona. due ſunt ei⁹ ſpēs. ſ. ſcema dianceos: q̄ſi ornatus ſnīe: ⁊ pertinet ad oratores ⁊ rhetores. Scema nāq꜄ figura vel modus loquēdi dicit̃. Dianceos v̓o gtūs grecus eſt: ⁊ latine ſonat ſnīe: ⁊ de iſta nihil ad p̄ſens. Jtē ſcema lexeos. i. ornat⁹ v̓boꝝ vel dictionū: ⁊ ꝑtinet ad grāmaticos. Lexeos gtūs ē grec⁹: ⁊ latine ſonat dictionis. vñ ſcema lexeos. i. figura verboꝝ vl̓ dictiōis. Hmōi aūt ſm Dona. multa ſūt ſcemata. tm̄ ex oībus neceſſaria fere ſūt decēſeptē: quoꝝ h̓ ſūt noīa: ꝓlēſis zeuma: hypozenſis: ſilenſis: anadiploſis: anafora: epanalēſis: epizenſis: paranomaſia: ſceſiſonomaton: paranomeon omoeptoton: omoetelēton: poliptoton: hyrmos: poliſyntheton: dialeton: vel aſyntheton.

p **Rolenſis** eſt p̄ſumpſio rerū ordine ſecutarū: ſicut infra plen⁹ dicā quum agam de allotheca ſm Priſ.

z **Euma** eſt vni⁹ ubi ꝯcluſio diuerſis clau- ſulis apta ꝯiũctio: ſm Donatũ. In doctrinali etiã ſic dr̃: Zeuma fit ĩ v̓bo ſi plurima clauſeris vno: vt hymn⁹ xp̃e tibi laus tibi glĩa deẜ. De h̓ pleni⁹ dicã ĩfra: vbi determinabo de allotheca ſm Priſ.

b **Ypozenſis** eſt figura ſuperiori ꝯtraria vbi diuerſa verba ſingulis quibuſdã clauſulis ꝓprie ſubiungunẜ: vt Sic regẽ adijt: ⁊ regi memorat nomenq̄ʒ genuſq̄ʒ. Diciẜ aũt hypozenſis eſſe ꝯ̃ria zeumati: qꝛ qͦd zeuma facit vno v̓bo iſta diuerſis peragit. Habet quoq̄ʒ vnũquodq̄ʒ verbũ ſuã clauſulã: vt Regem adiit: regi momorat. vnde ſm quoſdã dr̃ ab hypos qͦd eſt ꝯtra ⁊ zeuma: quaſi cõtraria zeumati: vt vult Donatus. Beda enĩ dicit: ꝙ qñ verba vl̓ ſnĩe ſingulis quibuſq̄ʒ clauſulis adiungunẜ: fit hypozenſis. Uerba: vt Uirtutẽ terribiliũ tuoꝝ dicent: ⁊ magnitudinẽ tuã narrabũt. Memoriã abũdantie ſuauitatis tue eructabũt: ⁊ iuſtitia tua exultabũt. Itẽ illud apl̃i ad Coꝝ. Siue ꝓph̓ie euacuabũẜ: ſiue lingue ceſſabũt: ſiue ſcĩa deſtrueẜ. Snĩe: vt Si ꝯſiſtãt aduerſũ me caſtra: nõ timebit coꝛ meũ. Et ſi exurgat aduerſũ me preliũ: in h̓ ego ſperabo. Scd̃m doctrinale v̓o fit: qñ plura verba adduntẜ vni ſuppoſito: vt Nos viſitet: nos ornet: nos ſaluet grã xp̃i. Et dr̃ ſm Hu. ab hypos qͦd eſt ſub: ⁊ zenſis dictio. vñ hypozenſis q̃dã figura vbi ſingulis ſenſibus propria vnicuiq̄ʒ clauſula eſt. Uel ſm alios hypozenſis dr̃ ab hypos qͦd ẽ ſub: ⁊ zenſis iũctura ſiue iũctio. vñ hypozẽſis. i. ſubiũctio: qꝛ ſubiungit verbuʒ vnicuiq̄ʒ clauſule: vt Uinũ letificat: ſupbia inflat: iracudia inflãmat. rapacitas inquietat.

s **Ilenſis** eſt diſſimiliũ clauſularũ ꝑ vnuʒ verbũ cõglutinata cõceptio ſm Donatũ: vt Hic illius arma: h̓ currus fuit. De h̓ plenius dicã infra vbi agã de allotheca ſm Priſ.

a **Nadiploſis** eſt qñ ab eodem quo vnus verſus finit: ali⁹ incipit. vñ dicit Donatus: Anadiploſis eſt cõgeminatio dictiõis ex vltimo loco ꝓcedentis verſus ⁊ principio ſequentis: vt Sequitur pulcherrimus aſtur. Aſtur equus vidẽs. Et in pſal. Stantes erant pedes nr̃i in atrijs tuis hieruſalẽ. Hieruſalẽ q̄ edificaẜ vt ciuitas ⁊c̃. Doctrinale vult ꝙ fiat qñ vbi finit ſyllaba vnius pedis ibidẽ incipit alia: vt Pſallite deo nr̃o pſallite: pſallite regi noſtro pſallite. Et dr̃ ab ana qͦd eſt ſurſũ: ⁊ diploſis qͦd eſt duplicatio quaſi ſupioris verſus duplicatio: vel q̃ſi ſurſũ iterũ duplicatio. vel dr̃ ab ana qͦd eſt re: ⁊ diplon qͦd eſt plica: quaſi replicatio: qꝛ dictio replicaẜ: ⁊ eſt idem cuʒ colore rhetorico qui diciẜ conduplicatio.

a **Nafora** eſt repetitio vel relatio eiuſdẽ dictionis per principiũ pluriũ verſuũ: vt Nate mee vires mea magna potentia ſolus. Nate patris ſũmi. Et pſal. Dñs illuminatio mea ⁊ ſalus mea quẽ timebo. Dñs ꝓtectoꝛ vite mee a quo trepidabo. vel ſm doctrinale fit qñ diuerſe clauſule ꝯtinue ab eadẽ incipiũt dictione: vt Chriſtus mũdauit: xp̃s nos purificauit. vel Te colo: te laudo: te gloꝛifico: tibi plaudo Item Tu dñs: tu vir: tu frater mihi eras. Item Uox dñi in virtute: vox dñi in magnificentia: vox dñi confringentis cedros. Et dr̃ ab ana qͦd eſt ſurſũ: ⁊ foros qͦd eſt ferre: inde anafora: q̃ſi eiuſdẽ verbi vel dictionis relatio: qꝛ qͦd ſupra eſt dictũ iterũ ferẜ. vel diciẜ ab ana qͦd ẽ re: ⁊ foros ferre: q̃ſi relatio: ⁊ vocaẜ in coloꝛib⁹ rhetoꝛicis repetitio.

e **Panalenſis** vel epinalenſis eſt ſermonis in ꝑncipio verſus poſiti eiuſdẽ in fine replicatio vel repetitio. vñ Doctrinale: Principio finẽ facit epinalenſis eundem. vt Multa ſup priamo rogitans ſup hectore multa. Item Nobis grata prius nõ ſunt mõ cõgrua nobis. Itẽ deus q̄s erit ſilĩs tibi: ne taceas neq̄ʒ cõpeſcaris deus. ⁊ Paul⁹ Gaudete in dñõ: ſemp iterũ dico gaudete. ⁊ Iuuenalis: Creſcit amoꝛ nũmi quãtũ pecunia creſcit. Et diciẜ ab epi qͦd eſt ſupra: ⁊ ana qͦd eſt re: ⁊ lenſis qͦd eſt ſumptio: inde epanalenſis. i. ſupioꝛis dictionis reſumptio. ⁊ vocatur a Tullio conduplicatio: ⁊ eſt coloꝛ rhetoꝛicus.

e **Pizenſis** eſt eiuſdem verbi in eodem verſu ſine aliqua dilatione cõgeminatio: vt me me. Item Cõſurge cõſurge. Item in euangelio Matth. Hieruſalẽ hieruſalẽ que occidis ꝓphetas. Item pſal. Uiuens viuens ip̃e confitebiẜ tibi. Item Iſa. Cõſolamini conſolamini popule meus. Et diciẜ ab epi qͦd eſt iterare: ⁊ zenſis qͦd eſt cõiunctio: q̃ſi iterata coniunctio. vel ad epi qͦd eſt ſupra: ⁊ zenſis qͦd eſt duplicatio: inde epizenſis: qua ſuperioꝛis dictiõis duplicatio. In hoc aũt differt epizenſis ab epanalenſi: qꝛ epanalenſis habet multa verba in medio: vt Creſcit amoꝛ nummi quantũ pecunia creſcit. Epizenſis v̓o nullũ verbũ habet in medio: ſed ſine moꝛa idẽ repetiẜ: vt Me me aſſum qui feci in me cõuertite ferrũ.

p **Aranomaſia** eſt quotienſcũq̄ʒ de noĩe efficiẜ aliud nomen: veluti quedã denoĩatio: vt Terentius in comedia: Nõ inceptio eſt amantiũ ſed amentiũ ſm Donatũ. vel paranomaſia eſt ſm quoſdã qñ due vel plures dictiones ponunẜ: habentes idem principiũ vel eundẽ finẽ ita ꝙ ſignificent diuerſa: vt Curia curiaꝝ: genitrix nutrix miſeroꝝ. Beda autẽ dicit: Paranomaſia. i. denoĩatio dr̃ quotiens dictio pene ſilĩs poniẜ in ſignificatione diuerſa mutata videlicet littera vel ſyllaba: vt in pſal. xxi. iuxta hebraicã veritatẽ: In te cõfiſi ſunt ⁊ nõ ſũt cõfuſi. ⁊ Paulus: Uidete malos operarios: videte cõciſionẽ. Nos enĩ circũciſio q̄ ſpiritu deo ſeruimus. Et diciẜ ſm Hu. a para qͦd eſt iuxta: ⁊ noma qͦd eſt nomẽ: inde hec paranomaſia i. ſignificatiõe diuerſa dictio pene ipſa: vt Abire aut obire te cõuenit. i. exulẽ fieri aut moꝛi. Itẽ nõ curas vera ſed era. vel diciẜ a para qͦd eſt ad: ⁊ noma nomen: inde paranomaſia. i. agnominatio: qꝛ ſic ibi agnominatio. ⁊ vocaẜ a Tullio talis coloꝛ rhetoꝛicus agnominatio.

s **Ceſiſonomaton** ſm Bedã eſt multitudo nominũ cõiunctoꝝ diuerſo ſono vnã rem ſignificãtiũ: vt in Iſa. Ue genti peccatrici: populo graui iniq̃tate ſemini neq̄ʒ: filijs ſceleratis. ⁊ in Pſal. Peccauimus cuʒ patribus noſtris: iniuſte egimus: iniquitatẽ fecimus. vel ſm alios ſi dicã: Nubila nix grando ꝓcella flumina venti. Et dr̃ a ſceſis qͦd eſt multitudo: ⁊ onamaton qͦd eſt nominũ: inde ſceſiſonomaton: q̃ſi multitudo nominũ. vl̓ dr̃ a ſceſis qͦd eſt multitudo: ⁊ onoma qͦd eſt nomẽ: ⁊ theſis qͦd eſt poſitio: q̃ſi poſitio noĩuʒ inſimul poſitoꝝ.

p **Aranomeon** eſt quum ab eiſdẽ litteris multa inchoãt verba vel finiunẜ: vt O tite tute tante tibi tanta tyrãne tuliſti. vt talis ſit oꝛdo: O tite tante tyrãne tuliſti tute. i. tuipſe tanta tibi. Itẽ Machina multa minaẜ maxima muris. Itẽ in pſal. Benediximus vobis de domo dñi deus dñs. Item ſm ſilĩtudinẽ ſerpentis ſicut aſpidis ſurde ⁊c̃. Item vitat vim virgo virilẽ. Et dr̃ a para qͦd eſt cõiunctio vel ad: ⁊ onomeon qͦd eſt ſilẽ: q̃ſi aſſimilatio vl̓ ꝯiunctio ſimiliũ. Et ſcias ꝙ h̓ ſcemate raro vtendũ eſt: ne eiuſdẽ littere aſſidua repetio faſtidiũ generet.

o **Moeptoton** eſt quum in ſilẽs caſus exeũt verba diuerſa: ſicut apud Enniũ inueniẜ: Merentes flentes lachꝛimantes ⁊ miſerantes. ſm Dona. vel ſm Bedã: Omoeptoton eſt: qñ diuerſis caſib⁹ variaẜ oꝛ̃o: vt Apl̃s dicit ad romanos: Qm̃ ex ipſo ⁊ ꝑ ipſũ ⁊ in ipſo ſunt oĩa: ipſi gloꝛia in ſecula. ⁊ in Pſal. Niue dealbabunẜ in ſelmon montẽ dñi: montẽ vberẽ. Et mons coagulat⁹: mons pinguis: vt quid ſuſpicamini montes vberes. Mons in quo beneplacitum eſt deo habitare in eo. Et dicitur ab omos qͦd eſt vnũ vel ſimile: ⁊ protos qͦd eſt caſus: q̃ſi vniformitas vel ſilĩtudo caſuũ. vel dr̃ ab omoe qͦd eſt ſilẽ: ⁊

ptotos qđ ē caſuale: inde omoeptoton. i. oratio vł dictio ſimiliū caſualiū. vł ſm Hu. omos qđ eſt vnū cōponit̄ cū ptotos qđ eſt caſus: ⁊ dr̄ omoeptoton qum plura noīa ꝑ vnū caſū denotant̄: vt ſed neq̧ currētē: ſed nec cognoſcit euntē. Tollentēq̧ manū ſaxum in mare mouentē. vel ſm Hu. Omoptoton vel omoeptoton eſt qum vno mō plura verba ſumuntur: vt Quin abijt abſceſſit euaſit erupit. Item Cantate exultate ⁊ pſallite.

o **MOetelenton** eſt qū ſiſi mō dictiones plurime finiunt̄: vt Eos reduci ꝗ̄ relinꝗ̄ deuehi ꝗ̄ deſeri malui. ⁊ fit ꝓprie in v̄bis: vt Abijt abſceſſit euaſit erupit: vt vult Iſi. Inter omoeptoton ⁊ omoetelenton ſm quoſdā h̄ diſtat: q: omoeptoton eſt quotiēs in ſil̄es caſus verba diuerſa exeūt: vt Merentes ⁊c̄. Oēs eni illi caſus actī ſunt. Omoetelenton v̄o dr̄ qn̄ plurima verba vnā hn̄t ⁊ ſimilē clauſulā: vt Reduci ꝗ̄ relinꝗ̄ ⁊c̄. Alij dicūt ꝙ fit qn̄ duo verſus vel due clauſule medietates v̄ſuū in fine ſil̄r terminant̄: vt Sunt verſus leonini ⁊ caudati ⁊ ꝯcathenati. Beda v̄o dicit ꝙ omoetelenton eſt quotiens media ⁊ poſtrema v̄ſus ſiue ſnīe ſil̄i ſyl. finiūt̄: vt in Eccle. Melius eſt videre qđ cupias: ꝗ̄ deſiderare qđ neſcias. Itē Melius a ſapiente corripi ꝗ̄ ſtultoꝝ adulatione decipi. Hac figura ſepe poete ⁊ oratores vtunt̄. Poete h̄ mō: Peruia diuiſi patuerūt cerula ponti. Oratores v̄o ita: Beatus iob deo ſoli ⁊ ſibi cognitus in tranꝗllitate ad nr̄am noticiā ꝑducendus tactus eſt verbere: vt odorē ſuarū viriū tanto largius ſpgeret: ꝗ̄nto more aromatū melius ex incēſiōe fragraret. Quo ſcemate ipſe ꝗ̄ h̄ dixit btūs papa Gregorius ſepiſſime vſus fuiſſe repit̄. Et dr̄ omoetelēton ab omoe qđ ē ſilū: ⁊ telēton qđ ē finis ꝗ̄ſi ꝯſiliū finis. Nā telos grece latine finis vł t̄minus dr̄. Ul' ſꝫ quoſdā dr̄ omoelētos: ⁊ tūc dr̄ ab omos qđ ē vnū: ⁊ lētos qđ ē finis: ꝗ̄ſi hn̄s vnū finē.

p **Oliptoton** eſt multitudo caſuū varietate diſtincta: vt Litora litoribus ꝯ̄ria fluctibus vndas. Et ſcias ꝙ poliptoton grece: latine dr̄ multitudo caſuū: vbi. ſ. mlt̄i caſus ponunt̄: ſꝫ diuerſi vt in p̄dicto exēplo. Litora litoribus ⁊c̄. Ecce litora ē actūs caſus: ⁊ litoribus dtūs. ⁊ ſm Hu. cōponit̄ a polis qđ eſt pluralitas: ⁊ ptotos caſus inde poliptoton: ꝗ̄ſi pluralitas caſuū: qn̄. ſ. diuerſis caſibus ſnīa variat̄: vt apud Perſiū: Ex nihilo nihil in nihilū poſſe reuerti. ⁊ vocat̄ in rhetorica traductio quidā color rhetoricus.

h **Yrinos** eſt ſeries orōnis vł ꝯſtructio tenorē ſuū vſq̧ ad vltimū ſeruās: vt apud Virg. In p̄ncipio celū ac terras cāpoſq̧ liquētes. Lucētēq̧ globū lune titaniaq̧ aſtra. Sp̄us intus alit. ſm Dona. Beda v̄o dicit: Hyrinos. i. ꝯuenientia dr̄ qn̄ ſeries orōnis tenorē ſuū vſq̧ ad vltimū ſeruat: nulla videlicet alia cā vł pſona mutata: vt in pſal. Deus ī noīe tuo ſaluū me fac ⁊c̄. vſq̧ dū ait: Et nō ꝓpoſuerūt deū an̄ cōſpectū ſuū. Orat eni ꝓpħa: vt auxilio dn̄i ſaluatoris ab hoſtiū inſecutiōe liberet̄. Et ſcias ꝙ hyrinos ē longa cōſtructiōis ſuſpenſio: vt apud autores ſepe inuenit̄. Et dr̄ hyrinos ꝗ̄ſi ſyrinos: a ſyren qđ ē tractus. Nā vt dicit Hu. a ſyren qđ eſt tractus dr̄ h̄ ſyrina ſyrinatis. i. cauda veſtis feminarū. Syrina etiā dr̄ longa ſeries orōnis tenorē ſuū vſq̧ ad vltimū ſeruās. Scđm aūt Hu. hyrinos ē ſnīa ꝯtinuate orōnis tenorē ſuū vſq̧ eſt vltimū ſeruās. Hyrinos qđ īterp̄tat̄ ſuſpēſio. Et differt hyrinos ab hypbaton: q: hyrinos ordinē ſeruat: hypbaton turbat: ⁊ iđ hyrinos cōtinet̄ ſub ſcemate: hypbaton v̄o ſub tropo.

p **Oliſintheton** eſt multis annexa ꝯiūctionibus dictio vt mr̄ pr̄q̧ nepoſq̧. Itē pſal. Dn̄s ꝯſeruet eum ⁊ viuificet eū ⁊ beatū faciet eū ī terra: ⁊ nō tradat eū in aīaꝫ inimicoꝝ eius. Et dr̄ a polis qđ eſt pluralitas: ⁊ ſyn qđ ē con: ⁊ theſis qđ eſt poſitio: ꝗ̄ſi habēs plures poſitiōes. i. ꝯiunctiōes. vel dr̄ a polis qđ eſt pluralitas: ⁊ ſyntheton cōpoſitio. ſ. qn̄ plures ꝗ̄ due orōnes ꝯiūgunt̄ in vnā: ꝗ̄ſi plus ꝗ̄ ſyntheton: vt dicit Hu. ⁊ eſt ꝯtrariū dialiton.

d **Ialiton** vel aſyntheton eſt ꝯtraria poliſyntheton. ⁊ fit ſm Donatū ſine ꝯiunctionibus punctatim ꝓferunt̄ dictiones: vt Ite ferte cite flāmas: date tela: impellite remos. Item Iubilate deo oīs terra: pſalmū dicite noī eius: date gloriaꝫ laudi eius: dicite deo ⁊c̄. ⁊ in Hymno: Quē terra pontus ethera colūt adorant p̄dicant. Et dr̄ a dia qđ eſt dis: ⁊ lis diuiſio: ꝗ̄ſi diſſolutio orōnū: vt Ferro fame peſte periſti ⁊ dicit̄ dialiton ꝯ̄ria poliſyntheton: q: ſic̄ illa plures hꝫ cōiunctiones: ita iſta nō hꝫ aliquā. ⁊ vt dicit Hu. Dia cōponit̄ cū liſis qđ eſt ſolutio: ⁊ dicit̄ dialitos vel dialiton quaſi diſſolutio. ſ. pluriū orationū ſine cōiunctione ꝓlatarū: qn̄ videlicet vna oratio ꝑ ſubtractionē cōiunctionū diuidit̄ in plures ſp̄es ꝗ̄ in duas. Si v̄o diuidat̄ tm̄ in duas: dicit̄ figura illa aſyntheton ſm Hu. Donatus non facit differētiā inter dialiton ⁊ aſyntheton. Et habet hec figura tres formas: qn̄ aſyntheton: ſiquideꝫ aut equalia aut ſil̄ia aut ꝯ̄ria diſiungit: ſic̄ poliſyntheton: aut ꝯ̄ria aut ſimilia aut equalia ꝯiungit.

a **Sintheton** ideꝫ eſt qđ dialiton: ſm Dona. Et dicit̄ ab a qđ eſt ſine: ⁊ ſyn qđ eſt con: ⁊ theſis poſitio vel ꝯiunctio. i. ſine ꝯiunctione: ⁊ dr̄ in coloribus rhetoricis articulus. Hu. v̄o dicit: ſyntheton cōponit̄ cū a ⁊ dicit̄ aſyntheton: qn̄. ſ. vna orō diuidit̄ in duas.

s **Yntheton** vt dicit Hu. dicit̄ a ſyn qđ eſt con: ⁊ theſis qđ eſt poſitio: inde hec ſyntheton quedaꝫ figura: qn̄. ſ. due orōnes iungunt̄ in vnā.

a **Ntitheton** ponit̄ ab Iſido. in li. eth. mo. ⁊ non a Dona. ⁊ ſm eū fit vbi cōtraria ꝯtrarijs cōponunt̄: ⁊ ſnīe pulchritudinē reddūt: vt illud: Frigida pugnabant calidis: humentia ſiccis: mollia cuꝫ duris: ſine pondere habentia pondus. Et dicit̄ ab anti qđ eſt ꝯtra: ⁊ theton qđ eſt poſitio quaſi cōtraria poſitio. vnde a Tullio appellat̄ hec figura contrariū. Doctrinale v̄o vbi agit de coloribus rhetoricis dicit: Verba ꝑ antitheton reſpondent vltima primis. Sunt daniel noe iob caſtus rhetoꝝq̧ maritus. vide in antitheta.

a **Ntitheta** ſm Greciſmū fit: qn̄ prima ſnīa contrariat̄ alteri: vt in primis duobus verſibus Boetij: Carmina ꝗ̄ quondam ſtudio florente peregi. Flebilis heu meſtos cogor inire modos. ⁊ appellat̄ a quibuſdā antitheſis. Eſt autē antitheta ꝯtraria poſitio vel locutio. ⁊ dicit̄ ab anti qđ ē cōtra: ⁊ theſis qđ eſt poſitio. ſ. vbi ꝯtraria ꝯtrarijs opponunt̄: ꝗ̄ſi ꝯtraria ſnīe oppoſitio. Pap. v̄o dicit: Antitheton vbi ꝯtraria ꝯtrarijs opponunt̄: ⁊ pulchritudinē ſnīe reddunt: vt Frigida pugnabant calidis: humentia ſiccis Antitheta grece: cōtrapoſita latine vt contra malū bonū: Per infamiā ⁊ bonā famā: oppoſitiones ſunt: ꝗ̄ſi contrathetā litteraꝫ. vn̄ vt patuit Pap. manifeſte diſtinguit inter antitheton ⁊ antitheton. Hec etiā dr̄ ſyndiaſmos.

h **Ypalage** ponit̄ ab Iſido. ſub ſcemate: ſed in doctrinali quidē in coloribus rhetoricis. ⁊ fit ſm Iſido. quotiens per contrariū verba intelligunt̄: vt date claſſibus ventos. qn̄ econtrario claſſes ventis ⁊ non ventos claſſibus demus. Item perflauit fiſtola buccas. Item in Hieremia: Mittamus lignū in panē eius. i. panē in ligno: hoc eſt xp̄m in crucem. Et dicit̄ ab hypa qđ eſt mutatio: ⁊ logos qđ eſt ſermo: quaſi mutatio ſermonis. vł dicit̄ ab hypos quod eſt ſub: ⁊ aleon qđ eſt alienū: ⁊ logos qđ eſt ſermo: quaſi alienatus ſermo: ⁊ reducit̄ ad methaphorā reciprocā: ⁊ fit cauſa metri vel ornatus. De hoc etiā infra dicā vbi determinabo de antiptoſi. Hypalāge v̄o ſm Hu. eſt conuerſio caſuū vel ꝯſtructionū: vel qn̄q̧ totius ſnīe. Hec de ſcemate ⁊ eius ſp̄ebus dicta ſunt. Amodo de tropo videamus.

Sequitur nunc vltra de tropis.

Ropus eſt dictio tranſlata a propria ſignificatione ad propriã ſilitudinẽ ornat⁹ neceſſitatiſue cauſa. Tropos grece latine modus locutiõis interptaẽ. ⁊ dicĩ tropos ↄuerſio: qꝛ talis modus loquẽdi ↄuertit ſignificatiões ⁊ orationes: ⁊ propter hͦ differt ab alijs figuris. Metaplaſm⁹ enĩ reſpõdet barbariſmo: qui eſt vitiũ dictiõis. Scema ſoleociſmo q̃ eſt vitiũ oratiõis. Sꝫ tropus improprietatẽ ſentẽtie eſt excuſans. Et notãdũ ꝙ in tropo tria ſunt ↄſiderãda. ſ. res tranſlata: ⁊ res ad quã fit trãſlatio: ⁊ ſilitudo earũ: vt cũ ponĩ agn⁹ ꝓ hoĩe. vt enĩ dicit Ariſ. in. vj. Topic. Oẽs enĩ trãfferẽtes ſm aliquã ſilitudinẽ trãfferũt. Et ſcias ꝙ vt dicit Aug. in li. de ci. dei. xx. Locutiões tropice ꝓphetis ⁊ prophetico more miſcẽĩ: vt ad intellectũ ſpũalẽ intẽtio ſobria cum quodã ſcõ ⁊ ſalubri labore ꝑueniat. Pigritia vͦo corporalis vel inerudite atqꝫ inexercitate tarditas mẽtis ↄtẽta lr̃e ſupficie nihil putat interi⁹ reqrendũ. ⁊ vt vult Iſi. ety. j. omniũ tropoꝝ noĩa difficillimũ eſt annotare: ſꝫ ex oĩb⁹ Donatus tredecim vſui tradẽda ↄſcripſit. Sciẽdũ tñ ꝙ allegoria diuidiĩ in ſeptẽ ſpẽs. hyperbaton in. v. omoenſis vͦo in. iij. ⁊ ſic ſũt. xxviij. ſpẽs. ſ. metaphora: catacreſ: metalẽſis: metonomia: antonomaſia: epithetõ: ſynodoche: onomatopeia perifraſis. Hyperbaton cui⁹. v. ſunt ſpẽs. ſ. hyſterologia vel hyſteronproteron: anaſtrophe: parentheſis: themeſis: ſyncreſis. Itẽ hyperbole. Itẽ allegoria cui⁹. vij. ſunt ſpẽs ſ. ironia: antifraſis: enigma: carientiſmos: paroemia: ſarcoſmos: antiſmos. Item omoenſis cuius ſpecies ſunt. iij. ſalicet hycon: parabola: paradigma. De predictis per ordinem videamus.

Etaphora eſt rerũ vͦborũqꝫ trãſlatio Et vt dicit Iſi. loquẽs de metaphoris: he atqꝫ alie tropice locutiões ad ea q̃ intelligẽda ſunt: propterea figuratis amictib⁹ obtegũĩ vt ſenſum legẽtis exerceãt: ⁊ ne nuda atqꝫ imprompt⁹ poſita veleſcãt. Hect aũt fit q̃ttuor modis. ſ. ab aĩali ad aĩale vt Tiphĩ aurigã celeres fecere carine. Hic nãqꝫ trãſlatio fit inter duo aĩalia. ſ. inter aurigã ⁊ gubernatorẽ. Tiphis enĩ gubernator fuerat nauis algi. Auriga vͦo proprie dicitur q̃libet regens currũ. Fecit itaqꝫ trãſlationẽ inter duo aĩalia dũ aurigã poſuit pro gubernatore. Nã vt Donat⁹ ſubdit ⁊ auriga ⁊ gubernator aĩam hñt. Itẽ ſm Bedã fit hͦ prim⁹ modus cũ diciĩ Quare fremuerũt gẽtes. ⁊ Dñs qui eripuit me de manib⁹ leonis: ⁊ de manibus vrſi. ⁊ Si ſumpſero pẽnas meas ante lucẽ. Nã ⁊ hoĩes ⁊ beſtie ⁊ volucres aĩam hñt. Ab inaĩali ad inaĩale: vt Pelag⁹ tenuere rates. nã ⁊ pelagus ⁊ rates aĩaꝫ nõ hñt. In hͦ aũt facta eſt trãſlatio: qꝛ cũ pelagus proprie retinere ⁊ circũdare rates ſiue naues intelligaĩ: nũc rates ipm pelag⁹ tenere dicunĩ. Itẽ cũ diciĩ Aperi portas tuas libane. ⁊ Qui ꝑambulant ſemitas maris. Trãſlatio enĩ eſt a ciuitate ad montẽ: et a terra ad mare: quoꝝ nullũ aĩam hꝫ. Ab aĩali ad inaĩale: vt Exiccat⁹ ẽ vertex carmeli. hoĩes enĩ ⁊ mõtes vͦticẽ habẽt. Itẽ athlãtis cinctũ aſſidue nubib⁹ artis. Piniferũ caput vẽto quaſſaĩ ⁊ imbri. Nã vt hoĩes aĩales ſunt: ita mons nõ habet animã cui mẽbra hoĩs aſcribunĩ. Caput enĩ humerus ⁊ huiuſmodi mẽbra hoĩs ſunt. Virg. aũt hͦ trãſtulit a re aĩali ad inaĩale caput. i. ab hoĩe ad mõtẽ. Ab inanimali ad aĩale: vt auferã a vobis cor lapideum. Nõ enĩ lapis ſꝫ hõ ꝓprie cor ⁊ animã habet. Hic tropus ſm Bedã ⁊ ad deũ fit multifarie: vt Sub vmbra alarũ tuarũ ꝓtege me. A feris: vt Dñs de ſyon rugiet. A membris humanis vt Quis mẽſus eſt pugillo aq̃s: ⁊ celos palmo põderauit. Ab hoĩe interiori: vt ibi: Inueni dauid filiũ ieſſe virũ ſm cor meũ. A mõtib⁹ humane mẽtis: vt Tũc loqueĩ ad eos in ira ſua. ⁊ penitet me feciſſe hominẽ. ⁊ Zelat⁹ ſum ſyon zelo magno. ⁊ multa huiuſmodi. A reb⁹ inſenſibilib⁹: vt Ecce ego ſtridebo ſuꝑ vos ſicut ſtridet plauſtrũ onuſtũ feno. Qui videlicꝫ tropus in cõi locutiõe vſitatiſſim⁹ eſt: vt cũ dicimus Fluctuare ſegetes: geminare vites: floridã iuuentutẽ. Scire etiã debem⁹ vt dicit Donat⁹ eẽ metaphoras: alias reciprocas: alias partis vni⁹: vt Naues volant: ſegetes fluctuant: vel vites geminãt. Hoc aũt dicit qꝛ videlicꝫ quedã metaphore ſunt cões: vt Tiphin aurigã celeres fecere carine. vel naues volant: qꝛ quemadmodũ in naui auriga dici poteſt: ita in curru cõiter gubernator. vl naues volant: qꝛ ſicut dici poteſt Naues volãt. ita cõiter dici põt Aues natãt. Quedã vͦo nõ ſunt cões ſiue reciproce: ſꝫ vni⁹ partis: vt ſi dicã Verticẽ mõtis. nõ enĩ põt pro vertice dici cacumen hoĩs: ſicut dixit Verticẽ mõtis: vel vites geminãt. nõ enĩ põt dici Gẽme vitent: vl ſegetes fluctuant. non enĩ in vicẽ põt dici: Vñ ſegetant. Iſidor⁹ etiã dicit ꝙ metaphora aut partis vni⁹ ẽ: vt fluctuare ſegetes. nõ enĩ põt dici Segetare fluctus. Aut antiſtropha. i. reciproca: vt Remigiũ alarũ. Nã ⁊ ale nauiũ: ⁊ alarũ remigia dicunĩ. Hoc etiã dicit Hugu. Et diciĩ metaphora a meta quod eſt trans vl de vel iuxta: ⁊ phoros qͦd eſt ferre: inde hec metaphora. i. ſilitudo vl alicui⁹ rei vel verbi vſurpata trãſlatio. vñ ⁊ a Tullio tropus iſte vocaĩ trãſlatio. Et vt dicit Aug. in metaphoricis locutiõib⁹ ſenſus lr̃alis eſt: et nõ quẽ faciũt vͦba: ſꝫ propter quẽ vͦba fiunt. Itẽ ſcias ꝙ nã vniuſcuiuſcũqꝫ rei ex diuerſitate cõponiĩ. ⁊ iõ ĩ ſacro eloquio ꝑ rem quãlibet licite diuerſa figuranĩ: ſicut plenius dicam in quinta parte in leo.

Atacreſis eſt vſurpatio alieni noĩs: cũ propriũ deeſt: vt cũ parricidã dicim⁹ q̃ occidit fratrẽ. ⁊ piſcinã q̃ piſces nõ habet. Hec enĩ niſi extrinſecus ſumerẽt ſuũ vocabulũ nõ haberẽt dicit Donatus. Beda vͦo ſic dicit: Catacreſis eſt abuſio noĩs aut verbi ad ſignãdã rem q̃ propria appellatione deficit: vt Pones veteres vectes in q̃ttuor angulis menſe ꝑ ſingulos pedes: ⁊ ſextũ ſagum in frõte te tecti duplices. ⁊ ibi: Cõfringet cornua arcuũ ⁊ labiũ calicis et repandi labij. Hec a metaphora differt eo ꝙ illa vocabulũ habẽti largiĩ aliud: hec qꝛ nõ habet propriũ alieno vtitur. Pedes quippe ⁊ frons ⁊ labiũ ⁊ cornua hominũ tñ ſunt ⁊ aĩantiũ: nõ etiã rerũ inſenſibiliũ: q̃ noĩa ſi p̃fatis rebus nõ impoſuiſſet ſcriptura qͦd propriũ his diceret non haberet. Ad hũc tropũ ꝑtinet qͦd ſcriptũ eſt. Eſt aũt hieroſolymis ꝓbatica piſcina. a piſcibus enĩ vocabulũ accepit aq̃: q̃ nequaqꝫ propter piſces: ſꝫ ad lauãdas vt aſſerũt hoſtias collecta eſt. vñ ⁊ ꝓbatice cognomẽ ſortita eſt. Et dicitur catacreſis a cata qͦd eſt ab: ⁊ creſis quod eſt vſus: q̃ſi abuſio noĩs. Hec figura excuſat acirologiam. ⁊ hͦ tropus vocaĩ a Tullio abuſio.

Etalenſis ẽ dictio gradatim ꝑgẽs ad id qͦd oſtendit: ⁊ ab eo qͦd precedit: id quod ſequitur inſinuans: vt labores fructuũ tuoꝝ manducabis. Labores enĩ poſuit pro his q̃ laborando acquirũt hoĩes ſm Bedã. Vel metalenſis eſt diſtinctio gradatim pergens ad id quod oſtendit. ſ. de cã venire ad cauſatũ per multa media: vt Poſt aliquot mea regna vidẽs mirabar ariſtas. Hic enĩ gradatim pergit dictio vel diſtinctio ad id quod oſtendit: quia ꝑ ariſtas ſegetes per ſegetes eſtates: ꝑ eſtates annos intelligere debemus. Ergo poſt aliquot ariſtas poſt aliquot annos Virgilius intelligi voluit: quod igiĩ fit per multa media differt a metaphora: que licꝫ procedat ab animali ad animatum: vel econuerſo: facit tamen hoc ſine medio. Excuſat autẽ hec figura acirologiã ⁊ cacephaton. Et diciĩ a meta quod eſt trans: ⁊ lenſis quod eſt ſumptio: quaſi tranſſumptio: quia ſignificatũ vnius trãſſumiĩ ad ſignificatũ alterius. vel diciĩ a meta quod eſt ad: ⁊ lenſis quod eſt ſumptio: inde metalẽſis q̃ſi aſſumptio: quia vnũ poſt aliud ſumitur. ⁊ vocaĩ a Tullio gradatio.

Etonomia eſt veluti quedã tranſnominatio. Huiꝰ multe ſunt ſpẽs. Aut enĩ ↄtinẽs ponit̃ pro ↄtẽto: vt Theatra plaudunt: effundite hydrias. i. vinũ vel aquã q̃ eſt in hydrijs. Jtẽ Prata mugiũt. i. boues q̃ ſunt in prato. vel hieruſalẽ q̃ occidis prophetas. vł Nũc pateras libate ioui. i. vinũ ↄtentũ in pateris. i. vaſis illis. Aut ↄtentũ pro ↄtinẽte: vt Dimitte arcã ire ⁊ aſpicies: vt habet̃ in pmo Regũ. Nõ enĩ vt dicit Beda arca: ſed plauſtrũ quo continebat̃ arca: vel boues ire poterãt. Jtem Uina coronãt. i. ciphos implent vſq; ad ſummũ vino. Aut inuẽtor pro inuẽto: vt Sine cerere ⁊ libero friget venꝰ. exẽplũ eſt Terẽtij in comedia. Ceres ſm poetas dicit̃ fuiſſe dea ⁊ inuentrix frumenti. ⁊ liber inuẽtor vini. Per iſtos ĝ inuentores ſignĩt inuẽtiones ſiue inuẽta. Per venerẽ intelligit̃ concubitꝰ: vt ſit ſenſus: Sine cerere ⁊ libere friget venꝰ. i. ſine pane ⁊ vino deficit voluptas. Jtem Uulcanus mittit ſagittas. i. ignis. Aut ecõuerſo: inuẽtũ pro inuẽtore: vt Uinũ precamur. i. liberũ vini inuentorẽ. Jtẽ pro efficiẽte effectus: vt Frigus pigrũ. i. efficiẽs pigritiã. ⁊ Timor pallidus. i. faciens pallorẽ. Aut ecõuerſo effectus pro efficiẽte: vt Spumantia frena. i. equus. Fit etiã cũ materia ponit̃ pro materiato: vt Accinctus ferro. i. gladio. Uel ↄſequẽs pro antecedẽte: vt pallet. i. timet. Et dicit̃ a meta qđ ẽ de: ⁊ onoma quod eſt noĩatio vel nomẽ: q̃ſi denoĩatio: qꝛ vnũ pro alio noĩat̃. vñ ⁊ h̃ tropus a Tullio vocat̃ denoĩatio. Uel dicit̃ a meta qđ eſt trans: ⁊ onoma nomẽ: q̃ſi tráſpoſitio nois. Hug. enĩ dicit ſic: Metonomia cõponit̃ a meta prepoſitione greca qđ eſt trans: ⁊ onoma nomẽ. ⁊ dicit̃ hec metonomia metonomie quedã figura. ſ. tráſformatio ab vna ſignificatione ad aliã. ⁊ fit multis modis. Cũ ↄtinẽs ponit̃ pro ↄtẽto: vel ecõuerſo. Uel cũ inuẽtor pro inuẽto vel ecõuerſo. vel cũ efficiẽs ꝓ effectu vel econuerſo. vel cũ ꝓfeſſor pro ꝓfeſſione: vel ecõuerſo. vel cũ materia pro materiato: vł ecõuerſo. vel cũ id quod fit ponitur pro eo pro quo fit: vel ecõuerſo.

a **Ntonomaſia** eſt ſignificatio vice proprij nois poſita ex accidẽtibꝰ: videlicꝫ propriã ſignificãs pſonã. Et fit tripliciter. Ab aĩo: vt magnanimꝰ. i. eneas. Superbus. i. diabolus vel diabolicꝰ. vel vt dicit Beda ab aĩo: vt Nũquid tu pcuſſiſti ſuperbũ. A corpore: vt Spurius altitudinis ſex cubitoꝝ ⁊ palmo. Ab elatiõe aũt animi diabolus. A q̃ntitate corporis ſignificat̃ golias gigas. Extrinſecus: vt Jnfelix puer. i. troilus. Et hoc fit pluribus modis. Nã ſm Bedã in plures ſpẽs diuidit̃. Fit enĩ vel a genẽ: vt Nũquid omnibus vobis dabit filius iſai agros. i. nobilis dauid. Uel a loco: vt Auctor ſecte nazareoꝝ. i. paulꝰ. Uel ab actu: vt Qui tradidit illũ dedit eis ſignũ. ſ. iudas ſcarioth. Uel ab euẽtu: vt diſcipulus quẽ diligebat ieſus i. ioannes. Per hũc tropum ipſe dñs ieſus xp̃s aliqñ deſignat̃ a genere: vt Oſanno filio dauid. A loco: Qui ſedes ſup cherubin manifeſtare. Ab actu: vt peccaui: q̃d faciam tibi o cuſtos hominũ. Fit ergo antonomaſia cũ cõmune alicui appropriat̃: vt ꝑ apoſtolũ paulũ: ꝑ prophetam dauid: per virginẽ mariã: ꝑ vrbẽ romã intelligamus. vñ ſm Hug. anthonomaſia eſt qñ illud nomen qđ eſt cõe pluribus appropriat̃ alicui. Jn doctrina. ſic dicit̃ Antonomaſia ſolet excellentia dici. Si nomẽ propriũ taceas ponens generale. ⁊ dicit̃ ab anti qđ eſt ↄtra: ⁊ noma qđ eſt nomẽ ⁊ theſis qđ eſt poſitio: q̃ſi ↄtraria ⁊ impropa poſitio nois pro noie. vel dicit̃ ab anti qđ eſt pre: ⁊ onoma qđ ẽ noiatio: q̃ſi precellens noiatio. vel dicit̃ ab anti quod eſt contra: ⁊ onoma quod eſt nomẽ: ⁊ vſi quod eſt eq̃le: quaſi cõtra equalitatẽ nominis.

e **Pitheton** eſt prepoſita dictio ꝓprio noi ſm Donatuꝫ. Fit enĩ epitheton cũ adiectiuũ nomini proprio ſupponitur: vt Dilectꝰ deo ⁊ hoĩbꝰ moiſes. ⁊ Miſerator ⁊ miſericors dñs. ⁊ iuſtus loth oppreſſus. Fit autẽ tribus modis epitheton. Ab aĩo ſicut Sapiẽs plato. A corpore ſic Magnus gigas. Extrinſecꝰ: ſicut diues heros. Et hec que exterius ſumũt̃ diuidunt̃ in plures ſpẽs. Deſcẽdũt enĩ a loco ab actu: ab euẽtu. Greciſmꝰ plane dicit: Si proprie ꝓpriũ dicas epitheton h̃ eſt: vt albꝰ cignꝰ: coruus niger: nox humida. vł qñ proprietas intelligit̃ in ſubſtãtiuo: vt dauid fidelis. deus iuſtus. fames pallida. virtꝰ vera. Et ita adiectiuũ proprie adijcit̃ ſubſtantiuo. Jn doctrinali ſic dicit̃: Fiat epitheton ſi dicas Triſtia bella. ⁊ dicit̃ ab epi qđ ẽ ſupra: ⁊ theton vel theſis qđ eſt poſitio: q̃ſi propria adiectiui ſuppoſitio. ⁊ differt ab anthonomaſia: qꝛ anthonomaſia pro vice nois ponit̃: vt vrbs pro roma. apl's ꝓ paulo. Epitheton nunq̃ eſt ſine nomine. Uide etiã in quarta parte in ſuo loco.

ſ **ynodoche** eſt ſignificatio pleni intellectus capax: cũ plus minuſue ꝓnũciat. aut enĩ totũ a parte oſtẽdit: vt Uerbũ caro factũ eſt. ⁊ Eramꝰ in naui vniuerſe aĩe centũ ſeptuagintaſex. Hic enĩ minus dicens plus ſignificat. aut ecõtro a toto partẽ: vt Propter paraſceuen iudeoꝝ: quia iuxta erat in monumentũ poſuerũt illum ⁊ tulerũt dñm meũ: ⁊ neſcio vbi poſuerunt eũ. dñm dicit: cũ ſolũ dñi corpus quereret. Plus enĩ dicẽs minꝰ ſignificat. Qđ tractãs Greg. dicit in homel. Notandũ iuxta hiſtoriã ꝙ mulier nõ ait Tulerunt corpꝰ dñi mei: ſꝫ tulerũt dñm meũ. Uſus nãq; ſacri eloquij eſt: vt aut aliqñ ex parte totũ: aliqñ vo ex toto partẽ ſignificet. Ex parte enĩ totũ ſignificat̃: ſic de iacob filijs ſcriptũ eſt: Quia deſcendit iacob in egypto in aĩabus ſeptuaginta. Neq; enĩ ſine corporibꝰ aĩe deſcẽdebant: ſꝫ ꝑ ſolã animã totus hõ ſignificat̃: qꝛ ex parte totũ exprimit̃. Et ſolum dominicũ corpꝰ in monumẽto iacuerat: ⁊ maria nõ dñm: ſꝫ ſublatũ corpꝰ dñi q̃rebat: videlicꝫ ex toto deſignãs partẽ. Hug. vo dicit ꝙ ſynodoche ẽ q̃dã figura cũ quod partis eſt attribuit̃ toti: ⁊ ecõuerſo. Et eſt etiã q̃dã color rhetoricꝰ: ⁊ appellat̃ apud latinos intellectio. ⁊ eſt intellectio totiꝰ ꝑ partẽ: vel partis ꝑ totũ: vł vniꝰ ꝑ plura: vł pluriũ ꝑ vnũ cognitio. ⁊ dicit̃ ſynodoche a ſyn qđ eſt con ⁊ odoche qđ eſt captio vel expectatio: qꝛ ꝑ intellectũ partis capit̃ ⁊ expectat̃ intellectus totius: ⁊ econuerſo. Meminiſſe aũt debemꝰ vt dicit Donatꝰ: cum ſit a parte totum ab inſigniori parte faciendum eſt. De ſynodoche etiam infra dicam cum agam de allotheca: in capitulo de ſyntheſi.

o **Nomatopeia** eſt nomẽ de ſono factũ vel fictũ: vt ſtridor porte: Coruus a crocitãdo. Et ſilr ꝓprietates animaliũ: vt rugitus leonis: ⁊ balatus ouis. Tintinnabulũ a tintin. Et notãdũ ꝙ nomẽ fictũ aliqñ eſt nomẽ ipſiꝰ ſoni: vt tinnitꝰ: q̃ eſt nomẽ ſonitꝰ auris. aliqñ eſt nomẽ habẽtiũ ſonũ: vt taratantara. ⁊ dicit̃ ab onoma qđ eſt nomen: ⁊ theſis qđ eſt poſitio: ⁊ poio qđ eſt fingo: q̃ſi poſitio ficti nois. ⁊ accipit̃ hic nomẽ large pro q̃libet parte orationis. Et ſcias ꝙ onomathopeia aliqñ ita large ſumit̃ ꝙ etiã cõprehẽdit vbi ↄfirmationẽ ſiue tropũ q̃ dicitur rematopeia ſm Hug. Uide plenius de hoc ſuo loco infra in quinta parte.

p **Erifraſis** eſt circũlocutio q̃ fit dupliciter: Aut ornande rei cauſa ſ. pulchre ꝓlongando naturã. Uñ Uirgi. Et iam pma nouo ſpargebat lumine terras: Titani croceum linquẽs aurora cubile. q̃ſi dicat Jam lucebat aut dies ortus erat. Jtẽ Paulus ad Corinth. Scimus ꝙ ſi terreſtris domus noſtra huiꝰ habitationis diſſoluat̃: qꝛ edificationẽ ex deo habemꝰ domũ nõ manufactã eternã in celis. Aut cauſa vitãde feditatis: vt Placidũq; petiuit ↄiugis infuſus gremio. Jtẽ ad Roma. ait Apl's: Femine earũ mutauerũt naturalẽ vſum in eũ vſum qui eſt ↄtra naturã. Silr aũt ⁊ maſculi in maſculos turpitudinẽ operantes ⁊c̃. Jtẽ iſte ſoluit tributũ ventris. Quotiẽs igit̃ honeſtã rem honeſtiorẽ ꝑ circũlocutionẽ facere volumꝰ perifraſis dicit̃:

vt aures vitales carpit.i.viuit. Siḷr cū turpē rem ꝑ circū⸗locutionē verboꝝ honeſtam⁹ perifraſis eſt vt patuit. Vñ in doctinali dicit̃ Perifraſis circūloquiū de iure vocat̃: Cū verbis curas attollere rem tibi gratā. Aut in re turpi verbis nō turpib⁹ vti. ⁊ vt dicit Hug. peri qđ eſt circū cō⸗ponit̃ cū fraſis qđ eſt locutio: inde perifraſis.i.circūlocu⸗tio: cū vna res plurib⁹ v̾bis ſignificat̃ ⁊ deſcribit̃. ⁊ in rhe⸗torica iſte modus loquēdi dicit̃ circūlocutio. Et ſcias q̄ perifraſis q̄ fit in oratiōe differt ab antonomaſia ⁊ epithe⸗ton q̄ fiunt in dictione. Itē hec obliq̄ ordinant̃ ad laudē vel vituperiū: illa v̾o directe.

i **Perbaton** eſt quedā trāſcenſio verborum ordinē turbans. Cui⁹ q̄nq̄ ſunt ſpēs. ſ. iſterologia vel iſteronproteron: anaſtrophe: parentheſis: themeſis: ſyncreſis. ⁊ dici⸗tur ab iper qđ eſt ſupra ⁊ baton qđ eſt materia: q̄ſi trāſcē⸗dens loquēdi materiam: ⁊ excuſat paleonaſmon. vel ſm̄ Hug. dicit̃ vel cōponit̃ ab iper qđ eſt ſup̄: ⁊ batin qđ eſt gradus: ⁊ inde hec iperbaton.i.lōga ⁊ ſupgrediens ꝯſtru⸗ctionis vel ſentētie tranſcenſio. ſ. cum verbū aut ſententia ordine cōmutatur.

i **Sterologia** vł iſteronproteron eſt ſentētie cū v̾bis ordo mutatus: vt Torrere parant flamis ⁊ frange ſaxo Quod ſic intelligas: Iſterologia eſt mutatus ordo ſentē⸗tie cū verbis: vt in predicto exemplo Torrere parant ⁊c. Primo eni ſolet in molo frangi triticū: ⁊ poſtea torreri.i. flāmis coqui. Ergo ⁊ ſenſus ⁊ verba ꝯfundunt̃. Itē Vir⸗gilius: Moriamur ⁊ in arma ruam⁹. Itē Nutrit ⁊ pepe⸗rit. Item ⁊ vomit ⁊ potat. Item pſalmus: Hic accipiet be⸗nedictionē a dño: ⁊ miſericordiā a deo ſalutari ſuo. Nā vt dicit Beda Prius dñs miſerādo iuſtificat impiū: ⁊ ſic benedicēdo ornat iuſtum. Dicit̃ autē iſterologia ab iſter quod eſt vltimus: ⁊ logos quod eſt ſermo: q̄ſi ſermo vlti⸗mus. ſ. prepoſterus. Vel dicit̃ ab iſteron quod eſt poſt: ⁊ logos quod eſt ſermo: inde iſterologia.i.prepoſterus ſer⸗mo. Sed iſteronproteron dicit̃ ab iſteron qđ eſt ordo: et proteron qđ eſt prepoſteratio q̄ſi ordo prepoſter⁹. vel di⸗citur ab iſter qđ eſt vltim⁹: ⁊ ꝓthos qđ eſt primū: q̄ſi pro vltimo primū: ⁊ pro primo vltimū. Iſteronproteron ē ſententia ordine mutata. ſ. ꝯuerſio recte ſentētie. Iſteron eni interpretat̃ videre: proteron conuerſio vt dicit Hug. Vide in iſterolologia.

a **Naſtrophe** eſt verborū tm̄ ordo prepoſterus: vt italiā contra pro contra italiā. Quotienſcūq̄ ſenſu in⸗tegro permanente verba tm̄ mutant̃ anaſtrophe dicit̃: vt Italiam cōtra. Debuit eni dici Contra italiam: eo q̄ pre⸗poſitio ſemp̄ debet preponi. Similiter in Iob: Quāobrē ego deprecabor dominū: pro ob quam rem. vñ doctrina⸗le: Dictio ſi ſubſit cum ſit precedere digna: Fiet anaſtro⸗pha ſic ſurgit mare littora cōtra. Et dicit̃ ab ana quod eſt ſurſum: ⁊ trophos quod eſt cōuerſio: quaſi recti ordinis cōuerſio. vel ab ana quod eſt re: ⁊ ſtrophos quod eſt miſ⸗ſio: quaſi retro miſſio: quia quod deberet preponi retro mittitur. Vel dicit̃ ab ana quod eſt re: et ſtrophos quod eſt conuerſio: inde anaſtrophe id eſt retro conuerſio. Vi⸗de in ſuo loco.

p **Arentheſis** eſt interpoſita ratioci⸗natio diuerſe ſentētie: vt Eneas: Neq̄ eni patri⁹ cōſiſtere mentē Paſ⸗ſus amor: rapidū ad naues premittit achatē. Sm̄ Donatū: Quotiens ſentētia inchoatur: eiq̄ interponitur quelibet raticinatio parentheſis eſt: vt in predicto exēplo. Debuit eni dicere Eneas rapidum achatem premittit ad naues: ⁊ ſic demū ſubiūgere Neq̄ eni patrius amor paſſus eſt cō⸗ſiſtere mentē. Item Apoſtolus ad Galathas: Cum vidiſ⸗ſent gratiā que data eſt mihi. qui eni operat⁹ eſt petro in apoſtolatu operatus eſt ⁊ mihi inter gentes: iacobus ce⸗phas ⁊ ioannes dexteras dederunt mihi ⁊ barnabe ſocie⸗tatis. Vel parētheſis eſt ſentētie interpoſitio: qua ex me⸗dio remota integer ſermo perdurat: vt Dij ceptis: nā nos mutaſtis ⁊ illas aſp̄itate meis. ⁊ dicit̃ a para qđ eſt inter: ⁊ theſis quod eſt poſitio: q̄ſi interpoſitio.

t **Hemeſis** eſt vnius cōpoſiti aut ſim⸗plicis verbi ſectio vna di⸗ctione vel plurib⁹ interiectis: vt Septem ſubie⸗cta trioni. Hoc compoſitū nomen ſeptētrioni diuiditur ⁊ interponit̃ vna dictio. ſ. ſubiecta: vt Septē ſubiecta trio⸗ni: pro eo q̄ eſt ſubiecta trioni. Vñ Doctrinale: Dat the⸗meſis binas in partes dictio ſecta. Eſt boree regio ſeptem ſubiecta trioni. Item Saxo cere cōminuit brum: pro ce⸗rebrum. Et diuiditur hoc ſimplex verbū. ſ. cerebrum: ⁊ di⸗ctio vna interponitur. ſ. cōminuit. Itē Maſili portabant iuuenes ad litora tanas. Hic ſimplex verbū diuidit̃. ſ. ma⸗ſilitanas.i.maſilia populus: que eſt vrbs gallica diuidit̃: ⁊ plures dictiones interponunt̃. ſ. portabant iuuenes ad littora. Hec tropi ſpecies vt dicit Beda non facile in ſcri⸗pturis ſanctis que ex hebreo vel greco ſermone tranſlate ſunt poteſt inueniri. ⁊ eſt huiuſmodi: Hiero que genuit ſolymis dauitica proles. Hoc eſt hieroſolymis. Et dici⸗tur themeſis a themos quod eſt diuiſio vel ſectio. Diui⸗ditur eni ſiue ſecatur vna dictio ab alia per ea que inter⸗ponunt̃. Vel dicitur a teneo tenes: ⁊ hec memeris qđ eſt diuiſio: quaſi tenens diuiſionem.

ſ **Increſis** eſt iperbaton ex omni parte cōfuſus: vt Tris nothus ar⸗reptas in ſaxa latētia torquet. Saxa vocant ita⸗li mediiſq̄ in fluctibus aras. Eſt enim ordo Tris. ſ. naues arreptas: nothus.i.vētus in ſaxa torquet: que ſaxa in me⸗diis fluctibus latentia itali vocāt aras ſm̄ Donatū. Item Nos virtute lauat qui labē lachrymis ornat. Et eſt ordo: Ille qui lauat laudē lachrymis ornat nos virtute. Et dici⸗tur a ſyn quod eſt con: ⁊ creſis quod eſt ſuſio: quaſi confu⸗ſio. Vel dicitur a ſyn quod eſt con: ⁊ chaos confuſio. Ibi enim ordo ſententie verborumq̄ ſimul cōfundit̃: ⁊ quia fit in permutatione ordinis duarū dictionū: ⁊ vtraq̄ ex⸗cuſat cacephaton.

i **Perbole** eſt dictio fidē excedens au⸗gēdi minuēdiue cauſa. Au⸗gendi: vt Iſte eſt niue cādidior: aquilis velocior leonibus fortior. Minuendiue: vt Terrebit te ſonitus fo⸗lii volantis. ⁊ Denigrata eſt ſuper carbones facies eorū. ⁊ Iſte eſt tardior teſtudine. Vñ doctrinale: Tranſcenſus veri manifeſtus iperbole fiet. ⁊ dicitur ab iper quod eſt ſupra: ⁊ bole quod eſt ſententia vel fides: quaſi ſupra ſen⸗tentiam vel fidem: ⁊ excuſat tapinoſim. Hic tropus vo⸗catur a Tullio ſuplatio: ⁊ contrariatur huic tropo liptote de qua infra dicam.

a **Llegoria** eſt tropus quo ſignat̃ aliud q̄ dicitur: vt Eſt iam temp⁹ equū firmantiū ſoluere colla. Virgilius eni cum de hoc diceret: non vere dicebat ſoluēda fere colla equo⸗rum ſed carmen finiendum ſignificabat. Item in euange⸗lio Ioan. iiii. Leuate oculos veſtros ⁊ videte regiōes: q̄ albe ſunt iam ad meſſem. Hoc eſt intelligite: quia populi iam parati ſunt ad credēdū. Et vocatur hic tropus a Tul⸗lio permutatio. ⁊ dicitur ab alleon quod eſt alienū: ⁊ lo⸗gos quod eſt ſermo: vł gore quod eſt dicere. vnde allego⸗ria.i.alieniloquiū: cū aliud ſonat ⁊ aliud intelligit̃: preci⸗pue oppoſitum. ⁊ ideo allegoria differt a metaphora: vbi licz aliud: non tamen ſignatur oppoſitū. De hoc require infra in quinta parte in ſuo loco. Itē infra poſt antiſmos Huius multe ſunt ſpecies: ex quibus eminent ſeptem. ſ. ironia: antifraſis: enigma: cariētiſmos: paroemia: ſarcoſ⸗mos: antiſmos.

i **Ronia** eſt tropus per cōtrariū quod co⸗natur oſtendens.i.tropus oſtē⸗dens id ꝑ ꝯtrariū qđ conat̃.i.vult: vt in li. Regū: Clamate voce maiori. Deus eni baal forſitan loquit̃ vel

in diuerſorio eſt: aut dormit vt excitet᷑. Hãc niſi grauitas ꝓnūciationis innuerit confiteri videbit᷑ qḋ negare contēdit ſm Donatū. Hug. enī dicit: Ironia eſt ſentētia ꝓnūciationi ꝯtrariū habēs intellectū. ſ. ſic: Laudans vt vituperare intelligat᷑. ⁊ dicit᷑ ab iron qḋ eſt contrariū: ⁊ onoma nomen: q꞉ facit ꝓnūciationē ꝯtrariā intellectui. vel dicit᷑ ab iron qḋ eſt eleuatio. debet enī fieri cū q̄dā eleuatione vocis. vñ a Tullio vocat᷑ exclamatio. ⁊ ſm quoſdā quandoq꞉ eiſdē verbis aliq̄d ⁊ negare poſſum⁹ ⁊ cōfirmare ironia pōt dici. ⁊ differt ab antifraſi: vt in antifraſis dicā.

a **Ntifraſis** eſt vni⁹ vbi ironia: vt bellū hoc eſt minime bonū. Lucus q꞉ non luceat. Parca q꞉ minime parcat. Manes q̄ſi mites cū ſint terribiles. De iſtis Greciſm⁹ dicit: Lucus ⁊ officiū bellū libitinaq꞉ parca: Iſta ꝑ antifraſim dicunt᷑ noīa quinq꞉. Beda dicit ꝙ h̄ antifraſis ē: Amice ad qḋ veniſti. Scḋm Hug. vo antifraſis eſt ſermo ecōtrario intelligēdus. ⁊ dicit᷑ ab anti qḋ eſt ꝯtra ⁊ fraſis qḋ eſt locutio: vt Lucus: q꞉ luce caret. Et differt ab ironia: q꞉ ironia ꝓnūciatione ſola etiā indicat qḋ vult intelli: vt cū dicit᷑ homini male agenti Quod bonū eſt facis. Sed antifraſis non voce ꝓnūciantis ſignat contrariū: ſed tm̄ verbis ſuis quoꝝ origo ꝯtraria eſt. Doctrinale dicit Antifraſis ſermo ſignans contraria dicto.

e **Nigma** eſt obſcura ſentētia ꝑ occultā ſilitudinē rerū: vt Mater me genuit: eadē mox gignit᷑ ex me. Cū ſignat aquā in glaciem cōcreſcere: ⁊ eandē rurſus effluere. Vñ doctrinale: Patrē ꝓgenies occidit matris in alto. Mater me genuit eadē mox gignit᷑ ex me. Quā mater genuit generauit filia matrē. Itē de comedēte exiuit cibus: ⁊ de forti dulcedo. Signat ex ore leonis fauū mellis extractum. vel Pēne columbe deargētate: ⁊ poſteriora dorſi ei⁹ in ſpē auri: cuꝫ ſignificet eloquia ſcripture ſpūalis diuino lumine plena. Senſum enī ei⁹ interiorem maior celeſtis ſapiētie gratia refulgentē vl' certe vite ſancte eccleſie preſentē virtutū pēnis gaudentē: futurā aūt que in celis eſt eternā cū domino claritate fruiturā. Et dicit᷑ ab e quod eſt extra: ⁊ nigmos quod eſt liquidum. i. extra intelligibilitatē. Uel dicit᷑ ab en quod eſt in: ⁊ nigma quod ē imago: inde enigma. i. ſententia in imagine: hoc eſt in obſcuritate poſita Et differt ſm Iſidoꝝ ab allegoria: q꞉ allegoria ſub re alia aliud ſignificat: ⁊ ſic ē gemina. Enigma vo tm̄ ſenſum habet obſcurū ꝑ q̄ſdā imagines obumbratū. Papi. vo dicit Enigma queſtio obſcura q̄ difficile itelligit᷑ niſi aperiat᷑. Uide in quinta parte in ſuo loco.

c **Arientiſmos** eſt trop⁹ quo dure dicta grati⁹ ſiue mitius ꝓferunt᷑: vt cū interrogātib⁹ nobis an aliqs nos queſierit: reſpōdet᷑ bona fortuna. Ex quo datur intelligi neminē nos queſiſſe. Itē Nōne pro rachel ſeruiui tibi q̄re impoſuiſti mihi lyam. Uno enī leuiſſimo impoſitionis vbo iniuriā quā patiebat᷑: grauiſſimā rem tēperātius loquens ſignificauit. Item de filio ſacerdotis dicit᷑ Iſte eſt de genere aaron vel cōſobrin⁹ fratris clerici. ⁊ dicit᷑ a caris qḋ eſt grā: ⁊ mos moris: q̄ſi gratioſus mos. vl' dicit᷑ ab antos qḋ ē flos: ⁊ mos. i. virt⁹: inde antiſmos. i. tropus floride ⁊ vrbane virtutis.

p **Aroemia** eſt accōmodatū reb⁹ tēporibuſq꞉ ꝓuerbiū. Reb⁹: vt Aduerſus ſtimulū calcitra. i. ſupbis reſiſte. Temporibus: vt Lupus eſt in fabula. i. tace. Fert᷑ quoq꞉ ꝙ hō ſi a lupo pri⁹ videat᷑ amittit loquelā. vñ Lupus eſt in fabula dicit᷑ cū aliquis in media locutiōe tacet. Et vt dicūt aliq̄ nāles lupus eſt aīal venenoſuꝫ: ⁊ inficit aerē. Aer vo infect⁹ veniēs ad hominē ipſius arterias ingredit᷑: vnde loquelam aufert. Sꝫ ſi hō pri⁹ videt lupū nāliter ꝯfortat᷑: ⁊ ideo nō inficit᷑. Itē ſm Bedā canis reuerſus ad ſuū vomitū: ⁊ ſus lota in volutabro luti: ⁊ Nū ſaul inter ꝓphas. quoꝝ vno cū quemlibet poſt actā penitētiā ad vitia relabi: altero vo tūc vtimur: cū indoctū quemlibet officiū docendi aſſumere: vel aliud q̄d artis qḋ non didicit ſibimet vſurpare viderim⁹. Hic tropus adeo late pꝫ: vt liber ſalomonis: quē nos ſm hebreos parabolas dicim⁹: apud grecos ex eo noīe accepit paroemiarū. i. prouerbioꝝ. Et ſm Hug. para cōponit᷑ cū emū qḋ eſt modulatio: ⁊ dicit᷑ hic paroemia. i. rebus vel tpib⁹ accōmodatū ꝓuerbiū. verbi grā: Uoluit aliqs nocere alicui ⁊ leſus eſt ab eo pōt dici: Aduerſus ſtimulū calces vel calcitras. vel pōt dici: Aduerſus ſtimulū calceſ: dū ſignat᷑ aduerſis reſiſtēdū. Silr quotiens vtimur ꝓuerbio in tpe cōmodo ⁊ apto paroemia ē. Uerbi grā: Loquebaris de aliquo talia aliq̄ q̄ ſibi diſpliceret̄ ſi audiret: ⁊ ille veniēs ſubito dicis Lupus eſt in fabula. Uel dicit᷑ paroemia a para qḋ eſt iuxta: ⁊ omon qḋ eſt deductio vel modulatio: q̄ſi iuxta modulationē vl' deductionē: quia tacet dū narrat.

ſ **Arcoſmos** eſt plena odio vl' hoſtilis irriſio auxiliante mō dicēdi ſignata: vt Alios ſaluos fecit ſeipſum non poteſt ſaluū facere: Si rex iſrael eſt deſcēdat nūc de cruce ⁊ credim⁹ ei. Itē Oēs quos pcuſſiſti gladio mortui ſunt. cū h̄ dicit᷑ alicui q̄ neminē gladio pcuſſit. Huic cōtrariat᷑ antiſmos. ⁊ dicit᷑ ſarcoſmos a ſarcos qḋ ē caro: ⁊ iſmos qḋ eſt diuiſio: q̄ſi carnalis diuiſio. i. hoſtilis. Ul' dr̄ a ſarcon qḋ eſt corroſio: ⁊ mos moris: q̄ſi mos corroſiu⁹. Uel dicit᷑ a ſarcos qḋ eſt caro: ⁊ mos moris: q̄ſi carne⁹ mos. i. mala ⁊ amara irriſio q̄ pungit vſq꞉ ad carnē.

a **Ntiſmos** eſt tropus multiplex numeroſeq꞉ vtutꝫ. Nā antiſmos putat᷑ dictū eſſe qḋ ſimplicitate caret ruſtica ⁊ faceta ſatis vrbanitate expolitū eſt: vt Qui bauium nō odit amet tua carmina meui. Atq꞉ idem iungat vulpes ⁊ mulgeat hircos. Qḋ exponēs Iſido. dicit Qui bauiū nō odit pro pena ei cōtingat vt diligat meuiū. Fuerūt aūt meui⁹ ⁊ bauius peſſimi ⁊ emuli Uirgilij. Qui ergo hos diligit dicit Uirgi. in bucco. ſugillādo faciat q̄ ꝯtra naturā ſunt iungat vulpes ad aratrū: ⁊ mulgeat hircos. Itē antiſmos eſt cū dicit᷑ Mulier oī ſagitte apiet faretrā: q̄ſi dicat Oi virge virili aperiet vuluā. Itē Fili mulieris vltro virum rapientis. i. fili meretricis: dixit ſaul ionathe. Item Apl's Utinā ⁊ abſcindant᷑ q̄ vos conturbāt. Et dicit᷑ antiſmos ab antos qḋ eſt flos: ⁊ mos. i. virt⁹ vel ſentētia: inde antiſmos. i. tropus floride ⁊ vrbane virtutis vel ſentētie. Et eſt antiſmos ꝯ̄ria figura de ſarcoſmos. ſ. vrbanitas ſine iracūdia: vt Qui bauiū nō odit ⁊c̄. vt dic̄ Hug. Et ſm Pap. dicit᷑ aſtiſmos. ⁊ ſm Hug. in vno loco dr̄ etiaꝫ aſtiſmos ſilr: ita ꝙ s eſt ſecūda lr̄a. In alio loco dicit antiſmos: ita ꝙ n eſt ſecūda lr̄a. ⁊ multi h̄ dicūt. Aſtiſmos ſm quoſdaꝫ dꝫ dici: ita ꝙ s ſit ſcecūda lr̄a: ⁊ eſt idē qḋ antiſmos. Uide ſupra īmediate in antiſmos.

Ota hic ꝙ ſicut dicit Beda allegoria aliq̄n fact᷑: aliq̄n vbis tm̄mō fit: aliq̄n factis ſiml' ⁊ vbis. Factis ſicut dicit᷑ ad Gala. Qm̄ abraam duos filios habuit vnū de ancilla: vnū de libera qui ſunt duo teſtamēta. Uerbis aūt ſolūmō: vt Egredie᷑ virga de radice ieſſe: ⁊ flos de radice ei⁹ aſcendet. Quo ſignificat᷑ de ſtirpe dauid ꝑ mariā virginē dn̄m ſaluatorē fuiſſe naſciturū. Aliq̄n factis ſil' ⁊ verbis vna cadēq꞉ res allegorice ſignificat᷑. Factis quidē: vt Uendiderunt ioſeph in egyptū iſmaelitis triginta argenteis. Uerbis vo: vt Appēderūt mercedē meā triginta argēteis. Itē factis: vt Erat dauid rufus ⁊ pulcer aſpectu: ⁊ vnxit eū ſamuel in medio fratrū ſuoꝝ. Uerbis: vt Dilect⁹ meus candidus ⁊ rubicūdus: elect⁹ ex milib⁹. Qḋ vtrūq꞉ ſignificat myſtice mediatorē dei ⁊ hominū: decorū quidē ſapiētia ⁊ virtute: ſꝫ fuiſſe ſanguinis effuſione roſeū: eūq꞉ vnctū a deo patre: ⁊ oleo letitie pre conſortib⁹ ſuis. Itē allegoria vbi ſine operibus aliq̄n hiſtoricā rem: aliq̄n tipicā: aliq̄n tropologicā. i. moralē rem: aliq̄n anagogeꝫ: h̄ eſt ſenſum ad ſupiora ducēte figurate denūciat. Per allegoriā nāq꞉

res hiſtorica figurat̃: cū factura primoꝝ ſex ſiue ſeptē dierū totidē ſeculi huiꝰ cōparat̃ etatibus. Per v̄bū hiſtoria: dū h̄ qđ dicit Jacob patriarcha: Catulus leonis Juda ad predā aſcēdiſti fili mi ⁊c̃. De regno aūt victorꝫ dauid aliquid intelligit̃. Per v̄bū ſpūalis de xp̄o ſiue eccleſia ſenſus elicit̃: cū idem ſermo patriarche de dn̄ica paſſiōe ⁊ reſurrectiōe fideliter accipit̃. Allegoria facti tropologiā: h̄ eſt moralē pfectionē deſignat: vt Tunica polaris ⁊ polimita: quā iacob patriarcha filio ſuo ioſeph fecit variarꝫ virrtutū gratiā: quā deꝰ pater vſq; ad terminū vite noſtre indui ⁊ precepit ⁊ donauit inſinuat. Allegoria v̄ba eandē morū pfectionē deſignat: vt Sint lūbi vr̄i p̄cincti ⁊ lucerne ardentes in manibꝰ vr̄is. Et allegoria facti anagogicū h̄ eſt ad ſupiora ducentē ſenſum exprimit: vt Septimꝰ ab adā enoch trāſlatꝰ de mundo. Sublatū future btītudinis q̄ btītudo poſt opa bona ſeculi huiꝰ qđ ſex etatibꝰ peragit̃: electꝰ in fine ſeruat̃ figurate deſignat. Allegoria v̄bi eadem vice celeſtia gaudia demōſtrat: vt Ubicūq; fuerit corpꝰ illuc cōgregabunt̃ ⁊ aquile: q2 vbi mediator dei et hominū ē corpore: ibi nimirū ⁊ nūc ſubleuate ad oculos aīe: ⁊ celebrata glīa reſurrectiōis: colligunt̃ corpora ſcōꝝ. Nōnunq̄; aūt in vna eadēq; re vel v̄bo hiſtoria: ſil̃ ⁊ myſticus de xp̄o vel eccleſia ſenſus: ⁊ tropologia: ⁊ anagoge figuralit̃ intimat̃: vt Tēplū dn̄i iuxta hiſtoriā domꝰ quā fecit ſalomon: Juxta allegoriam corpꝰ dominicū: de quo ait Soluite tēplū h̄ ⁊ in tribꝰ diebꝰ excitabo illud. Siue ecclīa eiꝰ cui dicit̃ Tēplū enī dei ſanctū eſt qđ eſtis vos. Siue p tropologiā quilibet fidelis. quibꝰ dicit̃: An neſcitis q2 corpora vr̄a tēplū ſunt ſpūſſcti q̄ in vobis eſt. Per anagogē ſupne gaudia manſionis: cui ſuſpirabat qui ait Beati q̄ habitant in domo tua dn̄e in ſecula ſeculoꝝ laudabūt te. Silr̄ mō qđ dicit̃ Lauda hieruſalē dn̄m: lauda deū tuū ſyon. Qm̄ cōfortauit ſeras portarū tuarū bn̄dixit filijs tuis in te. De ciuibꝰ terrene hieruſalē: de ecclīa xp̄i: de aīa quoq; electa: ⁊ de patria celeſti: iuxta hiſtoriā: iuxta allegoriā: iuxta tropologiā: iuxta anagogē recte accipi poteſt. Juxta allegoriā de eccleſia xp̄i dicimꝰ ſequētes exemplū Gregorij: qui in moralibꝰ ea que de xp̄o ſiue eccleſia per figuram dicta ſiue facta interpretant̃: allegoriā proprie nuncupare ſolet.

o **Moenſis** eſt minꝰ note rei p ſilitudinē eiꝰ q̄ magis eſt nota demōſtratio: ⁊ iterp̄tat̃ ſilitudo. Alij dicūt omozenſis: q̄ſi rei viuꝰ notitia. ⁊ dicitur ab omos qđ eſt vnū: ⁊ enſis qđ eſt notitia. Huius ſunt tres ſpēs: icon: parabola: paradigma. i. imago: cōparatio exemplū. Et ſcias ꝙ quotiens pro rei note ſilitudinē intelligimꝰ rem quam minꝰ notā habemꝰ omoenſis eſt. Fit aūt ſic̃ Pompeiꝰ teſtat̃ aut a rebꝰ ignotis: aut a rebꝰ incognitis: aut a rebꝰ imparibꝰ. Et he ſunt tres ſpēs q̄s annectit Donatꝰ.

o **Mozenſis** iterp̄tat̃ ſilitudo p quā minꝰ note rei p ſilitudinē eiꝰ q̄ magis eſt nota pandit̃ demōſtratio ſm̄ Hug. Et ē idē qđ omoenſis: de q̄ imediate ſupra dictū ē.

i **Con eſt** pſonarū inter ſe vel eoꝝ q̄ pſonis accidunt cōparatio: vt Uidimus gloriā eiꝰ gloriā q̄ſi vnigeniti a p̄re. Jtē Neq; nubēt: neq; nubent̃: neq; ducēt vxores: neq; enī vltra mori poterūt: equales enī angelis ſunt vt dicit Beda. Hug. v̄o dicit Jcon onis fe. ge. ⁊ h̄ iconia nie fe. ge. ⁊ hec icona ne. i. imago vel ſignū. Et eſt icon inē ſe vl̃ eoꝝ q̄ pſonis accidunt cōparatio. ſ. cū figurā rei ex ſimili genere conamur exp̄mere. Et dicit̃ ab icon qđ eſt imago vel ſignū.

p **Arabola** eſt rerū genere diſſimiliū cōparatio: vt Simile eſt regnū celoꝝ grano ſynapis. Jtē ſic̃ moyſes exaltauit ſerpentē in deſerto: ita exaltari oportet filiū hoīs. Jtē Exijt q̄ ſeminat ſeminare ſemē ſuū. Et vt dicit Hu. para. i. iuxta cōponit̃ cū bole qđ eſt ſentētia: inde parabola. i. ſilitudo ſiue cōparatio ex diſſimilibꝰ rebꝰ: ſic̃ eſt cū Lucanꝰ cōparat ceſarē leoni: nō ex ſuo ꝫ ex alio genē ſilitudinē faciēs. Et dicit̃ parabola q̄ſi iuxta ſentētiā. Nō enī ipſa eſt ſentētia q̄ ſonat: ꝫ iuxta ſentētiā. vn̄ parabolicꝰ ca cū. i. ſilitudinarius ria riū. Uide de hoc in ſuo loco.

p **Aradigma** eſt ꝓpoſitio vel enarratio exēpli hortantis aut deterrētis. Hortantis: vt Helias hō erat ſilis nobis: paſſibilis: ⁊ orōne orauit vt nō plueret ſup terrā ⁊ nō pluit. Jtē in euāgelio: Reſpicite volatilia celi: q̄m non ſerūt: neq; metūt: neq; cōgregāt ī horrea: ⁊ pater veſter celeſtis paſcit ea. Deterrētis: vt Jn illa hora q̄ fuerit in tecto ⁊ vaſa eiꝰ in domo non deſcēdat tollere illa: ⁊ q̄ in agro ſilr nō redeat retro. Memores eſtote vxoris loth ſm̄ Bedā. Et vt dicit Hug. paradigma cōponit̃ a para qđ eſt iuxta: ⁊ digma qđ eſt dignitas: vel nomē decus laus ⁊ glīa. ⁊ dicit̃ h̄ paradigma matis. i. ꝓpoſitio exēpli. vl̃ exēplū dicti vel facti alicuius ex ſimili vel diſſimili genere ꝯueniēs ei quā proponimꝰ rei: vt Tā fortiter perijt apud hyponē ſcipio q̄; vtice cato. Uel paradigma ſm̄ alios dr̃ a para qđ eſt iuxta: ⁊ digma ſentētia: q̄ſi iuxta ſentētiā rei oſtēſio. ⁊ ſic differt ab allegoria. Et q2 omoenſis ⁊ etiā paradigma dicit̃ ſilitudo q̄dā: iō dicit Jſi. agens de paradigmate ꝙ ſilitudo fit tribꝰ modis. q̄nq; a pari ad parē. q̄nq; a maiori ad minus. q̄nq; ecōuerſo a minori ad maiꝰ. Hec de ſcemate ⁊ tropis a Donato poſitis dicta ſufficiant. Nunc de coloribꝰ rhetoricis: ⁊ de quibuſdā figuris q̄ nō ponūtur a Donato vel Priſ. cū figuris locutiōis: ſunt tn̄ in honore in theologia: ⁊ pn̄t reduci ad ſcemata vl̃ tropos mixtim videamus. Colores enī liciti ſunt ſermones: ⁊ multi colores ꝯueniūt cū figuris locutionis.

De coloribus rhetoricis.

c **Olores aūt rhe**thorici: ⁊ figure p̄dicte de quibꝰ h̄ intēdimꝰ ſunt ſexagintadue. ſ. adiunctū. agnominatio. antimetabola. antipofora. ātitheta. antitheton antropoſpatos. apoſiopeſis. apoſtrophe. articulus. braciologia. catatipoſis. climax. cōplexio. concordia. cōduplicatio. ꝯiūctio. ꝯtētio. ꝯriū. ꝯuerſio. correctio. diaforoſis. diaſirtos. diffinitio. dubitatio. ebaſis. emphaſis. endiadis. epidioceſia. epilogus. epimone. ethiopeia ī ſuo loco ē. embaſis. euphonia. euphemiſmos. exalage. exclamatio. fātaſia. gragatio. ipalage. ipofora. lepos. litote. occupatio. oliopomenon. omopaſia. omophoſis. pizātia. preciſio: proſoneſis. proſopopeia. protheſeoſparalāge. ratiocinatio. repetitio. ſententia. ſyntheſis. ſoinothopheia. ſubiectio. traductio. tranſitio. tropologia.

a **Diunctum** vl̃ adiunctio eſt q̄n res cōprehēdit̃ ⁊ nō interponit̃ verbū: ſed prius aut in fine locat̃: vt Extinguit ſpēm ſiue morbus ſiue ſenectꝰ. Jtē morbo vel ſenio forme decus euacuatur.

Gnominatio fit q̄n dictiones plures iūgunt̃ in principio aut in fine ſyllabe: ſenſu tn̄ diſſimiles: vt Curia curarū genitrix nutrixq; maloꝝ: Jnuictis victos inhoneſtis equat honeſtos. Hic color ꝯuenit cū quadā ſpecie ſcematis q̄ dicit̃ paronomaſia.

Ntimetabola eſt mutatio ſermonis cū ſentētia: vt Nō vt edas viuas: ꝫ edas vt viuere poſſis. vn̄ doctrinale: Cū v̄bis v̄tit antimetabola ſenſum: Nō vt edas viuas: ꝫ edas ⁊ viuere poſſis. Et dicit̃ ab anti qđ eſt ꝯ: ⁊ meta qđ ē trāſ: ⁊ bole qđ eſt ſnīa: q̄ſi trāſlata cūꝫ ꝯrietate v̄boꝝ ſnīa. ⁊ reducit̃ ad tropū q̄ dr̃ metaphora. Ul̃ vt dic̃ Hug. antimetabola ē ꝯuerſio v̄boꝝ q̄ ordine mutato ꝯriū efficit ſenſuꝫ: vt Nō vt edā viuo: ꝫ vt viuā edo. ⁊ declinat̃ h̄ antimetabola le: vel hec antimetabole antimetaboles.

Ntipoſofora q̄ a grecismo ponit̄ sub ſcemate ē rn̄ſio tacie obiectiōi fcā: vt Nihil mihi reſcribas attn̄ ipe veni Et dr̄ ab anti qḋ ē ꝯ: ⁊ foros qḋ ē fari vl̄ dicē: inde antipoſora q̄ſi dictio ꝯ illḋ qḋ poſſꝫ obijci. vn̄ doctri. Rn̄dēs ad ea tibi q̄ ſūt obijciēda: Das antipoſorā cū nō tn̄ obijciat̄. Uel dicit̄ ab anti ⁊ foros qḋ eſt ferre: quaſi contra ferre obiectioni reſponſionem.

Ntitheta eſt q̄dā figura de q̄ s̄ dixi ī ca. de ſcemate q̄ſi in fine.

Ntitheton ē q̄dā figura de q̄ s̄ dcm̄ ē i. c. ꝯ ſcemate q̄ſi ī fine.

Ntropoſpatos eſt hūana paſſio: q̄ñ qḋ eſt hoīs attribuit̄ deo: vt de⁹ iraſcit̄: gaudet. vn̄ ps. Dn̄e ne in furore tuo arguas me: neq̄ȝ in ira ⁊c̄. Et dr̄ ab antros qḋ ē hō: ⁊ paſſis vl̄ patos qḋ ē paſſio: q̄ſi humana paſſio. Et ponit̄ in doctrinali int̄ colores: vbi ſic dicit: Si q̄ ſunt hoīs aſſignant̄ deitati. Antropoſpatos eſt ſic ſepe dei legis irā. Dicit̄ etiā antropoſpatos q̄ñ ecōuerſo qḋ ē dei attribuitur hoī: vt fulminare: tonare: ningere: pluere.

Poſiopeſis eſt valid⁹ defect⁹ orationis. Un̄ Priſci. in mino. ponit exēplū Terētij in Eunucho: Ego ne illā: q̄ illū: q̄ me: q̄ me nō: Deeſt cuicūq̄ȝ ꝯſtructio plene orōnis. Ego ne illā digner aduētu meo: q̄ illū prepoſuit mihi: q̄ me ſpreuit: q̄ me nō ſuſcepit heri: ⁊ dicit̄ ab apo qḋ eſt defect⁹: ⁊ vſios qḋ eſt eq̄le ſiue ſubſtantia: ⁊ paſſis qḋ eſt paſſio: q̄ſi eq̄lis defect⁹ vl̄ ſubſtātialis paſſio. vel a poio is quod eſt fingere: q̄ſi fictio eq̄lis defect⁹. Uel ſm̄ Pap̄. apoſiopeſis eſt cū id qḋ dicturi videbamur ſilētio intercipim⁹: vt Quos ergo ſemotos preſtat cōponere fluctus: ſuſpēſa locutio. Et vt dicit Alexander differūt ethiopeſis ⁊ apoſiopeſis: q̄ȝ in ethiopeſi certū eſt qḋ ſubintelligi queat: vt hec ſecū. deeſt eni loquebat̄. Sꝫ in apoſiopeſi multis modis pōt fieri ſuppletio: vt Si introibunt in requiē meā: ſuppleri pōt mirū erit: vel non credat̄ mihi vel aliud huiuſmodi. Et fiunt huiuſmodi defect⁹ in penis et in premijs in theologia ad notandū ꝙ pene reproborū ⁊ p̄mia bonoꝝ ſunt inenarrabilia. Iſa. Secretū meū mihi: ſecretū meū mihi: ve mihi.

Poſtrophe eſt ꝯuerſio locutiōis ad aliquē ꝑ ſecundā ꝑſonā: vt Dn̄i eſt ſalus ⁊ ſup populū tuū benedictio tua. Et dicit̄ ab apos qḋ eſt retro vel aliud: ⁊ tropos qḋ eſt ꝯuerſio quaſi conuerſio ad aliud. ⁊ conuenit cū tropologia de qua infra dicetur.

Rticulus eſt v̄boꝝ diſpoſitio ſine cōiūctione: vt Sol⁹ inermis inops inglori⁹ vnde rediſti. Uel q̄ñ clauſule ſine ceſſatiōe abſq̄ȝ interuallo diſtinguūt̄. ⁊ iſte ē color rhetoricus q̄ſi idem cū ſcemate qḋ dr̄ a ſyntheton vl̄ dialiton.

b **Arciologia** ponit̄ a Grecismo ſub ſcemate: ⁊ fit cū plura ſub paucis v̄bis cōprehēdunt̄: vt Urit amor paridē nuptā rapit armat atridē: Ultro pugnat̄: fit machina troia cremat̄. Et dicit̄ a bracos qḋ ē breue: ⁊ logos qḋ eſt ſermo: q̄ſi ſermo breuis. Ul̄ barciologia ſm̄ Hug. idē eſt qḋ breuiloquium. i. breuis dictio: vt veni⁹: vidim⁹: placuit. exemplū eſt Papie.

c **Atatipoſis** q̄ ponit̄ a Grecismo ſub ſcemate fit q̄ñ aliq̄d iuxta ſui formā deſcribit̄ vel figurat̄ ſub noīe p̄ris vel matris vel alteri⁹ rei: vt caluus: criſpus: ventroſus: ſophronic⁹: ſerroni⁹: ſocratē deſcribūt h̄ oīa ſolū. Et dicit̄ a cata qḋ ē iuxta: ⁊ tipus qḋ eſt figura vl̄ forma: q̄ſi alicui⁹ deſcriptio iuxta ſui formā vel figurā.

Limax q̄ ponit̄ a Grecismo ſub ſcemate fit cū de vno v̄bo in v̄bis fit gradatio: vt Mars videt hāc: viſaq̄ȝ cupit: potiturq̄ȝ cupita. Uel vt dicit Pap̄. climax gradatio cū a quo ſuperior ſenſus terminat̄ inferior incipit: vt eſt illud: Ex innocentia naſcit̄ dignitas: ex dignitate honor: ex honore imperiū. Hāc figurā nōnulli cathenā vocāt: qḋ ſcema eſt. et cōuenit h̄ figura cū illo colore q̄ dicit̄ gradatio. ⁊ dicit̄ a clima qḋ eſt gradatio.

Omplexio fit ex eo ꝙ eadē dictio in p̄ncipijs pluriū clauſularū repetit̄: ⁊ altera circa finē earundē: vt Benedicite angeli dn̄i dn̄o: bn̄dicite celi dn̄o. Itē quis teſtamentū vetus tranſtulit: Hieronym⁹. Quis triū linguarū peritus ſiue expertus fuit: Hieronym⁹. Quis hereſes deſtruxit: Hieronymus. Et dicit̄ a complector cōplecteris: quia complectit̄ conuerſionē ⁊ repetitionē qui ſunt duo per ſe colores.

Oncordia eſt q̄ñdo fines medietati v̄ſuū ꝯueniūt ⁊ cōcordāt vt pꝫ in v̄ſib⁹ leoninis: Fac tibi fortunā: feſtines frāgere lunā: Et ꝯtra fatū faciet te cura beatū.

Onduplicatio eſt geminatio dictiōis vel dictionū vel orōnis ad laudē vl̄ vituperiū alicui⁹: ⁊ nō ſeruat locū: q̄ȝ fit in p̄ncipio vl̄ medio vl̄ fine: vt Tu ne patrē gladio crudelis nate necaſti: Tu ne patreꝫ nunquid: mors p̄ris mors tua nunq̄d: Et ꝯuenit cū quodā ſcemate qḋ dicit̄ anadiploſis: ⁊ etiā cū epanalenſi.

Oniūctio vel ꝯiūctū ē cū due clauſule clauduntur ſub vno v̄bo poſito in medio: vt Aut etas forme decus atterit aut valitudo. i. infirmitas. ⁊ cōuenit cū ȝeumate.

Ontentio fit quando ꝯtrarijs rebus oratio conficitur: vt In luctu rides: inter conuiuia luges. Urbē rure cupis: laudas bona ruris in vrbe: Mane peto lectū: dimitto veſpere tectum.

Ontrariū fit: ex quo anim⁹ ex diuerſis rebus efficit̄ certus: vt Qui ſibi nō parcit quō mihi vel tibi parcet: Qui ſua diuulgat ꝓbra: credis ꝙ tua celet: An cedes ſoli quē cū ſocio ſuperaſti: quaſi dicat non. ⁊ conuenit cū ſcemate quod dicitur antitheton.

Onuerſio eſt q̄ñ eadē dictio in fine clauſulaꝝ repetit̄: vt Qui vitiū ſpernis te ſpernis friuola ſpernis.

Orrectio eſt q̄ñ tollit̄ qḋ prius dictū eſt: ⁊ qḋ magis idoneū videtur apponit̄: vt Sum minus oblitus decoris: quinimo dedecoris: ex quo dicor amans: imo veracius amens. Et cōuenit hic color cū figura que dicitur epidioceſis: de qua infra dicā.

d **Iaforoſis** eſt dubitatio: vt Eloquar an ſileam. Et dicitur a dia qḋ eſt duo: ⁊ foros qḋ ē locutio: inde diaforoſis id eſt duplex locutio.

Iaſirtos eſt figura locutiōis in theologia familiar̄: q̄ñ aliq̄ vox vel dictio ad duo trahit̄: vt Neq̄ñ rapiat vt leo aīaꝫ meā. ſ. ille q̄ eſt vt leo: vel leo nō rapiat.

Iffinitio eſt breuis demōſtratio rei ꝑ orōnē fcā ꝓprias rei amplectēs ꝓprietates: vt Prodig⁹ ē q̄ſi vitio retinēda ꝓfūdēs. Larg⁹ q̄ ſūptū facit ex rōne libēter. Parc⁹ q̄ retinet q̄cq̄d depoſtulat vſus. Qui retinet cupide qḋ res depoſcit auar⁹. Prodigus vt largo ſic diſtat parcus auaro.

Ubitatio fit cū aliq̄s oſtēdit dubiū ſe eē: ⁊ ignorat q̄d ſit poti⁹ eligendū: vt Tu quis es ignoro: quo te quoq̄ȝ noīe dicā Neſcio: ſi dicā ſpurciſſime: non erit equū. Si ſcelus appellē min⁹ eſt: deformior an ſis: Nequior ignoro nūc hoc mihi: nunc placet aliud.

e **Baſis** eſt euagatio pter materiã. ⁊ dr̃ ab e qḋ ex: ⁊ baſis qḋ eſt fūdamentū: q̃ſi ex materiã q̃ eſt fundamentū: cū ſm materiaȝ ingrendi ſint ſermões. Un̄ doctrinale. Extra materiã deſcribēs: vana vagat̃ Auctor. ⁊ hanc plures ebaſim dixere figurã. Quidã dicūt eubaſis p eu diphthõgū. Et eſt eubaſis bona digreſſio ſic̄ ſepe auctores faciunt qñ relicta mã digreſſionē faciūt. Et dicit̃ ab eu qḋ ē bonū: ⁊ baſis qḋ ē vado ſiue gradior: inde eubaſis. i. bona digreſſio.

Mphaſis q̃ ponit̃ a Greciſmo ſub tropo ē expſſio loquēdi: ⁊ fit cū volētes exp̄mē aliqḋ accidēs vtimur noīe ſubſtãtiuo p adiectiuo ſignificãte illud accidēs ad maiorē expſſionē: vt ſi ponat̃ ſcelus p ſcelerato: virt⁹ p virtuoſo. Thobias: Nubere virtuti virt⁹ letat̃. et dicit̃ ab en qḋ eſt in: ⁊ phaſis locutio vel expreſſio: q̃ſi expſſa locutio ſm quoſdã. Hug. v̄o dicit Emphaſis. i. expſſio: q̃ſi q̃dã figura loquēdi. ſ. cū volum⁹ abūdantiã ⁊ expſſionē alicui⁹ accidētis in aliquo notare: ſolem⁹ illud appellare noīe accidentis: vt Dauus eſt ipm ſcelus. vnde emphatic⁹ ca cū: ⁊ hinc emphatice aduerbiū: vt Emphatice loquit̃ iſte. i. expreſſe. ſ. tali figura. Et emphatico cas. i. emphatice loq̃. Et nota ꝙ emphaticus q̃nq̧ dicit̃ audax ⁊ increpator: q̇ talium eſt expreſſe loqui.

Ndiadis q̃ ponit̃ a greciſmo ſub ſcemate eſt cū duo adiūgunt̃ ſubſtãtiua: ⁊ alterū reſoluit̃ ī adiectiuū: vt Arma virūq̧ cano. i. armatū virū. Un̄ Greciſ. Endiadis fiet reſoluto ī mobile fixo. Et ſm doctrinale fit etiam ecōuerſo: vt Armatū viruȝ. i. arma ⁊ virū. ⁊ ita eſt duplex endiadis. ſ. diſiūcta ⁊ ꝯiūcta. Et dicit̃ ab en qḋ eſt in: ⁊ dia qḋ ē duo: ⁊ dis qḋ eſt inſepabilis prepoſitio ⁊ nota reſolutiōis: q̃ſi duoꝝ in vnū reſolutio. Pap. v̄o dicit Endiadis eſt figura cū duo diuerſa noīa in vnã ꝯueniētiã ꝯiūgunt̃: vt impertem ⁊ predam pro impertem prede.

Pidioceſis q̃ ponit̃ a Greciſ. ſub ſcemate fit cū ſupradictum in meliorē partē corrigit̃: vt iſte eſt cert⁹ amans: īmo certior īmo certiſſim⁹. Et dicitur ab epi quod eſt ſupra: ⁊ dian quod eſt clarū: ⁊ ſceſis quod eſt ceſura. ⁊ dicit̃ correctio in rhetorica.

Pilogus ſilr ponit̃ a greciſmo ſub ſcemate: ⁊ eſt ſupradictorū replicatio. ⁊ dicit̃ ab epi qḋ ē ſupra: ⁊ logos qḋ eſt ſermo: ⁊ ē idē qḋ reuolutio. Scḋm enī Hug. ab epi ⁊ logos dicit̃ h̄ epilog⁹ gi. i. ſuplocutio alicui⁹ rei: vel breuis recapitulatio predictoꝝ: ⁊ pprie in fine cauſarū in medio iudicij vl̄ extrema parte libri. Et inde h̄ epilogū gij idem Et epilogo gas. i. epilogū facere: breuiter predicta recapitulare. ⁊ eſt adiectiuū.

Pimone eſt trop⁹ in theologia qñ dictio repetit̃ ad maiorē certitudinē vel deſiderij depreſſionē: vt Amen amen dico vobis. ⁊ reducit̃ ad epizenſim. ⁊ dicit̃ ab epi qḋ ē ſupra: ⁊ monos vnū: q̃ſi vni⁹ dictiōis ſuprapoſite repetitio. Un̄ Greciſ. Epimone fit ſi vox ſit crebro repetita. Alij dicunt ꝙ epimone fit qñ dictio nō tota repetit̃: ſȝ pncipiū ⁊ finis variat̃. Et h̄ oſtēdit exēplū doctrinalis: vt Expectãs expectaui dñm: canens canebat: laudãs laudabo. ⁊ dicit̃ ab epi quod eſt ſupra: ⁊ monon quod eſt repetere: quaſi ſuperioris repetitio.

Ubaſis eſt bona digreſſio. De h̄ etiã ſupra dixi in ebaſis ibi require.

Uphonia eſt pulchra locutio: vt meridies p medidies. ⁊ ſm quoſdã fit dupliciter. vel qñ lr̃a trãſponit̃: vt nobiſcū pro cū nobis. vel ſcribit̃ ⁊ nō profert̃: vt circūeo circūamicta: propter malã ꝯſonoritatē. ⁊ dicit̃ ab eu qḋ eſt bonū: ⁊ phonos quod eſt ſon⁹: q̃ſi bona ſonoritas vel bonus ſonus. vnde euphonicus ca cū. i. bene ſonans: ⁊ excuſat cacephaton ſm doctrinale. Cum retices que turpe ſonant euphonia habetur.

Uphemiſmos eſt bona v̄bi pro v̄bo mutatio: vt Exultabit lingua mea iuſtitiã tuã. i. exultãdo pnūciabit. ⁊ dr̃ ab eu qḋ ē bonū: ⁊ phemiſmos qḋ ē mutatio q̃ſi bona mutatio. De h̄ ſic dic̄ Doctri. Euphemiſmos erit p v̄bo ponē v̄bū. Exultat dñi vocē mea lingua ſupni.

Xalage eſt mutatio qñ pro numero plurali ſingularis ponit̃ ſm Papi. De hoc etiã dicã infra qñ determinabo de allotheca in ca. de ſyntheſi in fine. ⁊ dicit̃ ab ex qḋ eſt extra: ⁊ aleon quod eſt alienū: ⁊ logos quod eſt ſermo: quaſi extraneus ⁊ alienus ſermo.

Xclamatio eſt cū frequenter clamat̃: vt O quantis: o quib⁹: o q̃lib⁹ es viduata: Et ꝯuenit cū proſoneſi: de quo dicam infra.

f **Antaſia** ſm Greciſ. eſt ſub tropo: ⁊ interp̄tat̃ ficta locutio: cū qḋ eſt aīati attribuit̃ inaīato: vt Seges loquit̃. ⁊ cōuenit cū ſomotopeia. Uide etiã in ſuo loco.

g **Radatio** fit cū de p̄cedēti voce ſubſequēs format̃ q̃ſi p gradum vocū: vt Quid leui⁹ fumo vl̄ flãma: flamē. Quid flamine: vēt⁹. Quid vēto: mulier. Quid muliere: nihil. Et Greciſ. dic̄ h̄: Quãcūq̧ videt cupit: ⁊ quãcūq̧ cupiuit allicit: allectã vitiat: prodit vitiatã. ⁊ ꝯuenit h̄ color cū figura que dicit̃ climax. Cōuenit etiã cū tropo qui dicitur metalenſis.

i **Plage** cōtinet̃ ſub ſcemate. vn̄ ēt de ea dixi in ca. de ſcemate q̃ſi in fine.

Poſora eſt obiectio q̃ pōt fieri ab aduerſario. ⁊ dicit̃ ab ipos qḋ ē ſub: ⁊ foros quod eſt fero. i. dico. inde ipoſora. i. ſubdictio vel obiectio ab aduerſario facta.

l **Epos** īterp̄tat̃ vrbanitas: ⁊ fit qñ vni⁹ vl̄ ad vnū fit locutio pluralr̄: vt noſtis bone p̄ſul. Un̄ doctri. Dr̃ eē lepos ſermo direct⁹ ad vnū vtens plurali velit hic Noſtis bone preſul.

Itote tes vel litota te vt ait Greciſ. ſub ſcemate: interp̄tat̃ min⁹ dicens ⁊ plus ſignãs: vt nō nouus īmo vet⁹: iſte nō eſt inſipiēs ſȝ ſapiēs: gen⁹ ⁊ ſpēs nō vident̃ ſimplicit̃ dici: īmo multiplicıter: Et munera nō ſpernas: ſȝ libēter ſuſcipias. vel ecōuerſo cū plus dicit ⁊ min⁹ ſignat vt dicit Pap. ⁊ vt ait doctrinale Fiet ſub ea firmãdo negatio bina. ⁊ ſic ſm eū litote fit cū due negatiōes vnã faciūt affirmationē: vt Sedeo necnō ⁊ ſcribo. ⁊ dicit̃ a litos qḋ eſt diſſolutio: quia due partes reſoluunt̃ in vnã. ⁊ eſt cōtraria litote cuidam tropo qui dicitur iperbole.

o **Ccupatio** fit qñ dicim⁹ nos p̄terire aut neſcire aut nolle dicere hec que maxime dicim⁹ hoc modo: Quid referã quantis tua ſit maculata iuuentus flagitijs. Et Greciſ. ait Occupat hic color cū q̃d tranſire parabat: Nec trãſit ptereo cedes periuria furta rapinas. Tedia forte darē ſi verbis iſta referrem.

Liopomenon eſt ſub pauc̄ v̄bis multoꝝ cōprehenſio: vt h̄: Urit amor paridē. vel h̄: mors mala: mors intus malus act⁹: mors foris vſus: Tūba puella puer lazar⁹ iſta notãt. Et dicit̃ ab olon qḋ eſt totū vel multū: ⁊ pomenon qḋ eſt ꝯiūctio: q̃ſi multoꝝ breuib⁹ verbis adiectio.

Mopaſia eſt attributio prop̄etatis vni⁹ alteri: vt Ligua mea meditabit̃ iuſtitiã tuã. Lingue enī eſt loq̃: ⁊ cordis meditari: vn̄ qḋ eſt cordis attribuit̃ lingue. ⁊ dicitur ab omos quod eſt vnū: ⁊ paſia quod eſt paſſio: quaſi vnitorū paſſio ⁊ attributio.

Apophoſis eſt expoſitio ignoti ꝑ eque vel magis ignotum: vt quid eſt palmito tas: pretaxo taxas. Uel quãdo per grecũ exponitur latinũ: vt quid eſt homo: antropos. quid eſt currere: vecté. Et dicitur ab omos quod eſt ſimile: ⁊ phoſis quod eſt expoſitio: quaſi per ſimile expoſitio. ⁊ reducit̄ ad omozenſim: que eſt notificãs vnam rem per aliam.

Iſantia eſt queſtio cui nõ põt vna voce reſpõderi: vt q̄ gerem⁹ bellũ: q̄ auxilia nobis parata erãt: q̄s erit q̄ ſubuenire velit: cũ tã acerbe ſocios tractauerimus: Et vocatur a Tullio hec figura interrogatio.

Recisio eſt cũ dictis quibuſdã q̄ cõceptũ eſt relinquit̄ in audientiũ iudicio. Uñ Greciſ. Cõcipe cõceptũ cela preciſio fiet: Ut te nõ equũ certamen ponere mecũ: Nũquid ego recolo: q̄ tu feciſti: ꝫ dicere nolo. Uel ꝑciſio fit cũ aliq̄s v̄ba in aĩo cõcepit: ⁊ loquẽdo interrũpit.

Roſoneſis ſm Greciſ. ſub ſcemate eſt cũ aliquis clamãdo deũ letitiã vel indignationẽ exprimit: vt O deus in quãtis anim⁹ verſat̄ amãtis. Et dicit̄ a poros q̄ ẽ ad ⁊ fonos q̄ eſt ſon⁹: q̄ſi ſe habẽs ad ſonũ. i. exclamationẽ: q꞉ h̄ color dicit̄ exclamatio.

Roſopopeia fit q̄ñ inanimatuꝫ loquit̄ ad aĩatũ: vt Qui modo naſonis fueram⁹ q̄nq꞉ libelli. Uel q̄ñ inaĩatũ ad inaĩatũ: vt Terra loquit̄ fontib⁹ ⁊ marib⁹. Ut fit tot modis vt metaphora. Et dicit̄ a ꝓſos q̄ eſt ꝑſona ⁊ poio is q̄ eſt fingo: q̄ſi ſermo factus a ficta ꝑſona. Uel dicit̄ a ꝓſon q̄ ẽ ꝑſona: ⁊ poio q̄ ẽ fingo: q̄ſi dictio noue ꝑſone. ⁊ reducit̄ ad metaphorã: cũ fiat q̄nq꞉ ꝙ irrõnale loquit̄ rõnali: vt Nobis teſtudo locuta eſt. ⁊ hec figura ſepe ĩuenit̄ ĩ theologia. Uñ Dam. Nouit ſcriptura ⁊ ꝓſopopeia. i. ꝑſonarũ fictione vti: ⁊ vt de inaĩatꝭ ſic de aĩatis loqui. ſicut illud: Mare vidit ⁊ fugit. Hugu. v̄o ſic dicit: Poio cõponit̄ cũ ꝓſopa q̄ eſt ꝑſona: ⁊ dicit̄ hec ꝓſopopeia peie. i. ꝑſone cõfictio vel cõfirmatio: vt cũ res nõ loquens introducit̄ loquens: vt ego celũ tego oĩa: ⁊ ego terra calco ab oĩb⁹. In doctrinali dicit̄: Perſonãq꞉ nouam formãs dat ꝓſopopeiam.

Rotheſeoſparalãge fit q̄ñ vna prepoſitio ponit̄ pro alia. Uide in ſuo loco in quinta parte.

r **Atiocinatio** fit q̄ñ aliquis a ſeipſo querit rationem: ⁊ poſtea ipſe dicit: vt diues auar⁹ eget: q̄re nõ cõpetit vſus: Tãgere ꝑta timet cur ne minuat̄ aceruus.

Epetitio fit ex eo ꝙ eadẽ dictio in ꝓ̇ncipio pluriũ clauſulaꝝ repetitur: vt Laudate dñm de celis: laudate eũ in excelſis ⁊c̄. Et vide q̄liter differũt repetitio: cõuerſio: cõplexio. ⁊ cõuenit cũ ſcemate q̄ dicit̄ anafora.

ſ **Ententia** in rhetorica idẽ eſt q̄ ꝓuerbiũ cũ preponit̄ aliquid ad breuitatẽ alicui⁹ moralis inſtructiõis: ⁊ ponit̄ cõſecutio: vt ſm Greciſ. Cui ſatis eſt q̄ hꝫ ſatis illũ ꝯſtat habere: Cui nihil eſt q̄ hꝫ ſatis cõſtat illũ egere. Ergo facit virt⁹ nõ copia ſufficiẽtẽ: Et nõ pauꝑtas ſꝫ mẽtis hiat⁹ egẽtẽ. i. auaritia. Silr̄ h̄: Hic liber ẽ q̄ vitijs nõ ẽ ſeru⁹. Hug. v̄o dicit A ſentio tis dicit̄ h̄ ſentẽtia tie iudiciũ vl̄ litꝭ deciſio: vl̄ firma ⁊ indubitata reſpõſio: vl̄ aĩaduerſio: vel ſenſus: vl̄ intellect⁹. Itẽ ſentẽtia q̄dã color rhetoric⁹ dr̄. ſ. breuis or̄o aliq̄d moralitatis gn̄aliter cõp̄hẽdẽs: vt Obſequiũ amicos: v̄itas odiũ parit. Et a ſn̄ia dr̄ ſentẽtioſus ſa ſum ſentẽtijs plen⁹. ⁊ compat̄. Et ſm Grego. ſn̄ia ſimplr̄ dicta in bona parte accipit̄. Et vt dicit Iſi. ſentẽtia eſt determinata acceptio alteri⁹ partis cõtradictionis.

Ineptesis ſm doctrinale fit dupliciter. Uno modo eſt accidẽtis mutatio precipue numeri in numerũ: vt Unica facta fuit mulier q̄ ſunt mõ multe. ſed iſte modus non eſt multũ in vſu. Alio modo eſt mutatio de ſecũda perſona ad tertiã: vt Nobis parce deus noſtros lauet iſte reatus. vñ v̄ſus: Dicunt̄ bine ſp̄ẽs ſyneptesis eẽ. Et differt h̄ modus a tropologia: quia ibi fit trãſitus ecõuerſo de tertia perſona ad ſecundã: vt Dñi eſt ſalus: ⁊ ſuꝑ populũ tuũ benedictio tua. Et dicitur a ſyn quod eſt cõ: ⁊ theſis poſitio: quaſi ſimul poſitio.

Omotopeia ponitur a Greciſ. ſub tropo: ⁊ ꝯuenit cum fantaſia. ⁊ eſt ſomotopeia cuꝫ res incorporea reducit̄ ad loquẽdũ: vt cũ dicit̄ deus vel angelus loqui. Et dr̄ a ſoma q̄ eſt corp⁹: ⁊ poio q̄ eſt fingo: inde ſomotopeia. i. figmentũ corporis. Uel dicit̄ a ſoma q̄ eſt corp⁹ ⁊ theſis quod eſt poſitio: ⁊ poio is: q̄ſi ficti noĩs poſitio. Subiectio in ſuo eſt in quinta parte.

t **Raductio** fit cũ aliq̄ nomẽ ꝑ ſuos caſus variat̄. ⁊ ꝯuenit cũ quodaꝫ ſcemate quod appellat̄ poliptoton. Uñ Greciſ. Miſce ꝑ caſus vocẽ traductio fiet: vt Si nihil in vitã iocũdius eſt tibi vita: Indecorẽ vitã perages virtute relicta. Uel etiã fit in conſonãtia: vt Cur illam curas que multas dat tibi curas.

Ranſitio eſt color per quẽ continuamus dicta dicendis: vt Audiſtis qualem ſe prebuit iſte parenti: nunc qualis ipſe fuit parens audite viciſſim. Itẽ dicto de nomine dicendũ eſt de verbo: vel fit q̄ñ breuiter oſtendit̄ dictũ: ⁊ poſtea quid ſit dicendũ.

p **Ropologia** ſm Greciſ. ſub ſcemate eſt cõuerſio ad aliquẽ per ſecũdã perſonã: vt Dñi eſt ſalus ⁊ ſuper populũ tuũ benedictio tua. ⁊ dicit̄ a tropos quod eſt conuerſio: ⁊ logos quod eſt ſermo: q̄ſi ſermonis prius habiti conuerſio. ⁊ eſt eadẽ cũ apoſtropha. Hug. eñ dicit ꝙ tropologia eſt excuſatio vel ſenſus ſpiritualis vel moralis et figuratiua intelligentia vel locutio: vel emẽdatio vite. Et inde tropologicus ca cũ: ⁊ tropologice aduerbiũ: ⁊ tropologico cas: ⁊ tropologizo zas tropologice loq̄. Pap. autẽ ſic dicit: Tropologia moralis inſtructio ad inſtructionẽ ⁊ correptionẽ moꝝ ſiue apertis ſiue figuratis ſermonib⁹ ꝓlata. Amodo de allotheca prout eſt figura ꝯſtructionis ſm ꝙ de ea determinat Priſcian⁹ videamus. Poſſet hic competenter dici de ſeptem regulis ciconij: ⁊ de ſpeciebus diſtinctionis. ſ. comate: colo. periodo. ſꝫ poſt allothecam de eis dicemus.

a **Llotheca** eſt improprietas ꝯſtructionis ex eo ꝙ dictiones in eo poſite ꝯſtruunt̄ in diuerſitate accidentiũ: vt Ego ſortes lego. vel recipiunt aliam conſtructibilitatẽ q̄ꝫ habeant a natura: vt Sortes eſt albus pedẽ. ⁊ dicit̄ ab allon quod eſt alienũ: ⁊ theſis quod eſt poſitio vl̄ theca: inde allotheca. i. aliena ⁊ diuerſa poſitio accidentis vel accidentiũ: quod ſcema dicit̄ a Donato: ⁊ in lexeos ⁊ in dianeos diuidit̄ ab eodem. Hic nota ꝙ figura eſt licẽtioſa improprietas vſu auctoritate vl̄ cõmoditate ꝓlata. ⁊ ſm h̄ aliq̄ñ eſt tolerabil̄ ⁊ extẽdenda: aliq̄ñ tolerabil̄ ⁊ nõ extẽdẽda. Tolerabilis ⁊ extẽdenda eſt illa que plus habet rationis q̄ꝫ vitij: quia vſu ⁊ cõmoditate probatur: ſicut euocatio ⁊ conceptio. Tolerabilis v̄o ⁊ nõ extẽdenda eſt illa que habet plus vitij q̄ꝫ rationis: q̄ tñ auctoritate ꝓbat̄ ſicut antiptoſis ⁊ paragoge. Sp̄ẽs allothece ſm Priſ. ſunt q̄nq꞉ ſ. prolenſis: ſilenſis: zeuma: ſyntheſis: ⁊ antiptoſis. De ſingulis per ordinẽ videamus.

Rolenſis eſt ꝓ̄ſumptio rerũ explicandarum ordinẽ ſecutarũ: vt Aquile volauerũt: h̄ ab oriẽte: illa v̄o ab occidẽte

⁊ dicit̄ a ꝓ qꝺ̄ eſt pre: ⁊ lenſis qꝺ̄ eſt ſumptio: inde ꝓlenſis quaſi preſumptio. Species ꝓlenſis vt vult Priſ. in primo mino. ſunt tres. Prima que hꝫ fieri ꝑ ſolos rectos de qua talis dat̄ regula: Qñ fit diuiſio ꝑ ſolos rectos preponendus eſt ntũs pluralis cũ verbo: ⁊ diuidentia debẽt ſequi ſine verbo: tum ſingulariter tum pluralit̄: vt hoĩes ſunt: hic bonus ille malus: vel hoĩes ſũt: hi boni illi mali Ex predictis patet ꝙ h̄ eſt incõgrua diuiſio: Oculi alter dexter alter ſiniſter: vl̄ Hoĩes h̄ eſt bonus ille malus. niſi forte excuſet̄ ꝑ antiptoſim: ita ꝙ ille ntũs p̄cedens ponat̄ ꝓ gtõ: qñ diuidentia nõ precedunt verbũ a quo ille ntũs regatur: ⁊ reſpectu cuius fiat diuiſio: qum oĩs diuiſio habeat fieri reſpectu verbi vel attributi. Scꝺ̃a diuiſio hꝫ fieri ꝑ rectos ⁊ obliquos: cuius regula talis eſt: Quotiẽs fit diuiſio ꝑ rectos ⁊ obliquos: anteponendus eſt gtũs pluralis vel ſingularis noĩs collectiui ſine verbo: ⁊ poſtea debent ſequi diuidentia cũ verbo tam ſingulariter ꝙ̃ pluraliter: vt hominũ hic eſt bonus ille malus: vel hominũ: hi ſunt boni illi mali: vel romane gentis: alij ſunt fortes alij debiles. Tertia diuiſio habet fieri ꝑ ſingulos obliquos: ⁊ tunc dꝫ preponi obliqu⁹ cũ participio ꝯſtructus intranſitiue: ⁊ diuidentia reſpectu illius ſubſequi ꝑ obliquũ: vt aquilarũ volantiũ huius ab oriente: illi⁹ ab occidẽte ſilis eſt celeritas. ⁊ poteſt fieri per obliquos caſus: vt aquilis volantibus: huic relinquit̄ oriens: illi occidens: aquilas volantes: hanc dimiſit oriens illam occidens: aquilis volantibus: hac gaudet oriens iſta occidens. Poteſt tamen diuiſim ſumi ꝑ gtũ ⁊ diuidentia ꝑ alios obliquos: vt aq̄larũ volantiũ: huic relinquit̄ oriens: illi occidens: ⁊ in ablatiuo ſiliter. Sed querit̄: quã improprietatẽ operet̄ ꝓlenſis. Ad h̄ dicunt quidã ꝙ ordinẽ prepoſterũ: q꞉ illi ntĩ poſtponunt̄ ſuo verbo. ſ. h̄ vel illa qum dicit̄: Aquile volauerũt: h̄ ab oriente illa ab occidente. Sed eadeꝫ rõne h̄ eſt ꝓlenſis: mecũ: tecũ: ſecũ. qum poti⁹ ſit ibi anaſtrophe.

Ad h̄ dicim⁹ ꝙ ibi eſt multiplex figura: qum dr̄: aq̄le volauerũt: h̄ ab oriente illa ab occidente. Nã ex eo ꝙ ntĩ ſingularis numeri reſpiciunt plurale eſt ibi allotheca numeroꝝ. ex eo ꝙ p̄poſterant̄ ſuo verbo eſt ibi anaſtrophe q꞉ tñ ſunt ibi tres attributiões: vna pluralis: ⁊ due ſingulares ibi eſt zeuma: ſed ꝓpter modũ diuidendi ibi eſt ꝓlenſis: vñ nõ credim⁹ ꝙ ꝓlenſis ꝑ ſe ſumpta ſit figura cõſtructionis: ſed q꞉ de facili nõ cõtingit in ſermone ſine figura ꝯſtructiõis. Jꝺ̃ ponit̄ a priſciano inter ſpẽs allothece. Quidã tñ dicũt ꝙ inquãtũ diſſilia reddunt̄ v̄bo mediante diuiſiõe eſt ibi figura ꝯſtructionis: ſed inquantũ eſt ibi facultas q̄dã venuſte interp̄tatõis de toto ad ꝑtes ita ꝙ ꝑtes diuidentes poſtponant̄ qũ nãlit̄ ſint priores. Eſt enĩ ibi figura locutiõis: ⁊ h̄ fit qñq꞉ implicite: vt Alter in alterius iactantes lumina vultus. Jtem Uana locuti ſũt vnuſq̄ſq꞉ ad proximũ ſuũ qñq꞉ explicite: vt in ſupradicto exẽplo: aquile volauerũt ⁊c̄. Nota ꝙ ſi ꝯiũctio interponat̄ nõ bñ dr̄: vt aq̄le volauerũt: h̄ ab oriẽte ⁊ illa ab occidente: q꞉ terminatiões q̄ ſequunt̄ partim ſuppoſitũ ⁊ partim appoſitũ nõ ſũt copulabiles alicui voci. Querit̄ ẽt de h̄ qꝺ̄ dicit Priſ. in mino. ꝙ q̄ nõ ponat̄ in ꝯſtructionibus diuiſiuis: q꞉ cõuenient̄ dicit̄: Hominũ q̄ legũt: h̄ eſt ſortes ille plato. Ad h̄ dico ꝙ q̄ nõ ponit̄ in locutiõib⁹ diuiſiuis: ita ꝙ ſit alterũ diuidẽtiũ hac de cã: q꞉ dictio diuidens venit in locutione ꝓ ꝑte diuiſi. ſed h̄ relatiuũ q̄ refert totũ ſuppoſitũ ſui antecedentis. Jtẽ querit̄ de hoc qꝺ̄ dicit Priſ. qñ fit diuiſio ꝑ rectos ⁊ obliquos anteponend⁹ eſt gtũs pluralis vl̄ gtũs ſingularis noĩs collectiui q꞉ Ariſto. talẽ ponit diuiſionẽ: Quãtitatis: aliud ꝯtinuũ aliud diſcretũ. nec tñ iſte gtũs quantitatis eſt gtũs pluralis: nec gtũs ſingularis noĩs collectiui. Ad h̄ dico ꝙ talis diuiſio eſt incõueniẽs ſm̄ Priſ. excuſat̄ tñ more ꝑhi talis diuiſio: q꞉ Ariſto. ibidẽ intẽdit diuidere quãtitatẽ: ſm̄ ꝙ eſt vniuerſale gen⁹ rerũ nõ coartatũ ad numerũ vl̄ ad genus. Et iꝺ̃ vſus eſt diuidentib⁹ in neutro genere: q꞉ magis aptũ erat tali diuiſioni. Querit̄ etiã de h̄ qꝺ̄ dicit Priſ. qñ diuiſio ꝑ ſolos obliquos neceſſe eſt vti ꝑticipio ⁊ tranſitionẽ facere. Cõtra: ꝯuenient̄ dicit̄: aquilarũ que volant huius ab oriente illius ab occidente ſilis eſt celeritas: ⁊ in tali diuiſione nõ eſt ꝑticipiũ. Ad h̄ dicunt q̄dã ꝙ neceſſe eſt vti participio. i. vtile: q꞉ diuiſio ſemꝑ dꝫ fieri reſpectu alicuius attributi: nõ tñ ſemꝑ eſt ibi ꝑticipiũ: vt in p̄dicto exemplo. Nos v̄o dicimus ꝙ ſemꝑ neceſſe ẽ vti ꝑticipio vel ſuppletione illius ꝓpter vehementẽ intrãſitionẽ: q̄ eſt inter ipſũ ⁊ diuiſũ: reſpectu cuius diuidẽtia ſubſequunt̄: ſi tñ fiat diuiſio aliqñ: ita ꝙ non ſit ibi ꝑticipiũ: vel ſuppletio illius: vt duoꝝ hoĩuꝫ: vnũ videt ſortes: aliũ videt Plato. Dico ꝙ vel erit ibi eclipſis participij: vl̄ erit ſimplex partitio: nõ diuiſio noianda. Jtẽ querit̄ an diuiſio poſſit fieri per vtũ: Dico ꝙ nõ: qm̄ vtũs nullũ recipit attributũ reſpectu cuius poſſit fieri diuiſio: ſed ꝑfectam ꝑ ſe facit orationem.

Nota hic ꝙ ntũs q̄ apponit̄ verbo ſubſtãtiuo nõ tenet̄ cõcordare cũ verbo ſubſtãtiuo in numero: nec in ꝑſona: q꞉ nõ ſupponit ei. vñ bñ dr̄: Sum hõ: ſum hoĩes. vñ Lucanus: Ceſar erat oĩa: Uerũtamẽ aliqñ cõcordat cũ ſequenti ⁊ nõ precedenti ꝑ ſylenſim vel anaſtrophen eo ꝙ intelligit̄ ante: vt Rixe amantiũ reintegratio amoris eſt. ⁊ Ouidi⁹ Ueſtes q̄s geritis ſordida lana fuit. ⁊ ꝓpheta: Teſtimonia tua meditatio mea eſt. ⁊ Arma vnus gladi⁹ eſt. ⁊ Nuptie vnũ cõnubiũ eſt. Et ſcias ꝙ in hmõi locutionib⁹ ntũs ſupponẽs dꝫ p̄cedere h̄ verbũ eſt: ⁊ ei imediate iũgi. Si aũt ſequeret̄ ntũs ille poſt v̄bũ incongrue diceret̄. vñ nõ cõcedim⁹ hmõi latinitates: Teſtimonia tua eſt meditatio mea. vel Arma eſt vnus gladius vel Meditatio teſtimonia tua eſt. vel Unus gladius arma eſt.

Sylenſis eſt diſſimiliũ clauſularũ ꝑ vnũ verbũ cõglutinata cõceptio. Et dr̄ a ſyn qꝺ̄ eſt con: ⁊ lenſis qꝺ̄ eſt ſumptio vel captio: inde ſylenſis. i. ꝯceptio. Fit aũt cõceptio q̄ttuor modis: ꝑ genera: numeros: ꝑſonas: ⁊ caſus.

Conceptio generũ eſt dictionũ diuerſoꝝ generũ ſub adiectiuo pluralis numeri ꝯſociatio: ita ꝙ vna cadat in ꝓprietatẽ alterius. Et nota ꝙ maſculinũ cõcipit ⁊ ꝯcipit̄ femininũ cõcipit̄ ſed nõ cõcipit: neutrũ cõcipit ⁊ nõ cõcipit̄: Nã maſculinũ cõcipit femininũ ⁊ cõcipit̄ a neutro: vt Uir ⁊ mulier ſunt albi. Uir ⁊ mancipia ſunt alba. Femininũ concipit̄ a maſculino ⁊ neutro: ſed nõ cõcipit niſi auctoritate ſue rei. vnde Lucanus: Leges ⁊ plebiſcita ſunt coacte. hic enim femininũ concipit neutrũ qꝺ̄ ſuſtinendũ eſt ſed non extendendũ. Neutrum enim concipit maſculinũ ⁊ femininũ ſed nõ concipit̄: quia cõfuſum eſt ad vtrunq꞉. cauſaꝫ queremus infra. Conceptio numeroꝝ eſt dictionũ diuerſoꝝ numeroꝝ ſub dictione pluralis numeri aſſociata. Et eſt ſciendũ ꝙ ſingularis concipit ſingularẽ ꝑ equiparantiam: vt Sortes ⁊ plato legunt pluralis concipit ſingularem: vt Hoĩes ⁊ aſinus currunt. ſingularis nunq꞉ cõcipit pluralem.

Conceptio ꝑſonarũ eſt dictionũ diuerſarũ perſonarũ ſub dictione pluralis numeri ſociatio: ita ꝙ vna cadat in ꝓprietatẽ alterius. vnde ſciendũ eſt ꝙ prima perſona cõcipit ſecundã ⁊ tertiã ſub verbo pluralis numeri ⁊ prime ꝑſone: q꞉ vt dr̄ in doctrinali: Concipiens ſile ſibi vult verbũ retinere. vt Ego ⁊ tu legimus: Ego ⁊ plato diſputamus. Secunda concipit aliã ſecundã ⁊ tertiã: vt Tu ⁊ tu legitis. dirigendo ſermonẽ ad diuerſos: vt Tu ⁊ plato legitis. Tertia cõcipit aliã tertiã ſine figura: ꝑ ſolã equiparantiã: vt Sortes ⁊ plato legunt. Jn conceptione autẽ caſuũ attendendũ eſt ꝙ ntũs cõcipit ablatiuũ mediante hac prepoſitiõe cũ: vt Sortes cũ platone currit. Et eſt notandũ ꝙ in oĩ cõceptione dictio cõcipiens ⁊ cõcepta pñt indifferenter p̄cedere: preterq̄ in cõceptione ꝑſonaꝝ: vbi ꝑſona cõcipiens ſemꝑ eſt preponenda: q̄uis cõtrariũ cã

bonoris inueniať in euangelio: vt Pater tuus ⁊ ego dolentes querebamus te. Uoluit enī beata virgo maria honorare ſponſū ſuū preponendo eū: vt exemplū daret vxoribus honorandi viros ſuos. Fit etiā cōceptio pſonarū ſimul ⁊ caſuū mediāte ppoſitiōe cū: ſed nimis improprie vt Mecū ſortes legim⁹.i.ego ⁊ ſor.legimus. Tecū ſortes legitis.i.tu ⁊ ſortes legitis.vñ Uirgili⁹: diuellimur inde mēphitas ⁊ pelias mecū. Jtē eſt cōceptio realis ⁊ cōceptio vocalis. Cōceptio realis ē vbi res diuerſarū pſonarū ſub verbo pluralis numeri ſociant̄: vt Nos legim⁹. Cōceptō vocalis ē: q ptinet ad voces diuerſoꝝ generū vl' numeroꝝ vel pſonarū: vt dictū eſt. Et ſciendū ꝙ vbi eſt cōceptio vocalis: ibi eſt ⁊ realis: ſed nō cōuertit̄.

Ed queritur quō reſoluať pronomē plurale poſitū cōceptiue: vt nos legimus. Utrū dicať ego ⁊ tu: vel ego ⁊ ille. Ad h̄ dicimus ꝙ tale pnomen dꝫ reſolui in ſuū ſingulare ⁊ aliā dictionē: que careat diſcretione generis: numeri: ⁊ pſone: vt quodāmodo euageť ad incertū gen⁹: numerū: ⁊ pſonā: ⁊ talis dictionis defectus eſt apud latinos. ſigt ḡ hoc pnomen nos rem loquentē in pſonali pprietate pme pſone: ſed alias ī nulla determinata pſonali pprietate. Jtem qum dicit̄ Mecū ſortes legimus: ſolet queri an ille ablatiuus ſignificet ablatiue: an noīatiue: ⁊ vtrū copuleť illi ntō mediante ppoſitione. Ad h̄ dicim⁹ ꝙ ⁊ ablatiue ſigt: ſed noīatiue ſupponit. Reducit̄ enī ad ſuppoſitionē noīatiui mediante illa ppoſitione: nō p copulationē: ſed p quandā aſſociationē. Hic nota ꝙ maſculinū ⁊ fe. ſunt eque principalia qtū ad naturā: ſed nō eque potentia: q2 maſculinū eſt agens ⁊ femininū patiēs in ope generatiōis. Et iō maſculinū in ope pponit̄ feminino tanꝗ dignius: ⁊ imperat ei tanꝗ debiliori. vñ cōcipit ipſū: vt Uir ⁊ mulier ſunt albi. Jtē ſcias ꝙ qum dr̄ Uir ⁊ mancipiū diligūt ſe: ibi h̄ pnomē ſe eſt neutri ge. q2 neutrū cōcipit maſculinū. ⁊ ſilr̄: Mulier ⁊ mācipiū vident ſe. H̄ pnomē ſe eſt neutri ge. q2 neutrū cōcipit femininū. Querit̄ h̄ quare neutrū vincat maſculinū ⁊ femininū in officio adiectiui ſiue in cōceptiōe: qum illa ſint digniora ꝗ neutrū. adiectiua enī in neutro genere ſubſtantiuant̄: vt albū currit. Ad h̄ dico ſequens mgr̄m Bñ. ꝙ iō illa non trahunt̄ ad improprietatē: q2 digniora ſunt ⁊ neutrū trahit̄: qm̄ eſt indignius. vel pōt dici ꝙ maſ. ⁊ fe. ſunt genera rei: ſed p neutrū habet̄ res generis: potentior aūt eſt res ꝗ accidēs rei. ⁊ iō neutrū vincit illa duo in officio ſubſtantiui: ⁊ in cōceptione generū. Et ob h̄ dꝫ exponi p generale nomē cui⁹ naturā in ſe hꝫ: vt albū currit.i. res alba. Jtē maſculinū ⁊ femininū ſūt magis finita ⁊ coartata apud naturā ꝗ neutrū. ⁊ iō neutrū eſt aptius generalitati ꝗ illa: ⁊ eſt potentius ad trahendū: vt dicať: Uir ⁊ mancipiū ſunt alba. ſilr̄ Mulier ⁊ mancipiū ſunt nigra. Queri etiā ſolet an iſta ſit cōgrua: Et alb⁹ ⁊ alba eſt ciuis ita videt̄ q2 intelligit̄ geminari pter cōiūctionē: vt ſi dicať: Et albus eſt ciuis ⁊ alba eſt ciuis: ḡ cōgrue dr̄: Et albus ⁊ alba eſt ciuis: Sed cōtra: illa duo adiectiua reſtringunt illū terminū ciuis ſemel poſitū: ⁊ faciūt repugnātiā in ſuppoſitiōe illi⁹: ḡ locutio illa reddit̄ incōgrua. Ad h̄ dico ꝙ eſt cōgrua: q2 ſubſtantiuū intelligit̄ geminari: ⁊ ſic qtū ad vnū ſupponēs venit tm̄ p marib⁹: ſed qtū ad alterū venit tm̄ p feminis. Querit̄ etiā qre duo ſubſtātiua diuerſoꝝ generū pñt recipe adiectiuū vnius generis vt Uir ⁊ mulier ſunt albi. Et nō adiectiua diuerſoꝝ generū pñt recipe ſubſtantiuū vni⁹ generis: q2 male dr̄: Ciues ſunt albi ⁊ nigre. Ad h̄ dicimus ꝙ ſubſtantiua veniūt cōceptiue. vñ adiectiuū cadit in pprietatē vni⁹ eoꝝ qtū ad genus. Sed adiectiua hñtia diſcreta genera: volūt reſtringere qñ adiūgunt̄ ſubſtantiuo cōis ge. eo ꝙ forme ē ppriū imutare. vñ ſi ſubſtātiuū ſemel intelligať reſpectu diuerſoꝝ generū: locutio eſt incōgrua pter repugnātiā vt Ciues ſunt albi ⁊ nigre: at ſi intelligať geminari nulla eſt ibi repugnantia. vñ cōgrue dr̄: Et albi ⁊ nigre ſūt ciues

inuenit̄ tñ apud Ouidiū: Eſt ſpecus exeſus ſtructura pu Jcis aſper. Non hoi facilis nō adeunda fere.

Ciendum eſt h̄ ꝙ vnitas addita vnitati facit pluralitatē. vnde verbū plurale dꝫ ſequi: vt Sortes ⁊ plato legunt Poteſt tñ congrue dici: Sortes ⁊ plato legit. ſicut illud: Cartago mariuſꝗ tulit. Sed intelligit̄ diuiſim tāꝗ ſint due: q2 verbū reddit̄ zeumatice vtriꝗ ntō.i. Sortes legit ⁊ plato legit. Si aūt diūctio preponať ⁊ interponať duobus noīatiuis ſingularis numeri: verbū eius pprie reddit̄ ſingulare: qđ diſtributio diunctionis facit: vt Et ſortes ⁊ plato legit. ⁊ ſic male dr̄: Et ſortes ⁊ plato legūt. ſicut male dicit̄: Sortes legunt: ⁊ ita dicūt multi. At nos dicimus ꝙ vtraꝗ eſt cōgrua: Et ſortes ⁊ plato legit. Et ſortes ⁊ plato legunt: quia verbū pōt reſpicere hunc terminū ⁊ ſortes ⁊ plato diſtributiue. ⁊ ſic dꝫ ītelligi in ſingulari numero ſequi: q2 reddit̄ ſingularit̄ vtriꝗ ntō. Pōt etiā eundē reſpicere collectiue: ⁊ h̄ mō eſt accipiēdū pluralit̄. Nō tñ ſequit̄ ꝙ ſit dicēdū: Sortes legunt: q2 collectione premiſſa: poſtea diſtributio eſt cōgrue facienda hoc mō: Et ſortes ⁊ plato legūt.i. ipſi legunt: ita ꝙ ſortes legit ⁊ plato legit. Eodē mō cōcedimus: Et ego ⁊ tu legimus.i. nos legimus: ita ꝙ vterꝗ. vñ Priſ. ait: Et agamenonis filius ⁊ menelai filia ſociati ſunt. ſilr̄ ⁊ ego ⁊ appollom⁹ ſcribim⁹ ⁊ certe oēs autores eſſent reprehēdendi niſi tales locutiones reciperent̄: q2 frequēter his vtunt̄. Si aūt ſingularis numerus ⁊ pluralis diunctione interpoſita copulent̄: dꝫ eis reddi verbū plurale: vt hō ⁊ aſini currūt. Pōt tñ alia ōſideratione verbū reddi priori ntō: vt intelligať verbū zeumatice reddi: ⁊ ſic erit illa locutio pl'es. Et ſm hoc congrue dicit̄: Hoīes ⁊ aſinus currit.i. hoīes currūt ⁊ aſinus currit. vñ Ouidius: Oēs hyliades totaꝗ troia dabit. Jtē dicimus in pſonis: q2 pōt cōgrue p zeuma dici: Ego ⁊ tu legis: vel tu ⁊ ego lego: vel ego ⁊ ſortes legit: ⁊ debet inter tales ntōs tunc fieri quedā diſtinctio: ad oſtendendū ꝙ due locutiones intelligant̄ diungi. Tales aūt locutiones ab arte ſunt: ⁊ ſepe in autoribus inueniunt̄. vnde Horatius: Tu quid ego ⁊ popul⁹ mecū deſideret audi.i. quid ego deſiderem: ⁊ quid ppl's deſideret. Si aūt coniunctio preponať ⁊ interponať ntīs diuerſoꝝ numeroꝝ vl' diuerſarū pſonarū: dicūt quidā ꝙ nō poteſt ſequi aliqđ verbū q2 oporteret illud eſſe duoꝝ numeroꝝ vel duarū pſonarū ⁊ ſic indicant iſtas incōgruas. Et hō ⁊ aſini currūt: ⁊ ego ⁊ tu legimus. Nec ego nec tu ſcribimus: nec hō nec aſini currunt. Cauſa enī incōgruitatis eſt coniunctio premiſſa q2 illa requirit ꝙ verbū reddať vtriꝗ. Nos vō iudicamus eas cōgruas: ⁊ ſepe vtunt̄ eis autores. vnde ita inuenitur in Priſ. Nec vos qui nec illi referunt eſtis. Dicim⁹ ergo ꝙ cōgruentiſſime ſequitur verbū plurale: qđ prius reddendū eſt collectiue: poſtea diuiſim cōgruitate ſeruata: vt ⁊ homo ⁊ aſini currunt.i. ipſi currunt: ita ꝙ homo currit ⁊ aſini currunt. ſimiliter Nec ego nec ſocij mei pficimus.i. nos nō proficimus: ita ꝙ nec ego proficio nec ipſi proficiūt. Et poteſt eſſe in talibus zeuma: ⁊ tunc verbum priori numero vel pſone teneť. vnde concedimus. Nec ego nec ſocij mei proficiunt: nec ſocij mei nec ego pficio. Qui tales locutiones condēnant: nimiū ſunt acuti: deſtruunt enī artē ⁊ omnes autores.

Ueritur etiā an cōgrue dicať: Sortes ⁊ plato currit ⁊ legūt: qum diuiſim concedamus: Sortes ⁊ plato legūt: ſortes ⁊ plato currit. Dicim⁹ ꝙ incōgrua eſt pter repugnātiā: q2 verbū aliter reſpicit illos ntōs cōiunctim: ⁊ aliter diuiſim. Tñ inuenit̄ apud Horatiū: Ambulat acer fulci⁹ ⁊ caſirius male rauci. Ecce duo nti cōfundunt̄ pter cōceptionē ⁊ zeuma: qđ auctoritati aſcribimus ⁊ nō arti: q2 nō cōcedimus ꝙ bene dicať: Petrus ⁊ ioānes diſcipuli platonis legit. Jnuenit̄ etiā Actuū.v. Reſpondēs aūt petrus ⁊ apli dixerūt. vbi tñ eſt appoſitio: hñ pōt eſſe numeroꝝ confuſio: vt ciuitas piſe eſt pulchra: ⁊ Aial boues

ſine fraude moriunť: ſicut ꝑ appoſitionẽ poſſunt cõſtrui dictiones diuerſarũ pſonarũ vel diuerſoꝝ generũ tranſitiue: vt Ego ſortes curro: vel Ego ipſe diſputo: ⁊ ego ille qui curro diſputo. ſimiliť Ciuitas mediolanũ eſt fortis: Mancipiũ berta eſt fidele: Liber decreta eſt magnꝰ: Liber topica eſt difficilis. Põt etiã dici liber topicoꝝ vľ decretoꝝ intranſitiue: ſicut Ciuitas bononia: ⁊ vrbs ianua: ⁊ tñ poſſet dici: Ciuitas bononie: ⁊ vrbs ianue. i. vrbs q̃ eſt ianua: ſed hoc nõ multũ aliquibus placet: q̃uis inueniať apud Uirgiliũ dicentẽ: Urbẽq; patavi. i. vrbs q̃ vocať patauũ: q̃ mõ diciť padua. Quedã tñ ſunt magis recq̃rentia gtiñ: vt Perſona epi: Subſtãtia ſocratis. ⁊ tñ poſſet dici: Perſona eps eſt honeſta: ſicut Poteſtas petrus eſt bona: ⁊ ſubſtantia ſocrates eſt corporea. Hmõi enim noĩa ptẽ ⁊ totũ diuerſimode poſſunt notare. Nota hic ꝙ Donatus diuidit allothecã ꝓut eſt ſpẽs cõſtructionis in tres ſpẽs. ſ. in prolenſim: ſylenſim: ⁊ zeuma. Priſ. võ in quinq; ſpẽs. ſ. in ꝓlenſim: ſylenſim: zeuma: antiptoſim: ⁊ ſyntheſim. Alij võ dicũt ꝙ allotheca ꝓut eſt figura ꝯſtructionis ſtricte loquendo diuidiť in tres ſpẽs ſm Priſ. ſ. in ſylenſim: antiptoſim: ⁊ ſyntheſim. Scõm võ Donatũ oẽs ſpẽs allothece q̃ excuſant vitiũ ꝯſtructiõis cõprehenduntť ſub ſylenſi: ⁊ hͦ patet ꝑ Donatũ dicẽtẽ: hoc ſcema. i. ſylenſis late patet ⁊ fieri ſolet nõ ſolũ ꝑ ptes orõnis: ſed ꝑ accidentia ptiũ orõnis. vñ oẽs ſoleociſmi q̃ fiunt in poemate ſiue more ſapientiũ excuſanť ꝑ hͦ ſcema. ⁊ ſm iſtos oportet dicere: ꝙ zeuma ⁊ ꝓlenſis ſint figure locutionis ꝓprie ⁊ ꝑ ſe loquendo: ⁊ ſm Priſ. ⁊ ſm Donatũ: Sed cõtra hͦ ſic obijciť: Hec opinio videť ꝯtradicere Priſ. q̃ diuidit allothecã in quinq; ſpẽs ꝓut eſt figura ꝯſtructiõis ⁊ mgr̃i cõiter dicunt ꝙ figure q̃ variant accidentia ſunt quinq;. Ad hͦ dico ſequens mgr̃m Bene. ꝙ prolenſis ꝑ ſe ſumpta nõ eſt figura ꝯſtructionis: ſed q: de facili nõ ꝯtingit in ſermone ſine figura ꝯſtructionis. Ideo poniť a Priſ. inter ſpẽs allothece: vt ſupra dixi in ꝓlenſi. ſiliter zeuma ſemꝑ eſt figura locutionis: ⁊ rñdet coloribus rhetoricis: q̃ appellanť adiunctũ vel cõiunctũ Priſ. aũt ideo ponit zeuma inter figuras cõſtructionis: q: ſemꝑ fit cum allotheca numeroꝝ vel perſonarũ.

ʒ Euma eſt tertia pars allothece ſm Priſ. ⁊ interptať adiũctio. Et ſic deſcribiť a Donato: Zeuma eſt vniꝰ verbi cõcluſio diuerſis clauſulis apte ꝯiũcta. ⁊ hꝫ fieri tribꝰ modis ſꝫ Iſi. ſ. a ſupiori qñ verbũ premittiť: vt Legit ſortes ⁊ plato. A medio qñ interponiť: vt Hebrei ſunt ⁊ ego. Ab inferiori qñ verbũ ſupponiť: vt Tu q̃d ego ⁊ ppľs mecũ deſideret audi. Beda ſic dicit: Zeuma. i. ꝯcluſio dr̃ figura: qñ multa p̃cedentia aut vno v̾bo aut vna ſnĩa cõcluduntť. verbo: vt Aplꝰs ait: Oĩs amaritudo: ⁊ ira: ⁊ ĩdignatio ⁊ clamor: ⁊ blaſphemia tollať a vobis. Snĩa: vt Qui ingrediť ſine macula ⁊ opať iuſtitiã: q̃ loquiť veritatẽ in corde ſuo ⁊c̃. Ad vltimũ ita ꝯcludit: Qui facit hͦ nõ cõmouebiť in eternũ. Alexander aũt dicit ꝙ zeuma eſt qñ idẽ verbũ vel adiectiuũ ad diuerſa ptinet ita ꝙ cũ vno cõſtruiť improprie: vt qũ dr̃: Hic illius arma: hic illius currꝰ fuit. Et cõſtruiť iſte ntũs pluralis arma cũ hͦ verbo fuit improprie. Si aũt diceret: Hic currus illius: hic illius arma fuit: nõ eſſet tolerabilis locutio. Siľr hͦ eſt zeuma: Et appoloniꝰ ſcribit ⁊ ego ⁊ ꝯſtruiť hͦ ꝓnomen ego q̃d eſt p̃me pſone cũ hͦ verbo tertie pſone ſcribit. Et queriť vtrũ hͦ ſit zeuma Quid niſi ſecrete leſerũt phillida ſilue: ⁊ rñdet ꝙ non: q: nunq; eſt zeuma ſine q̃dã diſtributione vel adiunctione: ſed reducimꝰ predictũ exẽplũ ad cõcidẽtiã ad illã. ſ. ſpẽz q̃ ſub alijs ſpẽbꝰ nõ ꝯtineť. ſ. ſub ſyntheſi ſiue ſub allotheca. ⁊ hͦ nomẽ q̃d ꝯſtruiť cũ hͦ verbo leſerũt ꝓpter mľtiplicitatẽ quã hꝫ cũ interrogatione. Quidã tñ dicũt ꝙ q̃d poniť aduerbialiť: vt Quid. i. in quo leſerunt phillida ſilue: niſi q: erant ſecrete: ſed q̃d prius dictũ eſt verius credo. Et Grego. in moraľ. ſepe ſiľi latinitate vtiť. Fit aũt zeuma ꝑ cõiunctionẽ copulatiuã: vt ſortes legit ⁊ plato. ꝑ aduerſatiuã: vt vos eſtis mũdi ſed nõ oẽs. ꝑ diſiunctiuã: vt Sortes legit vel plato. vel ꝑ aduerbiũ cõꝑandi q̃: vt ego lego melius q̃ tu. vel ꝑ aduerbiũ ſiľitudinis: vt iſte legit ſicut ego. ⁊ ꝑ hanc dictionem niſi: vt nullus hõ legit niſi ego. ſiliter ꝑ hanc dictionẽ nec: vt Nec ſocij mei nec ego lego. Queriť vtrũ zeuma ſit figura cõſtructionis: ſicut Priſ. videť velle. Ad hͦ dicũt q̃dã ꝙ zeumatis due ſunt ſpẽs: q̃rũ vna ꝯtineť ſub figura ꝯſtructõis: vt appoloniꝰ ſcribit ⁊ ego. alia ſub figura locutionis: vt ſcribit virgiliꝰ ⁊ mulier. Hoc tñ dicimꝰ ꝙ zeuma ſemꝑ ẽ figura locutionis: ⁊ reſpondet coloribꝰ rhetoricis q̃ appellanť adiũctũ vel ꝯiunctũ. Priſ. aũt iõ ponit zeuma inter figuras ꝯſtructõis: q: ſꝑ fit cũ allotheca numeroꝝ vľ pſonaꝝ. Nota hic diligenť ꝙ ſm naturã zeumatis verbũ ⁊ adiectiuũ ſꝑ debent reddi ꝓximiori ntõ. vñ conuenienter diciť: Ego ⁊ tu legis: vel tu ⁊ ego lego. Uir ⁊ mulier eſt alba: vel mulier ⁊ vir eſt albus. Multa vtilia ptinentia ad zeuma ſupra dixi vbi determinaui de ſylenſi.

a Ntiptoſis eſt quarta ſpecies allothece ſm Priſ. ſub qua cõtineť antitheſis. Eſt aũt antiptoſis poſitio vniꝰ caſus pro altero: vt ſermonẽ quẽ audiſtis nõ eſt meꝰ. ⁊ In cõuertendo dñs captiuitatẽ ſyon. Et diciť antiptoſis ab anti q̃d eſt cõtra: ⁊ ptotos q̃d eſt caſus: inde antiptoſis. i. ꝯtraria poſitio caſus vnius ꝓ altero. Et hec figura in autoribus eſt excuſabilis aliq̃ rõne ſuſtinẽda: tñ q: vt dicit quidã poeta: Si fuit errandũ cauſas hꝫ error honeſtas: ſꝫ nõ eſt penitus extendenda. Antiptoſis aũt cõtinet ſub ſe ipalage q̃ eſt caſuũ ꝑmutatio: ⁊ ſm hoc ꝯtineť ſub figura locutiõis. Ipalage aũt diciť ab ipo q̃d eſt trans: ⁊ alage q̃d ẽ mutatio: vñ ipalage. i. traſmutatio. Fit aũt q̃nq; in re tñ: vt Hiere. xi. Mittamꝰ lignũ in panẽ eius. i. panem in lignũ: hoc eſt xp̃m in crucẽ. Q̃nq; in voce ⁊ in re: vt Malus ſapor edit ora. i. ora edũt malũ ſaporẽ. De ipalage etiã ſupra dixi in ca. de ſcemate: in fine. Queriť q̃ ſit cã excuſans vitiũ qũ diciť: Sermonẽ quẽ audiſtis nõ eſt meꝰ. ⁊ Unctionẽ quã accepiſtis eo maneat in vobis. ⁊ Uirgiliꝰ: Urbẽ quã ſtatuo veſtra eſt. Nõ enĩ ibi videť eſſe neceſſitas vel cõmoditas aliq̃. Ad hͦ dicimꝰ ꝙ immediata adiunctio relatiui ⁊ antecedentis eſt cã propter multiplicationes ipſius relatiui ⁊ antecedentis. vñ incongrue diceret: Sermonẽ nõ eſt meꝰ quẽ audiſtis. Si võ querať vtrũ poſſit in alijs caſibus tolerari: dicimus ꝙ ſic ſi imediate iungereť relatiuũ ⁊ antecedens: vt Sermoni cui intẽdis nõ eſt meꝰ. hͦ latinitas tolerari poſſet ſi auctẽ habereť. Et vt dicit Alexander qũ dr̃: Sermonẽ quez audiſtis nõ eſt meus. hͦ dictio ſermonẽ in pte accuſatiue ⁊ in pte noĩatiue teneť. accuſatiue ſm ꝙ reſpicit hͦ verbũ audiſtis. noĩatiue ſm ꝙ ꝯſtruiť cũ hͦ verbo eſt.

s ynthesis vel ſynthoſis eſt quita ſpẽs allothece ſm Priſ. ſub qua cõprehẽdunť oẽs alie ſpẽs allothece. ſ. euocatio: appoſitio: ſynodoche: allotheca: generũ: numeroꝝ: tẽpoꝝ pſonarũ: modoꝝ ⁊ ſinguloꝝ accidẽtiũ: ex q̃bꝰ improprietas ſurgit. Et dr̃ a ſyn q̃d eſt con: ⁊ theſis q̃d ẽ poſitio: inde ſyntheſis: q̃ſi cõtra naturalẽ poſitionẽ.

e Uocatio eſt dictionũ diuerſaꝝ intrãſitiua adiunctio: ita ꝙ vna trahať ad improprietatẽ alterius: vt Ego priſcianꝰ lego. Euocant aũt ꝓnoĩa prime ⁊ ſcđe pſone: vt ego priſcianus lego: tu priſcianus legis. ⁊ verba ſubſtãtiua ⁊ vocatiua: vt priſcianꝰ ſũ: priſcianꝰ vocor. Accidentalia võ euocare nõ pñt ꝑ ſe: niſi hͦ nomẽ q̃: vt q̃ lego diſputo. vel pticipiũ vel nomẽ adiectiuũ vľ ẽt aliud nomẽ ꝯueniẽtis ſignificatõis: vt ſedeo iudex: vide ĩ ſedeo des. Uñ hͦ nõ ꝙ ntũs tertie pſone põt iũgi cũ v̾bo p̃me ⁊ ſcđe pſone: ex pte ſuppoſiti ĩ q̃ttuor locis abſq; ꝓnoĩe ibi poſito: ĩ q̃bꝰ ẽ euocatio. Per adiectiuũ: vt celer curro. ꝑ nomẽ relatiuũ: vt q̃ lego diſputo. ꝑ participiũ: vt Legens ꝓficio. ⁊ ꝑ vnũ ꝓnomen epithematicon. i. appoſitiuũ trium pſonarũ: vt Ipſe

lego: ipſe legis: ipſe legit. Itē ꝓnoīa deriuata ab his ꝓnoibus ego ⁊ tu: pñt reuocare hoc relatiuū qui: rōne gti primitiui in eis intellecti: vt Meus filiꝰ qui lego diſputat: noſter filiꝰ ꝙ legimus diſputat: tuus filiꝰ. i. tui ꝙ legis diſputat: veſter filius ꝙ legitis diſputat: veſter filius qui legitis dormit. De h̄ etiā ſupra dixi in tertia pte in ca. de poſſeſſiuis. Itē ſcias ꝙ qū dr̄: Habeo voluntatē comedendi ſolus: iſte ntūs ſolꝰ euocat̄ ab h̄ v̄bo habeo: mediāte h̄ gerūdio comedēdi: ⁊ ɔſtruit̄ cū h̄ v̄bo habeo ꝑ regimē: cū gerūdio tm̄ ꝑ determinationē. ſilr̄ ſi dico: Habeo volūtatē eūdi ſolus: ⁊ ita de ɔſilibus. Itē nota ſicut nomen ſubſtantiuū recipit adiectiuū: vt bonꝰ hō. ita h̄ v̄buꝫ ſū: vt ſū bonꝰ: ⁊ ſumus boni: ita ꝙ nullū aliud ſubſtātiuū eſt ibi neceſſariū: ⁊ h̄ in prima ⁊ ſcōa pſona ſed nō in tertia: vñ pōt dici: Ego ptās ſū bonus: ita ꝙ adiectiuū reſpiciat v̄bū tm̄ rōne ſuppoſiti ɔſignificati: ſꝫ in tertia pſona male dr̄: Ptās eſt bonꝰ. qꝛ verbū tertie pſone nō hꝫ in ſe ſuppoſitū finitū. Sed ſcire te volo ꝙ euocationū: alia ē figura: alia nō figura. Figura eſt illa: ꝙ fit ex pte ſuppoſiti Nō figura: ꝙ fit poſt verbū: qꝛ v̄bū nō tenet̄ ſequenti ntō ɔfirmari in numero vl̄ pſona. vñ ɔuenient dr̄: Ego ſū tu: ⁊ tu es ego: vel ſū ille. ſilr̄: Ego nō ſū tu: vel tu non es ego. Itē euocationū alia reſpectiua: alia abſoluta. Reſpectiua eſt illa: ꝙ fit habito reſpectu ad pſonā verbi. vñ pōt dici: Sapiēs lego. ita ꝙ h̄ nomē ſapiēs euocet̄ ab h̄ v̄bo lego. Abſoluta eſt ꝙ fit nō habito reſpectu ad ɔſignificationeꝫ verbi: ⁊ ſm̄ h̄ male dicit̄: Priſcianꝰ ſcribo. Itē euocationū: alia ɔfuſa: alia diſcreta: alia meadia. Cōfuſa ē illa: qñ nomē diſtributiuū euocat̄: vt qſqs ex h̄ ſaxo mecū ɔſiſtere pōt. nā ꝓnomē ſic poſitū ɔfuſe demōſtrat ſcōaꝫ pſonā ita ꝙ nō hanc vel illā. Diſcreta eſt illa: qñ ꝓpꝛium nomē euocat̄: vt Ego ſortes lego. Cōis ſiue media ē: qñ euocat̄ nomē appellatiuū ſine diſtributiōe: vt ego mgr̄ diſputo. Scias etiā ꝙ qū dr̄: Uolo eſſe bonus ſm̄ quoſdā: h̄ adiectiuū bonꝰ euocat̄ ab h̄ v̄bo eſſe: qō eſſe nō pōt: qꝛ infinitiuus caret pſona. Alij dicūt ꝙ ptim ab h̄ v̄bo eſſe ⁊ ptim ab h̄ verbo volo. Alij dicūt cū qbꝰ ego: ꝙ euocat̄ ab h̄ verbo volo: mediāte infinitiuo ad cuiꝰ determinatiōꝫ venit. Nā ſicut dicimꝰ: oīa v̄ba prime ⁊ ſcōe pſone euocāt adiectiua: nec oīs euocatio eſt mediata. vide in qnta pte in futurus. Et vt dicit Alexan. noīa euocata remanent in ſuis pſonalitatibꝰ alioqn h̄ eſſet incōgrua: Ego ſū hō ꝙ currit Dicit̄ euocatio ab euoco cas. vel ſm̄ quoſdā dr̄ ab e qō ē extra ⁊ voco cas: qſi extra ꝓpꝛiā ſignificatiōꝫ vocatio.

Appoſitio

put h̄ ſumit̄: eſt īmediata ⁊ intrāſitiua adiūctio duorū ſubſtātiuoꝝ: ita ꝙ minus cōe determinet magis cōe: vt aīal hō currit. Adiectiuo enī ſm̄ opionē mgr̄i Bene. nō pōt fieri appoſitio ꝓpter ſui debilitatē. vñ male dr̄: Albus coloratꝰ currit. Fit aūt appoſitio qñqꝫ cā reſtringēdi ſuppoſitionē: vt aīal hō currit. Qñqꝫ cā tollēdi equiuocationē: vt Canna fluuiꝰ currit: Qñqꝫ cā determinandi qlitatē: vt iſte hō currit. Qñqꝫ cā diſcretōis: vt ego ipſe: tu ipſe. Qñqꝫ cā exprimēdi nāꝫ generis. vt Quid metuere boues aīal: ſine fraude doloſiſue. Et eſt notādū ꝙ vbicūqꝫ fit appoſitio: v̄bū adiectiuū ⁊ relatiuū debēt reddi dictiōi cui fit appoſitio ⁊ nō apponēti: vt ciuitas athene ꝙ olim ſtudio floruit ī laudanda: ⁊ ciuitas mediolanū eſt magna. De h̄ etiā ſupra dixi in ca. de ſyleñſi: ſiue cōceptione qſi in fine. Sed qrit̄ ꝙ ſit cā figure qū dr̄: Aīal hō currit. ſi dicat̄ ꝙ īmediata adiūctio illoꝝ ſubſtātiuoꝝ Cōtra: g̃ ſi ponat̄ ibi mediū erit ꝓpꝛia vt dicat̄: aīal ⁊ hō currit. ⁊ h̄ ē falſū: qm̄ ps ⁊ totū copulari nō debēt. Ad hoc dico ꝙ illa duo ſubſtantiua ptinēt ad idē: ⁊ iō nō dꝫ poni inter illa copulatiua ɔiūctio: vl̄ alia ꝙ ſit nota diuerſitatis. Si v̄o ponat̄ inter illa tale mediū qō ſit cōueniēs bñ ceſſat figura vt dicā: aīal ens hō currit: vel aīal qō eſt hō currit. Itē videt̄ ꝙ aduerbia faciāt appoſitionē: vt ſortes eſt h̄ intus: vel ſortes legit valde bñ. vel ſortes legit aliqliter nō. Ad h̄ dicimꝰ ꝙ nō ē ibi appoſitio: niſi ſumat̄ appoſitio large: ita ꝙ nō ſit figura: ſed vtrūqꝫ illoꝝ aduerbioꝝ ꝑ ſe modificat verbū. Sicut enī adiectiua ꝓpter ſui debilitatē non recipiunt appoſitionē: ita ꝙ nec aduerbia qum ſint adiectiua verboꝝ.

Synodoche

eſt aſſignatio totius ad ptē ⁊ ptis ad totuꝫ huiꝰ ſpēs ſūt qttuoꝛ: quarū due faciūt figurā conſtructionis: ⁊ alie due figurā locutionis. Prima ſpēs eſt: qñ id qō eſt ptis attribuit̄ toti cū regimine accuſatiui: vt ſoꝛtes eſt albus pedē. Scōa ſpēs eſt: qñ id qō eſt totius attribuit̄ pti cū regimine accuſatiui: vt iſta puella eſt clara genus. Tertia ſpēs eſt: qñ id qō eſt ptis attribuit̄ toti ſine regimine accuſatiui: vt ſoꝛtes eſt criſpꝰ. Quarta ſpēs eſt: qñ id qō eſt totius attribuit̄ pti ſine regimine accuſatiui: vt bonus animus vxoꝛis eſt mihi nuptꝰ. Hic ſciēdū ꝙ oē nomē adiectiuū denotās aliquā ſpālē ꝓpꝛietatē pōt regere actm̄ denotātē ptē ſiue totū vt ſoꝛtes eſt albus pedē: ſoꝛtes eſt lombardus gentē vel bononienſis patriā Et ꝑ h̄ pꝫ ꝙ male dr̄: Soꝛtes eſt aliqualis pedē: ⁊ ſoꝛtes ē albus aliqd: qꝛ generalitas impedit ſynodochen. Et idē pōt fieri ꝑ ablatiuū: vt ſoꝛtes eſt albus pedibus. ſed tunc nō eſt ibi figura ɔſtructionis. Itē ꝑ ſynodoche verba maxime paſſiua regunt actm̄: lꝫ eoꝝ actiua nō regūt duos diuerſos actōs: vt iſte truncat̄ nares. i. hꝫ truncatas nares. ⁊ Iſte radit̄ barbā. Silr̄ verba neutra ⁊ abſoluta regunt actm̄ ꝑ ſynodochen: vt iſte dolet ventrē. Querit̄ de h̄ qō dicit Priſ. ꝙ bñ dr̄: Soꝛtes eſt albꝰ coloꝛē: qm̄ eſt ibi repugnātia: qꝛ h̄ nomē albus alit̄ dr̄ de ſoꝛte: ⁊ aliter de coloꝛe. Ad h̄ dico ꝙ lꝫ aliter de vno: aliter de altero dicat̄. cōcedit̄ tm̄ ꝓpter apertā reſolutionē quā ponit Priſ. vt ſoꝛtes eſt albus coloꝛē. i. habens albū coloꝛē. De ſynodoche etiā ſupra dixi in ca. de tropo.

It etiam

allotheca numeroꝝ ⁊ pſonarū ſine euocatiōe ⁊ ɔceptiōe in multis locis: vt Iubilate deo oīs terra. Item Alter alteriꝰ onera poꝛtate. Itē aperite aliqs. Itē Uindicte quiſqs fauete ſue. ⁊ in multis alis locis vbi eſt diſconueniētia numeroꝝ ⁊ pſonaꝝ: nec pōt reducit ad aliquam ſpēm p̄miſſarū. Itē ſcias ꝙ qñqꝫ numerus ꝓ numero ponit̄ ita ꝙ eſt ibi figura locutiōis: vt Ioſeph accuſauit fratres de crimine peſſimo. i. fratrē. Iteꝫ Armato milite cōplent. i. armatis militibꝰ. i. ⁊ talis figura vocat̄ exalage de ꝙ ſupꝛa dixi in ca. de coloꝛibꝰ rhetoꝛicis. Itē ꝑ figurā ɔſtructiōis ponit̄ qñqꝫ numerꝰ ꝓ numero: vt pplus currunt. i. currit: ⁊ Pars in fruſtra ſecant. i. ſecat: ⁊ pplus hic labijs me honoꝛat: coꝛ aut eoꝝ longe eſt a me. i. eiꝰ: ⁊ Catilina repudiabat ſeruitia magna copia cuius. i. quoꝛum Preterea fit allotheca generum: vt triſte lupus ſtabilis. ⁊ p̄neſte ſub ipſa. Qñqꝫ eidē ſubſtātiuo reddunt̄ eadē adiectiua diuerſoꝝ generū: vt apud Ouidiū: Eſt ſpecus exceſus ſtructura punicis aſper. Nō hoī facilis nō adeunda fere. Qñqꝫ fit cā diſcernendi ſexū vt anſer erat cuidā precioſo germine feta. Qñqꝫ fit cā antiquitatis: vt Multus murmur erat ī pplo. Qñqꝫ ī relatiuis: vt Semini tuo ꝙ ē xp̄s. ⁊ h̄ oīa cōtinent̄ ſub figura cōſtructionis. De h̄ etiā ſupra dixi in tertia pte ī ca. de collectiuis noibꝰ. Utrū aūt poſſet dici: Unū ſunt: ſicut populꝰ ſūt: arma eſt: thebe eſt: ſupꝛa ī tertia pte determinatū eſt in ca. de noibꝰ cōplexiuis. Itē fit allotheca tēpoꝝ qñqꝫ ī locutiōe qñqꝫ ī cōſtructōe. Tūc fit ī locutōe qñ tp̄s ꝓ tpe ponit̄ vt ille regit currꝰ nō decē in ānis. i. rexit. In cōſtructiōe fit qū dictio vnius tpis venit ad terminationē alterius tpis: vt anteq̃ꝫ abꝛaā fieret ego ſū. ⁊ illud: Dat veniā ſomnūqꝫ dies cras nato ceſare feſtus. i. dabit. Itē fit allotheca modoꝝ: qñ modus ꝓ modo ponit̄: vt ire ꝓ ibat. ⁊ Nō furtuꝫ facies: ꝓ facito. ⁊ Miſerere mei deus ꝓ miſerearis. Siliter qñ v̄bū ſignificat cōfuſe: vt iſte ieiunat in qdrageſima: ⁊ iſte equus bñ currit. Et vt breuit̄ cōcludā oīs alienatio accidentiū officij vel ſignificatiōis dr̄ allotheca ſm̄ Priſ. Et hec de illa ⁊ ſuis ſpeciebus ſufficiat nos dixiſſe.

Unc anteq̃ ad quintã partẽ accedamꝰ ponamus hic regulas ciconij: ⁊ tres regulas diſtinctiõis. ſ. coma: colũ: ⁊ ꝑiodũ. Scias ḡ q꞉ ſicut dicit Augꝰ in. iij. de doctrina xp̄iana: Ticoniꝰ q̄ donatiſta fuit ſeptẽ regulas edidit: quarũ primã ponit de dño ⁊ eius corpore: ſc̄dam de dñi corpore biptito: tertiã de ꝓmiſſis ⁊ lege: quartã de ſpẽ ⁊ genere: q̄ntã de tp̄ibus: ſextã de recapitulatione: ſeptimã de diabolo ⁊ eius corꝑe. Que quidẽ cõſiderata ſicut ab illa aperiunt̃: nõ parum adiuuant ad penetranda que tecta ſunt diuinorum eloquiorum.

P Rima de dño ⁊ eius corpore eſt: in qua ſcientes aliq̄n capitis ⁊ corporis ieſu xp̄i ⁊ eccl'ie vnã ꝑſonã nobis intimari: neq̃ enĩ fruſtra dictũ eſt fidelibꝰ: ḡ ſemẽ abrahe eſtis qũ vnũ ſit ſemen abrahe qḋ eſt xp̄s: nõ heſitemus qñ a capite ad corpus vel a corpore tranſit̃ ad caput: ⁊ tñ nõ recedit̃ ab vna eadẽq̃ ꝑſona.

S Ecunda regula ẽ de dñi corꝑe biptito: qḋ quidẽ ita nõ debuit appellari. Nõ enĩ reuera dñi corpus eſt qḋ cũ illo nõ erit in eternũ: ſed dicẽdũ fuit de dñi corꝑe vero atq̃ ꝑmixto: aut vero atq̃ ſimilato: vel aliq̄d aliud: q꞉ non ſolũ in eternũ: verũ etiã nunc hypocrite nõ in illo eſſe dicẽdi ſũt: q̃uis in eiꝰ eſſe nũc videant̃ eccleſia. vñ poterat iſta regula ⁊ ſic appellari: vt diceret̃ de ꝑmixta eccleſia.

T Ertia regula ẽ de ꝓmiſſis ⁊ lege: que alio modo dici poteſt de ſpũ ⁊ lr̄a vel de gratia ⁊ mandato.

Q Uarta regula ẽ de ſpecie ⁊ genere: ſic enĩ eã vocat: volens intelligi ſpẽm. ſ. partẽ: genus aũt totũ: cuius eſt ea ꝑs quã nuncupat ſpẽm: ſicut vnaqueq̃ ciuitas. ꝑs eſt vtiq̃ vniuerſitatꝭ gentiũ: hanc ille vocat ſpẽm: genus aũt oẽs gentes.

Q Uintam ragulã ponit quã de tp̄ibꝰ appellat: q̄ regula pleruq̃ inueniri vel coniici poſſet latens in ſcripturis ſacris quãtitas tẽpoꝝ: Duobus aũt modis vigere dicit hanc regulã: aut tropo ſynodoche: aut legitimis numerꝭ. Tropo ſynodoche: aut a ꝑte totũ: aut a toto ꝑtem facit intelligi hm̄ mõ locutiõis: quo ſignificat̃ a ꝑte totũ illa de dñi reſurrectione ſoluit̃ q̄ſtio. Pars enĩ nouiſſima diei: quo paſſus eſt niſi ꝓ toto die accipiat̃. adiuncta etiã nocte ꝑ̄terita: ⁊ nox in cuiꝰ ꝑte vltima reſurrexerit niſi totꝰ dies accipiat̃ adiuncto etiã die illucẽte. ſ. dñico nõ ꝑñt eſſe tres dies ⁊ tres noctes: quibꝰ ſe in corde terre ꝑ̄dixit eſſe futurũ. Legitimos aũt numeros dicit quos eminentiꝰ diuina ſcriptura cõmendat: ſicut ſeptenariũ vel denariũ vel duodenariũ: ⁊ quicũq̃ alij ſunt: quos legendo ſtudioſi libenter agnoſcũt. pleruq̃ enĩ numeri hmõi ꝓ vniuerſo tp̄e ponũtur: ſicut ſepties in die laudabo te. nihil eſt aliud q̃ ſemꝑ laus eius in ore meo. tantũdẽ valẽt: ⁊ qũ multiplicãt̃ ſiue ꝑ denariũ ſicut ſeptuaginta ⁊ ſeptingenti. vñ ꝑñt ſeptuaginta anni hieremie ꝓ vniuerſo tp̄e generalit̃ accipi: quo eſt apud alienos eccleſia: ſiue ꝑ ſeipſos ſicut decẽ ꝑ decez ſunt centũ: ⁊ duodecim ꝑ duodecim ſunt centũ quadraginta quattuor. Quo numero ſig̃tur vniuerſitas ſc̄tõꝝ in Apocꝭ. vñ apparet nõ ſolas tẽpoꝝ queſtiones iſtis numeris eſſe ſoluendas: ſed latius patere ſignificatiões coꝝ ⁊ in multa ꝓſerpere. neq̃ enĩ numerus iſte in Apocꝭ. ad tp̄a ꝑtinet: ſed ad homines.

Extam regulã recapitulationez vocat in obſcuritate ſcripturarũ: ſatis vigilant̃ inuenta. ſicut enĩ dicunt̃ q̄dã q̄ſi ſequant̃ in ordine tp̄is vel rerũ cõtinuatiõe narrent̃: qũ ad ꝓpria que pretermiſſa fuerũt latenter narratio reuocet̃: qḋ niſi ex hac regula intelligat̃: errat̃.

Eptima ciconij regula ẽ eadẽq̃ poſtrema de diabolo ⁊ eius corpore. Eſt enĩ ipſe caput impioꝝ: q̄ ſunt eius quodãmõ corpus ituri cũ illo in ſuppliciũ ignis eterni: ſicut xp̄s caput eccleſie q̄ eſt eius corpus futurũ cũ illo in regno ⁊ gloria ſempiterna. ſicut ḡ in prima regula quã vocat de dño ⁊ eius corpore vigilãdũ eſt: vt intelligat̃ qũ de vna eadẽq̃ ꝑſona ſcriptura loquat̃: q̄d ꝯueniat capiti: q̄d corpori: ⁊ ita in iſta nouiſſima aliq̄n in diabolũ dr̃: qḋ nõ in ipſo ſit: ſed potius in eiꝰ corpore poſcit agnoſci: qḋ locũ hʒ nõ ſolũ in eis q̄ manifeſtiſſime foris ſunt: ſed in eis etiã qui qũ ad ipſũ ꝑtineãt: tñ ad tp̄s miſcent̃ eccl'ie: donec vnuſquiſq̃ de hac vita exeat: vel a frumẽto palea vendilabro vltimo ſeparet̃. He aũt oẽs regule excepta vna q̄ vocat̃ de ꝓmiſſis ⁊ lege: aliud ex alio faciũt intelligi: qḋ eſt ꝓprium tropice locutionis: qḋ latius patet q̃ vt poſſint mihi: vel ab aliquo vniuerſa cõprehendi. Nã vbicunq̃ vult aliq̄d dr̃ vt aliud intelligat̃: ⁊ ſi nomẽ ipſius tropi in loquẽdi arte nõ inuenit̃: tropica locutio eſt: que qum ſit vbi fieri ſolet: ſine labore ſequit̃ intellectus. Qum v̾o vbi nõ ſolet laborat̃ vt intelligatur ab alijs magis: ab alijs minus: ſic magis minuſue dona dei ſunt ingenijs hominũ: vel adiutoria attribuunt̃. Proinde ſicut in verbis proprijs vbi res vt dicunt̃ intelligende ſunt: ſicut in tranſlatis qu : faciunt tropicas locutiones: vbi aliud ex alio intelligendũ eſt. Hic etiã nota q̄ ſicut dicit Hieronymus: ideo prophete vix intelligunt̃: q꞉ perſonas ⁊ numeros ⁊ tempora ſubito cõmutant: ⁊ de qualibet re tranſeũt ad aliã. Predicte regule in his verſibus breuiter cõtinent̃: Regula prima caput vnũ cũ corpore iungit. Corde de vero loquitur mixtaq̃ ſecunda. Tertia deſcribit: quid lex quid gratia poſſit. Quarta genus ſpeciem: partẽ totũq̃ reſoluit. Tempora maiora quinq̃ variatq̃ minora. Sexta refert iterũ que primo facta fuere. Septima ſerpentis caput mẽbraq̃ reflectit.

Unc de diſtinctione ⁊ eius ſpeciebus videamus. Diſtinctio eſt clauſule viuꝰ integrũ mẽbrũ dictionis debita ordinatione cõtexens: ⁊ ſententias annexu dubitationis expediens. Et huiuſmodi tres ſunt ſpecies. ſ. dependens: conſtans: ⁊ finitiua. i. coma colum ⁊ periodus.

Oma eſt punctũ cũ virgula ſurſum ducta qñ nec ſñia nec ꝯſtructio eſt ꝑfecta ⁊ talis diſtinctio dicit̃ ſuſpenſiua.

Olum eſt punctũ ſine vlla virgula: qñ videlicet conſtructio eſt ꝑfecta: ſed adhuc pendet intentio dictatoris: ⁊ talis diſtinctio vocat̃ media ſiue conſtans.

Eriodus eſt punctũ cũ virgula deorſũ ducta: qñ nec cõſtructio nec ſñia plus dependet: ⁊ talis diſtinctio vocat̃ finitiua. De his tribus diſtincionibus familiare tradit̃ hm̄ exemplũ: Qum inter virtutes charitas obtineat ꝑ̄ncipatũ: ecce coma: nõ eſt ſine ipſa virtutũ certa poſſeſſio: ecce colũ: in qua eſt omniũ illarũ poſita certitudo: ecce periodus. Notandũ ergo q̄ vnũ coma ꝑ ſe ſtare nõ poteſt. Colum v̾o ſit vt ſi dicã: ꝑ exhibitionẽ operũ ꝑfecta dilectio demonſtrat̃ ſi ergo ex vno verbo clauſula cõtexatur monoculũ vocabit̃: ſed ad modũ periodi eſt punctanda: vt paupꝫtas hñ cõpoſita ꝓ diuitijs cõputat̃. Alij enĩ dicũt q̄ coma eſt: qñ nec ꝑfecta eſt cõſtructio nec ſñia: ⁊ ſit ibi punctus rotundus ⁊ flexus. Colũ eſt vel colũ ſit vbi eſt ꝑfecta cõſtructio: ſed nõ ꝑfecta ſñia: ⁊ ſic ibi punctus eleuatus eſt. Periodus v̾o eſt: qñ ꝑfecta eſt ꝯſtructio ⁊ ꝑfecta ſñia: ⁊ ibi ſit v̾ſus: verbi gr̃a Iſa. j. Qḋ ſi nolueritis: ⁊ me ad iracundiã ꝓuocaueritis: ecce coma. gladius deuorauit vos. ecce colon vel colũ: qḋ cõſtat ex duobus comatibus: q꞉ os dñi locutũ eſt. Ecce terminat̃ ſñia: ⁊ ſit periodus in fine verſus. ⁊ dicit̃ a peri quod eſt circũ: ⁊ oda qḋ eſt cantus. quaſi circularis cantus vel a peri quod eſt circum: ⁊ oda quod eſt via: quia in fine verſus perfecta eſt via locutionis. Huguitio v̾o dicit quod colum ⁊ coma ſunt duo colores rhetorici: ⁊ eſt colum nomen notum.

Colon enĩ dicũt greci: ⁊ interpꝛetat᷑ mẽbꝛũ. Et eſt colũ in rhetoꝛica punctata ꝓlatio alicuius oꝛõnis ꝑ maioꝛes deciſiões.i.ꝑ clauſulas q̃ſdã ↄſtantes ex duab⁹ dictiõbus vel plurib⁹. vt Mihi nocuiſti: tibi nõ ꝓfuiſti: oĩb⁹ diſpliciſti. vnde inuenit᷑ colũ.i. pꝛeciſus ſenſus vel ſnĩa longa. Coma interpꝛetat᷑ articul⁹: ⁊ dicit᷑ coma tis in rhetoꝛica punctata ꝓlatio alicuius oꝛõnis ꝑ minoꝛes deciſiones: vt voce vultu geſtu acrimonia inimicos ꝑterruiſti. vide etiam in ſuo loco in periodus.

Nam diuina potẽtia auxiliãte ſupꝛa determinauim⁹ de q̃ttuoꝛ ꝑticulis ꝑncipalib⁹ hui⁹ opis: Nũc reſtat vt de q̇nta ꝑte q̄ eſt de oꝛthographia: ꝓſodia: ſignificatiõe: origine: ⁊ etymologia q̃rũdã dictionũ: q̄ frequent᷑ inueniũt᷑ in biblia in dictis ſctõꝝ ⁊ poetarũ ẜm penuriã nr̃e ſcie: ac tenuitatẽ ingenij ad vtilitatẽ nr̃am ⁊ ſocioꝝ aliq̃ diſſeramus. Sumit᷑ aũt alit᷑ h̃ etymologia q̃ȝ ſupꝛa in tertia ꝑte ſicut patebit qñ de ea ĩ ſuo loco determinabit᷑. In hac aũt q̇nta ꝑte ꝓcedã vbiq̧ ẜm oꝛdinẽ alphabeti: ita ꝙ ex tali oꝛdine de facili haberi poterit oꝛthographia cuiuſlibet hic poſite dictionis: vt verbi gr̃a: intendo tractare de amo ⁊ bibo: pꝛi⁹ tractabo de amo q̃ȝ de bibo: qꝛ a eſt pꝛima lr̃a in amo: ⁊ b eſt pꝛima lr̃a in bibo: ⁊ a eſt añ b in alphabeto. Itẽ tractare volo de abeo ⁊ adeo: pꝛimo tractabo de abeo abis q̃ȝ de adeo adis: qꝛ b eſt ſcd̃a lr̃a: in abeo ⁊ d eſt ſcd̃a lr̃a in adeo: ⁊ b ẽ añ d. Itẽ determinare volo de amatus ⁊ de amoꝛ: pꝛius determinabo de amatus q̃ȝ de amoꝛ: qꝛ a eſt tertia lr̃a in amatus: ⁊ o eſt tertia lr̃a in amoꝛ: ⁊ a eſt ante o: Itẽ agere volo de impꝛudẽs ⁊ impudens: añ agam de impꝛudẽs q̃ȝ de impudẽs: qꝛ r eſt q̃rta lr̃a in impꝛudens: ⁊ u eſt q̃rta in impudens: ⁊ r eſt ante u. Itẽ agere intendo de iuſticia ⁊ de iuſtus pꝛius agam de iuſticia q̃ȝ de iuſtus: qꝛ i eſt quinta lr̃a in iuſticia: ⁊ u eſt q̇nta lr̃a in iuſtus: ⁊ i eſt ante u. Item inſuꝑ determinare intendo de poliſyntheton ⁊ de poliſſenus: pꝛius determinabo de poliſyntheton q̃ȝ de poliſſenus: qꝛ i eſt ſexta lr̃a in poliſyntheton: ⁊ s eſt ſexta lr̃a in poliſſen⁹: ⁊ i eſt añ s. Et ita a ſili intelligas de oĩbus alijs dictiõib⁹ in hac ꝑte poſitis ex q̇buſcũq̧ lr̃is ↄſtant: qꝛ ſemꝑ eſt ibi oꝛdinatio ẜm oꝛdinẽ alphabeti: vt opinoꝛ. Sed vide in poliſſenus s eſt q̇nta lr̃a ⁊ etiaȝ ſexta vt dixi: qꝛ geminat᷑ ibi s. vñ ꝑȝ in hac q̇nta ꝑte geminatio lr̃e accipit᷑ ꝓ duplici lr̃a ⁊ ſic ex hoc oꝛdine liquet qñ l: m: n: r: s: vel alia quecũq̧ lr̃a in dictione debeat geminari ⁊ qñ nõ. Ut aũt qȯ querit᷑ exemplo aĩo lectoꝛis occurrat quotienſcũq̧ pꝛima lr̃a vel ſcd̃a dictiõis mutabit᷑: pꝛimã lr̃am dictiõis faciã de lazuro ⁊ rubꝛica. Hunc aũt oꝛdinẽ cũ magno laboꝛe ⁊ ardenti ſtudio adinueni nõ tñ ego ſed gartia dei mecũ. Obſecro ergo te lectoꝛ ne tantũ laboꝛẽ noſtrũ ⁊ oꝛdinẽ velut quid rude contẽnas. Nã vt dicit beatus Hieronym⁹ in pꝛologo libꝛi Regũ: In tabernaculo dei offert vnuſquiſq̧ qȯ poteſt: Alij aurũ ⁊ argentũ ⁊ lapides pꝛecioſos. Alij byſſum ⁊ purpurã ⁊ coccũ offerũt ⁊ hiacynctũ. Nobiſcũ bñ agitur ſi obtulerimus pelles ⁊ caprarũ pilos. ⁊ tñ apoſtolus cõtemptibilioꝛa noſtra magis neceſſaria iudicat. vñ tota illa tabernaculi pulchritudo: ⁊ per ſingulas ſpecies eccleſie pꝛeſentis futureq̧ diſtinctio pellibus tegit᷑ ⁊ cilicijs ardoꝛẽq̧ ſolis: ⁊ iniuriam imbꝛiũ ea que vilioꝛa ſunt pꝛohibent. Rubꝛice iſtius q̇nte partis ſunt in quibuſdã quaternis ꝑ ſe ſeperatim: ⁊ ſunt coꝛrecte ibi q̃ȝtũ ad oꝛthographiã ẜm alphabetũ: ⁊ etiã q̃ȝtum ad accentũ aliqñ

Regiſtrum quarte partis pꝛecedentis.

	Numerus chartarum.								
Abuſio	4	Carientiſmos	5	Epanalenſis	3	Oliopomenon	7	Syncopa	2
Acirologia	1	Catacreſis	4	Epizenſis	3	Omoetelenton	3	Syncreſis	5
Adiunctum	6	Catheſyntheton	1	Epitheton	4	Omoenſis	6	Synepteſis	7
Afereſis	2	Catatipoſis	6	Ebaſis	7	Omoeptoton	3	Synereſis	2
Agnominatio	6	Circũlocutio.i. peri-		Euphemiſmos	7	Omopaſia	7	Syndaiſmos.i. anti-	
Allegoꝛia	5	fraſis		Euphonia	7	Omophoſis	7	theta	
Allegoꝛia quotiens		Climax	6	Euocatio	9	Omozenſis	6	Sylenſis	3
fit	5	Colum	10	Exalage	7	Onomatopeia	4	Synodoche	4
Allotheca	7	Coma	10	Exclamatio	7	Parabola	6	Syntheſis	9
Allotheca quot mo-		Complexio	6	Extaſis	2	Paradigma	6	Syntheton	3
dis fit	9	Cõceptio generũ	8	Fantaſia	7	Paragoge	2	Syntoſis	6
Amphibologia	2	Cõceptio ꝑſonarũ	8	Gradatio	7	Paranomaſia	3	Siſtole	2
Anadiploſis	3	Concoꝛdia	6	Icon	6	Paranomeon	3	Somotopeia	7
Anaphoꝛa	3	Conduplicatio	6	Intellectio.i.ſynodo		Parentheſis	5	Tantologia	1
Anaſtrophe	5	Coniunctio	6	che		Paraoemia	5	Tapinoſis	1
Antifraſis	5	Contentio	6	Interrogatio.i.piſã-		Perifraſis	4	Themeſis	5
Antimetabola	6	Contrarium	6	tia		Periodus	10	Topotheſia.i.ex licẽ	
Antipofoꝛa	6	Conuerſio	6	Ipalage	3	Periſologia	1	tia fictus locus.	
Antiptoſis	9	Coꝛrectio	6	Iperbaton	5	Piſantia	7	Topographia .i. rei	
Antitheta	3	Diafoꝛoſis	6	Iperbole	5	Pleonaſmos	1	vere deſcriptio	
Antitheton	3	Dialiton	3	Ipofoꝛa	7	Poliptoton	3	Topꝛepon .i. rectus	
Antitheſis	2	Diaſirtos	6	Ipozenſis	3	Poliſyntheton	3	oꝛdo	
Antiſmos	5	Diereſis	2	Irinos	3	Pꝛeciſio	7	Traductio	7
Antonomaſia	4	Diffinitio	6	Ioꝛonia	5	Pꝛolenſis	2	Tranſitio	7
Antropoſpatos	6	Diſtinctio	10	Iſterologia	5	Pꝛofoneſis	7	Tropologia	7
Appanalenſis	3	Dubitatio	6	Iſteronpꝛotheron.i.		Pꝛoſopopeia	7	Zeuma.	3
Appoſiopeſis	6	Ebaſis	7	iſterologia.		Pꝛotheſis	2		
Appocopa	2	Eclypſis	1	Lepos	7	Pꝛotheoſparalãge	7		
Appoſitio	9	Elipſis	2	Litote	7	Ratiocinatio	7		
Apoſtrophe	6	Emphaſis	7	Macrologia	1	Remotopeia.i. ono-			
Articulus	6	Endiadis	7	Metaphoꝛa	4	matopeia			
Aſyntheton	3	Enigma	5	Metalenſis	4	Repetitio	7		
Barciologia	6	Epentheſis	2	Metaplaſmus	2	Sarcoſmos	5		
Cacephaton	1	Epidioceſis	7	Metatheſis	2	Sceſiſonomaton	3		
Cacophonia.i. cace-		Epilogus	7	Metonomia	4	Sententia	7		
phaton		Epimone	7	Occupatio	7	Synalimpha	2		

Almā interpretatᷣ virgo abſcōdita vł abſconſio virginitatis ſicͣ dicitᷣ in interpretatiōib⁹ Hieronym⁹ vō dicit ꝙ a alma ſigt abſconditā virginē ⁊ ſecretā. De hoc dicam in virgo.

Aaron iterꝑtatᷣ mons fortis vł mons fortitudinis ſiue montanus: vt dᷣ in iterꝑtatiōib⁹. Hug. vō dicit: Aaron iterpretatᷣ mons fortitudinis: q᷑ thuribuluꝫ aureuꝫ accipiens inter mortuos ⁊ viuos ſtetit: ⁊ ruinam mortis quaſi quidā mons fortis excluſit.

A ante B

Ab prepoſitio oībus in cōpoſitione preponitᷣ litteris abſq̃ c vel q vel t: vt ſupra plenius dixi in prima parte ca. de b. vñ verſus. Ab ſi cōponis elementa queq̃ ſequuntᷣ: C q t: tñ ſimul he tres excipiuntᷣ.

Abact⁹ cta ctū. i. fugat⁹: diſpſus: ſepat⁹. ⁊ dᷣ ab abigo abigͥ.

Abacuc: luctator fortis: vel luctator rigidus ſeu cōplexans: eos: aut ſuſceptio eoꝝ interpretatᷣ: ſm aūt Hiero. abacuc ꝓpheta amplexans interꝑtatᷣ: q̃ vel ex eo ꝙ amabilis dñi fuit vocatᷣ amplexio: vel q᷑ in certamē cū dño deo cōgreditᷣ: amplexantis. i. luctantis ſortitᷣ vocabulū. Nullū eni tam audaci voce auſus eſt deū ad diſceptationē iuſticie ꝓuocare ⁊ dicere ei: Cur in rebus humanis ⁊ mūdi iſti⁹ pompa tanta rerū verſetᷣ iniquitas:

Abacus. ab ab abax cis qō interpretatᷣ decē deriuatᷣ h̃ abacus ci: q̃ſi deculplatio: q᷑ in abaco ſunt decē arcus ſeſe deculplantes. in primo eſt vnitas: in ſcd̄o denarius: in tertio centenarius. Eſt etiā abacus vel abax virga geometrie: vł tabula quam habēt pħi vbi figuras in puluere ſuppoſito faciūt: q̃ alio noīe dicitᷣ pinax cis. Abax etiā vel abac⁹ dᷣ ſuꝑior pars capitelli. i. ſaxū quadrangulū qō ſup colūnas ponitᷣ: ⁊ etiā quelibet menſa marmorea ſic dᷣ. ⁊ eſt maſ. generis. abacus: ⁊ cor. penul. vide in abax.

Abalieno nas componitᷣ ex ab ⁊ alieno nas. Iſa. j. Abalienati ſunt retrorſum. i. alieni facti ſunt.

Abamita te ſoror aui: ex ab ⁊ amita componitᷣ.

Abarim mons in quo obijt moyſes: vt habetᷣ Deut. xxxij.

Abatis. batus: qō eſt quedā menſura cōponitᷣ cū ad: ⁊ ablata d: dicitᷣ hic ⁊ hec abatis indeclinabile ꝑ oēs caſus. i. q̃ vel q̃ cū bato diuidit auenā vł aliud ſm Hug. vel abatꝭ cōponitᷣ ab aſſiſtēs ⁊ batꝭ dtō plurali. vñ dicit mgr̃ Bñ. pluralia cū ſingularib⁹ cōponuntᷣ: vt aſecretis: acaliculis areſponſis: abatis: acōmentarijs. h̃ eni cōponuntᷣ ab aſſiſtens ⁊ ab illis datiuis. ⁊ noīa ſunt officioꝝ tñ indeclinabilia. vł poſſunt cōponi ab a ꝑpoſitione latina ⁊ ꝑdictoꝝ ablatiuis: vt a ſecretis ab h̃ ablatiuo ſecretis: qm̄ ab ipſis ſecretis que ei cōmittuntᷣ dicitᷣ aliq̇s aſecretis. Siłr abatis cōponi pōt ab a ⁊ batis: q᷑ ab ipſis batis ſiue menſurꝭ q̃ ei cōmittuntᷣ vł q̇s exercet dicitᷣ aliq̇s abatis. ⁊ idē pōt de alijs ꝑdictis ⁊ ſiłibus iudicari: ⁊ cor. penul. abatis.

Abax cis interpretatᷣ decē. vide in abacus: ⁊ cor. a añ x naturaliter. vñ dicit Priſ. in. vi. li. vbi agit de terminātibus ſeptuagintaocto tertie declinatiōis: ꝙ ī ax cor. deſinit abax cis: qō tñ ⁊ hic abacus ci frequentᷣ īuenitᷣ: vt ſupra habes in tertia parte vbi agitᷣ de tertia declinatiōe. ⁊ ſic patet ꝙ abax in genitiuo cor. penul. vt oſtēdi in ſecūda parte vbi egi de deſinentibus in x.

Abba ſyrū nomē pr̃ iterꝑtatᷣ. Ro. viij. ⁊ accentuatᷣ in fine.

Abbas ab abba pr̃ dᷣ h̃ abbas batis: monachoꝝ pater.

Abbatia. ab abbas batis dᷣ h̃ abbatia batie ꝓ eccleſia vbi eſt abbas. ⁊ aliqñ largius accipitᷣ ꝓ collectiōe oīuꝫ eccleſiarū: ⁊ que ſunt ſub aliquo abbate ⁊ ꝓ iſta dignitate.

Abbatiſſa ſe: monacharū mr̃ vł dña. ⁊ dᷣ ab abbas abbatꝭ.

Abdenago indeclinabile interpretatᷣ ſeruiens taceo: ideꝫ ⁊ aſarias: ⁊ accentuatᷣ in fine.

Abdias interpretatᷣ ſeruus dñi: q᷑ legatus miſſus ad gētes predicauit que ꝓphetali digna ſunt miniſterio ⁊ ſeruitute: ⁊ inde ſeruus dñi dicitᷣ.

Abdicatiuus. ab abdico cas dicitᷣ abdicatiuus ua uū. i. negatiuus ua uū: qō componitᷣ: vt ſubꝑabdicatiuus. i. ſupnegatiuus. vñ ſubꝑabdicatiua dicitᷣ negatio que additᷣ negationi: ⁊ nihil cooperatᷣ pluſq̃ precedēs: vt in vulgari ſolet dici: Ego nō habeo nihil qō nō plus valet q̃ ſi diceretᷣ: ego nihil habeo.

Abdico cas caui care catū cōponitᷣ ex ab ⁊ dico cas: ⁊ ē abdicare denegare: ſepare: remouere: abſentare: Corint. iiij. Abdicamus occulta dedecoris. ⁊ corri. di. Ouidius epi. Quem fugit ⁊ factis abdicat ille ſuis. Alias etiam ſignificationes habet abdico que continentᷣ in his verſibus: Abdicat expellit remouetq̃ reſiltat ⁊ addit. Denegat abſentet ac inhibere notat.

Abdicatoriū rij locus habilis ad abdidū: ⁊ deriuatᷣ ab abdico abdicas.

Abditus ta tū penul. cor. i. abſconditus: remotus ab abdo abdis. j. Regū. xiij. Abſcōderūt ſe in ſpelūcis ⁊ in abditꝭ.

Abdo dis didi abditū. i. abſcondere: remouere ex ab ⁊ do das componitur.

Abdomen grece pinguedo carnis ſm Pap̄. Hug. vō dicit abdomē grecre pinguedo porci. ⁊ abuſiue omniū carniū vel ſm eundē: omentū cōponitᷣ cū abdo dis: ⁊ dicitᷣ h̃ obdomen minis q̃ſi abditū omentū. ſ. pinguedo q̃ eſt in ventre porci vel porce: q̃ ⁊ ſumen dᷣ. Iuuenalis: Atq̃ bonaꝫ tenere placant abdomine porce. ⁊ ꝓdu. o.

Abduco cis xi ctū: ex ab ⁊ duco cis penul. ꝓdu. ⁊ eſt abducere ſepare: abſentare ab aliquo. Abducitᷣ q̇s ad rē inhoneſtā: ꝓducitᷣ ad ſtudiū: deducitᷣ ad honorē: Hebre. xiij. Doctrinis varijs ⁊ peregrinis nolite abduci.

Abel iterꝑtatᷣ luct⁹: vel pauor: ſeu vanitas: aut miſerabilis.

Abeo abis abiui abire: ex ab ⁊ eo is. Pſal. Beatus vir qui nō abijt in via impioꝝ. i. nō iuit. Inuenitᷣ etiā habeo habes: ſed tunc aſpiretᷣ.

Abeſtis inteſtina beſtiarū aſpiciens.

Abeſus ſa ſū penł. ꝓdu. i. circūquaq̃ comeſtus ⁊ corroſus ⁊ cōponitᷣ ex am qō eſt circū: ⁊ eſus ſa ſum.

Abgrego gas gaui gare. i. diſſociare: ⁊ ab ⁊ grego gas: qō nō eſt in vſu. ⁊ cor. gre.

Abia indeclinabile accētuatᷣ in fine. vnde de vita abia. Si aūt declinetur abia abie: vł abias abie: tunc non acuitᷣ in vltima: penultima tñ ſemꝑ ꝓdu. ⁊ interpretatᷣ abia pater dñs: vel pater fuit.

Abiectus. ab abijcio cis deriuatᷣ abiectus cta ctū. i. ꝓcul iactus: vilis vel cōtemptus. ⁊ cōparatᷣ: vt abiectior tiſſim⁹. vñ abiecte ti⁹ ſime aduer. ⁊ h̃ abiectio onis. i. ꝓcul iactio vel vilitas vel contemptus.

Abiecula le penł. cor. dimi. i. parua abies: ⁊ eſt ibi i vocalis ⁊ eſt quinq̃ ſyllabarū abiecula.

Abiegnus. ab abies dᷣ abiegnus gna gnū penul. ꝓdu. ⁊ abienus na nū in eodem ſenſu ſm quoſdam. i. de abiete. vñ Priſ. in. ij. maio. vbi agit de formis poſſeſſiuoꝝ q̃ſi in pncipio dicit: ⁊ fere oīa ad materiā ꝑtinentiā e breuē añ us habent: vt plūbeus: ſtāneus. Inueniuntᷣ eni pauca ſine e vt quernus: colurnus: abiegnus: oleaginus. In fine etiaꝫ predicti ſcd̄i libri dicit ſic: Gnus quoq̃ vel gna vel gnū terminantia longā habēt vocalē penul. vt a ſto ſtagnū: a malo malignus abiegnus pelign⁹. Itē inuenitᷣ abienus ſine g. vñ Priſ. in. ij. li. vbi agit de formatiōe poſſeſſiuoꝝ deſinentiū in nus dicit: Inuenitᷣ aūt in quibuſdā a longa añ nus: vt romanus: in alijs e longa: vt terrenus: abienus alienus. vidēs ḡ ꝙ Priſ. dicit abiegn⁹ ꝑ g in duob⁹ locis in vno vō loco dicit abien⁹ ſine g. Sꝫ pōt dici ꝙ ab abies deſcendit abiegnus ꝑ g: ſed abienus ſine g in alia ponitᷣ ſignificatione: ⁊ eſt nomē patriū ſm quoſdam. vel dic ꝙ abiegn⁹ ꝑ g deſcēdit ab abies ſm Priſ. ⁊ ꝙ dicit abien⁹

ꝑ vnū n ⁊ ſine g: loquit̄ Priſ. ſm antiquoꝝ opionē. Quidā tñ dicūt ꝙ abiegn⁹ ⁊ abienus idē ſignt: vt dixi in principio. vñ ⁊ in. iij. li. Regū ca. v. ⁊ vi. inuenit̄: De lignis abiegnis vel abienis legi pōt. cōioꝛ tñ lr̄a eſt abiegnis ꝑ g.

A biens pticipiū de abeo abis facit gtm̄ abeūtis: ſicut iens euntis: preteriens ꝑtereuntis: ſicut dicā in eo is plenius.

A biens in abiegnus exponit̄.

A abies abietis fe. ge. arboꝛ qdā eſt dicta ab abeo abis: qꝛ cito ⁊ longe ſurſū abeat ⁊ in excelſū ꝓmineat: ⁊ coꝛ. e an̄ t vt abietis. Eſt aūt ⁊ abies expers terreni humoꝛis: ac proinde habilis ⁊ leuis eſt: cādoꝛē hꝫ ⁊ ſine nodo eſt ⁊ plana ⁊ odoꝛifera: ⁊ venenoſis aīalibus inimica eſt ſm Iſido.

A bietarius rij. i. carpentari⁹ qui de abiete operat̄: ⁊ eſt ibi i vocalis: ⁊ dicit̄ ab abies.

A bigeatus ab abiges gis dicit̄. vide in abigeus.

A biges gis. i. fur iumētoꝝ ⁊ pecoꝝ: eo ꝙ ipſa abigat alioꝛſū vt cōpetēti⁹ ea furari poſſit. ⁊ dr̄ ab abigo gi: ⁊ coꝛ. i an̄ g.

A bigeus. ab abigo gis dr̄ h̄ abigeus gei: idē qd̄ abactoꝛ: ⁊ abiges gis. i. fur iumentoꝝ ⁊ pecoꝝ: eo ꝙ ipſa alioꝛſū abigat: vt cōpetentius ea furari poſſit. vñ hic abigeatus tus tui tale furtū. ⁊ dicit̄ etiā abigeatus ipſa terrefactio pecorū. ⁊ abigeus qui ea terrefacit vel cū virga vel cū mantello vel alio mō ſm Hu. Dicit̄ etiā abigeus ſm Papi. qui ſeducit ſeruū alienū vel pecus.

A bigo gis egi actū. i. fugare ⁊ ſepare: ex ab ⁊ ago gi: ⁊ ē abigere pecus a tecto in paſcua agere. Inigere vō eſt pecus a paſtu in tectū agere: ⁊ coꝛ. penul. abigo gis ſicut ambigo i. dubito. vñ Grecismus: Qd̄ remoues abigis dubitaſq; qd̄ ambigis eſſe. Gene. xv. Deſcenderūtq; vt volucres ſuper cadauera: ⁊ abigebat eas abꝛaam.

A bijcio cis ieci iectū cōponit̄ ex ab ⁊ iacio cis: ⁊ mutat̄ a i i ⁊ ſic ſcribit̄ ꝑ geminū i: ⁊ eſt abijcere longe iacere: reijcere vilipendere. ⁊ ſm Papi. abijcere ⁊ ꝓijcere ſic diſtinguūt̄ qꝛ qd̄ in deſpectiōe ⁊ neglecto eſt h̄ abijcit̄. qd̄ vō foris ē penitus a ſalute ⁊ ab aptitudine alienū h̄ ꝓijcit̄: ⁊ coꝛ. penul. abijcio cis. iacio enī iacis coꝛ. primā.

A bimelech interpꝛetat̄ pr̄ meus rex vel pr̄is mei regnū.

A bintestato. i. ſine teſtamēto: aduer. vt iſte moꝛtuus eſt ab inteſtato. i. ſine teſtamento: ⁊ cōponit̄ ex ab ⁊ inteſtatus inteſtata inteſtatū.

A byſſus abyſſi fe. ge. eſt ꝓfunditas aquaꝝ impenetrabilis vel ſpelunca aquarū latitantiū. vñ fontes ⁊ flumina ꝓcedunt. ſ. pelagus. ⁊ dicit̄ abyſſus quaſi adipſus eo ꝙ oēs aque ad ipſam reuertunt̄ tanq; ad matrē: vel quaſi abuiſus. i. abſq; viſu: qꝛ eius altitudo cerni nō pōt. vñ ꝓfunditas ſcripturaꝝ dr̄ abyſſus. vel abyſſus dicit̄ q̄ſi ſine byſſo i. ſine candoꝛe ſm quoſdā.

A bitio onis fe. ge. i. receſſio: ab abeo abis.

A biuratio onis fe. ge. eſt rei credite abnegatio: ſicut infra dicet̄ in inficioꝛ aris.

A blactatio. ab ablacto ctas dicit̄ ablactatus ta tū. inde per formatiōē h̄ ablactatio onis. i. a lacte remotio. ⁊ vt dicit magiſter in hiſtoꝛijs triplex eſt ablactatio. prima eſt a lacte māme: q̄ fit in tertio āno: ſcd̄a a lacte infantie q̄ fit in ſeptimo āno: tertia a lacte pueritie q̄ fit in duodecīo āno ⁊ ſic amouet̄ puer a nutrice ⁊ a pedagogo ⁊ a tutoꝛe.

A blacto ctas ctaui ctatū cōponit̄ ex ab ⁊ lacto ctas: ⁊ eſt ablactare a lacte extrahere vel remouere: ſegregare. Et vt dicit Grecism⁹: Ablactat puerū quē mater ad vbera poꝛtat. Ut lac ſugat ab his: ablactat eū remouēdo. j. li. Regū. ca. j Et mane donec ablactas eum.

A blatiuus. ab aufero aufers dicit̄ ablatus ta tū: ⁊ hic ablatiuus tiui pro quodā caſu qui ꝓpꝛie eſt auferentiū: ⁊ ablatiuus ua uū qui aufert.

A bligurio ginis fe. ge. i. ꝓdigalitas: deuaſtatio. ⁊ deriuat̄ ab abligurio: ⁊ ꝓdu. ri.

Abligurio ris riui rire ritū: ex ab ⁊ ligurio ris cōponit̄ ⁊ eſt obligurire abſumere: deuaſtare: ⁊ eſt neutrū: ⁊ ꝓdu. gu.

A blucinatio onis fe. ge. i. lucis alienatio ⁊ abſentatio. ⁊ deriuat̄ ab ablucino nas: qd̄ cōponit̄ ex ab ⁊ lucino nas.

A bluo abluis lui ablutū: ex ab ⁊ luo luis cōponit̄: ⁊ eſt abluere lauare: purgare: ſoꝛdes ⁊ lues remouere: vel cōſumere abluendo. vñ ablutus ta tū penul. pꝛodu. de hoc etiam require in luo luis.

A blutes ablutiū pluralis numeri ſunt loca cenoſa ⁊ aqua plena: que ⁊ ablutia ablutioꝝ dicunt̄: ⁊ dicunt̄ ſic ab abluendo ꝑ ꝯtrariū: qꝛ minime ſunt abluta.

A blutio onis fe. ge. mundatio ſoꝛdiū ſm Papi. ⁊ dicit̄ ab abluo abluis.

A bnepos potis maſ. ge. eſt filius ꝓnepotis dictus: qꝛ ſeiungit̄ a nepote. eſt enī inter illū ⁊ nepotē ꝓnepos ſm Pap. ⁊ coꝛ. penul. abnepos.

A bnoꝛmis in noꝛma exponit̄.

A bnuo is nui nutū: ex ab ⁊ nuo is: ⁊ ē abnuere recuſare ꝯdicere ꝓhibere: ⁊ ē actiuū. iij. Reg. xx. ca. Miſit enī ad me ꝓ vxoꝛibus meis ⁊ filijs ꝓ argento ⁊ auro ⁊ nō abnui.

A boleo les leui vel abolui letū vl̄ litū: ex ab ⁊ oleo les cōponit̄: ⁊ ē abolere idē qd̄ delere: ⁊ inde abolit⁹ ta tū: ⁊ h̄ abolitio onis: ⁊ coꝛ. primā oleo les. vñ abolet penul. coꝛ.

A bolitus ta tū penl̄. coꝛ. i. deletus: deſtruct⁹: ab aboleo les dicit̄: ⁊ a gtō aboliti: addita o fit abolitio. i. deletio: Ro. iiij. Exinanita eſt fides: abolita eſt ꝓmiſſio.

A bolla le: genus veſtis ſenatoꝛie: ⁊ dicit̄ ſic q̄ſi abulla: eo ꝙ vndiq; ſit bullata ⁊ geminata.

A bominoꝛ naris nat⁹ ſū cōponit̄ ex ab ⁊ ominoꝛ naris qd̄ eſt auguroꝛ. ⁊ ē abominari abhoꝛrere: aliqd cū execratōe repellere: execrari: deteſtari: vel malū oē imprecari. vñ h̄ abominiū nij. i. execratio: ⁊ h̄ abominariū liber vbi abominatiōes ſcribebant̄: ⁊ coꝛ. mi abominoꝛ: ⁊ eſt verbū deponēs: Ro. ij. Qui abominaris idola ſacrilegiū facis.

Aboꝛigines penl̄. coꝛ. ex ab ⁊ oꝛigo cōponit̄. ⁊ declinat̄ pluraliter hę aboꝛigines aboꝛiginū: qd̄ ⁊ in ſingulari dicit̄ h̄ aboꝛigo aboꝛiginis: ⁊ ſunt aboꝛigines ſupflui frutices q̄ nō naturaliter ſed vitioſe in arboꝛibus ⁊ campis oꝛiunt̄: ⁊ dicunt̄ aboꝛigines q̄ſi ſeoꝛſū ab oꝛigine: nō qꝛ nō hēat oꝛiginē ſed qꝛ nō naturalē. Itē ex eiſdē cōponit̄: ⁊ dicit̄ hic ⁊ hec aboꝛigines huius aboꝛiginis. i. ruſtic⁹ agreſtis ignobilis. vñ Saluſti⁹: Cūq; his aboꝛigines gen⁹ hoīū agreſte. ⁊ dicunt̄ aboꝛigines q̄ſi ſeoꝛſum ab oꝛigine: non qꝛ oīno careant oꝛigine: ſed qꝛ eoꝝ oꝛigo ignoꝛat̄. Nā vt dicit Hoꝛa. in pꝛimo li. epi. Nec vixit male q̄ natus moꝛienſq; fefellit. Non enī ſcribunt̄ genealogie ruſticoꝝ nec tradunt̄ memoꝛie: ſicut genealogie nobilium: ⁊ inde aboꝛigineus nea neū.

A boꝛioꝛ reris vel aboꝛiris aboꝛtus ſum: ex ab ⁊ oꝛioꝛ cōponit̄. vide in oꝛioꝛ retro.

A boꝛtio tis tiui ire titū. i. aboꝛtiuū facere: ⁊ deriuat̄ ab aboꝛtus ta tū. Job. xxi. Bos eoꝝ cōcepit ⁊ nō aboꝛtiuit.

A boꝛtiuus ua uū. i. nō ſuo vel nō recte tpe oꝛtus: ⁊ deriuat̄ ab aboꝛioꝛ riris: ⁊ ſubſtātiue dicit̄ hoc aboꝛtiuū tiui qd̄ aboꝛit̄. Job. iij. Aut ſicͭ aboꝛtiuū abſcōditū nō ſubſiſterē.

A boꝛtus ta tū dr̄ ab aboꝛioꝛ riris: ⁊ dicit̄ aboꝛt⁹ nō qꝛ non oꝛiat̄: ſed qꝛ aboꝛiat̄: qui. ſ. naturaliter nō eſt oꝛtus.

A bꝛa abꝛe ancilla libera. ⁊ dicit̄ abꝛa q̄ſi abara: qꝛ ab aram ſeruū liberū faciebat ſm Hug. ⁊ nō dꝫ accentuari in fine. Judith. x. Impoſuit itaq; abꝛe ſue aſcopā vini.

A bꝛā cōponit̄ ab abba qd̄ eſt pater ⁊ rā qd̄ eſt excelſus. vñ abꝛā quaſi abarā. i. pr̄ excelſus: ⁊ addita eſt ei a littera ⁊ dictus eſt abꝛaā qd̄ ſonat pr̄ multarū ⁊ ſubaudit̄ gentiū. Geñ. xvij. Nec vltra vocabit̄ nomen tuū abꝛā: ſed appellaberis abꝛaam: qꝛ patrē multarū gentiū ꝯſtitui te. vel vt alij volunt abꝛaam pꝛimū dictus eſt abꝛā. i. pater videns populū. ſ. iſraeliticū tm̄: dictus eſt poſtea abꝛaā qd̄ interpꝛetat̄ pater multarū gentiū: qd̄ erat adhuc ꝑ fidē futurā gentiū nō habet̄ in noīe ſed ſubaudit̄ ⁊ accentuat̄ in fine abꝛā ſiue abꝛaā: ⁊ caret aſpiratione vtrobiq;. vide in ur.

A bꝛenunciatio as aui atū cōponit̄ ex ab ⁊ renūcio as: ⁊ eſt abꝛenunciare a ſe renunciādo remouere: renuere: poſtponere deſpicere: ⁊ in eodē ſenſu ꝯſtruit̄ cū datiuo ⁊ actō: ⁊ ſcribit̄ ꝑ c: ſicut nuncio as.

Abrogo gas penul.coꝛ.ex ab ꝛ rogo gas.ſed arrogo ꝑ duo r cōponit̄ ex ad ꝛ rogo gas. De hoc infra dicam in rogo gas.ꝛ eſt abꝛogare delere:deſtruere: ex toto legē ſubuertere ꝛ denegare.

Abꝛotanū ni herba eſt virtutē habens calidā: q̄ſi affrotanū ab affrodita qͦ eſt venus.

Abꝛotoniū nij.ab affros qͦ eſt ſpuma dr̄ hec abꝛotoniū nij fe.ge.nomē mulieris:quaſi affrodoniū.i.venuſcula: ꝛ eſt impoſitū cauſa adulatiōis ſm̄ Hug.ꝛ eſt grecū ſm̄ Pap. ꝛ interpretat̄ amplexib⁹ apta.

Abs prepoſitio in quibuſdā pꝛo ab cū dictiōib⁹ a c incipie̅tibus cōponit̄:vt abſcōdo:abſcedo:abſcido.Et ſcias ꝙ a ab abs fere eādē ſignificatiōis vim habēt. De hoc dixi ſupra in pꝛima parte:in tractatu de ſyllaba:in ca.de b.

Abſolon interpretat̄ pax patris ꝑ antifraſim: qꝛ bellū geſſit contra patrem.

Abſcedo dis ceſſum.i.aliquo cedere ꝛ abſentari:ꝛ cōponit̄ ex abs ꝛ cedo dis ceſſi.

Abſcidit ſi cōponat̄ ex ab ꝛ ſcindo dis coꝛ.pe.ſic ſcidit ꝑmā ꝛ ē ꝑteritū.ꝛ declinat̄ abſcindo dis ſcidi ſciſſu̅. Si vo cōponat̄ a cedo dis ꝛ abs ꝑpōne,ꝓdu.penl̄.in p̄nti ꝛ in ꝑterito.ꝛ declinat̄ abſcido dis di diſti ſciſu̅ ꝑ vnū s in ſup.

Abſcido dis di ſciſſū penl̄.ꝓdu.i.incidere:diſcidere ſeparē cedēdo.ꝛ cōponit̄ ab abs ꝛ cedo dis cecidi ceſum.vn̄ abſciſus ſa ſum ꝑ vnū s penul.ꝓducit.

Abſcindo dis ſcidi ſcindere abſciſſum ꝑ duo s in ſup.cōponitur ex ab ꝛ ſcindo dis: ꝛ eſt abſcindere ab vno in aliud ſcindere.vnde abſciſſus ſa ſum.

Abſciſſus ſa ſum ꝑ geminū ſſ.vide in abſcindo.

Abſciſus ſa ſum,ꝓdu.penulti.ꝑ vnū s.i.inciſus.abſcido dis Dan̄.ij.Donec abſciſus eſt de mōte lapis ſine manib⁹.

Abſcōdo dis di vel didi dere abſcōſu̅ vl̄ abſcōditū idē eſt qͦ occultare.ꝛ componit̄ ab abs ꝛ cōdo dis.ꝛ hꝫ duplex ꝑteritū ꝛ duplex ſupinū.vnde abſcōſus ſa ſum:ꝛ abſcōditus ta tū penul.coꝛ.

Abſens.ſenſus cōponit̄ cū ab: ꝛ dicit̄ hic ꝛ hec ꝛ hoc abſens tis: quod nō eſt ſubiectū alicui coꝛpoꝛeo ſenſui q̄ntūcunq̄ ſit pꝛopꝛie.vn̄ abſens dicit̄ q̄ſi a ſenſib⁹ remot⁹.vn̄ abſenter aduerb.ꝛ hec abſentia tie.ꝛ abſento tas.i.amouere: abſens facere.vnde abſentane⁹ nea neū q̄ ſe ſemꝑ abſentat. Pōt etiā deriuari ab abſum abes.

Abſentio tis ſenſi tire:ꝛ etiā abſentoꝛ tiris in eodē ſenſu inuenit̄.i.diſſentire.ꝛ cōponit̄ ex ab ꝛ ſentio tis.

Abſida de grecū ꝛ interꝑtat̄ lucida.i.lat⁹ edificij:vel triuia eo ꝙ lumine accepto ꝑ arcū reſplēdeat ꝛ lumē faciat.

Abſyntbiū thij grecum eſt ꝛ eſt amara herba ſm̄ Papi. Et ſcias ꝙ t remanet in ſuo ſono: cū t ſequat̄ aſpiratio ſicut in choꝛinthios.

Abſis ſidis fe.ge.idē ē qͦ abſida. Itē abſis dr̄ ꝑncipiū exaltatiōis planete in ſuo circulo.i.illa pars circuli in q̄ planeta incipit eleuari.vel abſis vel aſſis dicit̄ illa pars circuli in q̄ planeta adeo diſtat a ſole ꝙ amplius diſtare nō pōt.

Abſyntbes this gēma eſt nigra ꝛ pōderoſa q̄ calefacta/igni ſeptē dieb⁹ caloꝛē tenet.

Abſolut⁹.ab abſoluo is qͦ ē a vinculo vl̄ impedimēto abſoluere vel liberare dr̄ abſolut⁹ ta tū.vn̄ ꝛ q̄dā noīa dicūt̄ abſoluta:qꝛ per ſe dicta dant intelligi q̄cq̄d eis ꝯueniēter pōt addi:vt de⁹ me⁹ rō.Et q̄dā vba dicunt̄ abſoluta.i.nō trāſitiua:vl̄ abſoluta.i.nō diſcretiua rei ad rē in ſua ſignificatiōe: vel abſoluta.i.ꝑfecta: q̄ nō deficiūt in aliquo ſui modo.Et abſolutū.i.nō relatū.i.nō reſpectu alicui⁹ dictū. Et cōparat̄ abſolutioꝛ tiſſim⁹.vnde abſolute tius tiſſime aduerbiū.Et cōponit̄ inabſolutus ta tū.

Abſono nas.ſono nas cōponit̄ cū ab: ꝛ dr̄ abſono nas nui nitū.i.diſcoꝛdare.vn̄ abſonāt̄.i.diſcoꝛdāter.ꝛ hec abſonātia.i.diſcoꝛdātia vel diſcoꝛdia. Abſon⁹ na nū.i.diſſidēs ꝛ diſcoꝛdās vel nō ꝯſonās: ſic abſonātia ſepe ponit̄ pꝛo nō ſonātia.ꝛ coꝛ.abſono nas hāc ſyllabā ſo.

Abſon⁹ na nū coꝛ.ſo.in abſono nas vide.

Abſoꝛpt⁹ ta tū.i.euacuat⁹ vl̄ valde ſoꝛpt⁹ in ſoꝛbeo bes vide Proch abſoꝛpti ſunt iuncti petre iudices eoꝝ.

Abſtemi⁹. Temetū cōponit̄ cū abſtineo nes: ꝛ dicit̄ abſtemius mia miū.i.abſtinēs ſobꝛi⁹.ꝛ dicit̄ abſtemi⁹ q̄ſi abſtinens a temeto ſiue vino: licꝫ generaliter abſtemius dicatur abſtinens.

Abſtinētia tie foꝛmat̄ ab abſtinēs ti addita a:ꝛ accipit t ſonū de c.ꝛ eſt abſtinētia q̄nq̄ vitiū q̄nq̄ virt⁹. Vn̄ Greg.i paſto. Admonēdi ſunt abſtinētes vt nouerint: qꝛ tūc placentē deo abſtinētiā offerūt: cū ea q̄ ſibi de alimēt̄ detrabunt indigētib⁹ largiunt̄. Nō eni deo ſꝫ ſibimetipſi q̄ſq̄ ieiunat ſi ea q̄ vētri ad tp̄s ſubtrabit nō paupib⁹ tribuit: ſꝫ vētri poſtmodū offerēda cuſtodit. Et Iſi. dicit: Qui cibis abſtinēt ꝛ mala agūt demones imitant̄ quib⁹ nō eſt eſca ſed nequitia ſemꝑ adeſt.

Abſtineo nes nui ſtentū:longe ab aliquo tenere.ꝛ cōponit̄ ex ab ꝑpōne ꝛ teneo nes e mutato in i.ꝛ cōſtruit̄ q̄nq̄ cū actō ꝛ ablt̄ō cū ꝑpōne vl̄ ſine ꝑpōne: ꝛ eſt idem ſenſus: vt abſtineo me vino vl̄ a vino.vn̄ abſtinēs tis ꝑticipiū ꝛ nomē: ꝛ tūc cōparat̄ abſtinēs tioꝛ tiſſim⁹.ꝛ coꝛ.ſti abſtineo nes: ꝛ ſilr̄ abſtinēs tis.

Abſtrabo bis traxi tractuꝫ cōponit̄ ex ab ꝛ trabo bis: ꝛ eſt abſtrabere in aliā partē trabere:lacerare:abſcindē.ꝛ coꝛ.tra: ꝛ aſpirat̄ bo.

Abſtrudo dis truſi truſum cōponit̄ ex abs ꝛ trudo dis: ꝛ ē vbū actiuū: ꝛ ꝓdu.tru.ꝛ eſt abſtrudere includē abſcondē.

Abſum abes affui abſens affutur⁹ ex ab ꝛ ſum: ꝛ eſt abeſſe lōge eē ibi: vl̄ a ſenſu coꝛpoꝛeo diſtare. ſꝫ deeſſe eſt idē qͦ abeſſe vl̄ deficē. Vō ꝓpꝛie abeſt: ſꝫ vinū deeſt: abeſt qͦ alibi eſt: deeſt qͦ deficit ꝛ nō habet: ſic dic̄ Hug. Grecꝯ.vo dic̄ ſic Ede deeſt quiſq̄ q̄ nō eſt nec fuit an̄. At q̄s abeſt ede qꝛ nō eſt: ſed fuit ante.

Abundo das daui dare datū componit̄ ex ab ꝛ vndo das qͦ nō eſt in vſu.vnde abundus da dū ꝛ abundās: ꝛ inde abunde ꝛ abudāter aduer. Et vide ꝙ q̄dā dicūt abūdare deriuari de habeo bes. ꝛ ita dicūt abundare ꝛ abund⁹ debere aſpirari in ꝑma ſyl.qͦ dī caret rōne ꝛ vītate vt dicit Hug. Hoc etiā dicit Priſ.q̄ vult in.viij.li. Ab vnda dicit̄ vndo das abundo inundo: ſic pꝫ ꝙ caret aſpiratiōe: cū nō poſſit aſpirari: qꝛ nulla pꝛepoſitio aſpirat̄ ſm̄ Priſcia. Et ſcias ꝙ abundare abūdat⁹ abundabit ꝛ huiuſmodi ꝓdu. da. vl̄ abundo cōponit̄ ex ab vnda de. Itē dicit̄ abundāter ab abundans tis.

Abuſio onis fe.ge. dicit̄ ab abutoꝛ teris: ꝛ fit trib⁹ modis.ſ. ꝯ vſum: vt mando tibi q̄litates q̄ſi ſalutes. ꝯ naturā: vt cū mulier parit vitulū. ꝛ ꝯ noīs etymologiā vl̄ ꝓpꝛietatē: vt a eſt ſyllaba. Et abuſio dicit̄ poetica licētia: vt cū aliq̄d fit ꝯtra hoc quod deberet.

Abuſiue.i.impꝛopꝛie quod ab vſu recedit aduerbium q̄litatis ſm̄ Papiam.

Abuſus ſus ſui.i.ꝑuerſus vſus: vl̄ ꝯtra rationē vſus. ꝛ ꝓdu. penul. ꝛ poteſt adiectiue declinari abuſus ſa ſum: ꝛ deſcēdit ab abutoꝛ teris.

Abutoꝛ teris abuſus ſum abuti.i.male vti: vel ꝑuerſe vti: ꝛ contra rationē: ꝛ ꝓdu.u. ꝛ cōponit̄ ex ab ꝛ vtoꝛ vteris: inde abuſus.

A ante C

Acaliculis indeclina.i.pincerna. ꝛ cōponit̄ ab a ꝛ calix ſm̄ Hug. vl̄ cōponit̄ ab aſſiſtēs ꝛ caliculis dtō plurali. vnde acaliculis q̄ vl̄ q̄ aſſiſtit caliculis: ſic pincerna. Caliculis ē dimi. de calix: vl̄ cōponit̄ ab a ꝛ caliculis abltō plurali ſic ſupꝛa tetigi in abatis.

Acaris.a cōponit̄ cū caris qͦ ē gr̄a: ꝛ dr̄ hic ꝛ hec acaris ridis i.nō gratioſus: q̄ſi ſine gr̄a imemoꝛ bn̄ficioꝝ. ꝛ coꝛ.ca. Ecclē.xx. Hō acaris q̄ſi ſine fabula vana vel noua. Lra autē Rabani hꝫ Hō ingrat⁹ q̄ſi acaris.

Accanto tas taui tare.i.iterū vel iuxta cantare. ꝛ cōponit̄ ex ad ꝛ canto tas: ꝛ mutat̄ d in c.

Accido dis ceſſi ceſſum cedere.i.ad aliquē cedere. ꝛ cōponit̄ ex ad ꝛ cedo dis ceſſi: ꝛ mutat̄ d in c: ꝛ ꝓdu.ce. ꝛ ex vi

prepoſitionis exigit accuſatiuū: vt accedo illū.i.cedo ad illū. vſus tñ aliquoꝝ habet vt dicaꝰ Accedo ad illū: in quo ſine dubio eſt ſuꝑfluitas prepoſitionis vel in appoſitione vel in compoſitione.

A ccelero ras raui ratū v̄bū neu. cōponiꝰ ex ad ⁊ celero ras: ⁊ mutaꝰ d in c: ⁊ ē accelerare feſtinare: ⁊ coꝛ.le. Gen.xviij Accelera tria ſata ſimile cōmiſce farine.

A ccendo dis ſum v̄bū actiuū: ⁊ cōponiꝰ ex ad ⁊ cādeo des: ⁊ mutatur d in c.

A ccento tas frequē. huiꝰ v̄bi accino nis: vel pōt eē in eodē ſenſu in quo accentuo as.

A ccentus tus tui maſ.ge. ab accino nis diciꝰ. vnde accētuo as.i. accētuatim ꝓferre. De hoc plenius dixi ſupra in p̄ncipio ſecunde partis.

A cceptio. ab accepti gtō addita o formaꝰ h̄ acceptio huius acceptiōis. Hic nota ꝙ acceptio ꝑſonarū magnū pctm̄ ē. Ad cuiꝰ intelligētiā nota ꝙ ꝑſonarū acceptio eſt cū aliq̄d ꝑſone attribuiꝰ ꝓpter ꝓpoꝛtionē dignitatis ipſiꝰ. vñ cōſiderare opoꝛtet ꝙ dignitas ꝑſone pōt attēdi dupliciꝰ. vno mō ſimpliciꝰ ⁊ ſm ſe: ⁊ ſic maioꝛis dignitatis eſt ille q̄ magis abundat in ſpūalibꝰ gr̄e donis. Alio mō ꝑ cōparationē ad bonū cōe. Contingit eñ qñq₃ ꝙ ille q̄ eſt minꝰ ſcūs ⁊ minꝰ ſciens pōt magis ↄferre ad bonū cōe: videl₃ ꝓpter potētiā vel induſtriā ſecularē: vel ꝓpter aliq̄d hmōi. ⁊ q: diſpēſatiōes ſpūaliū p̄ncipaliꝰ oꝛdinanꝰ ad vtilitatē cōe₃: ſm illud Aplī ad Coꝛ. Unicuiq₃ daꝰ manifeſtatio ſpūs ad vtilitatē. Jō qñq₃ abſq₃ acceptiōe ꝑſonarū in ſpūaliu₃ diſpēſatiōe: illi q̄ ſunt ſimpliciꝰ minꝰ boni melioꝛibꝰ p̄ferunꝰ: Sic etiā ⁊ deꝰ gr̄as gratis datas qñq₃ cōcedit minꝰ bonis. Jtē ſcias ꝙ circa ↄſāguineos p̄lati diſtinguēdū ē q: qñq₃ ſunt minꝰ boni: ⁊ ſimpliciꝰ ⁊ ꝑ reſpectū ad bonū cōe: ⁊ ſic ſi dignioꝛibꝰ p̄feranꝰ eſt pctm̄ ꝑſonarū acceptionis in diſpēſatiōe ſpūaliū: quoꝝ p̄latꝰ eccl'iaſticꝰ nō ē dñs vt poſſit eas dare ꝓ libito: ſ₃ vt diſpēſatoꝛ: ſm illud Aplī j. ad Coꝛ.iiij.a. Sic nos exiſtimet hō vt miniſtros xp̄i et diſpēſatoꝛes miniſterioꝝ dei. Qñq₃ v̄o ↄſāguinei prelati eccl'iaſtici ſunt eq̄ digni vt alij: ⁊ ſic licite pōt abſq₃ ꝑſonarū acceptiōe p̄latos ↄſāguineos ſuos p̄ferre: q: ſaltē in h̄ preeminēt: q: de ipſis magı ↄfidere pōt vt vnanimiꝰ ſecū negocia eccl'ie tractēt. Eſſet tñ h̄ ꝓpter ſcādalū dimittēdū ſi ex h̄ aliq̄ exēplū ſumerēt et ꝓpter dignitatē bona eccl'ie ↄſāguineis indignis dandi. Jtē ſm iura ſufficit eligē bonū: nō aūt req̄riꝰ ꝙ aliq̄s eligat melioꝛē. Qđ ſic intelligiꝰ q: q̄ntū ad h̄ ꝙ electio impugnari nō poſſit in foro iudiciali: ſufficit eligere bonū. nec opoꝛtet eligē melioꝛē: q: ſic oīs electio poſſit habē calūniā. S₃ q̄ntū ad ↄſcia₃ eligētis neceſſe ē eligē melioꝛē: vel ſimpliciꝰ: vl' in cōparatione ad bonū cōe. Jtē hō in iudicio debet paupi ſubuenire: ſm illud Ecc.iiij. Jn iudicādo eſto pupillis miſericoꝛs: h̄ tñ intellige q̄ntū poteſt fieri ſine leſione iuſtitie. Alioquin habet locū illud quod diciꝰ Exo.xxiij. Paupis quoq₃ non miſereberis in iudicio.

A ccepto tas. ab accipio pis deriuaꝰ acceptꝰ ta tū nomen.i. carus: placitꝰ: acceptabilis. ⁊ inde accepto tas v̄bū actiuū i. appꝛeciari vel facere acceptū. Jtē accepto ptas pōt eſſe v̄bū freq̄n. de accipio pis acceptu: u in o fit accepto tas.i. frequēter accipe. Jnueniꝰ etiā accepto abltīs de acceptꝰ aduerbialiꝰ poſitꝰ: vñ nō debet accētuari in fine. Ro.iiij. Cui deꝰ accepto fert iuſtitiā ſine operibus.

A ccerſio ſis ſiui deriuaꝰ ab accerſo ſis. Actuū.x. Accerſi ſymonē quendā qui cognominaꝰ petrus. De hoc require infra in accio cis.

A ccerſo ſis require in accio cis.

A ccido dis di caret ſuꝑ. ⁊ cōponiꝰ ex ad ⁊ cado dis mutata d in c: ⁊ coꝛ.ci. et ē accidē idē qđ euenire. vñ accidēs tis ꝓ eo qđ ē ſubſtātia. Et ſcias ꝙ accidit malū: euenit caſu: obtingit ſoꝛte: ↄtingit ſcō. Pōt ēt cōponi accido dis ex ad ⁊ cedo dis: ⁊ tūc ꝓdu.ci. ⁊ ē accidere valde vel iuxta cedere.

A ccieo cies ex ad ⁊ cieo cies cōponiꝰ. Uide in accio cis.

A ccingo gis cinxi: xi in ctū accinctū: ex ad ⁊ cingo gis mutato d in c. ⁊ eſt accingere valde cingē: p̄pare: adoꝛnare. Et nota ꝙ accingimur bellaturi: p̄cingimur ituri: ſuccingimur miniſtraturi. vñ v̄ſus: Ad pugnā cinctus: p̄e pergit: ſubq₃ miniſtrat.

A ccino nis ni centū ex ad ⁊ cano nis mutato d in c: ⁊ a in i: ⁊ ē accinē iuxta vl' iterū vl' cōcoꝛdiꝰ canere: ⁊ coꝛ.ci.

A ccio cis. cieo vl' cio cōponiꝰ cū ad: ⁊ dr̄ accieo cies ciui citū.i. appellare: aduocare. S₃ antiq̄ in tali cōpōne ſolebāt mutare d p̄pōnis in r dicētes aruolare: aruenire: arcire. ſ₃ nos dicimꝰ aduolare: aduenire: accire mutātes in cōpoſitione d in c ſeq̄nte c. Sic ḡ dr̄ accio cis ſm modernos: arcio cis ſm antiquos: ⁊ in eodē ſenſu. ⁊ ab vtroq₃ iſtoꝝ deſcēdit v̄bū deſideratiuū in ſo: vt ab arcio antiquo deberet dici arceſſo ſis. ſ₃ q: arceſſo ſis deſcēdit ab arceo ces: iō cā differētie mutatū ē p̄mū s in r in eo ꝙ deſcendit ab arcio antiquo: ⁊ diciꝰ arcerſo ſis. Jtē ab accio moderno deſcēdit acceſſo ſis. ſ₃ q: ab accedo dis ceſſi ſilr̄ deſcēdit acceſſo ſis: iō cā differētie in eo qđ venit ab accio mutatū ē p̄mū s in r: ⁊ diciꝰ accerſo ſis. Jnueniꝰ ḡ accerſo ab arcio: arceſſo ab arceo: accerſo ab accio: acceſſo ab accedo. Jnueniꝰ adhuc aliud v̄bū deſideratiuū ab accerſo deſcēdēs ⁊ eſt q̄rte ↄiugatiōis: ⁊ in eadē ſignificatōe cū eo: ⁊ h₃ r in antepenult. ſyl. ſ. accerſio ſis. Uñ in Act. aploꝝ.c.x. Uade ⁊ accerſi ſymonē quēdā. ⁊ vide ꝙ p̄dicta deſideratiua ſūt tertie ↄiugatiōis: ⁊ habēt p̄terita ⁊ ſupina ad modū q̄rte: ita dicit Hug. Priſ. etiā in pꝛimo maio. dicit: Antiquiſſimi frequēter ar pꝛo ad ponebāt. vñ oſtenditur recte dici ab arceo verbo quod nunc accio dicimus quod eſt ex ad ⁊ cio compoſitum.

A ccipio pis. Capio pis cōponiꝰ cū ad: ⁊ mutato d in c ⁊ a i i diciꝰ accipio pis pi ptū ꝑ geminū c. ⁊ īueniꝰ accipio pis in pluribꝰ ſignificatiōibꝰ. Nā accipe.i. recipe: ⁊ accipe.i. audire: ⁊ accipe.i. paſcere. Uñ Uirgi. Jllos poꝛticibꝰ rex accipiebat in amplis.i. paſcebat. Jterū accipe.i. rape. Uñ Paulus.ij. ad Coꝛ. Suſtinetis ſi q̄s vos in ſeruitutē redigi: ſiq̄s accipit. vñ h̄ accipiter tris auis: q: accipit.i. rapit. Et nota differētiā. Accipimꝰ ab alio: ſumimꝰ ipſi. Jtē ſumimꝰ ꝑ nos: accipimꝰ a nolēte: tollimꝰ a volēte: eripimꝰ vi auferimꝰ qđ dedimꝰ. Jtē auferimꝰ inuiti: ⁊ q̄cq̄d dedimꝰ adimimꝰ vi: aſſumimꝰ vſu.

A ccipiter. accipio pis idē qđ rape in vna ſignificatōe. vñ h̄ accipiter tris ꝓ q̄dā aue.ſ. ſm quoſdā ſparuiro vl' falcone vel aſture: q: accipit.i. rapit ſm Hug. Pap. v̄o dicit Accipiter auis in vngulis armata ab accipiendo dicta: q: ſibi capiat ⁊ ab alijs rapiat: iō vocaꝰ accipiter.i. raptoꝛ. ⁊ ſcribiꝰ ꝑ duo c: ⁊ coꝛ. pi vbiq₃. Ouidiꝰ de arte: Odimꝰ accipitrē: q: ſemꝑ viuit in armis. Et vt dič Ambꝛo. in hexame. vj. quinto die accipitres feruntꝰ dirā in eo aduerſus pꝛopꝛios fetus habere inclementiā. Nā vbi eos aduerterint tētare volatꝰ p̄moꝛdia: e nidis eijciūt ſuis ↄtinuoq₃ eliminant: ⁊ ſi moꝛanꝰ ꝓpullāt pēnis atq₃ p̄cipitāt: v̄berāt alis cogūtq₃ audere que trepidāt nec eis poſtea deferūt minꝰ alimonie. Quid mirū cū ſi rapere aſueti nutrice faſtidiūt. Cōſideremꝰ ad h̄ eos eē generatos: vt etiā aues ad canendū formido exerceat nec paſſim cura relaxent: ſ₃ pericula a p̄donibꝰ declinādā ꝓſpiciāt. Deinde cū his nā q̄dā p̄dicādi munus inoleuerit: magis a tenera etate pullos ſuos inſtituere videnꝰ ad p̄edā q̄₃ paſtus abdicare cōpēdijs. Cauent ne in tenera etate pingueſcāt ne ſoluanꝰ delitijs: ne marceſcāt ocio: ne diſcāt cibū magı expectare q̄₃ querere: ne mature ſue deponāt vigoꝛem: intermittūt ſtudia nutriēdi: vt in vſus rapiēdi audere cōpellāt.

A cclino nas naui natū cōponiꝰ ex ad ⁊ clino nas: ⁊ mutaꝰ d in c. ⁊ eſt acclinare ad ſe vel ad aliud flectere. vñ h̄ ⁊ h̄ acclinis ⁊ h̄ ne: ⁊ acclinꝰ na nū in eodē ſenſu. ⁊ ꝓdu.cli. Uñ in auroꝛa diciꝰ Debebant baculis aclinia coꝛpoꝛa viri.i. flexa ſiue incuruata. ⁊ ab acclino nas deriuaꝰ h̄ acclinatoriū rij locꝰ in quo acclinari ⁊ requieſcere poſſumꝰ: vl' ſuꝑ qđ acclinaꝰ: vt culcitra vel puluinar.

A ccola le cōis ge. diciꝰ ab accolo lis: ⁊ ſunt accole aduētitij

Abrogo gas penul.coꝛ.ex ab ꝛ rogo gas.ſed arrogo ꝑ duo r cõponitᷣ ex ad ꝛ rogo gas. De hoc infra dicam in rogo gas. ꝛ eſt abrogare delere: deſtruere: ex toto legẽ ſubuertere ꝛ denegare.

Abrotanũ ni herba eſt virtutẽ habens calidã: q̃ſi affrotanũ ab affrodita qđ eſt venus.

Abrotoniũ nij.ab affros qđ eſt ſpuma dr̃ hec abrotoniũ nij fe.ge.nomẽ mulieris: quaſi affrodoniũ.i.venuſcula: ꝛ eſt impoſitũ cauſa adulatiõis ſcḋm Hug. ꝛ eſt grecũ ſcḋm Pap. ꝛ interpretatᷣ amplexib⁹ apta.

Abs prepoſitio in quibuſdã pro ab cũ dictiõib⁹ a c incipiẽtibus cõponitᷣ: vt abſcõdo: abſcedo: abſcido. Et ſcias ꝙ a ab abs fere eãdẽ ſignificatiõis vim habẽt. De hoc dixi ſupra in pꝛima parte: in tractatu de ſyllaba: in ca. de b.

Abſolon interpꝛetatᷣ pax patris ꝑ antifraſim: qꝛ bellũ geſſit contra patrem.

Abſcedo dis ceſſum.i.aliquo cedere ꝛ abſentari: ꝛ cõponitᷣ ex abs ꝛ cedo dis ceſſi.

Abſcidit ſi cõponatᷣ ex ab ꝛ ſcindo dis coꝛ.pe.ſic ſcidit pꝛimã ꝛ ẽ ꝑteritũ. ꝛ declinatᷣ abſcindo dis ſcidi ſciſſuꝫ. Si vo cõponatᷣ a cedo dis ꝛ abs ꝑpõne ꝓdu.penl.in pñti ꝛ in ꝑterito. ꝛ declinatᷣ abſcido dis di diſi ſciſuꝫ ꝑ vnũ s in ſup.

Abſcido dis di ſciſũ penl. ꝓdu.i.incidere: diſcidere ſepare cedẽdo. ꝛ cõponitᷣ ab abs ꝛ cedo dis cecidi ceſum. vñ abſciſus ſa ſum ꝑ vnũ s penul. ꝓducit.

Abſcindo dis ſcidi ſcindere abſciſſum ꝑ duo s in ſup. cõponitur ex ab ꝛ ſcindo dis: ꝛ eſt abſcindere ab vno in aliud ſcindere. vnde abſciſſus ſa ſum.

Abſciſſus ſa ſum ꝑ geminũ ſſ. vide in abſcindo.

Abſciſus ſa ſum, ꝓdu.penulti. ꝑ vnũ s.i.inciſus. abſcido dis Dañ.ij. Donec abſciſus eſt de mõte lapis ſine manib⁹.

Abſcõdo dis di vel didi dere abſcõſuꝫ vł abſcõditũ idẽ eſt qđ occultare. ꝛ componitᷣ ab abs ꝛ cõdo dis. ꝛ hꝫ duplex pꝛeteritũ ꝛ duplex ſupinũ. vnde abſcõſus ſa ſum: ꝛ abſcõditus ta tũ penul.coꝛ.

Abſens. ſenſus cõponitᷣ cũ ab: ꝛ dicitᷣ hic ꝛ hec ꝛ hoc abſens tis: quod nõ eſt ſubiectũ alicui coꝛpoꝛeo ſenſui q̃ntũcunq; ſit pꝛopꝛie. vñ abſens dicitᷣ q̃ſi a ſenſib⁹ remot⁹. vñ abſenter aduerb. ꝛ hec abſentia tie. ꝛ abſento tas.i. amouere: abſens facere. vnde abſentane⁹ nea neũ q̃ ſe ſemꝑ abſentat. Põt etiã deriuari ab abſum abes.

Abſentio tis ſenſi tire: ꝛ etiã abſentoꝛ tiris in eodẽ ſenſu inuenitᷣ.i.diſſentire. ꝛ cõponitᷣ ex ab ꝛ ſentio tis.

Abſida de grecũ ꝛ interꝑtatᷣ lucida.i.lat⁹ edificij: vel triuia eo ꝙ lumine accepto ꝑ arcũ reſplẽdeat ꝛ lumẽ faciat.

Abſynthiũ thij grecum eſt ꝛ eſt amara herba ſcḋm Papi. Et ſcias ꝙ t remanet in ſuo ſono: cũ t ſequatᷣ aſpiratio ſicut in choꝛinthios.

Abſis ſidis fe.ge.idẽ ẽ qđ abſida. Itẽ abſis dr̃ ꝑncipiũ exaltatiõis planete in ſuo circulo.i.illa pars circuli in q̃ planeta incipit eleuari. vel abſis vel aſſis dicitᷣ illa pars circuli in q̃ planeta adeo diſtat a ſole ꝙ amplius diſtare nõ põt.

Abſynthes this gẽma eſt nigra ꝛ põderoſa q̃ calefacta igni ſeptẽ dieb⁹ caloꝛẽ tenet.

Abſolut⁹. ab abſoluo is qđ ẽ a vinculo vł impedimẽto abſoluere vel liberare dr̃ abſolut⁹ ta tũ. vñ ꝛ q̃dã noĩa dicũtᷣ abſoluta: qꝛ per ſe dicta dant intelligi q̃cq̃d eis ↄueniẽter põt addi: vt de⁹ me⁹ rõ. Et q̃dã v̄ba dicuntᷣ abſoluta.i.nõ trãſitiua: vł abſoluta.i.nõ diſcretiua rei ad rẽ in ſua ſignificatiõe: vel abſoluta.i.ꝑfecta: q̃ nõ deficiũt in aliquo ſui modo. Et abſolutũ.i.nõ relatũ.i.nõ reſpectu alicui⁹ dictũ. Et cõparatᷣ abſolutioꝛ tiſſim⁹. vnde abſolute tius tiſſime aduerbiũ. Et cõponitᷣ inabſolutus ta tũ.

Abſono nas. ſono nas cõponitᷣ cũ ab: ꝛ dr̃ abſono nas nui nitũ.i.diſcoꝛdare. vñ abſonantᷣ.i.diſcoꝛdãter. ꝛ hec abſonãtia.i.diſcoꝛdãtia vel diſcoꝛdia. Abſon⁹ na nũ.i.diſſidẽs ꝛ diſcoꝛdãs vel nõ ↄſonãs: ſic abſonãtia ſepe ponitᷣ pꝛo nõ ſonãtia. ꝛ coꝛ. abſono nas hãc ſyllabã ſo.

Abſon⁹ na nũ coꝛ.ſo. in abſono nas vide.

Abſoꝛpt⁹ ta tũ.i.euacuat⁹ vł valde ſoꝛpt⁹ in ſoꝛbeo bes vide Proch abſoꝛpti ſunt iuncti petre iudices eoꝝ.

Abſtemi⁹. Temetũ cõponitᷣ cũ abſtineo nes: ꝛ dicitᷣ abſtemius mia miũ.i.abſtinẽs ſobꝛi⁹. ꝛ dicitᷣ abſtemi⁹ q̃ſi abſtinens a temeto ſiue vino: licꝫ generaliter abſtemius dicatur abſtinens.

Abſtinẽtia tie formatᷣ ab abſtinẽs ti addita a: ꝛ accipit t ſonũ de c. ꝛ eſt abſtinẽtia q̃nq; vitiũ q̃nq; virt⁹. Vñ Greg.i paſto. Admonẽdi ſunt abſtinẽtes vt nouerint: qꝛ tũc placentẽ deo abſtinẽtiã offerũt: cũ ea q̃ ſibi de alimẽtꝭ detrahunt indigẽtib⁹ largiuntᷣ. Nõ eñi deo ſꝫ ſibimetipſi q̃ſq; ieiunat ſi ea q̃ v̄etri ad tp̃s ſubtrahit nõ paupib⁹ tribuit: ſꝫ v̄etri poſtmodũ offerẽda cuſtodit. Et Iſi. dicit: Qui cibis abſtinẽt ꝛ mala agũt demones imitantᷣ quib⁹ nõ eſt eſca ſed nequitia ſemꝑ adeſt.

Abſtineo nes nui ſtentũ: longe ab aliquo tenere. ꝛ cõponitᷣ ex ab ꝑpõne ꝛ teneo nes e mutato in i. ꝛ cõſtruitᷣ q̃nq; cũ actõ ꝛ abltõ cũ ꝑpõne vł ſine ꝑpõne: ꝛ eſt idem ſenſus: vt abſtineo me vino vł a vino. vñ abſtinẽs tis ꝑticipiũ ꝛ nomẽ: ꝛ tũc cõparatᷣ abſtinẽs tioꝛ tiſſim⁹. ꝛ coꝛ. ſti abſtineo nes: ꝛ ſilr̃ abſtinẽs tis.

Abſtraho his traxi tractuꝫ cõponitᷣ ex ab ꝛ traho his: ꝛ eſt abſtrahere in aliã partẽ trahere: lacerare: abſcindẽ. ꝛ coꝛ. tra: ꝛ aſpiratᷣ ho.

Abſtrudo dis truſi truſum cõponitᷣ ex abs ꝛ trudo dis: ꝛ ẽ v̄bũ actiuũ: ꝛ ꝓdu. tru. ꝛ eſt abſtrudere includẽ abſcondẽ.

Abſum abes affui abſens affutur⁹ ex ab ꝛ ſum: ꝛ eſt abeſſe lõge eẽ ibi: vł a ſenſu coꝛpoꝛeo diſtare. ſꝫ deeſſe eſt idẽ qđ abeſſe vł deficẽ. Nõ ꝓpꝛie abeſt: ſꝫ vinũ deeſt: abeſt qđ alibi eſt: deeſt qđ deficit ꝛ nõ habetᷣ: ſic dicᷣ Hug. Greciſ. vo dicᷣ ſic Ede deeſt quiſquã q̃ nõ eſt nec fuit añ. At q̃s abeſt ede qꝛ nõ eſt: ſed fuit ante.

Abundo das daui dare datũ componitᷣ ex ab ꝛ vndo das qđ nõ eſt in vſu. vnde abundus da dũ ꝛ abundãs: ꝛ inde abunde ꝛ abũdãter aduer. Et vide ꝙ q̃dã dicũt abũdare deriuari de habeo bes. ꝛ ita dicũt abundare ꝛ abund⁹ debere aſpirari in ꝑma ſyl. qđ oĩ caret rõne ꝛ v̄itate vt dicit Hug. Hoc etiã dicit Priſ. q̃ vult in. viij. li. Ab vnda dicitᷣ vndo das abundo inundo: ſic pꝫ ꝙ caret aſpiratiõe: cũ nõ poſſit aſpirari: qꝛ nulla pꝛepoſitio aſpiratᷣ ſcḋm Priſcia. Et ſcias ꝙ abundare abũdat⁹ abundabit ꝛ huiuſmodi ꝓducit. vł abundo cõponitᷣ ex ab vnda de. Itẽ dicitᷣ abundãter ab abundans tis.

Abuſio onis fe.ge. dicitᷣ ab abutoꝛ teris: ꝛ fit trib⁹ modis. ſ. ↄ̃ vſum: vt mando tibi q̃litates q̃ſi ſalutes. ↄ̃ naturã: vt cũ mulier parit vitulũ. ꝛ ↄ̃ noĩs etymologiã vł ꝓpꝛietatẽ: vt a eſt ſyllaba. Et abuſio dicitᷣ poetica licẽtia: vt cũ aliq̃d fit ↄtra hoc quod deberet.

Abuſiue.i.impꝛopꝛie quod ab vſu recedit aduerbium q̃litatis ſcḋm Papiam.

Abuſus ſus ſui.i.ꝑuerſus vſus: vł ↄtra rationẽ vſus. ꝛ ꝓdu. penul. ꝛ poteſt adiectiue declinari abuſus ſa ſum: ꝛ deſcẽdit ab abutoꝛ teris.

Abutoꝛ teris abuſus ſum abuti.i.male vti: vel peruerſe vti: ꝛ contra rationẽ: ꝛ ꝓdu.u. ꝛ cõponitᷣ ex ab ꝛ vtoꝛ vteris: inde abuſus.

A ante C

Acaliculis indeclina.i.pincerna. ꝛ cõponitᷣ ab a ꝛ calix ſcḋm Hug. vł cõponitᷣ ab aſſiſtẽs ꝛ caliculis dtõ plurali. vnde acaliculis q̃ vł q̃ aſſiſtit caliculis: ſic pincerna. Caliculis ẽ dimi. de calix: vł cõponitᷣ ab a ꝛ caliculis abltõ plurali ſic ſupꝛa tetigi in abatis.

Acaris. a cõponitᷣ cũ caris qđ ẽ gr̃a: ꝛ dr̃ hic ꝛ hec acaris ridis i.nõ gratioſus: q̃ſi ſine gr̃a imemoꝛ b̄ñficioꝝ. ꝛ coꝛ.ca. Eccle.xx. Hõ acaris q̃ſi ſine fabula vana vel noua. Lr̃a autẽ Rabani hꝫ Hõ ingrat⁹ q̃ſi acaris.

Accanto tas taui tare.i.iterũ vel iuxta cantare. ꝛ cõponitᷣ ex ad ꝛ canto tas: ꝛ mutatᷣ d in c.

Accido dis ceſſi ceſſum cedere.i.ad aliquẽ cedere. ꝛ cõponitᷣ ex ad ꝛ cedo dis ceſſi: ꝛ mutatᷣ d in c: ꝛ ꝓdu.ce. ꝛ ex vi

prepoſitionis exigit accuſatiuū:vt accedo illū.i.cedo ad il lū.vſus tñ aliquoꝝ habet vt dicat Accedo ad illū: in quo ſine dubio eſt ſupfluitas prepoſitionis vel in appoſitione vel in compoſitione.

A ccelero ras raui ratū vbū neu.cōponit ex ad ⁊ celero ras: ⁊ mutat d in c: ⁊ ē accelerare feſtinare: ⁊ coꝛ.le. Ɓeñ.xviij Accelera tria ſata ſimile cōmiſce farine.

A ccendo dis ſum vbū actiuū: ⁊ cōponit ex ad ⁊ cādeo des: ⁊ mutatur d in c.

A ccento tas frequē.huiꝰ vbi accino nis: vel pōt eē in codeꝫ ſenſu in quo accentuo as.

A ccentus tus tui maſ.ge.ab accino nis dicit.vnde accētuo as.i.accētuatim pferre.De hoc plenius dixi ſupꝛa in pn cipio ſecunde partis.

A cceptio.ab accepti gtō addita o foꝛmat h acceptio huius acceptiōis.Dic nota q acceptio pſonarū magnū pctm̄ ē. Ad cuiꝰ intelligētiā nota q pſonarū acceptio eſt cū aliqd pſone attribuit ppter pꝓpoꝛtionē dignitatis ipſiꝰ.vñ cōſi derare opoꝛtet q dignitas pſone pōt attēdi dupliciter. vno mō ſimpliciter ⁊ ſm ſe: ⁊ ſic maioꝛis dignitatis eſt ille q ma gis abundat in ſpūalibꝰ grē donis. Alio mō p cōparatio nē ad bonū cōe.Contingit enī qñq q ille q eſt minꝰ ſcūs ⁊ minꝰ ſciens pōt magis cōferre ad bonū cōe:videlꝫ ppter potētiā vel induſtriā ſecularē:vel ppter aliqd hmōi.⁊ q2 diſpēſatiōes ſpūaliū pncipaliꝰ oꝛdinant ad vtilitatē cōeꝫ: ſm illud Apli ad Coꝛ.Unicuiq dat manifeſtatio ſpūs ad vtilitatē. Jō qñq abſq acceptiōe pſonarū in ſpūaliuꝫ diſpēſatiōe:illi q ſunt ſimpliciter minꝰ boni melioꝛibꝰ pfe runt:Sic etiā ⁊ deꝰ grās gratis datas qñq cōcedit minꝰ bonis.Jtē ſcias q circa cōſāguineos plati diſtinguēdū ē q2 qñq ſunt minꝰ boni: ⁊ ſimpliciter ⁊ p reſpectū ad bonū cōe: ⁊ ſic ſi dignioꝛibꝰ pferant eſt pctm̄ pſonarū acceptio nis in diſpēſatiōe ſpūaliū:quoꝝ platꝰ eccliaſticꝰ nō ē dñs vt poſſit eas dare p libito:ſꝫ vt diſpēſatoꝛ: ſm illud Apli j.ad Coꝛ.iiij.a. Sic nos exiſtimet hō vt miniſtros xpi et diſpēſatoꝛes miniſterioꝝ dei.Qñq vō cōſāguinei pꝛelati eccliaſtici ſunt eq digni vt alij: ⁊ ſic licite pōt abſq pſona rū acceptiōe platos cōſāguineos ſuos pferre: q2 ſaltē in h preeminēt:q2 de ipſis magl cōfidere pōt vt vnanimiter ſecū negocia eccliē tractēt.Eſſet tñ h ppter ſcādalū dimittēdū ſi ex h aliq exēplū ſumerēt ēt ppter dignitatē bona ecclie cōſāguineis indignis dandi.Jtē ſm iura ſufficit eligē bo nū:nō aūt reqrit q aliqs eligat meliorē.Qō ſic intelligit q2 qntū ad h q electio impugnari nō poſſit in foꝛo iudi ciali:ſufficit eligere bonū.nec opoꝛtet eligē meliorē:q2 ſic oīs electio poſſit habē calūniā.Sꝫ qſtū ad cōſciaꝫ eligētis neceſſe ē eligē meliorē:vel ſimpliciter:vl in cōparatione ad bonū cōe.Jtē hō in iudicio debet paupi ſubuenire: ſm il lud Ecc.iiij. Jn iudicādo eſto pupillis miſericoꝛs:h tñ in tellige qntū poteſt fieri ſine leſione iuſtitie.Alioquin ha bet locū illud quod dicit Exo.xxiij. Paupis quoq non miſereberis in iudicio.

A ccepto tas.ab accipio pis deriuat acceptꝰ ta tū nomen.i. carus:placitꝰ:acceptabilis.⁊ inde accepto tas vbū actiuū i.appreciari vel facere acceptū.Jtē accepto ptās pōt eſſe vbū freqn.de accipio pis acceptu:u in o fit accepto tas.i. frequēter accipe.Jnuenit etiā accepto ablrūs de acceptꝰ aduerbialit poſitꝰ:vñ nō debet accētuari in fine.Ro.iiij. Cui des accepto fert iuſtitiā ſine operibus.

A ccerſio ſis ſiui deriuat ab accerſo ſis.Actuū.x.Accerſi ſy monē quendā qui cognominat petrus. De hoc require infra in accio cis.

A ccerſo ſis require in accio cis.

A ccido dis di caret ſup.⁊ cōponit ex ad ⁊ cado dis mutata d in c: ⁊ coꝛ.ci.et ē accidē idē qō euenire.vñ accidēs tis p eo qō ē ſubſtātia.Et ſcias q accidit malū:euenit caſu:ob tingit foꝛte:ꝯtingit fcō.Pōt ēt cōponi accido dis ex ad ⁊ cedo dis: ⁊ tūc pdu.ci.⁊ ē accidere valde vel iuxta cedere.

A ccieo cies ex ad ⁊ cieo cies cōponit.Uide in accio cis.

A ccingo gis cinxi:xi in ctū accinctū:ex ad ⁊ cingo gis muta to d in c.⁊ eſt accingere valde cingē:prepare:adoꝛnare.Et nota q accingimur bellaturi:precingimur ituri: ſuccingi mur miniſtraturi.vñ vſus: Ad pugnā cinctus:pꝛe pergit: ſubq miniſtrat.

A ccino nis ni centū ex ad ⁊ cano nis mutato d in c: ⁊ a in i: ⁊ ē accinē iuxta vl iterū vl cōcoꝛdit canere: ⁊ coꝛ.ci.

A ccio cis.cieo vl cio cōponit cū ad: ⁊ dr accieo cies ciui ci tū.i.appellare:aduocare.Sꝫ antiq in tali cōpōne ſolebāt mutare d ppōnis in r dicētes aruolare:aruenire: arcire.ſꝫ nos dicimꝰ aduolare:aduenire:accire mutātes in cōpoſi tione d in c ſeqnte c.Sic g dr accio cis ſm modernos: ar cio cis ſm antiquos: ⁊ in eodē ſenſu.⁊ ab vtroq iſtoꝝ de ſcēdit vbū deſideratiuū in ſo:vt ab arcio antiquo deberet dici arceſſo ſis.ſꝫ q2 arceſſo ſis deſcēdit ab arceo ces:iō cā differētie mutatū ē pmū s in r in eo q deſcendit ab arcio antiquo: ⁊ dicit arcerſo ſis.Jtē ab accio moderno deſcē dit acceſſo ſis.ſꝫ q2 ab accedo dis ceſſi ſilr deſcēdit acceſ ſo ſis:iō cā differētie in eo qō venit ab accio mutatū ē pri mū s in r: ⁊ dicit accerſo ſis.Jnuenit g accerſo ab arcio: arceſſo ab arceo: accerſo ab accio: acceſſo ab accedo. Jn uenit adhuc aliud vbū deſideratiuū ab accerſo deſcēdēs ⁊ eſt qrte diugatiōis: ⁊ in eadē ſignificatōe cū eo: ⁊ bꝫ r in antepenult.ſyl.ſ.accerſio ſis.Uñ in Act.aploꝝ.c.x. Uade ⁊ accerſi ſymone quēdā. ⁊ vide q pdicta deſideratiua ſūt tertie diugatiōis: ⁊ habēt pterita ⁊ ſupina ad modū qrte: ita dicit Hug. Priſ.etiā in pꝛimo maioꝛ dicit: Antiquiſſi mi frequēter ar pꝛo ad ponebāt.vñ oſtenditur recte dici ab arceo verbo quod nunc accio dicimus quod eſt ex ad ⁊ cio compoſitum.

A ccipio pis.Capio pis cōponit cū ad: ⁊ mutato d in c ⁊ a i i dicit accipio pis pi ptū p geminū c.⁊ īuenit accipio pis in pluribꝰ ſignificatiōibꝰ.Nā accipe.i.recipe: ⁊ accipe.i. audire: ⁊ accipe.i.paſcere. Uñ Uirgi. Jllos poꝛticibꝰ rex accipiebat in amplis.i.paſcebat. Jterū accipe.i.rape.Uñ Paulus.ij.ad Coꝛ.Suſtinetis ſi qs vos in ſeruitutē redi git:ſiqs accipit.vñ h accipiter tris auis: q2 accipit.i.rapit. Et nota differētiā. Accipimꝰ ab alio:ſumimꝰ ipſi. Jtē ſu mimꝰ p nos:accipimꝰ a nolēte:tollimꝰ a volēte:eripimꝰ vi auferimꝰ qō dedimꝰ. Jtē auferimꝰ inuiti: ⁊ qcqd dedimꝰ adimimꝰ vi:aſſumimꝰ vſu.

A ccipiter.accipio pis idē qō rape in vna ſignificatōe.vñ h accipiter tris p qdā aue.ſ.ſm quoſdā ſparuiro vl falcone vel aſture:q2 accipit.i.rapit ſm Hug. Pap.vō dicit Acci piter auis in vngulis armata ab accipiendo dicta: q2 ſibi capiat ⁊ ab alijs rapiat:iō vocat accipiter.i.raptoꝛ.⁊ ſcri bit p duo c: ⁊ coꝛ.pi vbiq. Ouidiꝰ de arte: Odimꝰ accipi trē: q2 ſemp viuit in armis. Et vt dic Ambꝛo.in hexame. vj.quinto die accipitres ferunt dirā in eos aduerſus pꝛo pꝛios fetus habere inclementiā.Nā vbi eos aduerterint tētare volatꝰ pmoꝛdia:e nidis eijciūt ſuis ꝯtinuoq elimi nant: ⁊ ſi moꝛant pꝓpulſāt pēnis atq pcipitāt:vberāt alis cogūtq audere que trepidāt nec eis poſtea deferūt muñꝰ alimonie. Quid mirū cū ſi rapere aſueti nutrice faſtidiūt. Cōſideremꝰ ad h eos eē generatos:vt etiā aues ad catien dū foꝛmido exerceat nec paſſim cura relaxent: ſꝫ pericula a pdonibꝰ declināda pſpiciāt.Deinde cū bis nā qdā pdi cādi munus inoleuerit:magis a tenera etate pullos ſuos inſtituere vident ad predā q paſtus abdicare cōpedijs. Cauent ne in tenera etate pingueſcāt ne ſoluant delitijs: ne marceſcāt ocio: ne diſcāt cibū magl expectare q que rere:ne mature ſue deponāt vigoꝛem: intermittūt ſtudia nutriēdi:vt in vſus rapiēdi audere cōpellāt.

A cclino nas naui natū cōponit ex ad ⁊ clino nas: ⁊ mutat d in c.⁊ eſt acclinare ad ſe vel ad aliud flectere.vñ h ⁊ h ac clinis ⁊ h ne: ⁊ acclinꝰ na nū in eodē ſenſu.⁊ pdu.cli.Uñ in auroꝛa dicit Debebant baculis acliuia coꝛpoꝛa viri.i. flexa ſiue incuruata.⁊ ab acclino nas deriuat h acclinato riū rij locꝰ in quo acclinari ⁊ requieſcere poſſumꝰ:vl ſup qō acclinat:vt culcitra vel puluinar.

A ccola le cōis ge.dicit ab accolo lis: ⁊ ſunt accole aduētitij

Adedo dis dit: vel adedo des adeſt. i. iuxta vel valde corrodere vel edere. ⁊ componit̃ ab ad ⁊ edo edis: vel edo eſt. ⁊ ꝓdu. e adedo dis.

Ademptus ta tũ. i. ſublat⁹ ab adimo mis emi emptũ.

Adeo aduer. penl̃. cor. Vñ Greciſ. Dic adeo tñ dicas adeo quoqȝ certe. Affirmatiue quoqȝ dicas ⁊ quãtitatiue. Papias vͦ dicit: Adeo valde intantũ ꝑterea certe.

Adeps dipis maſ. ge. i. pinguedo cõponit̃ ex ad ⁊ epulũ: qꝛ pinguedo epulis ſolet addi. ⁊ cor. i añ p. Et ſcias ꝙ adeps ꝓprie eſt pinguedo interior. Pinguedo eñi ſup carnẽ arvina vel lardus dicit̃. Que vͦ carni eſt annexa ꝓprie pinguedo eſt. q̃ aũt in inteſtinis adeps.

Adepticus ca cũ penul. cor. qͦ facile acquirit̃.

Adeptus ta tũ. i. aſſuet⁹ acq̃ſit⁹ ab adipiſcor ſceris adept⁹ ſũ Ecc. xlvij. Quã glo. adeptus eſt in tollẽdo man⁹ ſuas.

Adhibeo bes bui bitũ ex ad ⁊ habeo bes: ⁊ eſt adhibẽ addẽ adiũgere: apponere: dare.

Adiectiu⁹ ua uũ qͦ adijcit̃: ⁊ deriuat̃ ab adijcio cis. vñ adiectiua noĩa dicunt̃ q̃ adijciunt̃ ſubſtantiuis. ⁊ hinc adiectiuo uas. i. adiectiuũ facere: vl̃ adiectiue ponere. Et ſcias ꝙ nãliter noĩa adiectiua in nullo caſu deficiũt: ⁊ cõparantur. De hoc tñ plenius ſupra dixi in tertia parte in tractatu de ſpecieb⁹ nominũ.

Adigo gis penul. cor. adegi adactũ. i. ad aliã partẽ reducere ⁊ cõponit̃ ex ad ⁊ ago agis a mutata in i.

Adijcio cis ieci iectũ. i. adiũgere: ex ad ⁊ iacio cis mutata a in i: ⁊ ſic ſcribit̃ ꝑ geminũ i. Ouid⁹ in. iij. li. de arte Adijcit ornatus proxima queqȝ dies.

Adimo mis emi emptũ adimere. i. auferre: ex ad ⁊ emo mis mutata e in i cor.

Adipat⁹. ab adeps deriuat̃ adipat⁹ ta tũ penul. ꝓdu. i. adipe cõditus ⁊ impinguatus. ⁊ hͦ adipatũ ti quodlibet eduliũ adipe impinguatũ.

Adipiculus li dimi. penul. cor. i. paruus adeps.

Adipiſcor ſceris eptus ſum piſci. i. acquirere: ⁊ ex ad ⁊ apiſcor: ⁊ mutata a in i.

Aditus tus tui: ⁊ hͦ aditũ ti penul. cor. ⁊ differũt. Nã adit⁹ ẽ introit⁹ gradatio vel oportunitas vel aggreſſio. Sȝ aditũ eſt locus ſecret⁹ iuxta altare vnde dabant̃ reſpõſa. ⁊ dicit̃ ab adeundo ꝑ cõtrariũ: qꝛ minime licebat alicui adire locũ illũ niſi ſummo pontifici.

Adiũctũ vel adiũctio eſt q̃dã color rhetoric⁹: de quo ſ̃ dixi in q̃rta parte in ca. de colorib⁹ rhetoricis.

Adiuto tas penul. ꝓdu. frequẽter iuuare: vbũ fre. ⁊ format̃ ab adiuto vltimo ſupino de adiuuo uas u matata in o.

Adiuuo uas iuui iutũ iuuare. i. auxilium dare: ex ad ⁊ iuuo uas. vnde hoc adiutoriũ rij: ⁊ hoc adiuuamentũ ti: ⁊ hic adiutus tus tui: ⁊ adiuto tas frequẽ. Adiuuo cõponit̃ cũ cõ ⁊ fit coadiuuo uas penul. cor. Et ſcias ꝙ inuenit̃ apud antiquos adiuuaui tus.

Adminiculor. miniculũ vel miniculor cõponit̃ cũ ad: ⁊ dicitur hͦ adminiculũ li. i. auxiliũ. ⁊ adminiculor laris. i. auxiliare adminiſtrare. vnde adminiculatori⁹ ria riũ auxiliatorius. ⁊ cor. cu adminiculor.

Adminiſtratorius ria riũ q̃ adminiſtrat: ab adminiſtro as. Hebre. j. Omnes ſunt adminiſtratorij ſpũs.

Admiror raris ratus ſum ex ad ⁊ miror: ⁊ eſt admirare valde mirari vel cupere. Et nota ꝙ admiramur virtutes: miramur opera. Inuenit̃ etiã ammiror ꝑ duo m: ſȝ tũc cõponit̃ ex am prepoſitione ⁊ miror: ⁊ ꝓdu. mi.

Admiſſari⁹ ria riũ. i. aptus ad mittendũ: ab admitto tis. vñ fortes ⁊ bonos equos admiſſarios vocam⁹: qꝛ admittuntur ad coitũ inter armẽta. Itẽ emiſſari⁹ pro eodẽ inuenit̃ admiſſum: pctñ intermiſſum: ex admitto tis. ⁊ adiectiue etiã declinat̃ admiſſus ſa ſum.

Admitto tis miſi miſſum: ex ad ⁊ mitto tis: ⁊ eſt admittere peccare. vñ hͦ admiſſum. i. pctñ: ⁊ admittẽ. i. accipe: ſumẽ: ⁊ admittẽ. i. exlaxare: ⁊ cũ q̃dã velocitate ⁊ agilitate equũ vtere vel ducẽ. vñ admiſſus ſa ſum. i. velox. Vñ Oui. Nil nocet admiſſo ſubdere calcar equo. Inuenit̃ etiã ãmitto ex am ⁊ mitto: ⁊ ſcribit̃ tũc ꝑ duo m.

Admodũ. i. valde aduerbiũ. penl̃. cor. Priſ. in ꝓlogo mino. Quã neceſſariã admodũ ad auctor̃ expoſitionẽ oĩuȝ diligẽtiſſime debem⁹ inq̃rere. Et nota ꝙ prepoſitio cũ caſuali loco aduerbij repit̃: vt admodũ amodo.

Admoneo nes nui nitũ verbũ actiuũ: ex ad ⁊ moneo: ⁊ corripit mo. Que ſit differentia inter moneo ⁊ admoneo require in moneo.

Adoleo les leui vel lui ultũ vl̃ olitũ: ex ad ⁊ oleo les: ⁊ ẽ adolere cremare cõburẽ incẽdere. Itẽ adolere. i. creſcẽ. ⁊ inde adoleſco ſcis inchoa. ⁊ cor. o. Vide in oleo oles.

Adoleſcẽs tis nomen cõis ge. deriuat̃ ab adoleſco ſcis vbo inchoa. ab adoleo les. ⁊ cõparat̃ adoleſcẽtior tiſſim⁹. vñ adoleſcẽter tius tiſſime aduer. ⁊ hͦ adoleſcẽtia tie: ⁊ adoleſcẽtulus la lũ: ⁊ hͦ adoleſcẽtulus li dimi. ⁊ hͦ adoleſcẽtula le. ⁊ eſt adoleſcẽtia a quindecimo anno vſqȝ ad vigeſimũ octauũ. ⁊ dicitur adoleſcentia quaſi ad gignendũ apta et adulta. Vide in etas.

Adonai nomẽ dei hebreũ interꝑtat̃ dñs: ⁊ accẽtuat̃ in fine Et ſm̃ Hug. dicit̃ ab adon qͦ eſt ſuauitas.

Adonis. ab adon qͦ eſt ſuauitas dicit̃ hͦ adonis adonis vl̃ adonidis amaſi⁹ veneris: ⁊ eſt maſ. ge. ⁊ ꝓdu. o. Ouidi⁹ Meta. x. Abſtinet ⁊ ſũmo celo prefert̃ adonis. Sȝ adonidis cor. ni. ⁊ ſm̃ Hu. facit gtĩ adonis vl̃ adonidis. Pap̃. aũt dicit Adonis qñ grecũ adonidos facit: qñ latinũ adonidis. Adonis amaſi⁹ fuit veneris: quẽ gẽtiles anniuerſario ſolebãt plãgere: ſic ipa plãxit. De quo ꝓpha iſraelitas increpat Ezech. viij. Mulieres plãgẽtes adonidẽ. Priſ. i vj. dicit: In is deſinẽtia greca ſi in gtõ greco ꝯſonantẽ habuerint ante os: o in i ꝯuertũt ⁊ faciũt gtĩ latinũ: vt eupolis eupolidis: adonis adonidis: doris doridis: eucaris eucaridis vel eucaridos.

Adoptio onis fe. ge. ⁊ dicit̃ hec adoptatio: ⁊ ꝑ ſyncopã adoptio. Vide in adopto.

Adopto tas taui tare. i. deſiderare vel nutrire vel eligẽ ⁊ accipere loco filij. vnde hͦ adoptatio onis: ⁊ ꝑ ſyncopã hec adoptio onis deſideriũ vel affiliatio: in filiũ acceptio. vñ adoptiu⁹ ua uũ loco filij accept⁹. Et nota ꝙ adoptio ẽ extranee ꝑſone in filiũ vel nepotẽ vel deinceps aſſumptio legitima. Itẽ ſcias ꝙ xp̃s nullo modo dicẽdus eſt fili⁹ dei adoptiue: qꝛ ei cõpetit ex nã ſua ſm̃ quã eẽntialit̃ a patre naſcit̃. Habet eñi ius in hereditate paterna: qꝛ oĩa q̃ hȝ pr̃ ſua ſunt vt dicit̃ Jo. xvj. vñ hͦ ius nõ acquirit̃ ei ꝑ gratiaȝ aduenientẽ vt dici poſſit adoptiuus.

Ador. ab adoro ras deriuat̃ hͦ ador indecli. ſ. quoddã gen⁹ annone vl̃ frumẽti vñ fiebat panis ĩmolatiti⁹ quẽ q̃ ĩmolabat deũ adorabat. vnde adoreus rea reũ: ⁊ adori⁹ ria riũ ⁊ hͦ adoria glĩa vl̃ bona fama. ⁊ hͦ adorea ree dea frumẽti: vel q̃dã veſtis triũphalis. Quare aũt ador ſit indecli. ſ̃ dixi in tertia parte in tractatu vbor̃: parũ poſt principiũ.

Adordior ris valde vl̃ iuxta ordiri. inde adorſus participiũ ⁊ componit̃ ex ad ⁊ ordior ſm̃ Hug. Pap̃. vͦ dicit Adordior adorſus facit. i. alloq̃ vel incipere.

Adoreus rea reũ in ador exponit̃ ſupra.

Adorior reris vel riris adort⁹. i. valde vel iuxta oriri vel inuadere: aggredi: ex ad ⁊ orior ſm̃ Hug. Papias vͦ dicit Adorior cõe fuit antiq̃tus. vnde a dortus eſt. i. nouiter vl̃ ſubito natus. Inuenit̃ ⁊ adorio.

Adorius ria riũ in ador eſt.

Adorſus ſa ſum. i. incept⁹ vel allocut⁹ ꝑticipiũ de adordior.

Adortus ta tũ participiũ de adorior. vide in adorior.

Adpreſens penul. ꝓdu. inuenit̃ pro in pñti: ⁊ ſunt due ꝑtes poſite pro vna ſicut dicit Hug.

Adquieſco ſcis. Quieo quies cõponit̃ cũ ad: ⁊ dr̃ adquieo es eui etũ. i. aſſentire. vnde adq̃eſco ſcis qͦ ſm̃ Hug. opinionẽ eſt inchoa. Priſ. videt̃ ꝯtrariũ dicere.

Adquiri. i. potius ſm̃ Papiam.

Adquiro ris ſiui ſitũ: ex ad ⁊ quero ris: ⁊ mutat̃ ae diphthõgus in i lõgã. Et eſt adquirere ad ſe querere: lucrari.

Adriaſtia ſtie. i. ſors. Vide in adria adrie.

A dria adrie: vel adros grece petra latine: inde hec adria drie mare quoddã eo ꝙ ſit magis petroſum ꝙ̃ alia maria. vñ Ouidi⁹ triſtiũ: Serpentẽ medijs adria vidit aquis. vnde adriatic⁹ ca cũ.i.petroſus. ⁊ hec adriaſtia ſtie.i.ſoꝛs: quia ſemper alicui videt̃ dura.

A dſcio ſcis p d: ⁊ ſine d aſcio etiã dicit̃. vide in ſcio.

A duena ne cõis ge.penul.coꝛ.q aliunde venit: alienigena. ⁊ dicit̃ ab aduenio. Jtẽ ab aduenio dicit̃ aduẽtici⁹ cia ciũ: ⁊ aduẽtus tus tui. Que autẽ differẽtia ſit inter inquilinũ aduenã ⁊ incolã require infra in inquilinus.

A duẽtin⁹. ab aduẽt⁹ dicit̃ hic aduẽtin⁹ ni quidã mons in roma dictus ſic ab aduentu auiũ de tiberi illuc aduenientiũ ⁊ ibi conſidentium.

A duẽto tas.i.frequẽter aduenire: ⁊ foꝛmat̃ ab vlti. ſupi. de aduenio nis. ſ. aduẽtu: u mutato in o fit aduẽto tas.

A duerbiũ bij ex ad ⁊ vbũ: ⁊ dicit̃ aduerbiũ ꝗ̃ſi aduerbũ.i. verbo adherens: verbo adiunctũ: vel iuxta verbũ poſitũ. vnde hic ⁊ hec aduerbialis ⁊ hoc le. Uide in fine tertie partis in ca. de aduerbijs.

A duerſoꝛ. ex ad ⁊ vſo ſas cõponit̃ aduerſoꝛ ſaris.i.eẽ vl' fieri aduerſum. vnde aduerſus ſa ſum.i. ꝯ̃i⁹: oppoſit⁹: mal⁹: infelix. Et cõpaꝛ̃. vnde hec aduerſitas tatis: ⁊ aduerſari⁹ ria riũ: ⁊ aduerſus vel aduerſum ponit̃ pꝛo aduerbio q̃litatis vel loci: vt Aduerſus vel aduerſum illuꝫ. Et ponunt̃ indifferẽter. Pꝛopꝛie tñ aduerſum te: aduerſari⁹ Aduerſus te imitoꝛ. ⁊ ꝯſtruit̃ aduerſoꝛ cũ datiuo: vt Jſte aduerſat̃ illi.i.ꝯ̃dicit ꝯtrauadit. Conſtruit̃ etiã q̃nq3 cũ actõ: vt Aduerſamini vitia.i.reſpuite.

A duerſus ſa ſum in aduerſoꝛ vide.

A duerto tis ti aduerſũ ex ad ⁊ verto tis: ⁊ eſt aduertere vertere ad aliq̃d: vel perpẽdere: intelligere.

A dulatoꝛ toꝛis maſ.ge.q̃ blãdit̃. ⁊ dꝛ̃ ab aduloꝛ laris: ⁊ oꝛ i trix ſit hec adulatrix cis mulier q̃ adulat̃: ⁊ pꝺu.la.

A dulatoꝛculus li penul.coꝛ. dimi. paruus adulatoꝛ.

A duloꝛ larĳ vbũ depoñ. cõponit̃ ex ad ⁊ aula: au diptbõgo mutata in u lõgã. Et eſt adulari aſſentiẽdo blãdiri: q̃d ſolent facere maxime aulici. vñ vſus: Aula dom⁹ regis vbũ cõponit̃ aduloꝛ: vel eſt cõpoſitũ ex a ⁊ dulos q̃d eſt ſeru⁹: eo ꝙ ſeruoꝛ ſit adulari.

A dulter. ab aduloꝛ laris deriuat̃ hic adulter teri. vñ hec adultera re. Et q̃nq3 ponit̃ adiectiue adulter ra rum. ⁊ dꝛ̃ adulter q̃ſi alienũ violans thoꝛũ: vel alienũ vterũ terẽs vl' adulter q̃ſi adalter.i.ad alteri⁹ vxoꝛẽ accedẽs: ⁊ eſt etymol. nõ cõpoſitio. Et inde adulterin⁹ na nũ q̃ nat⁹ ẽ de adulterio. ⁊ hoc adulteriũ rĳ illa praua actio. ſ. leſio alieni ꝯiugij. ⁊ eſt adulteriũ in nupta. ſtupꝛũ in virgine vl' moniali: inceſtus in parẽte vel vidua. Uide in raptus.

A dultero ras rauí dicit̃ ab adulter: ⁊ eſt neutrũ. vnde adulteraſco ſcis inchoati. ⁊ adulteroꝛ raris deponẽs.i.adulteriũ cõmittere. vnde adulteratoꝛ trix: adulteratio: vel adulteratoꝛius ria riũ. Ponit̃ etiã q̃nq3 adulterare pꝛo coꝛrũpere ad malũ vertere.

A dultus ta tũ.i. crematus vel excretus ab adoleo les.

A ante E

A er aeris maſ.ge. dicit̃ ab a q̃d eſt ſine ⁊ eris q̃d eſt lis: q̃ſi ſine lite p ꝯ̃riũ: q2 dimoda lis vẽtoꝝ ⁊ fulminũ ſit in aere. vl' ab dꝛ̃ ſine lite q2 facile ⁊ ſine lite cedit ferienti: ⁊ facit accuſatiuus ſingularis numeri aerẽ vl' aera. vide hec in terra.

A eriani heretici ab aere dicti: hi vetãt pꝛo defunctis ſacrificiũ offerri ſm Papiam.

A erinus. ab aer dicit̃ aerin⁹ na nũ penul. pꝺu. Et aeri⁹ ria riũ vtrũq3 poſſeſſiuũ. dicit̃ etiã aerius q̃nq3 altus.

A eripes. aer cõponit̃ cũ pes ⁊ dicit̃ hic ⁊ hec ⁊ hoc aeripes dis.i. aeroes pedes habens. i. veloces: ita ꝙ in aere videatur ſuſtentari ⁊ figi: non in terra. ⁊ coꝛripit penult. tam in recto ꝙ̃ in obliquis.

A erius ria riũ in aerin⁹ vide. Dicit̃ etiã aereus rea reũ. ſed vide q2 aereus põt deriuari ab ere: ⁊ tũc ae eſt dipbthõg⁹ tacita. vñ dicit Pap. Aereus rea reũ.i. de ere exiſtens.

A eromancia penl'. pꝺu. cõpoſitũ ab aer ⁊ mãcia q̃d eſt diuinatio. ⁊ ẽ aeromãcia diuinatio q̃ ſit ĩ aere. ⁊ inde aeromãci⁹ cia ciũ: ⁊ aeromãtic⁹ ca cũ. Quidã dicũt ⁊ aerimãcia p i in tertia ſyllaba. Et dicit Uarro q̃ttuoꝛ eẽ genera diuinationis.i. terrã: aquã: ignẽ: aerẽ. Hinc geomantiam: idromantiam: aeromantiam: piromantiam dicim⁹. Uide etiam de hoc in geometria.

A ante F

A fatin.i. abunde largi⁹ aduerbiũ intẽtiuũ: ⁊ coꝛ. fa. ⁊ dicit̃ ab afatos ſm Pap. ⁊ ſcribit̃ p n ⁊ vnũ f: ⁊ acuit̃ ĩ fine. Jnuenit̃ etiã affatim penl'. acuta: ⁊ ſcribit̃ p m ⁊ geminũ f: ⁊ non acuit̃ vltima. ⁊ dꝛ̃ ab affat⁹ ta tui: lꝫ regulari⁹ eẽt affatuatim: ⁊ tantũ valet q̃ntũ facũde. vñ in Grecĳ. dꝛ̃: Si dicas afatin tibi ſignabit abunde: Dicas affatim facunde ſignificabis: Eſt afatos pꝛimi caput: afatuſq3 ſecũdi.

A fer vn⁹ fuit ex poſteris abꝛae de cetura a quo africa dicta eſt q̃ gẽtẽ illã deuicit ⁊ inhabitauit. ⁊ dꝛ̃ africa q̃ſia pꝛica q2 fuit apta ⁊ expoſita celo vel ſoli. vel dicit̃ ſic q̃ſi ſine frigoꝛe. vnde afer africus ⁊ african⁹. ſꝫ vt dicit Pap. Afrum dicim⁹ ciuẽ: africũ ventũ a meridie flantẽ verſus africã: africanũ negociatoꝛẽ. ⁊ ſcribunt̃ p vnũ f: ⁊ pꝺu. pꝛimã vt vul mgr̃ Bene. Uñ in Auroꝛa dicit̃ Rex egypte tuus: ac africa rex tuus ⁊ rex.

A fereſis ex a ⁊ fares diuiſio: vl' aferefis ab auferẽdo p u ſubtractio lr̃e vel ſyl. in pꝛincipio dictiõis. ⁊ inde auferefat⁹ tatũ: ⁊ aufereſo ſas auferefim facc̃. De auferefi pleni⁹ ẽ dicti in q̃rta parte in tractatu de methaplaſmo.

A fereſo ſas penul.coꝛ. in auferefis vide.

A ffabilis. ab affoꝛ faris q̃d eſt alloq̃ deriuat̃ hic ⁊ hec affabilis ⁊ hoc le penul.coꝛ.i.facilis ⁊ ſuauis ad fandũ. ⁊ cõparat̃. vñ hec affabilitas tatis facilis ſuauitas loquẽdi. ⁊ cõponit̃: vt inaffabilis ⁊ inaffabilitas.

A ffatin p geminũ f cõponit̃ ex ad ⁊ fatin q̃d ẽ abũdant̃. vñ affatin.i. valde abũdant̃ vel aſſidue: ita dicit Hug. Sꝫ dicit vt ſupꝛa dictũ eſt in afatin: ꝙ afatin.i. abũde deriuat̃ ab afatos greco q̃d põt ſcribi p f vel p ph: ⁊ coꝛ. pꝛimã: ⁊ ſic p vnũ f ſcribit̃ q̃d q̃d eſt ꝯtra Hug. Coꝛripit etiã fa vt volũt Priſ. ⁊ Pap. Sꝫ affatim ſcribit̃ p geminũ f: ⁊ p m in fine ⁊ pꝺu. penul.i.facunde.

A ffectus. ab afficio cis dicit̃ hic affect⁹ ctus ctui.i.affectio. ⁊ affecto tas vbũ frequẽ.i. frequẽter afficere. vl' deriuat̃ ab affectus. Et eſt affectare cupere: vl' poti⁹ q̃d cupim⁹ ad affectũ vel volũtatẽ noſtrã dare. Nã pꝛopꝛie dicit̃ affectare q̃ caret affectu. ⁊ ab affect⁹ affectuoſus ſa ſum.i. plen⁹ affectu. Et cõparat̃. vnde affectuoſe ſius ſiſſime aduer. ⁊ hec affectuoſitas tatis ſm Hug. Pap. võ dicit ſic: Affect⁹ participiũ lacerat⁹ macerat⁹. Nomẽ võ q̃rte declinationis ge. maſ. volũtas animi. Jtem affectus actio vel paſſio deſideriũ voluntas. vnde affectio deſideriũ dilectio maceratio. Jtẽ affect⁹.i.finis vel intẽtio. Uñ Ambꝛo. Affectus tuus nomẽ operi tui imponit. Et eſt regula generaliter vera in bonis operib⁹: ſꝫ in malis illa excipiunt̃ q̃ p ſe mala ſunt. Oĩa igit̃ hoĩs opa ſm intẽtionẽ ⁊ cãm iudicant̃ bona vl' mala. Exceptis his q̃ p ſe mala ſunt.i.q̃ ſine pꝛeuaricatiõe fieri nequeunt. Uide in oſcia.

A fficio cis feci fectũ ex ad ⁊ facio cis mutata d in f: ⁊ eſt afficere toꝛmẽtare infoꝛmare cupere. vñ vſus: Afficit infoꝛmat punit cupit hec tria ſignat. Uel ſm Pap. affici eſt iniurĳs grauari macerari.

A ffligo gis xi ctũ.i. valde fligere ex ad ⁊ fligo gis mutata d ĩ f: ⁊ pꝺu. fli. Thobi. Hãc afflige fauet: hec famulare necat.

A ffluo is xi ctũ vl' affluxũ ex ad ⁊ fluo is mutata d in f: ⁊ eſt affluere largiter abundare. Pꝛopheta: Diuitie ſi affluant noli coꝛ apponere. vnde affluens entis participium. vnde affluenter ⁊ hec affluentia tie.i. abundãtia. ⁊ affluus flua fluũ.i. abundans.

A ffoꝛis aduer. loci penul.coꝛ. ſignificat de loco ⁊ in loco. Et cõponit̃ ex ad ⁊ foꝛis mutato d in f.

A ffurcillo las laui ex ad ⁊ furcillo las mutato d in f: ⁊ eſt af

furcillare valde vel iuxta vel aliq̄d ſuſpēdere vł cōcutere.

A faltites eſt locus iudee vbi nihil mergi pōt qd̄ habet animā q̄ſi ſine flatu.i.ſine vita.

A foriſmus q̄ſi aporiſmꝰ ſermo breuis integrum ſenſum rei ꝓpoſite ſcribēs: ſic dicꝰ a poris q̄ ſunt apertiones parue: ⁊ ſubtilia foramina corporis vnde ſudor emanat. ⁊ etiam aforiſmi foramina ſunt in naui vnde remi emittunt᷑. Itē liber quidā in phyſica ſic dicit᷑: ⁊ ſcribit᷑ ꝑ vnū f.

A forus ri maſ.ge.penul.cor.quidaꝫ piſciculus qui propter exiguitatē hamo capi nō poteſt: vn̄ ⁊ ſic dicitur qꝛ hamo ferri non poſſit. ⁊ componitur ab a quod eſt ſine ⁊ foros quod eſt ferre.

A frica ce penul.cor.ꝑ vnū f vide ſupra in afer.

A frodita te.ab afros qd̄ eſt ſpuma dicit᷑ hec afrodita te.i.venus. Vn̄ Martia capellanꝰ: Oēs vō illecebres circa ſenſus cunctos appoſuit afrodita.

A fronitū ti.i.ſpuma nitri: ab afros dicit᷑: ⁊ ꝓdu.penul. Vn̄ q̄dā: Ruſticꝰ enī neſcit q̄d greco noīe dicar: Spuma vocor nitri grecis ⁊ afronitū eſt.

A fros grece ſpuma dicit᷑ latine.

A ante G

A gabus bi quidā propheta: de quo habet᷑ Act.xxi. ⁊ corri. penul. Vn̄ in Aurora dicit᷑ Agabus ecce famem predixit in vrbe futuram.

A gamꝰ mi maſ.ge.i.ſine vxore: ab a quod eſt ſine ⁊ gomos vxore vel nuptie. ⁊ cor.ga.

A gapa pe vel agape pes pei.i.labor alienꝰ dilectio vel charitas vel orationū cōmunio vel elemoſyna rogata. vn̄ agapitus.i.dilectus.

A gapeta te fe.ge.penul.ꝓdu.ancilla dei q̄ ꝓ xp̄o nubē noluit vt dicit Hug. Papi.ſic dicit: Agapeta vel agapetes.i. lenocinator ⁊ q̄ cū feminis illicite ꝯuerſat᷑.

A gareni penulti.ꝓdu.dicti ſunt ꝓſeliti ⁊ aduene ab agar q̄ interp̄tat᷑ cōuerſa vel aduena. Fuit enī egypta aduena cōplexu abrae cā generādi data q̄ poſt ꝯceptū angelo increpante cōuerſa eſt ad ſarā. Hi iſmaelite dicunt᷑: ⁊ corrupto noīe dicunt᷑ ſaraceni. Vide in iſmael.

A gaſo ꝓprie dicit᷑ q̄ curat iumēta q̄ſi agens ſomariū. qn̄qꝫ tamē agaſo dicit᷑ domeſticus miniſter aſinorū: ita dicit Hug. ⁊ ꝓdu.penul. Vn̄ Greciſmus: Eſt aſinorum paſtor agaſo boumqꝫ bubulcus.

A ge v̄bū.i.dic fac incipe. Age aduerbiū hortātis ſm̄ Pap. Et ſcias ꝙ age ⁊ agite nō diſcernūt numerum q̄n ſunt aduerbia. ſꝫ indifferēter dicit᷑ agite vni ⁊ pluribꝰ: ⁊ age ſilr: ſicut ſupra probaui in tertia parte in tractatu de numero nois quaſi in principio.

A gea agee via in naui ꝑ quā citator ad remiges accedit. vn̄ Ennıꝰ: Multa foro ponēs ageaqꝫ lōga replet᷑. ⁊ dicit᷑ ab ago agis. Item agea ageorū pluraliter.i.victime que pro rebus agendis offerebantur.

A gelaſter dicit᷑ qui nunqꝫ ridet.

A gellarius rij.i.ruſticus ab ager dictus.

A ger gri maſ.ge.dicit᷑ ab ago agis. ⁊ diuidit᷑ ager a Virgi. q̄drifariā. Eſt enī ager ſationalis q̄ eſt aptus ſeminibꝰ: ⁊ eſt conſitiuꝰ q̄ eſt aptus vitibꝰ ⁊ arboribꝰ: ⁊ ager paſcuus qui eſt aptus paſcuis. ⁊ eſt ager floridus vel florens q̄ eſt aptus floribus producēdis. Et iccirco quia his quattuor modis agit᷑ in agro dictus eſt ager ab ago agis ⁊ apte eo ꝙ in eo aliquid agatur.

A gerculus li dimi.paruus ager penul.cor.

A ggarrio ris riui ritū ex ad ⁊ garrio ris mutato d in g: ⁊ eſt aggarrire valde vel iuxta garrire: vel cū garriēte garrire.

A gger ris maſ.ge.dicit᷑ ab aggero ris: ⁊ eſt ager cumulus terre ſurſum eleuate. ⁊ etiā cuiuſlibet rei coaceruatio poteſt dici agger. vn̄ agger dicit᷑ media ſtrate eminentia coacernatis lapidibꝰ ſtrata ab aggero.i.a coaceruatione lapidū dicta: quā hiſtorici viā militarē vel ferratā dicūt. Et hinc aggeroſus ſa ſum.i.cumuloſus. ⁊ ſcribit᷑ per geminū g: ⁊ cor.penul.in obliquis.

A ggero ras raui dicitur ab agger geris: ⁊ eſt aggerare accumulare augmentare. Et componit᷑: vt aggero ras penult. cor.i.valde aggerare. ⁊ exaggeratim.i.valde cumulatim: augmētatim. Dicit᷑ etiā exaggero.i.aggrauo: vt iſte exaggerat factū illiꝰ.i.aggrauat. Vide in ſuo loco infra.

A ggero ris aggeſſi aggeſtū.i.adunare: accumulare. ⁊ cōponit᷑ ex ad ⁊ gero ris: ⁊ mutat᷑ d in g: ⁊ cor.ge.

A ggeſtus.ab aggero ris dicit᷑ hic ageſtus tus tui.i.cumulus adunatio. ⁊ inde aggeſtim.i.accumulatim adunatim.ij. Mach.xiij. Aggeſtim vndiqꝫ habens cineres.

A ggeus gei penul.ꝓdu.feſtiuꝰ ⁊ letus interpretat᷑. Deſtructum enī templū reedificandū prophetat: ⁊ poſt luctū captiuitatis regreſſionis predicat letitiam: ita dicit Hugu. Hieronymꝰ etiā in epiſtola ad Paulinū ſic dicit cap̄.vij. Aggeus feſtiuus ⁊ letus qui ſeminauit in lachrymis vt in gaudio metet ⁊ deſtructū templum edificat: deūqꝫ patrem inducit loquentem.

A ggredior deris greſſus ſū ex ad ⁊ gradior: ⁊ mutat᷑ d in g: ⁊ a antepenul.in e. ⁊ eſt aggredi aſſilire: inuadere arripe.

A ggrego gas gaui gare: ex ad ⁊ grego gas: vel grex gregis mutata d in g.i.accumulare.

A gilis.ab ago agis deriuat᷑ hic ⁊ hec agilis ⁊ hoc le. Et cōparat᷑ agilis agilior agilimꝰ. vnde agiliter agiliꝰ agilime: ⁊ hec agilitas tatis. ⁊ ſcribit᷑ agillimꝰ ꝑ geminū l. formatur enī ab agilis remota is ⁊ addita limus. vide ēt ī dos.

A gina ne dicit᷑ ab ago gis: ⁊ eſt agina foramē in quo ſe trutina vertit: ⁊ agina dicit᷑ feſtinantia. vnde agino nas.i.feſtinare vel fugari negociari: ⁊ ꝓdu.gi.

A ginator toris.i.actor vel mercator q̄ rem ſuā agiliter agit. ⁊ dicit᷑ ab ago agis: ⁊ ꝓdu.na.

A gigraphia phie.i.ſcā ſcriptura: ab agios qd̄ eſt ſanctꝰ: et graphia quod eſt ſcriptura.

A giographus.ab agiographia dicit᷑ hic ⁊ hec agiographꝰ phi i.ſcā ſcribēs. ⁊ poteſt declinari adiectiue agiographꝰ pha phū penul.cor. Hiero.in ꝓlogo Regū. Tertiꝰ ordo agiographiam poſſidet.

A gios grece latine dicit᷑ ſanctus. ⁊ vt vult Hug. dicit᷑ ab a qd̄ eſt ſine: ⁊ ge quod eſt terra. inde dicit᷑ agios.i.ſine terra: quaſi celeſte.

A gito tas.a ſecūda perſona de ago agis extracta s ⁊ addita to fit agito tas fre.i.frequēter agere. vnde v̄balia. Et cōponit᷑: vt exagito tas.i.cōmouere turbare. Coagito cogitas ſil᷑ agitare vel cumulare cōmouere vel repellere. Subagito tas qd̄ ⁊ ſubigito tas dicit᷑.i.ſubtus agere vel ſubducē. Vn̄ Terētiꝰ in tertia comedia: Hec q̄dē ꝯtumelia ē amicū ad te recipe ⁊ eius amicā ſubagitare: ⁊ cor.gi. Hora.in epi. Nō te ſemꝑ inops agitet vexetqꝫ cupido.

A gmen minis neu.ge.i.turba nomē collectiuū. ⁊ dicit᷑ ſm̄ Rabanū ab ago agis: qꝛ vbi agmen eſt ibi frequēs actio exercet᷑. Vel ſm̄ Iſi. dicit᷑ ab agēdo.i.eundo ſm̄ ꝙ in lōgitudine directū eſt: ſicut exit a portis: al's abuſiue.

A gnatus ta tū mobiliter: ⁊ hic agnatꝰ ti: ⁊ hec agnata te ſubſtātiue: ⁊ ꝓdu.penul. Vide in cognatus.

Agnellus agnelli diminutiuū.i.paruus agnus. ⁊ hec agnella le ſimiliter dimi.

A gnes netis: ⁊ hec agna ne: vel grece poteſt declinari hec agne huiꝰ agnes: ⁊ tūc accētuat᷑ in fine. Et interp̄tat᷑ agnes caſta vel mater vel martyr ſm̄ Pap. ⁊ dicit᷑ ab agnos grece qd̄ eſt piū latine: qꝛ pia ⁊ mitis extitit. Vel dicit᷑ ab agnoſcendo qꝛ viam veritatis agnouit.

A gnomē minis neu.ge.nomē qd̄ imponit᷑ alicui ab euētu vnde ⁊ dicit᷑ agnomen q̄ſi ab euētu nomen vel agnomen quaſi ad nomen: quia poſt nomen proprium debet poni. vnde agnomino nas.i.agnomine vocare vł agnomē imponere: ⁊ ꝓducit gno.

A gnominatio eſt quidā color rhetoricꝰ: de quo dixi ſupra in q̄rta parte vbi egi de coloribꝰ rhetoricis.

A gnoſco ſcis noui agnitū valde vł iuxta noſcere. ⁊ cōponit᷑ ex ad ⁊ noſco: ⁊ mutatur d in g. vel g eſt ibi per protheſim ⁊ tunc abijcitur d.

A gnus agni dicit̃ ab agnos qȯ eſt piū: vel ab agnoſcendo: quia pre ceteris animalib⁹ matrē agnoſcat: vt etiam ſi in magno grege errauerit balatu recognoſcit vocem parentis. Paſtor errat ī diſcretiōe ouiū: agniculus in agnitiōe matris neſcit errare. vñ agnin⁹ na nū: ⁊ agnellus li dimi. ⁊ hec agna agne. vnde hec agnella le dimi.

A go agis egi actū. i. ducere vel facere in vtraq; ſignificatione eſt actiuū. ⁊ cōponit̃ cū ad ⁊ fit adigo gis adegi adactū id eſt aliam partē reducere. Itē cū ab: vt abigo gis. i. fugare: ſeparare. Item cum am: ⁊ fit ambigo gis b interpoſita. i. dubito. Item cū con: ⁊ fit cogo cogis coegi coactū. Item cū circū ⁊ fit circūago gis vbi m debet ſcribi ſed nō proferri. Item cū de ⁊ fit dego gis. i. viuo. Item cum ex ⁊ fit exigo gis exegi exactū. Itē cum in ⁊ fit inigo gis inegi inactū. i. pecus a paſtu in tectum agere. Abigere enī eſt pecus a tecto in paſcua agere. Et cum pro: ⁊ fit prodigo gis id eſt vaſtare: dilapidare. Et cum per ⁊ fit perago peragis peregi peractū. i. perficere. Et cum re ⁊ fit redigo gis. Et cum ſub ⁊ fit ſubigo gis. Et cum ſat vel ſatis: ⁊ dicit̃ ſatago gis. i. ſatis ago. ſ. feſtino procuro: omnia perago. Et cū trans: ⁊ fit tranſigo gis. i. vltra agere: vel litē decidere. Et nota q̄ ago actiuū eſt ⁊ oīa compoſita ab eo preter ambigo ⁊ dego ⁊ ſatago que ſunt neu. Item omnia compoſita ab ago faciunt p̄teritū in egi: ⁊ ſupinū in actū: preter dego quod caret ſupino. ambigo etiam ⁊ ſatago nō habent ſupinū in vſu. Item ſcias q̄ ago quando componit̃ ſi reſultat dictio diſſyllaba ex toto: a ſyllaba remouetur: vt cogo dego pergo. Si autē dictio ſit triſſyllaba: a vertit̃ in i cor. vt adigo abigo redigo trāſigo. ſed tamē a ſeruant perago ⁊ ſatago. ⁊ cor. penul. ago. Horatius in primo epiſto. Nā tua res agitur paries cum proxim⁹ ardet. agit̃ intellige. i. ducitur vel gubernatur.

A golus li maſ. ge. i. baculus paſtoralis ab agēdo pecora dictus: ab ago agis dicit̃: ⁊ cor. go.

A gon. ab ago agis dicitur hic agon agonis. i. certamen: pugna. ⁊ dicitur agon quaſi ſine angulo: quia in loco rotundo agones fiebant. Theodolus: Excedit laudes hominū qui p̄mos agones Inſtituit fieri ſub vertice mōtis olympi. Et accentuatur agon in fine.

A gonia nie idē qȯ agon. vel agonia. i. vigor: fiducia: victima vel hoſtia. ⁊ acuit̃ penul. ⁊ dicit̃ ab agon.

A gonista ſte cōis ge. dicit̃ ab agon: ⁊ eſt agoniſta q̄ vel q̄ ē in agone. i. pugil: certator.

A goniſticus ca cū penul. cor. i. victorioſus vel bellicoſus. ⁊ dicitur ab agon vel ab agoniſta. Auguſtin⁹ ſuper plal. et certe inquit: Reddetis rationem quare monachos agoniſticos apppelletis.

A gonitheta penul. cor. acuta cōis ge. q̄ vel q̄ eſt in agone. i. pugil ſm Hug. Papi. vō dicit: Agonitheta prelij actor q̄ preeſt certantibus.

A gonizeta te. ab agon dicit̃ h agonizeta. i. victor. vnde agonizo zas. i. certare v̄bū neu. ſm Hug. Pap̄. vō dicit agonizor zaris. i. certare. ⁊ ꝓdu. ze agonizeta.

A gonom⁹ mi maſ. ge. ab ago agis. i. p̄nceps: q̄ſi ꝑ actionem noīatus ⁊ diuulgatus. Et vt dicit Hug. videt̃ eē compoſitum ab ago ⁊ nomen.

A grammatus. i. illitteratus: ab a quod eſt ſine: ⁊ grāmaton quod eſt littera.

A grarius. ab ager dicit̃ agrarius ria rium: ⁊ hoc agrarium rij illud quod pro agro vel de agro datur vel ſuſcipitur in preciū. vnde hec agraria rie. i. lex data de agro: vel preciū qȯ pro agro ſuſcipit̃. Ecc̄. xxxviij. Cum operario agrario de omni opere tracta.

A gredula. ab ager dicit̃ hec agredula le parua rana que in agris inuenit̃: ⁊ cor. du.

A greſtis. Ab ager dicitur hic ⁊ hec agreſtis ⁊ hoc agreſte. Q; enim agreſte dicitur quaſi ſtans in agro etymologia eſt: non compoſitio.

A gricola le cōis ge. penult. cor. i. ruſticus: agrū colens. Et vt dicit Pap̄. fit cōpoſitio ex actō ⁊ ntō.

A gricolantis ni penul. ꝓdu. maſ. ge. i. agricultor. ⁊ cōponit̃ ex ager ⁊ colonus.

A gricultor toris maſ. ge. ab ager ⁊ cultor cōponit̃.

A grimonia nie fe. ge. herba q̄dā q̄ p̄cipue abundat in agris ⁊ dicitur ab ager.

A grifagite iō dicunt̃ q: ſolū ferarū carnes edant: ab agrion qȯ greci vocāt ferū: vel ab ager agri ⁊ fagin qȯ eſt comedere. Hi ciclopes dicunt̃ vel monoculi: q: vnū habē oculū in media frōte ad modū cicli dicunt̃. hos india gignit. ⁊ ꝓdu. hanc ſyllabā ni.

A grion vel agrios grece latine ferū agreſte.

A gripēn⁹ ni maſ. ge. ab ager ⁊ pēna. ⁊ ſm Iſidorum agripēni ſunt agri illi q̄ nō plene ſunt agri.

A grippa agrippe per geminū p eſt qui cū labore matri editur ſicut per pedes non per caput: ab agros quod eſt tractus: ⁊ pes: quia in partu primo loco pedes emittit. Virgilius Eneiō. viij. Parte alia ventis: ⁊ dis agrippa ſecundis. Dictus eſt etiam quidam herodes agrippa. Unde in Aurora dicitur: Tertius herodes rex eſt agrippa vocat⁹: vt dicam in herodes.

A gros grece latine dicit̃ tractus.

A gula le fe. ge. penul. cor. i. lena q̄ſi agens gulam.

A io ais ait. i. dico: ⁊ eſt q̄rte coniugationis: quia facit imperatiuū in i: vt ai: in quo verbo ſemper i eſt duplex conſonans ſequente vocali. vnde aio aiunt duarum ſyllabarū ſunt. Horati⁹ in epiſto. Seru⁹ habes preciū loris nō vteris aio. Sed ſequente conſonāte vocalis eſt: vt ais ait. eſt autē defectiuū: quia non inuenit̃ totū in vſu. Et ſcias q̄ ais producit is ſicut ⁊ audis. Itē aimus producit penultimā ſicut audimus. Sed inquimus corripit penultimā. Eſt enī inquio inquis inquit verbū defectiuū tertie cōiugationis. vñ v̄ſus: Tertia vult inquit q̄rtaq; ſumit ait. De hoc etiā ſupra dixi in tertia parte vbi egi de p̄terito tertie cōiugationis in principio.

A ante L

A la ale ꝑ vnū l dicit̃ ab alo alis: q: ſub ea pullos alit auis. Ale etiam dicuntur milites: quia ſicut gallina alis protegit pullos: ſic milites ſuis clipeis cooperiunt ⁊ protegunt pedites. Ala etiam eſt pars piloſa ſub brachijs que etiam dicitur aſcella: quia ex eis brachia cillentur. i. mouentur. vnde verſus: Euolat ⁊ pugnat humeris ſupponitur ala. Et ſcias q̄ ala ale producit primā: ſed alo alis eam corripit. vnde verſus: Quidnam pignus alis o dedale cōcidet alis. Ouidius de arte: Non auis vtiliter viſcatis effugit alis. Vide in turma.

A labaſtrites. ab ala dicit̃ alabaſtrites tis lapis candidus ⁊ intertinctus varijs coloribus. vnde hoc alabaſtrū vas vnguentariū inde factū: quod incorrupta ſeruat vnguenta. Luce. vij. Alabaſtrū vnguenti. ⁊ dicitur alabaſtrū vnguēti vas ſiue pixis de alabaſtro que continet vnguentum. ⁊ corripit primam ſiue a in antepenul. Et ſcribitur ſine b in penul. vnde in aurora dicit̃ Illic vnguentū fundens franges alabaſtrū. Itē Alexāder: Marmoris eſt ſpēs vnguēta tenens alabaſtrū.

A labaſtrū ſtri ꝑ r in vltima ſyllaba vas quoddā vnguentariū eſt. Vide in alabaſtrites.

A labrū. ab ala dicit̃ hoc alabrū bri. i. illud in quo fila vertūtur. Vñ quidam: Vertitur hoc alabro quicq̄d net femina fuſo. Et nota q̄ filū a colo ducit̃ in fuſū: de fuſo in alabrū: hinc in girgillū: deinde in glomicellū: hinc in pannū: poſtea in telam.

A lacer cris cre penul. cor. i. hilaris: velox: argut⁹: let⁹. ⁊ declinat̃ h alacer h alacris ⁊ h alacre ſm modernos. Inuenit̃ aūt h ⁊ h alacer v̄l alacris ī vtraq; ſignificatiōe noīs. ⁊ dicit̃ alacer q̄ſi alager a velocitate.

A lacrimonia nie fe. ge. id eſt alacritas: letitia: gaudium: velocitas ſm Papiam.

A lani dicunt̃ quidam populi habitantes iuxta lanū fluuiū ſicut alemani dicunt̃ habitantes iuxta lemanū fluuiū.

A lapa pe.i.colaphus: vñ alapo pas.i.alapas dare: verbum adiectiuũ ⁊ cor.la.

A lapizo zas verbũ actiuũ.i.alapas dare dicit̃ ab alapa pe.

A lapus pi eſt ille qui alapas patiendo acquirit victũ.

A laris huius alaris fe.ge.i.turma equitalis: ab ala le dicit̃ ⁊ producit la.

A latus ta tum qui habet alas penul.ꝓdu. ab ala ale dicit̃.

A lba be quedã ciuitas eo ꝙ alba ſcropha fuit ibi inuẽta: ⁊ dr̃ ab albus ba bũ. Jtẽ alba be veſtis ſacerdotalis linea ⁊ ſtricta q̃ camiſia dr̃ ⁊ podoris: ⁊ talaris: ⁊ ſubucula ſm Pap. vñ verſus: Dicit̃ vrbs alba: veſtit̃ preſbyter alba.

A lbane narũ ſũt nuces q̃ diu ſeruate ſũt albe ab albꝰ ba bũ Jtẽ ab albus dr̃ h albania nie regio orientalis: Jnde albani dicunt̃ hoĩes illius regionis ꝓpter albos capillos.

A lbedo dinis: in albor alboris vide.

A lbedo bes bui.i.albũ eẽ vl' fieri v̾bũ neu. ⁊ dr̃ ab albo bas ⁊ cõponit̃ vt coalbeo bes: Jnde coalbeſco ſcis.

A lbeſco ſcis v̾bũ inchoa.i.incipio albere ab albeo bes dr̃.

A lbicies ciei.i.albedo: ⁊ dr̃ ab albus: ⁊ eſt fe.ge.

A lbico cas penl'.cor.i.parũ albere. ⁊ dicit̃ ab albeo bes: ſm Hu. Priſ. dicit: ab albo bas albico cas: ⁊ põt dici verbũ apparitiuũ: vt albico.i.appareo albere: ⁊ format̃ ab albo bas: o mutata in i corre. ⁊ addita co.

A lbidus ab albeo vel ab albus dr̃ albidus da dũ.i.albus: ⁊ cõparat̃ albidus dior diſſimus. vñ albide dius diſſime: ⁊ hec albiditas tatis: ⁊ albido das penl'.cor.verbũ actiuũ i.album facere.

A lbiolus li: in albus eſt ⁊ cor.penul.

A lbo bas verbũ actiuũ.i. albũ facere. ⁊ cõponit̃ cũ de ⁊ fit dealbo bas verbũ actiuũ. Jnde verbalia.

A lbor boris ab albus ba bũ dicit̃ hec albedo dinis: ⁊ h albor boris ꝓ eodem: ⁊ producit bo.

A lbugo: ab albus dicit̃ hec albugo ginis.i.glaucitas oculorũ albedo oculoꝝ. Et eſt albugo ſubtilis mẽbrana viſum impediens tenuis pellis ⁊ ꝓdu.bu. vñ in Aurora dr̃. Cõturbas oculos albugo figurat hebreos.

A lbula le: ab albus ba bũ dr̃ h albula le q̃dã fluuius ꝓpter colorẽ aq̃ q̃ mõ dr̃ tiberinus a tiberio rege ĩ eo ſubmerſo

A lbumẽ mis ge.neu.i. albedo oui ab albꝰ ba bũ ⁊ ꝓdu.bu.

A lburnus na nũ eſt albus. ⁊ dicit̃ ab albeo bes vel albus. Jtem hic alburnus ni dr̃ quidã mons eo ꝙ albeat.

A lbus ab albeo bes dr̃ albꝰ ba bũ: ⁊ cõparat̃ albior biſſimꝰ ⁊ hinc hic albꝰ bi ꝓ vẽtre q̃ſi alnus: ⁊ h albo indeclinabile ꝓ libro: ⁊ precipue vbi noĩa ſanctoꝝ ſcribunt̃. Vñ hic albiolus li dimi. Juuenal': Cuius ⁊ albiolus lanã pigue rat artus. ⁊ h albũ bi inuenit̃ ꝓ albedine. Et dicit Papi. Albũ candidũ: ſed albũ nã: candidũ fit ſtudio. vñ verſus: Albũ nã facit: eſt res candida cura.

A lce grece: latine virtus ſiue fortitudo.

A lceus cei penul.ꝓdu. quidã poeta fortis q̃ inuectiuã ſcripſit Hiero. in ep̃la ad paulinũ ca.vij. Pindarus ⁊ alceus.

A lchimus mi ꝓpriũ nomẽ cuiuſdã viri cor.penul. Aurora Alchimus ex aaron deſcendens ſtirpe ſacerdos.

A lcides alce interpretat̃ fortitudo ſiue virtus a quo ⁊ idos qđ eſt forma dicit̃ hic ⁊ hec alcides.i.fortis ⁊ formoſus. vel ab alceo a vo ⁊ ꝓdu.ci.

A lcion onis pelagi volucris dicta q̃ſi ales oceani: q: in hyeme in ſtagnis oceani nidos facit: qua excubante fert̃ pelagus flantibus ventis cõtinua ſeptẽ dierũ tranquillitate putreſcere: ⁊ eius fetibus educandis obſequiũ ipſa rerũ nã prebere. Vel dicit̃ ſic ab alcione vxore ceicis: q̃ dolore viri ſui mutata eſt in auẽ illã: ſm poetarũ fabulas: ⁊ cor. penl'. vñ Oui. epi. Altiones ſole memores ceicis amati. ⁊ cor.penul. altiones. De hac dicit Jſido. ethy. xij. Alcion pelagi volucr̃ dicta: q̃ſi ales cianea: eo ꝙ in hyeme in ſtagnis oceani nidos facit: pulloſq; educit. ⁊ vt dic̃ Ambro. in exameron: Tantã gratiã minuſcula auis diuinitus indultam hꝫ: vt hos quattuordecim dies nautici vel naute preſumpte ſerenitatis obſeruẽt quos ⁊ alcionidas vocãt quibꝰ nullos motus ꝓcelloſe tempeſtatis horreſcant.

A lea alee q̃dã ludus vel inſtr̃m quo ludit̃: ab alea quodã milite q̃ in troiano bello intro ludũ iuenit: ſm Hu. Pap. vo dicit alea tabula luſoria dicta a quodã q̃ hũc ludũ inuenit: ⁊ ſcribit̃ p vnũ l: ⁊ ꝓdu. primã. Thobias: Al a fortune ſortes examinat aurũ. vide in elemoſyna.

A leariũ rij ge.neu. locus vbi alee reponunt̃ vel vbi ludit̃: ⁊ dicit̃ ab alea alee.

A leator toris maſ.ge. qui ꝑfectus eſt in ludo alearũ. ⁊ dicit̃ ab alea: ⁊ ꝓdu.penul.

A leatoriũ rij. ab alea dicit̃ hoc aleatoriũ rij: locus in quo luditur cũ aleis. Et inde aleatoriꝰ ria riũ qđ ꝑtinet ad aleas vel qui cũ eis ludit.

A leo onis qui aſſidue ludit cũ eis: ⁊ dicit̃ ab alea.

A leola le penul.cor. dimi. parua alea.

A lers tis doctus quaſi alienus ab arte p cõtrariũ.

A les tis cõis ge. ꝓ aue vel ꝓ veloci dr̃ ab ala q: alis alta cõſcendat. Alites ſi aduerſa nũciant inhibe dicunt̃: q̃ſi inhibeant.i. ꝓhibeant ⁊ vetent. ſi ꝓſpera nũciant dicunt̃ ꝑpetes: q: oẽs aues volantes priora petant: ⁊ cor. li. vñ in Aurora dr̃: Flectit̃ ad collũ caput alitis: vt q̃ſi corpus. Pro aue etiã ſumit̃ in hymno qũ dr̃: Ales diei nũcius.

A lga ab algeo ges dr̃ h alga ge: h qđ ꝓijcit mare vel herba marina: q: frigida eſt: vñ ⁊ mare dr̃ algoſũ eo ꝙ algã a ſe ꝓijcit. vel poteſt alga dici ab alligo gas: q: pedes vel manus alligat.

A lgenia nie.i. dolor algidus ab algeo dr̃: q: facit algere.

A lgeo ges ſi ſum.i.frigere verbũ neutrũ: vñ algeſco is verbũ inchoatiuũ. ⁊ vtrũq; componit̃ cũ ex: ⁊ dicit̃ exalgeo ges: ⁊ inde exalgeſco.

A lgidus ab algus dr̃ algidus da dũ penul.cor.i.frigidus: ⁊ cõparat̃ algidior diſſimus: ⁊ ab algidi gtõ: addita tas fit hec algiditas tatis.i.frigiditas.

A lgor oris maſ.ge.i.frigus ab algeo ges: ⁊ ꝓdu.go.

A lgoſus ſa ſum.i.frigoroſus ab algus dicit̃.

A lgus gus gui: maſ.ge.i.frigus ab algeo ges.

A lia lie maſ.ge. nomẽ fluuij p vnũ l. ſed q̃nq; cã metri interponit̃ aliud: ⁊ dicit̃ allia lie.

A lias. ab aliꝰ lia liũ dr̃ alias.i.in alio tꝑe aduerbiũ tꝑis. vel alias.i.in alio loco aduerbiũ loci. vel alias.i.aliter: ⁊ tunc eſt aduerbiũ q̃litatis: Gen̄. xx. Alias aũt ⁊ vere ſoror mea eſt. ⁊ accentuat̃ in fine ad differentiã huius noĩs alias.

A libi aduer. locale ⁊ ſig̃t in loco ⁊ cõponit̃ ab alius ⁊ ibi.

A librũ dicit̃ eo ꝙ in eo liberant̃.i. voluunt̃ fila vel liberantur.i.voluunt̃: idẽ qđ alabrũ.

A licubi aduer. locale: ⁊ ſignificat in loco: ⁊ cõponit̃ ab aliꝰ ⁊ vbi iterpoſita c cã euphonie: deberet eñi dici aliubi. Et vt dicit Pap. alicubi.i. vſpiã in alio loco.

A licui hꝫ accentũ ſup hanc ſyllabã li: in h dtõ alicui q̃ apud metricos accipit̃ ꝓ triſſylaba: vñ accentꝰ deberet eſſe ſup primã ſyllabã: ſed reſpicimus in accentu modulationem ꝓſaicã q̃ accipit illũ dtĩn ꝓ tetraſyllabo: ⁊ iđ ponit̃ ibi accentus ſup hanc ſyllabã li: tanq̃ eſſet ante penul.

A licunde aduer. loci: in aliunde vide.

A ligenigena ne ge. cõis penul.cor.i. de alia patria natus: ⁊ cõponit̃ ab alienus ⁊ genitus.

A lienus ab alius dr̃ alienus na nũ.i. extraneus: vñ alieno nas verbũ actiuũ.i. alienũ facere penul. ꝓdu.

A lietus ti: merillus: ab alo alis dr̃: vl' vt dicit Pap. Alietus filis aquile vel maior: ⁊ ꝓdu.penul. vñ in Aurora dr̃: Obtinet exiguas alietus corꝑe vires. Jtẽ Oui. metha. Et mõ factus auis fuluis alietus in alis.

A limen minis neu.ge.i. nutrimentũ: ab alo alis ⁊ cor.penl'. tam in ntõ q̃ in obliquis.

A limentũ: ab alimen vel alo alis hoc alimentũ ti: ⁊ hec alimonia nie ꝓ eodẽ. ſ. qđ habet̃ ad alendũ. vñ pluraliter hi alimones nũ.i. nutritores.

A limonia nie: in alimentũ exponit̃.

A lio aduerbiũ loci: ab alius dr̃: ⁊ acuit̃ in fine ad differentiã huius ablatiui alio. Jnuenit̃ etiã q̃nq; in datiuo alio Matth. viij. Et alio vade: ⁊ vadit.

A lioquin.i.alter aduerbiũ qualitatiuũ ⁊ cõponit̃ ab alius ⁊ quin ſm Hu. Pap.vo dicit: Alioquin ꝙ ſi minus: ꝙ ſi nõ vel aliter ſi alio mõ feceris: coniunctio rõnalis vel collectiua: ita dicit Pap. ⁊ penl̃. Hora.in.v.ſermonũ: Qd̃ mechus feret aut ſicarius: aut alioquin.

A lioꝛſum aduer.loci ſignat ad locũ.i. verſus ad aliã partez ⁊ componit̃ ab alio aduerbio ⁊ verſus vel oꝛſum.

A lipes pedis penl̃.coꝛ.tã in ntõ q̃ȝ i obliq̃s.i.velox q̃ſi hñs alas in pede ⁊ eſt cõis ge. ⁊ cõponit̃ ab ala ⁊ pes.

A liptes: ab alo alis dicit̃ hic aliptes tis: plagarũ curatoꝛ: qꝛ eas fomentis alit.i.curat. vñ Juuenalis: Grãmaticus rhetoꝛ: geometer: pictoꝛ: aliptes.

A liquãdiu cõponit̃ ab aliquãtũ: ⁊ diu ſꝫ Hu.i.aliquãtiſp.

A liquando.alius componit̃ cũ quando ⁊ fit aliquando aduerbiũ tp̃is: ⁊ acuit li: lꝫ penul.fit longa.

A liquantiſper: aliquantis ablatiuꝰ de aliquantꝰ cõponit̃ cũ ꝑ ⁊ dicit̃ aliquantiſper.i.aliquãtulũ ſm Hu. Pap.vo dicit: Aliquãtiſper.i.aliquãdiu: ꝑ aliquantulũ tp̃is.

A liquantulus la lũ dimi.de aliquãtus. vide in aliquantꝰ.

A liquãtus: alius cõponit̃ cũ quãtus ⁊ fit aliquantus ta tũ: vñ aliquantulus la lũ dimi. ⁊ aliquantulũ aduerbiũ.

A liq̃d: alius cõponit̃ cũ q̃s ⁊ fit aliq̃s aliq̃ aliqd̃ vel aliq̃d: ⁊ ſcribit̃ ꝑ d aliq̃d: cuius ablatiuꝰ.ſ.aliquo ponit̃ aduerbialiter: ⁊ ſignificat ad locũ ſm Hug. vel ſm antiquos aliquo eſt aduerbiũ loci: ⁊ accentuat̃ in fine.

A liquoꝛſum.aliquo aduerbiũ cõponit̃ cũ verſus vl̃ oꝛſum ⁊ fit aliquoꝛſum.i.verſus aliquã partem.

A liquod eſt oĩs ge.indeclinabile: ⁊ tñ pluraliter declinat̃ ⁊ componitur ex alius ⁊ quod.

A liquotiens aduerbiũ numeri in aliquot dicit̃.

A liquotus ta tũ coꝛ.penul. qꝛ quotus a quo componit̃ coꝛ. primã. vñ in Greciſ. dicit̃: Si queras quotꝰ iſte venit numerũ tibi ſignat. Quotꝰ.i.cũ quot ſocijs. Si quotꝰ iſte ſedet a me tunc oꝛdo notat̃.i.primꝰ vel ſecũdus. Et ſcias ꝙ pars aliquota alicuius totius dicit̃ eius pars integra: vñ partes aliquote de ſex ſunt: vnũ duo tria: ⁊ eſt numerus ꝑfectus qꝛ partes eius aliquote ſunt equales toti.

A litus ab alo alis dicit̃ alitus tus tui.i.alitio ſiue nutrimẽtũ. Et alitus q̃nq̃ ponit̃ ꝓ ſpũ vel ſpiratiõe vt dicit Hug. vñ quidã: Halitus eſt flatus: alitus nutritus habet̃. Et ſic halitus ꝓ flatu ꝓdu. primã ſicut halo halas: ſed alitus.i. nutritus coꝛripit primã ſicut ⁊ alo is it.

A liunde cõponit̃ ab alius ⁊ vnde ⁊ q̃nq̃ interponit̃ c ⁊ fit alicunde ꝓ eodẽ ⁊ ſignat aliunde ⁊ alicũde de loco: vt alicunde.i.de aliqua parte.

A lius alia aliud nomẽ ad aliqd̃ ⁊ abnegatiuũ ⁊ põt dici de pluribꝰ q̃ȝ de duobꝰ: qũ alter nõ dicat̃ niſi de duobꝰ ſm Hug. vñ in Greciſmo dicit̃: De multis ꝓprie primus dices aliuſq̃. Sed prioꝛ ac alter dic concoꝛdare duobꝰ. Et differt alius a ceteris. Nam alij dicunt̃ ex alio numero ſed ceteri ex eodẽ. Et ſcias ꝙ alius in ntõ coꝛ.penul. ſed in gtõ eã ꝓdu. Deberet enĩ gtĩs ſupare ntm̃ in vna ſyllaba. vñ qd̃ amiſit in ſyllabis recupauit in tp̃ibus: ſicut alterius qd̃ duabꝰ ſyllabis ſupat ntm̃: ⁊ coꝛ penul. ⁊ ſic qd̃ abundauit in ſyllabis amiſit in tp̃ibus. vñ dicit Priſ.in.xiij li. Alius alius alij: cuiꝰ gtĩs qꝛ par in ſyllabis ẽ ntõ ꝓdu. ſemꝑ penul. qũ alterius ecõtra: qꝛ duabus vincit ſyllabis ſuũ ntm̃: ſemꝑ coꝛ.penul. alterius alteri. Et in.vi.li. dicit: Sciendũ ꝙ in ius terminantiũ gtĩs ꝓdu.penul. niſi licẽtia poetica eã coꝛripiat excepto alter alterius: qd̃ idõ magis coꝛreptã habuit penl̃. qꝛ duabꝰ ſyllabis vincit gtĩs ntm̃ qd̃ igit̃ creuit ſyllabis h̃ etiã minuit tp̃ibus. Itez vt dicit Priſ.in.xiij.li. Inuenit̃ altre ꝓ alteri: ⁊ ſole ꝓ ſoli. Inuenit̃ etiã ſm ſcd̃e declinatiõis regulã gtõ alij alie dtõ alio alie ſilr altre: vñ in euange. Matth.ca.vij. Dico alio veni ⁊ venit. Et ſcias ꝙ aliud ſcribit̃ ꝑ d: ſicut ⁊ qd̃: qꝛ in d iſta duo inueniunt̃ neutri ge. aliud ⁊ qd̃. Itẽ dicit Priſ. in.vij.li. Cui ꝓ monaſyllaba accipiũt metrici ⁊ huic. Oĩs enĩ gtĩs in ius deſinens vna ſyllaba vult ſupare ſuũ dtm̃ vt alterius alteri: illius illi. Alius quoq̃ ꝑ duas i debuit eſſe gtĩs cã dti q̃ eſt alij: ſed vel hiatꝰ cã vel qꝛ inter duas vocales i vocal' eẽ nõ poterat. Dtĩs aũt loco ꝯſonãtis eã accipi ꝓhibebat quã ipſe duplicat vocalẽ: ⁊ credo differentie cã ne ali verbũ infinitiuũ eſſe putaret̃. Ideoq̃ pleriq̃ recuſauerũt cũ frequẽti vſu ꝓferre: ⁊ coꝛ. primã alius.
Et ſcias ꝙ vt dicit Priſ.in.xv.li. Aliter: ab eo qd̃ eſt h̃ alis huius alis huic ali ꝓ alius aliꝰ alij addita ter ſm analogiã ꝓfert̃. Hic nota ꝙ in diuinis aliud in neu.ge. dicit eſſentiã ſed alius in maſ. recipit ꝑſonã. vñ pr̃ eſt alius a filio ſed nõ aliud. Nã ſicut dicit Aug. Una eſt pr̃is ⁊ filij ⁊ ſpũſcti eſſentia quã greci omouſion vocant: in q̃ nõ eſt aliud pr̃: alius filius: aliud ſpũſanctꝰ. Quãuis ꝑſonaliter alius ſit pr̃: alius filius: alius ſpũſanctus. Itẽ Aug. Arrius dixit: Aliud eſt pr̃ filiꝰ: recte diceret ſi diceret aliꝰ eſt nõ aliud. Qñ enĩ dicit aliud: cõtradicit ei a quo audit Ego ⁊ pater vnũ ſumus.

A llatũ eſt ſupinũ de affero affers: ſed ablatũ eſt ſupinũ de aufero aufers.

A llec piſciculus ad liquoꝛẽ ſalſamentoꝝ idoneus.

A llecto ctas.i.frequenter allicere ſequẽ.eſt de allicio.

A llego gas gaui cõponit̃ ex ad ⁊ lego legas: ⁊ mutat̃ d in l. Et inde allegans gantis oĩs ge. participiũ ⁊ ꝓdu. penul. Sap.xviij. Et ꝑ incenſũ depꝛecationẽ allegãs reſtitit ire. ⁊ eſt alegare remittere vel affirmare: vl̃ rõnes ad fulcimẽtũ ſue ꝑtis inducere. vñ allegatiões dicunt̃ affirmatiões ⁊ rõnes ad ꝯfirmandũ aliqd̃ inducte.

A llegoꝛia rie primã hꝫ poſitione ꝓductã. vñ quidã: Allegoria canit ſecreta: ꝑabola zelat: Tñ aliq̃ñ ſubtrahit̃ vnũ l: ⁊ coꝛ.primã. vñ phiſiologus. Eſt aũt xp̃s panther allegorice dictus. Et ſcias ꝙ ſacra ſcriptura quattuoꝛ modis põt exponi.ſ. hiſtoꝛice: allegoꝛice: anagogice: tropologice Hiſtoꝛia docet factũ: Tropologia facienda Allegoꝛia credendũ: Anagogia appetendũ. vñ v̇ſus: Lr̃a geſta docet. q̃d credas allegoꝛia: Moꝛal' q̃d agas: quo tẽdas anagogia. Hec patent in hac dictione hieruſalẽ. Hiſtoꝛice enĩ ẽ nomẽ ciuitatiſ cuiuſdã. Tropologice eſt tipus aĩe fidelis Allegoꝛice figura eccleſie militantis. Anagogice tipũ gerit eccleſie triũphantis. De allegoꝛia etiã ſupꝛa dixi in q̃rta ꝑte in tractatu de tropis: Pap. ſic dicit: Allegoꝛia myſteriũ ſilitudo: vt templũ dñi qd̃ fecit ſalomon. Juxta hiſtoꝛiã: Juxta tropologiã: eccleſiã: Juxta allegoꝛiã vel tipicũ ſenſũ coꝛpꝰ dñi: Juxta anagogiã ſupnã pr̃iaz. Silr hieruſalẽ ipſã ciuitatẽ: ⁊ hoĩes: eccl'ia aĩa: ⁊ pr̃iaz celeſtẽ ſigt.

A lleluia dr̃ ab allelu qd̃ eſt laus: ⁊ ia qd̃ eſt nomen dei: ſm ꝙ eſt inuiſibilis. vñ alleluia.i.laus dei ſm Hug. Pap.vo ſic dicit: Alleluia hebꝛaice latine laudate dñm. Itez dicit Pap. Ja apud hebꝛeos nomẽ dñi tñ ponit̃ qd̃ etiã nouiſſima ſyllaba ſonat de alleluia. vñ patet ꝙ tam Hug. q̃ȝ Pap. vult ꝙ i ſit cõſonans in hac ſyllaba ia: ⁊ ſic alleluia eſt quattuoꝛ ſyllabarũ. Eſt aũt indeclinabile alleluia: ⁊ dꝫ acui in fine ſicut oſanna. ꝙ aũt dicit̃ al.i.altiſſimus: le.i. leuat̃ in cruce: lu.i.lugebant apl'i. ia.i.iã ſurrexit dñs ethymologia quedã eſt. Nota hic ꝙ ſicut dicit Aug.in.ij. li. de doctrina xp̃iana: Hebꝛea verba nõ interpꝛetata ſepe inuenimus in ſacris libꝛis ſicut amen alleluia: ⁊ racha: ⁊ oſanna: ⁊ ſiqua ſunt alia quoꝝ partim ꝓpter ſctõꝝ auctoritatẽ q̃uis interpꝛetari poſſent ſeruata eſt antiquitas ſicut ſunt amen: alleluia. Partim enĩ in aliã linguã transferri nõ potuiſſe dicunt̃: ſicut alia que poſuimꝰ. ſunt enĩ quedã verba ceterarũ linguarũ: que in vſũ alteriꝰ lingue ꝑ interpꝛetationẽ tranſire nõ poſſunt ⁊ h̃ maxime interiectionibꝰ accidit q̃ v̇ba motũ animi ſignãt potius q̃ȝ ſniẽ ꝯcepte vllã ꝑticulã. Nã ⁊ h̃ duo talia eſſe ꝓhibent̃. Dicit enĩ racha indignantis eſſe vocẽ: oſanna letantis.

A lleuio as aui: ex ad ⁊ leuio as: ⁊ mutat̃ d ĩ l. vid̃ ĩ leuio as.

A llibeſco ſcis: Nota ꝙ antiq̃ dicebãt lubꝫ ⁊ lubeſco ꝓ libet ⁊ libeſco. vñ ⁊ nos vtimur cõpoſito allubeo: ⁊ allubeſco i.obedire vel ꝯſentire. Et inde h̃ allubeſcentia tie vel allubentia tie.i.obediẽtia vl̃ ꝯſenſus: ⁊ in eodẽ ſenſu inuenit̃ allibeo bes vel allibet: ⁊ allibeſco: ⁊ coꝛ.li ſicut libet.

A llicio cis allexi allectū: ex ad ⁊ licio licis: ⁊ mutat̄ d in l. vide in licio cis: ⁊ cor. li.

A llido dis alliſi ſum. i. ledere ad aliq̄d ex ad ⁊ ledo dis ⁊ ꝓdu. li: ⁊ mutat̄ d in l ⁊ ae dipthongus in i. Pſal. Beatus qui tenebit ⁊ allidet paruulos ſuos ad petrā.

A lligo gas ex ad ⁊ ligo gas cōponit̄: ⁊ mutat̄ d in l: ⁊ cor. li vñ Birria: Quelibet īmodicꝰ alligat erit amor. Pphta: Qui ſanat cōtritos corde ⁊ alligat ɔtritiones eor.

A lliſus ſa ſum: ab allido: ⁊ ꝓducit li. Oſee. x. Matre ſuper filijs alliſa. i. leſa.

A lliū lij dictū ſm Papi. eo ꝙ oleat cuiꝰ odorē venenata fera nō ſuſtinet leo ⁊ pardꝰ fugiūt. vñ allia q̄ſi olida ab olēdo. Perſiꝰ: Guſtaueris alli ꝓ allij. Nume. xi. In mētem nobis veniūt cucumeres: ⁊ pepones porriq; ⁊ cepe ⁊ allia.

A llodiū dij dicit̄ hereditas quā vendere vel donare poſſiz ita vt mea ꝓpria ſm Hu. Greciſmus ſic dicit: Dicit̄ allodiū fundus fundū maris vnū.

A llophilus. allon interpretat̄ alienū: ⁊ cōponit̄ cū philos ⁊ dicit̄ hic allophilus. i. alienigena ſicut philiſteus: paleſtinus vide in paleſtim: ⁊ cor. penul. vñ in Aurora dicit̄: Cerne ꝙ allophilus hoſtibus ille datur.

A llon interpretatur alienum.

A llopatia: ab alon alienū ⁊ pate paſſio dicit̄ hec allopatia tie vl' grece h̄ allopate pates allopatē. i. aliena paſſio que ab alio infertur ſm Hug. Pap. vo ita dicit: Allopatia tie paſſio ſub alio in aliū tranſiens.

A lloquor ris ex ad ⁊ loquor queris mutata d i l. Et ē alloq̄ loq̄ ad aliū. vñ ex vi ꝓpōnis ɔſtruit̄ cū actio rei rōnalis: vt alloquor ad te. i. loquor ad te ⁊ cor. lo. vide in loquor.

A llotheca ce dicit̄ ab alon ⁊ theſis poſitio. i. diuerſa poſitio accidentis vel accidentiū vt qñ caſus vel pſona ponit̄ ꝓ caſu vel pſona: vel qñ diuerſi caſus vel diuerſe pſone conſtruunt̄ intrāſitiue: ⁊ ɔſilia ſm Hug. Greciſmus aūt dicit allotheca genus neſcit numeros neq; caſus. De h̄ etiā require ſupra in q̄rta pte vbi egi de allotheca ſm Priſ.

A llubeſcentia vel allubentia tie fe ge. i. obedientia vel conſenſus. vide in allibeſco ſcis.

A llubeſco ſcis. i. obedire vel cōſentire. vide in allibeſco.

A llucino nas a luce dicit̄ lucino nas. i. ſuadere vel lucinare q̄ſi luci vicinare: ⁊ cōponit̄ cū ad ⁊ mutata d in l ⁊ dr̄ allucino nas: iuxta lucinare: inde h̄ lucinatio q̄ſi iuxta lucem appropinquatio: ⁊ cor. ci allucino.

A lludo dis ex ad ⁊ ludo ⁊ mutato d in l: ⁊ eſt alludere illudere vel cōſonare cōgruere cōcordare: vt Hic alludit ad hiſtoriā. ⁊ ꝓducit. lu. vide in ludo dis ſi.

A lluo luis lui lutum ex ad ⁊ luo luis mutata d in l: ⁊ eſt alluere abluere delauare: vel potius plautim abluendo augmentare. Inuenit̄ etiam qñq; alluere pro cōſumptione aquarū: vide in luo luis.

A llutes ab alluo luis he allutes allutiū ⁊ h̄ allutia orū loca cenoſa. i. ceno plena vbi fluuius alluendo dimittit cenū: ⁊ putredinem.

A lluuio: ab alluo luis dicit̄ hec alluuio onis: ⁊ h̄ alluuies uiei. i. alluuiū vel aquoſitas aquarū inundātia. Job. xiiij. Alluuione paulatim terra conſumitur.

A lluuiū luuij ge. neu. dr̄ ab alluo luis. Et eſt alluuiū latens incremētū qd̄ fit qñ fluuiꝰ ex vna pte addit ripe. vñ h̄ alluuius uij dr̄ ager quē plautim fluuiꝰ alluēdo in agrū redit Inuenit̄ tñ qñq; alluere ꝓ cōſūptione aquarū ⁊ alluuiū ꝓ ɔſūptione riparū ex aq̄s. Et h̄ iō q2 quātū fluuiꝰ ex vna parte addit tñ ex alia demit ⁊ corrodit.

A llux ci: ꝓdu. penul. ſicut pollux cis. vñ q̄dā: Allux ⁊ pollux bene declinant̄ in ucis: ⁊ rō eſt: q2 habet u naturalit̄ longam ante x in recto vt ſupra oſtendi in ſcd'a parte vbi egi de accentu nominū deſinentiū in x. ⁊ vt dicit Greciſ. Eſt manuū pollex ſed dicat̄ pedis allux.

A lmus: ab alo alis dicit̄ almus ma mū. i. ſanctus pulcer nutriens ſm Raba. Pap. etiā ſic dicit: Almus ma mū. i. ſanctus pulcer excelſus ab alendo etiā deriuat̄.

A lnia mons eſt apud ſmirniam.

A lnus: ab alo alis deriuat̄ hec alnus ni quedā arbor eo ꝙ amne alat̄. vñ hoc alnetū ti: locus vbi creſcunt alni.

A lo alis alui altū vel alitū. vñ duplicia v̄balia h̄ altor ⁊ alitor: h̄ altrix ⁊ alitrix: ⁊ h̄ alitio ⁊ altio. ⁊ h̄ altus tus tui: ⁊ alitus tus tui idē eſt qd̄ alitio. Alo cōponit̄: vt coalo lis: qd̄ eſt ſcd'e ɔiugationis. inuenit̄ ⁊ coaleo. Inde coaleſco ſcis inchoatiuū: ⁊ cor. primā alo. Sed halo las eam ꝓdu. vñ v̄ſus: Nutrio curtat alo: ꝓdu. ſpūs halo. Itē in Aurora dr̄: Claudos mendicos victi pietatis alebat.

A loe fe. ge. arbor ſuauiſſimi odoris cuius lignū vice timiamatū in altaribus adolet̄: ⁊ inde hec aloes alois ꝓ quodam vnguento amariſſimo inde facto vel ſpecie.

A lopicia cie eſt fluor capillor circūſcriptis pilis fuluis eris qualitatē habentibus: ſic dicta a ſil'tudine aīalis vulpecule quā greci alopiciaz vocant. vñ alopicioſus ſa ſum. i. caluus: ⁊ acuit penul. vñ quidā: Muſculis in tibia ſemp manet alopicia

A lpha p̄ma littera apud grecos: ⁊ deriuat̄ ab aleph hebrea littera: ⁊ ponit̄ pro principio Apoca. j. ca. Ego ſum alpha ⁊ o principiū ⁊ finis.

A lphabetū. alpha componit̄ cum beta ſecunda littera: ⁊ dicitur hoc alphabetū ti. i. abcdarium.

A lpinꝰ na nū penul. ꝓdu. in alpibꝰ exn̄s. ⁊ dr̄ ab alpis pis.

A lpis ab alpus: ⁊ dicit̄ hic alpis huius alpis. ſed raro inuenitur in ſingulari numero: ⁊ dicit̄ alapes quaſi alta petētes. i. montes vel q̄ſi altipedes: ⁊ nō eſt cōpoſitio. Et eſt tractū a lingua gallor qui alpes altos montes vocant.

A lſi alſiſti. i. frigui preteritum eſt de algeo ges.

A lſor ab algeo ges alſi qd̄ eſt frigere. vñ deſcēdūt v̄balia: ſ; nō ſūt in vſu hic alſor ſoris: ⁊ alſio onis que eſt res verbi.

A ltare. altus componit̄ cum ara: ⁊ dicitur hoc altare huiꝰ altaris quaſi alta vel altorum ara. Et hoc altarium rij pro eodem ⁊ hoc altor altaris. i. altare.

A ltariolum li dimi. paruū altarium vel altare. ⁊ cor. penul.

A lter ra rū nomen indiuiduū: ⁊ facit gt̄ūs alterius penulti. cor. quia ſuperat nt̄m̄ duabus ſyllabis. vnde quod creuit in ſyllabis minuit in temporibus ſicut ſupra probaui in alijs. Inuenitur etiam apud antiquos alteri altere alteri in genitiuo: ⁊ ī datiuo altero altere altero: ſicut alio in datiuo. Joelis. j. Super hoc filijs veſtris narrate: ⁊ filij veſtri filijs ſuis: ⁊ filij eorum generatione altere.

A lterco cas caui vl' altercor aris. i. certare litigare: ⁊ dicitur ab alter: ⁊ componitur vtrunq; vt coalterco cas: ⁊ coaltercor coaltercaris.

A lteritas: ab alter alterius alteri addita tas fit alteritas tatis. i. viciſſitudo.

A lternus: ab alter dicit̄ alternus na nū. i. viciſſitudinarius vnde alterne ⁊ alternatim aduerbia. i. viciſſitudinarie: ⁊ alterno nas verbū actiuū. i. mutare vl' alternatim aliquid dicere vel facere ⁊ etiam pro diſſociare inuenitur.

A ltero ras raui verbum actiuū dicitur ab alter: ⁊ eſt alterare variare facere alterum. vnde alteratus ta tum. i. variatus: ⁊ poteſt eſſe nomen ſimpliciter deriuatum ab alter.

A lteruter. alter cōponit̄ cū vter ⁊ fit alteruter tra trum: gtō alterutrius. i. iſte: vel ille vterq; ambo: inde alterutrū aduerbiū. i. mutuū. vñ in ep'la ſancti Jacobi dicit̄: Confitemini alterutrū peccata v̄ra. Inuenit̄ etiaz alterutrim aduerbiū in eodem ſenſu. Quare aūt alteruter non declinat̄ ex vtraq; parte: ſed tñ in fine quum cōponat̄ ex duobꝰ rectis integris. Dixi ſupra in tertia parte in tractatu de compoſita figura noīs: vbi egi de compoſitione integrorum.

A ltigradus da dum penul. cor. i. alte gradiens vl' qui eſt in alto gradu: ab altus componitur ⁊ gradus vel gradior.

A ltilis ab alo alis dicitur hic ⁊ altilis: ⁊ hoc le. i. res que ad hoc alitur vt pinguior fiat: ⁊ vt occidatur vt porci ⁊ volucres domeſtici. ⁊ dicit̄ qñq; ſubſtantiue hec altilis qñq; hoc altile. vnde in Matth. Tauri mei ⁊ altilia mea occiſa ſunt ſm Hug. Papi. aūt dicit: Altilia volatilia ſaginata ſtudio. ⁊ Priſ. dicit: Altilia ſaginata dicimꝰ ab eo qd̄ eſt alere: altilia quaſi alitilia vocamus ⁊ cor. penul. altilis

vñ in Greciſ. dr̃: Onix ſiluarum ſolet altilis eſſe domoꝝ.

A ltiloquꝰ q̃ quũ penl̃. coꝛ. q̃ alta loquiẗ ab altus ⁊ loquoꝛ.

A ltio onis. i. altio vide in alo.

A ltiſonans nantis. i. altũ vel ex alto ſonans: ⁊ cõponiẗ ex altus ⁊ ſonans vel ſono nas: ⁊ coꝛ. ſo.

A ltiſonus na nũ penul. coꝛ. i. alte ſonans ⁊ cõponiẗ ab altꝰ ⁊ ſono ſonas.

A ltithronũ ni. altus cõponiẗ cũ thronus: ⁊ fit hoc altithronũ ni. i. ſedes regia: Et inde dr̃ altithronꝰ ni: qui ſedet in illa ſede: ⁊ coꝛ. thro.

A ltitonans. altus cõponiẗ cũ tono nas: ⁊ diciẗ h̃ ⁊ hec ⁊ h̃ altitonans tis qui alte tonat: eſt enĩ deus altitonans ⁊ trinitas ſancta: ⁊ verbũ: ⁊ aer: ⁊ celũ. Et ſubſtantiue põt dici hic altitonans deus.

A lto tas deriuaẗ ab altus ta tũ: ſed nõ eſt in vſu: ⁊ cõponiẗ inde exalto tas. i. in altũ extollere: ⁊ inalto tas ꝓ eodem. a quibꝰ verbalia ſm̃ Hug. Papi. vͦ dicit: Alto tas nutrio: vel altũ facio ſubleuo.

A ltrinſecus. ab alter dr̃ altrinſecus penl̃. coꝛ. i. alter: ⁊ altrinſecꝰ. i. ecõtrario vtrimqꝫ. vñ Prudẽtiꝰ in hymno: Rñdet ille altrinſecus. vl̃ ſm̃ Pap̃. altrinſecꝰ dextra leuaqꝫ altrũ Geñ. xv. dr̃: Et vtraſqꝫ ꝑtes ꝯtra ſe altrinſecus poſuit.

A ltriplex cis penul. coꝛ. q̃ vel q̃ eſt aĩo duplex. ⁊ cõponiẗ ab altra ⁊ plica ſm̃ Hug. vel ſm̃ Papi. altriplex vel duplex doloſus: ⁊ coꝛ. tri.

A ltrix cis fe. ge. i. altrix. vide in alo alis.

A ltus ta tũ hꝫ tres ſignificationes: Altus. i. ſubtilis: vt alta ſcĩa eſt in iſto. i. ſubtilis: ⁊ altus. i. ꝓfundꝰ. ꝯuerſim enĩ. i. reciproce altus poniẗ ꝓ ꝓfundꝰ: ⁊ ꝓfundꝰ ꝓ altus. ⁊ cõparaẗ altioꝛ altiſſimus: inde h̃ altitudo. Itẽ inueniẗ altꝰ ꝓ nutritus: ⁊ tunc deſcendit ab alo alis alitũ vel altũ. ⁊ dicit Papi. Altũ ſupius ⁊ inferius dr̃ ad vtrũqꝫ altũ ꝑtinet altũ nãqꝫ celũ dicimus ⁊ altũ mare.

A lueare ab alueus dr̃ hoc alueare ris vel aluearũ rij: vas in quo apes deliteſcunt.

A lueolus li penul. coꝛ. maſ. ge. dimi. i. ꝑuus alueus: Daniel xiiij. Intriuerat panes in alueolo. vide in alueus.

A lueus uei maſ. ge. dr̃ ab aluus alui: ⁊ eſt alueus venter fluuioꝝ. vñ hic alueus dr̃ quoddã vas factũ ad modũ aluei fluuij in quo lauanẗ: pedes ⁊ olera: ⁊ carnes. vñ alueolꝰ li dimi. tã aluei fluuij q̃ꝫ aluei vaſis. Danielis. xiiij. Intriuerat panes in alueolo.

A lumen ab alo alis dr̃ h̃ alumen minis. vel dr̃ a lumine eo ꝙ ceteris coloꝛibꝰ prebeat lumen vel alimẽtũ: ⁊ ꝓdu. lu. Pap̃. dicit: Alumẽ a lumine dr̃ eo ꝙ lumẽ preſtat coloꝛibus tingendis: ⁊ coꝛ. mi in obliquis.

A lumnatus ta tũ. i. nutritus: ⁊ dr̃ ab alumnꝰ: ⁊ ſcribiẗ ſine p ⁊ eſt m ⁊ n eiuſdem ſyllabe.

A lũnus: ab alo alis dr̃ h̃ alũnus ni: q̃ nutrit vel q̃ nutriẗ. vñ verſus: Eſt ⁊ qui nutrit ⁊ qui nutriẗ alũnus.

A luta: ab alo alis dr̃ h̃ aluta te pellis q̃ candidata diciẗ vulgariter coꝛdonanee q2 alit pedes. vñ Iuuenal̃. Appoſitaꝫ nigre lunã ſubtraxit a lute. ⁊ inde h̃ alutarꝰ rij. i. pellipariꝰ q̃ vel q̃ opaẗ pelles candidatas vel tinctas vel q̃ edas candidat. i. ſerenat vel tingit.

A luulus li dimi. penul. coꝛ. i. paruus aluus.

A luus ab aluo aluis dr̃ h̃ aluus huiꝰ alui fe. ge. q̃ſi ablus: ⁊ eſt aluus q̃ cibũ recipit ⁊ purgari ſolet. vñ ⁊ ſic dr̃ q2 luaẗ i. purgeẗ. Ex ipſa enĩ ſoꝛdes ſtercoꝝ fluũt: ⁊ differt a ventre ⁊ vtero. vide in venter.

A ante M

A m prepoſitio ſemꝑ in cõpoſitione inueniẗ. Sed an ꝑ n eſt ꝯiũctio q̃ in cõpoſitiõe nõ inueniẗ ſicut dixi ſupꝛa in prima ꝑte in ca. de ſyllaba vbi determinaui de m.

A ma ame fe. ge. ſꝫ Iſi. dr̃ ab amo amas: q2 multũ amat q̃ ⁊ ſtrix dr̃ a ſtringendo: ⁊ ẽ auis nocturna. vide de h̃ ĩ ſtrix.

A mabilis: ab amo amas dr̃ h̃ ⁊ h̃ amabilis ⁊ h̃ le: vñ amabiliẗ aduer. ⁊ cõponiẗ h̃ ⁊ h̃ inamabiliter aduerbiũ.

A mabo interiectio blandientis: ab amo amas diciẗ.

A madrias. amans participiũ cõponiẗ cũ dꝛias: ⁊ eſt arboꝛ ⁊ fit hec amadrias dꝛiadis. amadriades dee ſunt arboꝛũ quaſi amantes dꝛiades.

A mamen. ab amo as dr̃ amamẽ minis: ⁊ h̃ amamẽtũ amamenti ꝑ eodẽ. i. amatio: ⁊ ꝓdu. penul. amem.

A mãdo das ex a ⁊ mãdo das. i. extra lõge mãdare ⁊ abſentare. Et ĩ eodẽ ſenſu iueniẗ amẽdo das: vide ĩ mãdo das.

A manitis tidis fe. ge. ſed amanitis ẽ maſ. ge. vñ. ij. Reg. ca. xiiij. dꝫ dici naamã amanitis: nõ amanites. ⁊ ꝓdu. penul. amanitis. De h̃ dixi ſupꝛa in tertia ꝑte in tractatu de ſpeciebus nominũ vbi egi de patronomicis:

A mans tis oĩs ge. ꝑticipiũ de amo amas: ⁊ cõſtruiẗ cũ actõ ſicut ⁊ ſuũ verbũ. Qñqꝫ ẽ nomẽ: ⁊ tũc cõſtruiẗ cuꝫ gtõ. vñ Pꝛ. ſ. Amans illũ ꝑticipiũ eſt: amans illius nomen eſt. ⁊ cõpaẗ ſm̃ ꝙ nomẽ: amans tioꝛ tiſſimus.

A maracus: ab amarus dr̃ h̃ amaracus ci: quedã herba vel amaracus q̃dã puer q̃ dũ deferret vnguenta ⁊ cecidiſſet moꝛtuus eſt: ⁊ mutatus in floꝛẽ ſui noĩs ſm̃ fabulas poetarũ: ⁊ ita a noĩe illius dr̃ herba amaracus ⁊ flos ⁊ vnguẽtũ qͦ inde fit hoc amaracũ diciẗ.

A mareo res diciẗ ab amarus: ⁊ eſt amareo amarus ſum vl̃ fio: vñ amareſco.

A marico: ab amarus amarico cas verbũ actiuũ. i. amarũ facere vel defatigare: vnde verbalia.

A moꝛicoſus ſa ſum. i. plenus amoꝛe: ab amarus diciẗ.

A marus: ab a qͦ eſt ſine ⁊ mare ꝑ cõtrariũ dr̃ amarus ra rũ ⁊ cõpaẗ rioꝛ riſſimꝰ. vñ h̃ amaritudo dinis. amarꝰ cõponiẗ vt pamarus q̃ꝫ amarus ambo ꝓ valde amarus.

A maſa ſe ẽ ꝓpꝛiũ nomẽ viri de quo dr̃ Regũ. xvij. Amaſã vͦ cõſtituit Abſolon ⁊ Ioab ſup exercitũ: ⁊ coꝛ. penl̃. vñ in Auroꝛa dr̃: ꝑmittes amaſe rex militie dñatum.

A maſco ſcis verbũ inchoatiuũ. i. incipio amare.

A maſio onis maſ. ge. idem eſt quod amaſius.

A maſiolus li dimi. penul. coꝛ. paruus amaſius.

A maſiunculus li dimi. paruus amaſius penul. coꝛ.

A maſius ab amo amas dr̃ h̃ amaſius ſij q̃ intemꝑate amat vel q̃ intẽꝑate amaẗ. ⁊ eſt amaſiꝰ luxurie amicꝰ: honeſtatis inimicꝰ: a quo amaſiolꝰ li dimi. ⁊ h̃ amaſia: ⁊ amaſiola le dimi. Diciẗ etiã hec amaſio onis idem quod amaſiꝰ Et inde hec amaſiunculus diciẗ paruus amaſio.

A mathi interpꝛetaẗ veritas: ⁊ accentuatur in fine.

A matoꝛculus li dimi. paruus amatoꝛ penul. coꝛ.

A mantricula le dimi. parua amatrix.

A maturio ris verbum meditatiuũ. i. mediatoꝛ amare: ⁊ foꝛmatur ab vltimo ſupino de amo amas. ſ. amatu addita rio: ⁊ coꝛri. u ante r ſicut ⁊ parturio parturis.

A matus: ab amo amas dicitur amatus tus tui. i. amatio: ⁊ mobiliter amatus ta tum.

A mazones diciẗ ab a ⁊ mazon qͦ eſt mãma q̃ſi ſine mãma ſ. dextra quã inurebant ne impediret eas in ſagitando ⁊ eam nudabant. ⁊ h̃ etiã faciebãt de ſiniſtra ne clipeus impediret. Eedem dicte ſunt vnimãme: he ſine viris viuunt ⁊ coꝛ. penul. amazones. Uirgi. Enei. xi. Pulſant ⁊ pictis bellanẗ amazones armis. Et ſcias ꝙ vt dicit Iſido. ethy. viij. Tria ſunt genera cõſuetudinũ ſicut ſcytarũ vbi femine ⁊ viri in pugnã eunt: amazonũ vbi ſole femine: Romanoꝛũ aliarũqꝫ gentium vbi ſoli mares.

A mbactus cta ctũ. i. circũactus ſicut ſolet eſſe quiſquis dubitat: ab ambigo gis dicitur.

A mbages gis dubia locutio ab ambigo gis: ⁊ ꝓdu. penul.

A mbago ginis dubia locutio ab ambigo gis ꝓdu. penul. in nominatiuo.

A mbagularis: vide in aruambale.

A mbi. i. ſerui ab ambiendo. i. circũeundo dicti.

A mbidens ab ambo ⁊ bidens ouis componitur hic ambidens dentis. i. ouis habens in ſuperioꝛi parte dentẽ vnuꝫ ⁊ alium in inferioꝛi parte.

A mbidexter: ab ambo ⁊ dextra componitur h̃ ambidexter teri: ille qui vtraqꝫ manu vtiẗ pꝛo dextera ſicut fuit Aoth vt habetur in libꝛo iudicum.

Amphidoxus ab amphi qđ eſt circū: ⁊ doxa qđ eſt gloria componiť ab amphidoxus.i.ex vtraqȝ parte glorioſus: ⁊ producit do.

Amphimacrꝰ cri.pes ↄſtās ex tribꝰ ſyllabis:ex pᷓma ⁊ vltia lōga: ⁊ media breui: ⁊ dř ab āphi qđ ē circū ⁊ macros qđ ē lōgū. ide amphimacrꝰ pes hincinde hn̄s lōgā ſyllabā:ī medio breuē: ⁊ coꝛ.ma.vn̄ vſꝰ: Amphimacrꝰ pᷓmā media breui lōgat ⁊ imā. Amphibrachꝰ varia poſtulat ire via.

Amphion: qdā citharedꝰ pfectꝰ ꝗ ⁊ thebanꝰ fuit. h̄ etiā ſic ⁊ plura alia noīa ꝑ ph interdū ſm ꝙ greca ſunt:atqȝ ꝑ f latina qn̄qȝ inuenies ſcripta.ita dicit Papi.

Amphitheatrū:ab amphi qđ eſt circū: ⁊ theatrū cōponiť h̄ amphitheatrū tri.i.theatꝝ hn̄s circūquaqȝ ſpectaculū. vł dř h̄ locꝰ gladiatoꝝ circūtritꝰ.vel dř ſic:qꝛ ex duobꝰ theatris ſit factꝰ q̄ſi ex vtraqȝ ꝑte theatrū hn̄s:qꝛ amphitheatꝝ rotūdū ē:theatrū vͦ ex medio amphitheatro ē ſemi circuli hn̄s figurā ſm Hu. Pap̄.ſic dicit: Amphitheatrū locꝰ rotūdus ad ſpectaculū factus: ⁊ coꝛ.nālit penul.

Amphitrites.ab amphi qđ ē circū ⁊ tero teris dř h̄ amphitrites tis.i.mare: a circūterēdo litus ſic dictꝰ. Greciſ. Dic amphitritē ꝗ terrā circūit omnē.

Ampho grecū eſt: ⁊ equipollet huic prepoſitiōi amphi qđ ſignificat circū.

Amplectoꝛ.plecto ꝓ plecteř cōponiť cū am qđ ē circū: ⁊ dř amplectoꝛ cteris amplexꝰ ſū: vbū cōe q̄ſi circūcirca flectēdo brachia cīgere vel cingi.vn̄ h̄ amplexꝰ us ui: ⁊ amplexim aduer.i. ↄiunctim: ⁊ amplectoꝛ taris frequentatiuū.

Amplifico cas caui verbū actiuū penł. coꝛ.i. amplū facio. ⁊ cōponiť ab amplū ⁊ facio.

Amplitas tatis fe.ge.i. amplitudo: ⁊ dř ab amplus ampla amplū ampli:addita tas.

Amplꝰ pla plū. cōparať amplioꝛ pliſſimꝰ:ampla plioꝛ pliſſima:amplū pliꝰ pliſſimū.vn̄ ample pliꝰ pliſſime aduer. ⁊ cōponiť cum ꝑ: ⁊ ſit ꝑamplius: Hebre.ix. Per amplius ⁊ pfectius tabernaculū. ⁊ declinať hic ⁊ hec peramplioꝛ ⁊ hoc ꝑamplius.

Ampulla.amplꝰ pla plū cōponiť cū bulla qđ eſt inflatio aꝗ ⁊ ſit h̄ ampulla le:eo ꝙ ſit ampla ad ſil̄itudinē bulle ſm quoſdā.ſed melius eſt vt cōponať cū am qđ eſt circum ⁊ bulla: ⁊ cōuerſa b in p:vt dicať ampulla q̄ſi ambulla.i.circūcirca inflata ad modū bulle. vn̄ ampulloſus ſa ſū.i.ſupbus:arrogans inflatus. ⁊ ampulloꝛ aris.i. verbis ſupbis inflatis ⁊ ſex quipedalibꝰ vti: ⁊ ſcribiť ꝑ duo l.

Amputo tas taui:ex am ⁊ puto tas: ⁊ eſt amputare ex toto vndiqȝ ſcindere vel remouere.vn̄ in pſalmo. Amputa obprobriū meū qđ ſuſpicatus ſuȝ: ⁊ coꝛ.pu. Et vt dicit Hu. Uites ſunt putande: ⁊ nō amputande: niſi forte velimus vineā ex toto eradicare.

Amula le fe.ge.fiala in ſil̄itudine vrceoli ſm Hu. Papi.eni dicit: Amula vas vinaꝝ quo offerť oblatio ex deuotiōe: ⁊ corri.penul.vn̄ habeť.iij. Reg.ca.vij. Fecit quoqȝ hirā lebetes ⁊ ſcutas ⁊ amulas.

Amurga fe.ge.inferioꝛ fex olei. ⁊ cōponiť ab a ⁊ mergo gi: qꝛ ab oleo ſe mergat inferius. ⁊ inde amurgoſus ſa ſuȝ: ⁊ cōparať:vn̄ amurgoſitas tatis. Et ſcias ꝙ amurga ꝓprie eſt inferioꝛ fex olei.ſed qn̄qȝ poniť ꝓ fece alterius liquoris ⁊ ſm quoſdā dř ab amarus:qꝛ eſt amara.

Amuſſis ſis fe.ge.ꝑ geminū s. ⁊ cōponiť ab a qđ eſt ſine: ⁊ muſſo ſas qđ eſt dubito tas. Et eſt amuſſis inſtrumentū plūbatū cemētarioꝝ:qđ emittūt a ſurſū vſqȝ deoꝛſū:ad ꝑpēdēdā eq̄litatē pietis vn̄ ⁊ alio noīe dř ꝑpēdiculū a ꝑpēdo.vel dř regula ꝗ hȝ lapides in muro coequare. ⁊ ſic dř q̄ſi ſine dubitatione:qꝛ cemētariū reddit certū.

A ante N

Ana grece ſurſū latine.eſt autē interiectio deprecantis ſm Pap̄. ⁊ accentuať in fine. Ana etiā diciť re: vn̄ anapeſtꝰ pes metricus quaſi repercuſſus.

Anabatrū tri.i.coꝛtina ab ana ſurſū: ⁊ batin qđ eſt gradus: qꝛ ſurſū gradiť ⁊ extendiť.vel dicunť anabatra gradꝰ qꝛ ꝑ eos ſurſū gradiť ⁊ aſcendiť. Iuuena. Cōducto pendēt anabatra tigillo.ī vtraqȝ ſignificatōe h̄ pōt accipi ſȝ Hu. Pap̄.vͦ dicit: Anabatra idē qđ pulpita vel gradꝰ ſcale.

Anachoꝛeta te cōis ge.i.heremita q̄ſi coꝛ agens ad deū ieiunijs ⁊ afflictionibꝰ. ⁊ deriuať ab ango gis: ⁊ ſm h̄ eſt nomen latinū.vel dř ab ana qđ eſt ſurſū ⁊ choꝛus q̄ſi celeſtē choꝛū mente inhabitans. ⁊ ſm h̄ eſt nomē nothū: ⁊ inde h̄ anachoꝛeſis.i.heremus vel vita anachoꝛetalis vel domus: ⁊ anachoꝛeticus ca cuȝ poſſeſſiuū ſm Hug. vel ſm Papi. Anachoꝛeta heremita recluſus qui deſerta petit: ⁊ ſolus habitat: ⁊ ꝓdu.penul.

Anadiploſis require ſupꝛa in quarta ꝑte in ca. de ſcemate: ⁊ coꝛ.penul.

Anaphoꝛa penul.coꝛ.vide in q̄rta ꝑte ca.de ſcemate.

Anaglipha phoꝝ eminens pictura ſicut eſt in frontiſpicijs eccleſiarū: ⁊ in alijs altis locis. ⁊ ſunt etiā anaglipha vaſa ſculpta ſupiꝰ:ab ana qđ eſt ſurſū ⁊ gliphe qđ eſt ſculpere vel ſculptura q̄ſi ſupioꝛes ſculpture vel picture: vn̄ anagliphus pha phū.i.ſculptꝰ ⁊ anagliphariꝰ rij ſculptoꝛ. ⁊ coꝛ. penul.ſiue ſcribať ꝑ f ſm latinos ſiue ꝑ ph ſm grecos.vn̄ verſus: Dic celaturas que grecos anaglipha dicit.

Anagoge ges:excelſus intellectus:vt de deo ⁊ de angelis ⁊ hmōi. ⁊ dř ab ana qđ eſt ſurſū ⁊ ge qđ eſt terra: vł ab ana ⁊ goge ductio q̄ſi ſurſū ductio: vn̄ anagogeticus ca cū: ꝗ tractat đ celeſtibꝰ.vn̄ anagogetice aduer. Itē anagogicꝰ ca cū:vt ſenſus anagogicus:vn̄ anagogice aduer. ⁊ accentuať in fine anagoge ges. pōt etiā declinari h̄ anagogia gie idem qđ anagoge ⁊ acuiť in penul.vel vt dicit Pap̄. Anagoge ducēs ſenſū ad ſupioꝛa. Locutio ē ꝗ de pᷓmijs futuris ⁊ celeſti vitia futura aptis vł myſticis ſermonibꝰ diſputat.vide de h̄ in allegoꝛia.

Ananias gr̄a dei ītpꝛtať. Itē ⁊ ſyrach in lingua caldea qđ interpꝛetať decoꝛ meus.

Anantie capilli a fronte dependētes q̄ſi antie ab ante:vł ab ana qđ eſt ſurſū ⁊ ota vel otis qđ eſt auris: qꝛ ſup aurem dependent a fronte ꝗ ſupioꝛ eſt aure.

Anapeſtus grece dř repcuſſus.greci anapeſtim repcuſſiōeȝ dicūt: ⁊ iđ ſic dř:qꝛ in eleuatiōe repcutiť a dactilo.eſt eni illi cōtrariꝰ: ⁊ dř ab ana qđ eſt re ⁊ peſtim qđ eſt pcuſſio ⁊ ↄſtat ex pᷓmis duabus breuibꝰ ⁊ vltima longa vt dn̄s ſed dactilꝰ ↄſtat ex pᷓma longa ⁊ duabꝰ breuibꝰ:vt carmina.vn̄ qdā: Dactile duc pᷓmā:mediā breuiabis ⁊ imā: Pes anapeſtus erit ꝗ tibi bella gerit.

Anas anatis auis fe.ge.deriuať a no nas q̄ſi ab aſſiduitate natandi: qꝛ aſſidue natat.vn̄ anatinꝰ na nū: ⁊ h̄ anatinus ni ꝓ pullo anatis. Ex genere anatū qdā germane dicunť qꝛ plus ceteris nutriāt ⁊ ꝓducūt a an̄ tis: ſicut dixi ſupꝛa in ſcđa ꝑte:vbi egi de accentu deſinentiū in as.

Anaſtaſis inuictꝰ vel reſurrectio:ab ana qđ ē ſurſū ⁊ ſtaſis qđ eſt ſtatꝰ vel ſtans: q̄ſi ſurſū ſtatio ⁊ erectio: ⁊ coꝛ.penł.

Anaſtrophe phes qdā tropꝰ eſt ⁊ accētuať in fine. pōt etiā declinari h̄ anaſtropha phe: ⁊ tūc penul.coꝛ. ⁊ vltima nō acuiť.de h̄ habes ſupꝛa in q̄rta ꝑte in ca.de tropis.

Anaſtropha.i.ſtomachi ſenſū euertens: quum ꝗs qđ accipit euomit:ab ana ⁊ ſtropho qđ eſt ↄuerſio: qꝛ ↄuertiť ſupꝛa qđ imiſſum eſt: ⁊ coꝛ.penul.

Anates ab anus ni dř h̄ anates tis.i.moꝛbus ꝗ ſolet ano.i. culo euenire: ſicut ↄtingit philiſteis: ⁊ ꝓdu.penul.

Anathema atis ge.neu.ꝓdu.the. ⁊ formať gt̄us a ntō addita tis: ſicut neutra ſil̄ia tertie declinatiōis: ⁊ coꝛ.penul. in gtō ⁊ aſpirať media ſyllaba.ſ.the: ⁊ eſt anathema idē qđ dānatio excōicatio ꝑditio ſepatio: ⁊ dř ab ana qđ eſt ſurſū ⁊ theta qđ eſt quedā figura ſic facta .ſ.ꝗ imprimebať olim in frontibꝰ dānatoꝝ:inde dř anthema: q̄ſi anatheta.i.ſupna maledictio ꝗ ſolet fieri ꝑ p̄latos.vn̄ anathemo as: ⁊ anathematizo zaſ.i.maledicere ⁊ excōicare: ⁊ ſūt actiua: Gala.j. Siquis vobis euāgelizauerit preter id qđ accepiſtis:anathema ſit. ⁊ ad Coꝛint.xvi. Siꝗs nō amat dn̄m noſtrū ieſuȝ chꝛiſtū ſit anathema maranatha. Quid ſit maranatha dicemus in ſuo loco.

A nathome.i.apertio ſuperius inciſa: ab ana ſurſum ⁊ thomos ſectio.⁊ accentuat̃ in fine.

A natinus na nũ penul.ꝑdu.in anas atis vide.

A ncepe caput cõponit̃ cũ am qđ eſt circũ: ⁊ dicit̃ anceps pitis mutata m in n: ⁊ eſt oĩs ge. Bernardus in canticis ſermone.lxi. Anceps enĩ eſt ⁊ caducũ terrenũ oẽ: ⁊ eſt ꝓprie anceps res que hꝫ duo capita. vñ ⁊ anceps dicit̃ hõ quin dubitat: vtrũ de duob⁹ vnũ facere debeat: ⁊ anceps fauoꝛ qui habet ſe ad duo tñ. vñ gladius dicit̃ anceps: q꞉ ledit ex vtraq꞉ pte. vñ ꝓpheta: Gladij ancipites in manib⁹ eoꝝ ⁊ Apoſtolus ad Hebꝛe.iiij. Penetrabilioꝛ oĩ gladio ancipiti penul.coꝛre.⁊ fine r: ſicut in penul. de capite nõ eſt r. eſt ergo ꝓprie anceps dubitans de duobus: ſed dubi⁹ eſt in vno vel pluribus.

A nceſa vaſa circũpicta ⁊ celata ab am.i.circũ ⁊ cedo is ⁊ ꝓducit penultimã.

A nchille a chille qđ eſt labꝛũ ⁊ am qđ ẽ circũ cõponit̃ hoc anchille lis ſcutũ rotundũ qđ cecidit a celo: Numa ſacrificante: q꞉ circũcirca labꝛũ ⁊ marginem hꝫ: ⁊ tunc aſpirat̃ in media ſyllaba: ⁊ ꝑ duo l ſcribit̃ ſicut chille. vel põt deriuari ab ancido dis ſcutũ rotundũ q̃ſi anciſum.i.circũciſũ Oui. Idq꞉ anchille vocant qđ ab oĩ pte rotundũ. Quaq꞉ notis oculis angulus oĩs abeſt. vel dicit̃ ancile ab am ⁊ cedo dis quaſi anciſum.i. rotundũ: ⁊ ſic nõ aſpirat̃ ⁊ per vnũ l ſcribit̃: ſemꝑ tñ penul. ꝓdu. Greciſ. Amq꞉ notãt circũ pꝛobat hoc ancile rotundũ.

A ncido dis di.i.circũcirca coꝛrodere: ⁊ cõponit̃ ab am qđ eſt circũ ⁊ cedo dis di: mutata m in n: ⁊ ꝓducit ci.

A ncile lis in anchille vide.

A ncilla le componit̃ ab am: qđ eſt circũ: ⁊ cilleo les: qđ eſt mouere: q꞉ circũcirca mouet̃ ad ſeruitiũ. vel ab ana qđ ẽ ſurſũ ⁊ cilleo qđ eſt moue vel ſuſtineo eo ꝙ ancilla ſit ſuſtentamentũ dñe: vel ab ancon qđ eſt curuũ. vñ ancon dr̃ apud grecos cubit⁹: q꞉ curuat̃: vñ h̃ ancilla le: q꞉ curuat̃ ad ſeruitiũ: vel q꞉ ſit cubitus vel ſuſtentamentũ dñe.

A ncillaris ab ancilla dr̃ hic ⁊ hec ancillaris ⁊ h̃ re.i. res ancille: vel pertinens ad ancillã: poſſeſſiuũ.

A ncillo ab ancilla dr̃ ancillo las.i. miniſtrare verbũ actiuũ vel ſeruire ⁊ tũc eſt neutrũ: ⁊ in eodẽ ſenſu inuenit̃. ancilloꝛ aris. vñ verbalia. Ancillo cõponit̃ vt coancillo las.

A ncillula le dimi. parua ancilla: ⁊ coꝛ.penul.

A nclabꝛis ab anclo anclas h̃ anclabꝛis bꝛis.i. mẽſa diuinis officijs aptata: cui⁹ etiã vaſa anclabꝛia dicunt̃.

A nclidia die.i. rota hauritoꝛia vł ſentina. ⁊ dr̃ ab anclo as.

A nclo anclas claui verbũ actiuũ.i. furari vel haurire. ⁊ ẽ cõpoſitũ ab am ⁊ cleo cles ꝓ abſoꝛbere: vel a clepo pis ꝓ furari. vnde verbalia anclatoꝛ trix tio anclabilis ⁊ anclabiliter aduer. Anclo componit̃: vt exanclo clas: ſimiliter ꝓ haurire: vñ verbalia.

A ncon grece latine curuũ. vñ ancon apud grecos dicit̃ cubitus q꞉ curuat̃. ⁊ quedam ciuitas ancon onis ab ancon greco qđ latine dicit̃ curuũ: q꞉ cõcauitatẽ quandã hꝫ in poꝛtu. vñ anconites dicit̃ apud grecos: apud nos anconitanus: mutata s in a longã addita nus.

A nconites ⁊ anconitanus.i. de anconia. vide in ancon.

A ncoꝛa re dr̃ ab ango gis: vel dr̃ ab am qđ eſt circũ ⁊ ciros qđ eſt manus: inde ancoꝛa quoddã inſtrumẽtũ nautarũ ad retinẽdas naues q̃ſi circũ manuta q꞉ hꝫ vndiq꞉ vncos ad capiendas arenas vel lapides in ſimilitudinẽ manuũ. Itẽ ancoꝛa eſt quedã nota q̃ apponit̃ in libꝛis. ⁊ ẽ ſupioꝛ ⁊ inferioꝛ. ancoꝛa ſupioꝛ eſt nota ſic facta ⁊ ponit̃ vbi res magna oĩno eſt. ancoꝛa inferioꝛ ſic fit ⁊ ponit̃ vbi aliq̃d viliſſime vel incõuenient̃ denũciatũ eſt.

A ncoꝛo ras.i. ancoꝛas ligare ⁊ firmare: ⁊ deriuat̃ ab ancoꝛa re. ⁊ cõponit̃ ancoꝛa cũ ex ⁊ dr̃ exancoꝛo ras. vel cõponi põt ab ancoꝛa re ⁊ ex: ⁊ coꝛ.co.

A ncubo be.i. ſuccuba ſubintroducta ab am qđ eſt circũ: ⁊ cubo bas: ⁊ coꝛ.cu.

A ncus ancon dicit̃ curuũ: vñ ancon dicit̃ cubit⁹ apud grecos: q꞉ curuat̃. vñ ancus ci dictus eſt q̃dã rex romanus: q꞉ bꝛachia habuit curua. Itẽ ab ancon curuũ dr̃ anc⁹ ca cũ.i. curuus qđ ꝓprie dr̃ de eis q̃ habent adanca bꝛachia vel dr̃ ancus ca cũ ab ancilla le.

A ndegauis fe.ge.indecli.ꝓpꝛiũ nomẽ cuiuſdã ciuitatis ẽ: ⁊ coꝛ.pe. vñ q̃dã: Sic ẽ andegauis auiũ de ſtercoꝛe dicta.

A ndreas interpꝛetat̃ decoꝛus ſiue reſplendẽs vel virilis ab andros qđ eſt vir: q꞉ viriliter xp̃o adheſit. Fuit aũt decorus in pura vita: reſplendens in ſapienti doctrina virilis in conſtanti pena.

A ndroa: gẽma argẽti nitoꝛẽ hꝫ: ⁊ dr̃ nomẽ ei eſſe impoſitũ ꝙ aĩoꝝ impetus vel iracũdias domare ⁊ refrenare dicit̃.

A ndrogenus: genet grece: latine mulier. ⁊ componit̃ cũ andron vel andros qđ eſt vir: ⁊ dr̃ androgenus na nũ: vir ⁊ mulier inſimul. ſ. q̃ hꝫ vtrunq꞉ ſexũ. Idẽ de hermaphꝛodita: ⁊ penul. ꝓdu. ſ.ge. vnde de h̃ vide ibidẽ.

A ndroma tis: gẽma miri coloꝛis ⁊ odoꝛis. vñ ⁊ nomẽ hꝫ.

A ndron ſiue andros interp̃tat̃ vir. vide de h̃ in androgen⁹.

A ndroneũ nei: ab andron dr̃. ⁊ eſt locus domicilij: vbi multi viri habitãt: ſicut geneteũ tei dicit̃ locus vbi multe mulieres conueniunt.

A nelia lie.i. pugna fe.ge. ⁊ dicit̃ ab anelus.

A nhelitus tus tui maſ.ge.penul.coꝛ.i. incitatio ſpũs vel flatus. ⁊ dicit̃ ab anelus. vel dic ſm̃ Priſ. ꝙ a ꝓdu. in e pꝛoductã inuenit̃ conuerti: vt alitus anelitus: vel ab halitus ꝑ h anhelitus ſm̃ quoſdam.

A nellus li dimi. paruus anulus.

A nelus. alo alas cõponit̃ cũ am vel ana qđ eſt ſurſum: ⁊ fit anelus la lũ. vñ quidã vitioſe aſpirant e in anelus.i. anxi⁹ vñ hic anelitus tus: ⁊ aneloſus ſa ſuꝫ: ⁊ anelo las anxiari ſm̃ Hu. Priſ. tñ vult ꝙ anhelo as aſpiret̃ ſicut dictũ eſt ſupꝛa in pꝛima parte in ca. de ſyllaba: ⁊ ſic videt̃ cõpoſitũ ex am ⁊ halo halas.

A nfibolus.i. veſtis equi villoſa ſicut eſt ſclauina q̃ circũcludit̃: ⁊ coꝛ.penul. etiã põt ſcribi ſic: amphibolus.

A nfoꝛa re fe.ge.penul.coꝛ.i. cõca cõponit̃ ab am: qđ eſt circũ: ⁊ foꝛos qđ eſt ferre: q꞉ inde leuet̃: vtpote ex vtraq꞉ pte manuta: h̃ a figura ſua grece dr̃ diota: q꞉ eius geminate videant̃ aures imitari: a dia qđ eſt duo ⁊ ota qđ eſt auris. Anfoꝛa ꝓ lagena etiã ſumit̃. vñ ꝙ Lucas dicit anfoꝛam: Mattheus appellauit lagenã: ⁊ põt ſcribi ꝑ f ⁊ per n: vel per ph ⁊ per m.

A nfractus. ab anfringo gis dr̃ h̃ anfractus ctus ctui.i. circũfractio. Anfract⁹ etiã dicunt̃ vie ⁊ loca aſpera: ⁊ diuerticulis plena ⁊ circũfractionibus ⁊ ruinis. anfractus etiã dicunt̃ fouee ⁊ concauationes. vñ anfractuoſus ſa ſum. ⁊ comparat̃. vnde anfractuoſe ſius ſiſſime aduerbiũ. ⁊ hec anfractuoſitas tatis.

A nfringo gis egi ctũ cõponit̃ ex am ⁊ frãgo gis: mutato m in n ⁊ a in i: ⁊ eſt anfringere circũquaq꞉ frangere.

A ngaria. ab ango gis dr̃ hec angaria rie penul.coꝛ.i. cõpulſio: iniuſta coactio. vñ angario rias.i. cõpellere: vł iniuſte cogere. vñ in paſſiõe dñi: Et angariauerũt ſimonẽ quẽdã vt tolleret crucẽ ieſu. vñ verbalia: angariatoꝛ trix: ⁊ h̃ angarius rij: pedellus: cõpulſoꝛ: iniuſtus: exactoꝛ ſm̃ Hug. Papi. dicit: Angaria publica officia dicunt̃.

A ngelus. ab agyos dr̃ h̃ angelus li: qđ latine ſonat nũcius: hebꝛaice amal vel amolaoth. ⁊ merito ab agyos dicunt̃ angeli eo ꝙ ſint ſine terra ⁊ celeſtes. ⁊ ab angelus angelicus ca cũ poſſeſſiuũ. ⁊ angeli dicunt̃ quidã heretici q angelos colunt. Et ſcias ꝙ ſm̃ Dionyſiũ nouẽ ſunt oꝛdines angeloꝝ: ⁊ tres ſunt hierarchie: in q̃libet hierarchia ſunt tres oꝛdines. In pꝛima hierarchia ſũt ſeraphin cherubin ⁊ throni; in media ſunt dñationes virtutes pt̃ates. in tertia aũt hierarchia ſunt pꝛincipatus archangeli ⁊ angeli.

Et vide miniſtros q̃ ſunt ſub vno rege: quidã operant̃ imediate circa pſonã regis quaſi cubicularij ⁊ aſſeſſoꝛes. ⁊ h̃ cõpetit hierarchie reſpectu dei. Quidã v̊o habent officia ad regimen regni in cõi nõ deputati huic vel illi pꝛouincie: vt dñi regalis curie: ⁊ pꝛincipes militie ⁊ iudices curie: ⁊ his ſĩles ſunt oꝛdines ſcđe hierarchie. Quidã v̊o